

Gathercole S. - The Gospel of Judas

TAM METİN EKSİKSİZ TÜRKÇE TERCÜME (213 Sayfa)
Gnostik Araştırma Kütüphanesi Arşivi

--- SAYFA 1 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 2 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 3 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 4 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 5 ---

Bu sayfa kasıtlı olarak boş bırakılmıştır

--- SAYFA 6 ---

Yahuda'nın İncili Erken Hristiyanlığı Yeniden Yazıyor Simon Gathercole 1

--- SAYFA 7 ---

3 Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP Oxford University Press, Oxford Üniversitesi'nin bir bölümüdür. Oxford New York Auckland Cape Town Dar es Salaam Hong Kong Karaçi Kuala Lumpur Madrid Melbourne Mexico City Nairobi Yeni Delhi Şanghay Taipei Toronto Arjantin'de ofisleri ile Avusturya Avusturya Brezilya Şili Çek Cumhuriyeti Fransa Yunanistan Guatemala Macaristan İtalya Japonya Polonya Portekiz Singapur Güney Kore İsviçre Tayland Türkiye Ukrayna Vietnam Oxford, Oxford University Press'in Birleşik Krallık'ta ve diğer bazı ülkelerde tescilli ticari markasıdır Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanmıştır. Yazar: Oxford University Press Inc., New York © Simon Gathercole 2007 Yazarın manevi hakları ileri sürülmüştür Veritabanı hakkı Oxford University Press (yapımcı) İlk yayın tarihi 2007 Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı, Oxford University Press'in önceden yazılı izni alınmadan veya yasaların açıkça izin verdiği şekilde veya uygun çoğaltma hakları kuruluşuyla mutabakata varılan koşullar kapsamında hiçbir biçimde veya yöntemle çoğaltılamaz, bir erişim sisteminde saklanamaz veya aktarılamaz. Yukarıdakilerin kapsamı dışında kalan çoğaltmayla ilgili sorular, Oxford University Press'in Haklar Departmanı'na yukarıdaki adrese gönderilmelidir. Bu kitabı başka herhangi bir cilt veya kapakta dağıtmamalı ve aynı koşulu herhangi bir alıcıya dayatmalısınız. Britanya Kütüphanesi Yayın Verilerinde Kataloqlama Mevcut veriler Kongre Kütüphanesi Yayın Verilerinde Kataloqlama Mevcut veriler SPI Publisher Services, Pondicherry, Hindistan tarafından dizilmiştir Büyük Britanya'da Biddles Ltd., King's Lynn tarafından asitsiz kağıda basılmıştır. Norfolk ISBN 978-0-19-922584-2 1 3 5 7 9 10 8 6 4 2

--- SAYFA 8 ---

İçindekiler Resim Listesi vii Giriş 1 1. Mısır'dan Çıkış 6 2. Yeni Ahit'te Yahuda 24 3. Gelecek 100 Yıl 47 4. Çeviri ve Tercümanlık 61 5. Cainites 114 6. Tarihi Yeniden Yazmak 132 7. Cesur Yeni Dünya 150 Sonsöz: Yahuda İncili'nin Geleceği 172 Notlar 175 Seç Kaynakça 189 Yazarlar ve Seçilmiş Konular Dizini 194

--- SAYFA 9 ---

Bu sayfa kasıtlı olarak boş bırakılmıştır

--- SAYFA 10 ---

Şekil Listesi Şekil 1.1. Yahuda İncili'nin keşfedildiği söylenen Maghagha ve Beni Mazar'ı gösteren harita. 10 Şekil 1.2. Yahuda İncili'nden olduğu düşünülen (yanlış bir şekilde) Charles Hedrick'in transkripsiyonundan fakslanmış bir sayfa. 15 Şekil 4.1. Yahuda İncili'nde Yaratılış olaylarının şematik gösterimi. 90 Şekil 4.2. Çağlar, ışıklar ve hizmet eden melekler. 91

--- SAYFA 11 ---

Bu sayfa kasıtlı olarak boş bırakılmıştır

--- SAYFA 12 ---

Giriş DÜNYAYA ÖZEL Yahuda İskariyot İncili 'Tüm zamanların en büyük arkeolojik keşfi' 2000 yıllık Hristiyan öğretilerine yönelik tehdit (Mail on Sunday, 12 Mart 2006) TTTTTT-TTTTTT'2000 yıllık Hristiyan öğretilerine yönelik tehdit' son zamanlarda çok fazla dikkat çeken ölüme yeni bir bakış açısı getiriyor İsa'nın. Hristiyanların arabalarının arkasında 'balık' rozetlerinin artmasına rağmen, en kolay tanımlanabilen Hristiyan sembolü muhtemelen hâlâ haçtır, çünkü tarihsel olarak Hristiyan öğretisinin ana teması İsa Mesih'in ölümü ve dirilişidir. İlk Hristiyanlardan biri olan Aziz Pavlus'un belirttiği gibi: 'Rabbimiz İsa Mesih'in çarmıhı dışında asla övünmeyeyim...' (Gal. 6:14). Dört Yeni Ahit İncili'nde İsa'nın ölümüyle ilgili anlatıda birçok kötü adam vardır. İsa'nın Yahudi muhalifleri arasında onun idam edilmesini isteyen kalabalıklar, baş rahipler (Tapınak hiyerarşisi), yazıcılar (genellikle Tapınak yetkilileriyle rekabet halinde olan Ferisilerin önde gelen bir grubu) ve Herod ile ailesinin yandaşları olan Herodianlar vardır. İncil yazarlarından birine göre Hirodes □

--- SAYFA 13 ---

Giriş kendisi de duruşma sürecine dahil oldu. Roma tarafında, duygusuz bir şekilde İsa'yla alay eden ve onun idamını yöneten askerler ve tüm bu olup bitenlerden elini ayağını çeken Pontius Pilatus vardır. Ancak İncillerde İsa'nın ölümü anlatıldığına göre, belki de en kötü suçlu onun kendi öğrencilerinden biri olan Yahuda İskariyot'tur. Kendisi de İsa'nın takipçisi olmasına rağmen Yahudi yetkililere yaklaşan ve kölenin satın alma bedeli olan otuz gümüş karşılığında İsa'yı onlara teslim etmeyi teklif eden kişidir. İlahi lanet altında rezil bir şekilde ölür ve Hristiyan tarihinde mükemmel bir kötü adam olarak yerini alır. Örneğin Dante'nin Cehennem'inde, Şeytan tarafından yarı yenmeyi hak ediyor, 'Kafası içeride, sarsılan bacakları dışarıda.'1 Ancak Yahuda'nın bu geleneksel resmi ciddi bir ameliyata tabi tutulur, ancak Mısır'da Yahuda İncili'ni içeren yeni keşfedilen bir el yazması, sonunda Mail on Sunday'in uğursuz duyurusundan bir ay sonra kamuoyuna duyurulur. Eski Mısır dili Kıpti dilinde varlığını sürdüren bu metinde Yahuda, kötü şöhretli bir kötü adam olmak bir yana, aslında İsa'nın özel olarak seçilmiş öğrencisi ve İsa'dan özel bir vahiy alan kişidir. Bu gizli bilgi, diğer müritlerin sahip olduğu her şeyden çok daha üstündür; aslında tamamen farklı bir karaktere sahiptir. Yahuda'ya açıklanan bu gizli bilgide ifade edilen teoloji, günümüzde sıklıkla 'Gnostisizm' olarak adlandırılan antik çağdaki bir düşünce sisteminin etkisini yansıtmaktadır. Bu ne yazık ki o kadar çok kullanılan bir kelime ki, bazı bilim adamları ona düzgün bir cenaze töreni yapılmasını istedi. Ancak bununla ne kastedildiği açık olduğu sürece henüz bir kenara atılmasına gerek yok. Burada, çeşitli farklı hareketler tarafından benimsenen ve merkezinde üç ana fikrin yer aldığı bir dizi inancı tanımlamak için kullanılıyor: (1) dünya □

--- SAYFA 14 ---

Giriş, yüce Tanrı tarafından değil, zayıf ya da kötü ya da her ikisi de olduğundan, başlangıçtan itibaren düşmüş ve yozlaşmaya yatkın bir dünya oluşturan ikinci sınıf bir tanrı tarafından yaratılmıştır; (2) dolayısıyla bu dünyevi ve bedensel hapisten kaçmak ve kişinin ilahi benliğini cennetsel parlaklıktaki orijinal evine geri döndürmek çok önemlidir; ve (3) bu kurtuluş, özel 'bilgiye' (Yunancada gnosis, dolayısıyla Gnostisizm anlamına gelir) - yalnızca yüce tanrı tarafından tercih edilen seçkin bir azınlığa açıklanan içgörüyü - erişilerek elde edilir. Tanrı'ya ve dünyaya bu şekilde bakmanın yolu, Yahuda İncili'nin yayınlanmasından önce, özellikle de 1945-6'da Mısır'daki Nag Hammadi yakınlarında bir el yazması yığınının keşfedilmesinden beri zaten biliniyordu. Yahuda İncili'ni tam anlamıyla incelemeyen önce, bu kitabın ilk bölümünde kodeksin (Yahuda İncili'ni içeren ciltli papirüs cilt) keşfinin aksiyon dolu öyküsünün yanı sıra, yeniden inşası ve yakın zamanda yayımlanmasıyla ilgili bilgiler verilecektir. Sonraki iki bölüm Yahuda'nın en eski tasvirlerini ve onun İsa'nın ölümündeki rolünü araştırıyor ve sadece Yeni Ahit'i değil aynı zamanda Yahuda'nın ikinci yüzyıldaki resimlerini de kapsıyor (□□). 4. Bölüm, Yahuda İncili'nin Kipti metninin yeni bir çevirisini sunacak; aralarına Gnostik bağlamı, kitaptaki düşünce akışını ve metnin anlaşılması zor kısımlarını (aslında bunların büyük bir kısmını oluşturur) kapsayan açıklayıcı materyal serpiştirilmiş olacak. Eser yeni keşfedilmiş olmasına rağmen yüzyıllardır bir Yahuda İncili'nin varlığından haberdarız ve Bölüm 5'te antik çağlardan bu İncil'e atıfta bulunan kaynaklar incelenecektir. Son iki bölüm, eserin tarihi ve İsa ile erken Hristiyanlık hakkındaki bilgilerimiz açısından önemi hakkında bazı yorumlar sunmaktadır. Sonuç çok fazla bozmadan, Yahuda İncili'nin sonuçta şunu söylemediği sonucuna varacağız.

--- SAYFA 15 ---

İkinci yüzyıl Gnostisizm dünyasına ve onun 'ana akım' Hristiyanlıkla çatışmasına açılan büyüleyici bir pencere olmasına rağmen bize İsa hakkında henüz bilmediğimiz her şeyi tanıtın. Her ne kadar bu kitap öncelikli olarak bilim adamlarına yönelik olmasa da, Yahuda İncili'ndeki araştırmalar o kadar başlangıç aşamasındadır ki, ne kadar mütevazı olursa olsun herhangi bir çalışma, metnin henüz araştırılmamış yönlerine değinecektir. Örneğin buradaki 3. Bölüm, Yahuda İncili'nin, bu yeni İncil'in yazıldığı sıralarda yayında olan Yahuda hakkındaki (şimdiye kadar görmezden gelinen) Gnostik spekülasyonlarla nasıl ilişkilendirilebileceğine dair yeni bir öneride bulunuyor. Ayrıca 5. ve 6. Bölümler, eserin tarihi hakkındaki bilimsel tartışmalara, özellikle de Yahuda İncili'nin Yeni Ahit İncillerinden birine bağlı olduğuna dair kanıtlara ilişkin katkılar sunmaktadır. Kitabın geneline dağılmış diğer gözlemlerle birlikte bunların, şüphesiz gelecekte birikecek bilimsel tartışmalarda dikkate alınacağını umuyorum.² Bununla birlikte, bu kitabın temel amacı, hem Yahuda İncili'nin hem de onun adına gazeteciler ve bilim adamlarının ileri sürdüğü temel iddiaları incelemektir. Mail on Sunday'e göre bazıları, eserin eski bir belge olması nedeniyle (ki şüphesiz öyle) İsa'ya ve onun Yahuda tarafından ihanetine ilişkin Yeni Ahit'ten daha güvenilir bir açıklama sunma tehdidinde bulunduğunu varsaydılar. National Geographic tarafından yakın zamanda hazırlanan bir belgesel de benzer bir çizgiyi ele alarak Yahuda İncili'nin Matta, Markos, Luka ve Yuhanna kadar eski olabileceğini öne sürüyor. Bununla birlikte, daha yaygın olarak, Yahuda İncili'nin, erken Hristiyanlığın çalkantılı kafa karışıklığına -ya da farklı bir deyişle, büyüleyici çeşitliliğine- yeni bir katkı olarak, dört Yeni Ahit İncili'nin (aynı zamanda diğer erken Hristiyan İncillerinin) saflarına katıldığı ileri sürülmektedir.

--- SAYFA 16 ---

Giriş ve İsa tasvirleri. Yeni bir düşünce okulu ortaya çıktı ve medyanın büyük ilgisini çekti; bu durum, hiçbirinin diğerine göre önceliklendirilmesi gereken çok sayıda erken Hristiyanlık için bu durumu ilerletti. Sonuçta hikaye şöyle devam ediyor: Hristiyanlığın ilk dönemlerindeki iktidar mücadelesinde yalnızca belirli bir parti galip geldiği için bugün Hristiyanlık olarak bildiğimiz şey günü kazandı. Hristiyan kökenlerine yönelik bu yeni yaklaşım, hem bazı akademisyenler hem de Dan Brown gibi popülerleştiriciler tarafından benimsenmiştir ve şimdi Yahuda İncili'nin bu revizyonist yaklaşımı destekleyip desteklemediğini belirleme mücadelesi devam etmektedir. Savaş sadece geçmişe yönelik değil. Bu kitabın amacı sadece Yahuda İncili'nin ne anlama geldiğini çözmek değil, aynı zamanda ilk Hristiyanlığın ve bugünkü İsa'nın tarihine ilişkin anlayışımız açısından da bir anlam ifade edip etmediğini ortaya çıkarmaktır. □

--- SAYFA 17 ---

1 Mısır'da 2000 yılının sonbaharında, Yahuda İncili'ni içeren kodeks, Ohio merkezli bir sanat tüccarı olan Bruce Ferrini'nin elindeydi. İki meslektaşıyla birlikte çalışmayı ticarileştirmek için bir eylem planı hazırladı ve koruma, çeviri vb. için çeşitli ekipler öngördü, ancak aynı zamanda bir 'Sansasyonelleştirme ve Romantikleştirme Ekibi'ni de içeriyordu.1 Ferrini'nin planları, kodeksten vazgeçmek zorunda kaldığı için en sonunda suya düştü, ancak sonuç olarak Yahuda İncili kesinlikle söylenmemiş bir belirsizlik içinde kaybolmadı. Yahuda İncili'nin günümüze yolculuğunun öyküsü de neredeyse belgenin içeriği kadar sansasyoneldir: keşfi, yasanın yanlış tarafında yaptığı çeşitli yolculuklar, fiyat etiketleri, dondurucudaki büyü ve onunla temasa geçenler üzerinde yarattığı etki. Ayrıca belgenin yakın zamanda eğrilme şekli de büyüleyici. Bu bölüm, Yahuda İncili'nin son otuz yılda gerçekleştirdiği yolculuğun bazı önemli noktalarını ele alacak ve ayrıca metnin kamuya açıklanması sırasında ve sonrasında nasıl konuşulduğuna da bir göz atacaktır.2 □

--- SAYFA 18 ---

Mısır Dışında CODEX Bir an için duygusalıktan ve romantiklikten uzak olmak için, bulunan şeyin tam olarak ne olduğunu açıklamamız gerekiyor. Elyazmamızın son otuz yıl içindeki keşif ve hareketlerinin bazı ayrıntıları net olmaktan çok uzaktır. Ancak, en azından şu anda sahip olduğumuz fiziksel nesneyle uğraşırken, oldukça açık gerçeklikler alemindeyiz. Yahuda İncili metnimizi içeren cilt, 66 sayfalık, yaklaşık 16 cm x 29 cm ölçülerinde, deri ciltli bir kodekstir.3 Yahuda İncili, başlığı çalışmanın sonunda olmak üzere 33-58. sayfalarda yer almaktadır. Ondan önce iki Gnostik yazı daha geldi: 'Petrus'un Philip'e Mektubu' ve ardından sadece 'Yakup' adı verilen biri; Yahuda metnini kodeksin sonunda 'Allogenes' adı verilen bir figürle ilgili bir çalışma takip ediyor. Antik dünyaya ait neredeyse tüm el yazmaları gibi, bunlar da yazarların bizzat el yazısıyla yazdığı orijinal baskılar değil, daha sonraki katipler tarafından yapılmış kopyalardır. Dahası, muhtemelen tüm metinler ve kesinlikle bizim Yahuda İncili kopyamız sadece kopya değil aynı zamanda çevirilerin kopyalarıdır. Yahuda İncili'nin bu versiyonu orijinal Yunancada değil, Kıpti dilinde günümüze ulaşmıştır. Kıpti, eski Mısır kökenli bir dildir ancak ünlü hiyerogliflerden ziyade ağırlıklı olarak Yunan alfabesiyle yazılmıştır. Bu özel lehçe, metnin bulunduğu yerin etkisini yansıtabilecek şekilde, Orta Mısır'a özgü bir Sahidik Kıpti lehçesi olarak etiketlendi.4 Kıpti uzmanı Stephen Emmel'e göre, bu çok profesyonel bir kopya ve Nag Hammadi'de bulunan elyazmalarına benzer bir el yazısı tarzında.5 □

--- SAYFA 19 ---

Mısır Dışında Pek fazla el yazması, kodeksin restorasyonu ve yayınlanmasından sorumlu olan iki kuruluş olan Maecenas Vakfı ve National Geographic tarafından başlatılan kadar titiz bir inceleme sürecinden geçmiyor. Antik tarihçiler ve dilbilimcilerin yanı sıra bilim insanları da bu çalışmaya dahil oldu: papirüsün karbon tarihi belirlendi ve hatta mürekkebi bile analiz edildi. Karbon tarihleme işlemi, Arizona Üniversitesi Hızlandırılmış Kütle Spektrometrisi tesisinin Direktörü Dr. Timothy Jull tarafından, sayfa örnekleri ve küçük bir deri bağlama malzemesi parçası kullanılarak denetlendi. Jull'un analizi, tahmini yüzde 90 doğruluk derecesine göre 280 ± 60 yıllık bir tarihi, diğer bir deyişle 220-340 □□'lık bir zaman dilimini ortaya çıkardı. Bu, mikroskopi ve malzeme analizi konusunda uzmanlaşmış bir şirket tarafından mürekkep üzerine yapılan incelemeyle doğrulandı: 'Transmisyon elektron mikroskobu (TEM), mürekkebin ana bileşeni olarak karbon siyahının varlığını doğruladı ve bağlayıcı ortam bir sakızdır; bu da üçüncü ve dördüncü yüzyıllara ait mürekkeplerle tutarlıdır □□.'6 Dolayısıyla kodeksimizin üçüncü veya dördüncü yüzyıldaki bir tarihi makul şüphelerin ötesindedir. KEŞİF Yahuda İncili'nin bu elyazmasını çevreleyen hileler, renkli bir karakter kadrosunu içeriyor, ancak hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz kişi, birkaç yüzyıl boyunca Yahuda İncili ile aynı dinlenme yerini paylaştığı iddia edilen kişidir. Aslında hikayenin bir versiyonuna göre, örtülü bir iskeletin yanında dört kodeks içeren kireçtaşı bir kutu bulunmuştur: Gnostik eserlerin kodeksi;

--- SAYFA 20 ---

Mısır'dan Yahuda İncili, iki ciltlik İncil metni ve dördüncüsü Yunanca matematik incelemesi. Her ne kadar çok az kişi kitap raflarındaki her şeyi kabul etmek istese de, adamımızın bu ciltlerle birlikte gömülmesinin bariz anlamı, bunların muhtemelen onun değerli eşyalarından bazıları olduğudur. Muhtemelen adam bir din alimiydi, hem Yunanca hem de Kipti dili okuyordu ve zengin bir sözde entelektüel olmadığı sürece matematikle de ilgileniyordu. Ancak tüm bunlara her halükarda ihtiyatla yaklaşmak gerekebilir; özellikle de dört kodeksin hepsi bir arada bulunmayabilir. Her ne kadar en popüler iki hikaye Mısır'ın Al-Minya Vilayeti, özellikle de Kahire'nin kuş uçuşu 160 kilometre güneyindeki bir bölge hakkında fikir birliğine varsa da, el yazmasının istirahat yerinin tam olarak nerede olduğuna dair birkaç farklı açıklama var (bkz. Şekil 1.1). Herb Krosney'in The Lost Gospel adlı eserinde anlatılan olayların bir versiyonu, bu bölgenin Nil Nehri boyunca Maghagha'dan (yani Nil'in doğu yakasında) Jebel Qarara tepelerinde bir mağara olduğudur. Öte yandan, Stephen Emmel'in 1983'te hazırladığı raporda, kodekslerin muhtemel alıcılarına, keşfin biraz daha güneyde, fakat nehrin diğer tarafında -batı yakasında- bir köy olan Beni Mazar yakınlarında yapıldığının söylendiği belirtiliyor.⁷ El yazmalarını bulan adam biliniyor (ya da daha doğrusu takma adı): Bir sarımsak çiftçisi ve Kipti Hristiyan olan 'Am Samiah', muhtemelen ortağı Mahmud ve din adamımızla birlikte metinleri buldu. Polymath'ın değerli eşyaları, muhtemelen 1970'lerin ortasından sonuna kadar bir ara, usulsüz bir şekilde ondan çalındı. Herb Krosney'in kitabının kaynaklarından Joanna Landis'in, Am Samiah'ın keşif yeri olduğu iddia edilen bölgeye 1978 yılında götürüldüğü anlaşılıyor. Doğru nokta olsun ya da olmasın, bu yine de buluntu için bir son nokta oluşturuyor; 1978'den önce olmalı.

--- SAYFA 21 ---

Mısır Dışı MISIR Maghagha Beni Mazar Nag Hammadi Nasır Gölü Kahire İskenderiye Nehri Nil Şekil 1.1. Yahuda İncili'nin keşfedildiği söylenen Maghagha ve Beni Mazar'ı gösteren harita. KAHİRE Am Samiah daha sonra Kahire'deki hem dairesinden hem de Kahire'deki antika dükkanından ticaret yapan Kahire merkezli bir satıcı olan 'Hanna Asabil'e (başka bir - erkek - takma ad) bir satış düzenledi. Bu kodekslerdeki kar marjını maksimuma çıkarmak için Hanna, daha deneyimli bir satıcıyla ortaklık kurarak daha geniş bir pazar arayışına girdi. Hanna daha önce Orta Doğu'da son derece iyi bağlantıları olan, İsviçre merkezli bir bayi olan Nicolas Koutoulakis ile iş yapmıştı. Kesinlikle Hanna'ya kodeksleri makul bir fiyata satma konusunda yardım edebildi, ancak yine de Hanna'nın onunla olan ilişkisinin zehirli bir kadehe dönüştüğü ortaya çıktı. □□

--- SAYFA 22 ---

Mısır dışından Koutoulakis'le -magazin gazetelerinde söylendiği gibi- "Bağlantılı", çeşitli şekillerde "Effie" veya "Mia" (ve dolayısıyla belki de Evphemia veya Evthymia gibi bir adı olan bir Yunan) olarak bilinen bir kadın vardı. Mart 1980'de bazı iş arkadaşlarıyla birlikte Hanna'nın evini ziyaret etti ve koleksiyondaki her şeyi satın almak amacıyla ganimetini inceledi. Gerekli parayı İskenderiye'ye gidip sonra geri döneceklerine söz vererek, envanterinin bir listesini alarak ayrıldılar. Ancak ertesi gün Hanna, dairesine çok iyi planlanmış bir soygunla geldi ve her şeyini kaybetti. Sonuç olarak Hanna doğal olarak kırılmış bir adam olarak kaldı. Bu noktada tüm yollar suçlu olarak Effie/Mia'ya çıkıyor, ancak Koutoulakis'in kendisi olaya karışmış gibi görünmüyor. Hanna'nın envanterinin bir kısmı Londra'daki bir satıcıya satıldı; Hanna'nın el yazmaları daha sonra Koutoulakis aracılığıyla ele geçirildi ve Yahuda İncili'nin bazı gevşek yaprakları da (çok daha sonra) ondan elde edildi. Kodeksler sonunda 1982 yazında Koutoulakis tarafından Cenevre'deki villasında Hanna'ya iade edildi ve Hanna, evden ayrılmadan önce onları yakındaki bir banka kasasına bıraktı. 1983: CENEVRE OTEL ODASI 15 Mayıs 1983'te John Calvin isimsiz mezarında ters dönüyor olacaktı. Sevgili Cenevre'si, Hanna'nın, artık görevlendirdiği daha etkili ortağı ve Yahuda İncili el yazmasını ve diğer elyazmalarını satın almaya çalışan bir grup bilim adamının eşlik ettiği, gizliden gizliye yapılan bir toplantının mekanıydı. (Toplantının karanlık atmosferinin kısmen, el yazmalarının Mısır'dan yasa dışı olarak ayrılmış olması gerçeğinden kaynaklandığına hiç şüphe yok.) Üç bilim adamı 1616'dan uçakla gelmişti.

--- SAYFA 23 ---

Amerika Birleşik Devletleri onları görmek için Mısır'dan çıktı ve dördüncüsü Stephen Emmel de Roma'dan yola çıktı. Ancak kodların incelenmesi için hiçbir not veya fotoğraf olmadan yalnızca yarım saat süre tanındı. Daha da rahatsız edici olan ise metinlerin durumuydu: metinler ayakkabı kutusu benzeri karton kaplarda saklanıyordu. Akademisyenlerin koruma arzusu anında uyandı, ama sonra bomba etkisi altına girdi; istenen fiyat. Hanna'nın kodeksler için 3 milyon dolar tutarındaki harika talebi, müzakerelerin aniden sona ermesine yol açtı.8 1984: ABD'DEKİ YAHUDA'NIN İNCİLİ Sonraki yıl, 1984, elyazmamız için bir başka annus horribilis'ti. Talihsiz Hanna, şansını denemek için Amerika Birleşik Devletleri'ne bir geziye çıktı ve başlangıçta New Jersey'deki Kipti topluluğuyla bağlantı kurmada başarılı oldu. Bu, el yazmalarını New York'lu tanınmış bir satıcı olan H. P. Kraus'a satma girişimine yol açtı, ancak Kraus, Hanna'ya eşlik eden silahlı kas olduğunu düşündüğü şeyden korktuğu için hiçbir ilerleme kaydedilemedi (aslında Hanna'nın arkadaşları Kipti rahiplerdi). İkinci bir girişim biraz daha umut vericiydi: Kodlar 27 Mart 1984'te Columbia Üniversitesi Klasikler Profesörü Roger Bagnall tarafından incelenmek üzere alındı. Bu sırada Hanna aşağıya inmiş ve istenen fiyatı düşürmüştü; artık sadece 1 milyon dolar. Ama bu yine de çok dikti. Her şeyin ötesinde bu, el yazmaları için kötü bir haberd. Hanna, New York'tayken onları Long Island'daki Hicksville adına sevinçle bir kasabadaki banka kasasına yerleştirdi. Kodeksler on altı yıl boyunca orada kaldı ve Long

--- SAYFA 24 ---

Mısır Dışı Adası, Amerikalı TV meteorologlarının ifadesiyle, "çok fazla havanın" olduğu bir yer. Örneğin, bu on altı yıllık dönemde adaya Gloria Kasırgası (1985), Bob Kasırgası (1991) ve Floyd Kasırgası (1999) çarptı. Bir yanda dondurucu kışların düzenli kuzeydoğu kar fırtınalarıyla değişmesi, diğer yanda yazların nemi, kodeksleri korku içinde bıraktı. Hanna 2000 yılının Nisan ayında bunları almak için geri geldiğinde, papirüsün bazı kısımlarının yavaş yavaş çürüdüğünü fark etti ve dehşete düştü. İLKBAHAR 2000: TCHACOS SATIN ALINMASI Bir satıcı arkadaşı Frieda Tchacos hakkında şunları söyledi: 'O tüm dilleri konuşuyor ve en üst düzeyde iş yapıyor; milyonlarca ve milyonlarca pound.'9 Mısır'da doğdu, aynı zamanda Yunan ve İsviçre vatandaşlığına da sahip ve İsviçre'de ve Paris'teki École du Louvre'da eğitim gördü. 1999'da Tchacos, elyazmalarıyla ilgili isimsiz bir ihbar aldı; zira, izlerin soğumasından yirmi yıl önce onların ilerleyişinin bir kısmını zaten takip etmişti. Arayan kişi ona bazı fotoğraflar gönderdi ve Tchacos bunları kimlik tespiti için Yale Üniversitesi'ne gönderdi. Elbette bunların 1983'te Cenevre'de incelenen kodeksler olduğu kabul edildi. Tchacos daha sonra Hanna'ya, el yazmalarının geri alınabileceği ve bir anlaşmaya varılabileceği New York'ta bir toplantı yapılması için yalvardı. Sonunda 2000 yılının Nisan ayında bir satış anlaşmasına varıldığında buluştular, ancak el değiştiren el yazmaları o zamana kadar berbat durumdaydı. (Fiyatı açıklanmadı ama 300.000 dolar civarında.)10 Her halükarda, Tchacos ayın sonlarına doğru, yani yakında Yale'e yaptığı ziyaretle fazlasıyla telafi edildi.

--- SAYFA 25 ---

Bunun ardından Mısır'dan, bir kodeksin Yahuda İncili'ni içerdiği ortaya çıktı; bu, daha önce ele alınmamış bir gerçektir. Bunun Tchacos üzerinde derin bir etkisi oldu. Bütün bunlarda bir kaderi olduğuna, 'kaderin rehberliğinde' olduğuna inanmaya başladı ve şu yorumu yaptı: 'Bir görevim vardı. Yahuda benden kendisi için bir şey yapmamı istiyordu. Şimdi düşününce bu bir görevden daha fazlası. Sanırım Judas tarafından onu rehabilite etmek için seçildim.'¹¹ 2000-2001: OHIO INTERLUDE Tchacos metinleri Yale'e satmayı umuyordu, ancak başlangıçta umut verici gürültülere rağmen, metnin nerede bulunduğu ve yasal sahibinin kim olduğu konusunda ortaya çıkan sorular nedeniyle anlaşma sonunda suya düştü. Böylece Eylül 2000'de Tchacos taslağı almak için Yale'e gitti ve onu Ohio'daki satıcı Bruce Ferrini'ye götürdü; bu tüccar sonuç olarak kötü bir üne kavuştu. Ferrini, Tchacos'a tüm el yazmaları için 2,5 milyon dolar "ödedi", ancak çekler ileri tarihliydi. Ferrini'nin kodeksleri varken neler olup bittiğine dair pek bir şey bilmiyoruz ama çıkarılabilecek sonuçlar, okumayı pek de mutlu etmiyor. Öncelikle, elyazmalarının neredeyse 200 fotoğrafı (çoğu çok düşük kalitede) çekildi ve Kıpti bilgini Charles Hedrick'e gönderildi. Aldığı kaliteli fotoğraflardan altısının Yahuda İncili olduğuna inandırılmıştı; aslında sadece bir tanesi öyleydi. Hedrick, daha sonra bir şekilde önlenemez Michel van Rijn tarafından elde edilen ve 'artnews' web sitesinde Yahuda İncili'nin bölümleri olarak yayınlanan bu sayfaları (bkz. Şekil 1.2) yazıya döküp tercüme etti.¹² Ferrini, Yahuda İncili'ni ticarileştirmek için ekibi organize ederken, elyazmasının bir miktar zaman harcadığı anlaşılıyor.

--- SAYFA 26 ---

Mısır Dışı Şekil 1.2. Yahuda İncili'nden olduğu düşünülen (yanlış bir şekilde) Charles Hedrick'in transkripsiyonundan fakslanmış bir sayfa. (Sağ üst köşedeki 11 Eylül 2001 tarihli metin, Hedrick'in ve Bruce Ferrini'nin adını gösterir.) Dondurucuda geçirilen süre — papirüs için ideal yaşam alanı değil. Rodolphe Kasser bunun etkilerini güzel bir şekilde açıklıyor: Bu uğursuz donma, görünüşe göre papirüsün liflerini bir arada tutan özsuynun kısmen tahrip olmasına neden oldu ve onu önemli ölçüde daha kırılğan hale getirdi... Üstelik bu donma, papirüsteki tüm suyun buharlaşmadan önce papirüs yüzeyine doğru hareket etmesine neden oldu, liflerin içinden bir miktar pigment getirdi ve bu da papirüsün birçok sayfasını kararttı. papirüs ve bu nedenle yazının okunmasını son derece zorlaştırıyordu.¹³ Satışın gerçekleşmeyeceği netleşmesine rağmen, Ferrini yine de el yazmasına sadık kaldı ve

--- SAYFA 27 ---

Mısır dışında Frieda Tchacos'un avukatı Mario Roberty, onu el yazmalarını mümkün olduğu kadar çabuk geri almaya çağırdı. Ferrini sonunda hırslarını azalttı ve Tchacos'a matematik çalışması ve Pavlus'un Mektupları için 300.000 dolar teklif etti. Sonunda Ferrini matematik tezini yalnızca 100.000 dolara satın aldı ve müsveddeyi hemen parçalayıp parçaları sattı. Yahuda İncili'ni içeren kodeks, Şubat 2001'de Tchacos'a iade edildiğinde neredeyse aynı derecede kötü durumdaydı ve o zaman bile Charles Hedrick'in transkripsiyonlarının kaçınılmaz tarihi (yukarıya bakın), Ferrini'nin fotoğraflarını sakladığını gösteriyor. Son olarak Tchacos, onu Basel merkezli bir kuruluş olan Mario Roberty'nin Maecenas Antik Sanat Vakfı'na emanet etti. 2001-2004: RESTORASYON VE ÇEVİRİ El yazması İsviçre'ye geldiğinde, üzerinde çalışmak üzere orada bulunan kişi, uluslararası üne sahip Kıptilog Rodolphe Kasser'di: İlk olarak 24 Temmuz 2001'de Frieda Tchacos ve Mario Roberty ile tanıştı. Ancak Kasser metni ilk gördüğünde, daha önce hiç böyle bir durumda bir el yazması görmediğini söyledi: Uzun bir kariyerim olmasına rağmen, gözlerimin önünde papirüs üzerine çok sayıda Kıpti veya Yunanca belge vardı, ancak bunun kadar aşağılanmış birini hiç görmemiştim."¹⁴ Elyazmasını deşifre etme görevi açıkça bir Kıpti dili uzmanından çok daha fazlasını gerektiriyordu. Hem eğitimli bir Mısırbilimci hem de uzman papirüs konservatörü olan Florence Darbre'ye girin. Taslak üzerinde Kasser ile birlikte çalışacaktı ve aralarında şaşırtıcı derecede etkileyici bir çalışma gerçekleştirdiler.

--- SAYFA 28 ---

Mısır'dan çıkıp onu tekrar bir araya getirme görevi. Kasser, süreci anlatırken "Florence Darbre'nin bu eşsiz zorluk ve nezaket operasyonuna kattığı uzmanlık ve mahareti" yorumluyor... İlk bakışta başarısızlığa mahkum görünen şeyi peri parmaklarıyla büyük ölçüde mümkün kıldı.¹⁵ Üç yıl boyunca Darbre'nin İsviçre'nin Nyon kentindeki laboratuvarında/stüdyosunda ayda bir birlikte çalıştılar; Kasser parçaları temele yerleştirmenin olası yolları üzerinde çalışıyordu. metnin anlamı ve Darbre bu yerleşimleri papirüsteki liflerin maddi kanıtlarından yola çıkarak değerlendiriyor. Tarihçi Gregor Wurst da bu liflerin yollarını tanımaya yardımcı olacak bir bilgisayar programı tasarlayarak bunda rol oynadı.¹⁶ Ancak bu süreçteki iki kahramanın teknik dehasına rağmen, bu onlar için salt bir akademik faaliyetten daha fazlası gibi görünüyor. Yahuda İncili kodeksine sahip olmanın Frieda Tchacos üzerinde yarattığı bariz etkiyi gördük, ancak görünen o ki Kasser ve Darbre bile el yazması ile temaslarında esrarengiz bir karıncalanmadan kaçamadılar. Kasser, 2004 Uluslararası Kıpti Çalışmaları Derneği Kongresi'nde Yahuda İncili'nin yakında yayınlanacak olan duyurusunda, metnin hayatta kalmasıyla ilgili şu yorumu yaptı: 'Bu bir mucize - bu kelime abartı değil'. Daha sonra dramadaki kendi rolü hakkında özlemle konuşmaya devam etti: Ne hakkında konuştuklarını bilen Eskiler, Kader'in (Yunanca Moira) tek tek 'dokulmuş' olduğunu söylediler; aynı şekilde, yolların beklenmedik bir şekilde kesiştiği ve lif lif inşa edildiği insanın kaderi de. İnsan kaderleri tamamen beklenmedik bir şekilde, oldukça plansız bir şekilde kesişti. Birkaç yıl önce İsviçre'de olan da buydu.¹⁷ □□

--- SAYFA 29 ---

Mısır dışından Florence Darbre de belgeyle "ruhani açıdan uyum içinde" olduğunu söyledi, ancak yalnızca işin sorunsuz gittiğinden ve elyazmasını yeniden yapılandırma deneyiminin mutlu olduğundan bahsediyor olabilir.¹⁸ Kasser'in metnin yeniden inşası konusundaki özenli çalışmasından sonra, metnin bir çevirisini üretmek muhtemelen nispeten kolay bir iş olurdu. Kasser, dil uzmanlığı ve taslak üzerinde harcadığı muazzam zaman nedeniyle çevirinin arkasındaki itici güç olmasına rağmen, Stephen Emmel ve Marvin Meyer de İngilizce versiyon üzerinde işbirliği yaptılar.¹⁹ 'TEKELLER' V. 'İHBARCILAR' Tüm bunlar, Kasser'in hararetle saygı gösterdiği Maecenas Vakfı'nın himayesi altında gerçekleştirildi: 'Bu muazzam tanınma borcunu göz ardı etmek adil olmaz. bilim camiası Maecenas'a borçludur.'²⁰ Ancak diğerleri daha az tebrik etti. Profesör James Robinson, 1945-6'da Nag Hammadi yakınlarında keşfedilen Kıpti kodekslerini düzenleyen ve tercüme eden uluslararası ekibin organizatörü olarak tanınır. Yahuda İncili'nin kamuya açıklanmasıyla bağlantılı olarak kendi kitabı Yahuda'nın Sırları'nı yayımladı; bu kitabın başlığının şüphesiz çifte anlamı var. Açılış cümlesinde 'sır' kelimesi geçen Yahuda İncili'nin gizemli içeriği muhtemelen başlığın asıl nedeni değildir; Robinson'a göre en büyük endişe, yayınlanma sürecini çevreleyen gizliliklerdir. Maecenas Vakfı'nın 2000 yılında gönderdiği şu notu aktarıyor:

--- SAYFA 30 ---

Mısır dışında Hiç kimsenin, hatta Bruce [Ferrini] ve Frieda'nın [Tchacos] değil, yalnızca Vakfın el yazmaları ile ilgili, bunlarla ilgili veya bunlardan elde edilen herhangi bir bilgiyi yayınlama ve ticarileştirme hakkına sahip olmayacağı, ilgili tüm kişiler tarafından açıkça anlaşılmıştır. Üstelik şimdilik ve tüm hukuki hususlar açıklığa kavuşturuluncaya kadar, Proje'nin varlığına ilişkin azami gizliliği korumak Proje'nin çıkarıdır.²¹ Bu, Robinson gibi biri için, katı gizlilik ve mutlak tekelin ölümcül kokteyli nedeniyle - onun bakış açısına göre - bir boğa için kırmızı bir paçavradır. Projede yer alan tüm uzmanların, kendilerini susturacaklarına dair yemin eden bir belgeye imza atmaları gerektiğinden şikayet etmeye devam ediyor ve görünüşe göre, eski öğrencilerinden biri olan Marvin Meyer'den bilgi alamadığından özellikle hayal kırıklığına uğruyor. Bununla birlikte, Robinson sonunda Yahuda İncili'nin fasulyelerini dökme konusunda övgüyü hak ettiğini hissetti: Yahuda İncili'nin keşfini ve yayınlanmasını çevreleyen gizlilik örtüsü, 20 Kasım 2005'te Philadelphia'daki Kutsal Kitap Edebiyatı Derneği'nin yıllık toplantısında benim tarafımdan daha resmi olarak kırılıncaya kadar galip gelmiş gibi görünüyordu.²² Ancak Maecenas Vakfı'nın yanındaki diğer dikenle karşılaştırıldığında Robinson neredeyse dost canlısı. Michel van Rijn, web sitesinde bir Scotland Yard memurunun kendisi hakkındaki kararıyla övünüyor: 'Dünya çapındaki tüm sanat eseri kaçakçılığı vakalarının %90'ına karışıyor ve geri kalan %10'a da bulaştığını memnuniyetle iddia etmek istiyor.' Yahuda İncili örneğinde, van Rijn özellikle el yazmasının Mısır'daki gerçek yuvasına geri gönderilmesi davasını destekledi ve her ikisi de Tchacos ve Maecenas Vakfı onun ateşine maruz kaldı. Tchacos'u 16.000'le suçladı

--- SAYFA 31 ---

Mısır'dan yağma yapmak ve ülke dışına antika kaçakçılığı yapmaktan otuz yıl hapis cezasını çeken Mısırlı yetkili Tarek El-Sweissi'nin satıcısı olmak.²³ Maecenas Vakfı'na gelince, bir gazeteci Michel van Rijn ve Mario Roberty'yi Profesör Moriarty ve Sherlock Holmes'a benzetti.²⁴ Van Rijn'in, el yazmasını geri verme sözü vererek Maecenas Vakfı'nı gerçekten utandırıp utandırmadığı. Onun iddia ettiği gibi, Mısır'daki el yazması artık Kahire'deki Kipti Müzesi'ne gönderilecek.²⁵ Maecenas Vakfı'nı eleştirmek kolay olabilir, ancak metin üzerinde çalışmaları için mükemmel profesyonelleri (Kasser ve Darbre gibi) getirdikleri ve aslında her şeyin çok verimli bir şekilde yapıldığı gerçeği ortada. Bazıları Yahuda İncili'nin ortaya çıkmasının çok uzun zaman aldığından şikayet ediyor ve nispeten kısa bir metnin bir araya getirilmesinin, çevrilmesinin ve yayınlanmasının nasıl üç ila beş yıl sürdüğünü merak ediyorlar. Ancak aslında, her biri halihazırda çok sayıda başka projeye sahip olan insanlardan oluşan bir ekip için, bu karmaşıklığın yeniden inşası için beş yıl o kadar da uzun bir süre değil.²⁶ Maecenas'ın taslağı elde etmek için yapılan harcamaların bir kısmını telafi etmek istemesi de mantıksız değil. 2006: SANASYONLAŞTIRMAK VE ROMANTİKLEŞTİRMEK... Yolculuğun bir sonraki aşaması, Maecenas Vakfı'ndan National Geographic Topluluğu'na kadardır; gerçi National Geographic Topluluğu, yeniden inşa ve çeviri devam ederken zaten işin içindeydi. Mario Roberty'ye göre şu anda 'Vakıf'ın telif hakkına sahiptir.

--- SAYFA 32 ---

Mısır dışında Goj'in Kıpti metni var ama biz bu hakları yalnızca Washington D.C.'deki National Geographic Society'ye devrettik.'27 Toplam 1 milyon dolar, National Geographic'in metnin çoğaltılma hakları için Maecenas'a ödediği tutar olarak dolaşan rakamlardan biri. National Geographic daha sonra Yahuda İncili'ni kamuoyunun dikkatine sunmak için enerjik bir kampanya başlattı. 6 Nisan 2006'da bir basın toplantısı düzenlendi ve aynı gün National Geographic tarafından yayınlanan iki kitabın tanıtımı yapıldı. Herb Krosney, belgenin içeriğiyle ilgili bazı tartışmalarla birlikte kodeksin keşfine ilişkin gazetecilik açıklamasını yazdı ve ikinci kitap, Rodolphe Kasser ve diğerlerinin metnin yorumu ve tarihsel kökenleri üzerine bilimsel makaleleri içeren metnin bir çevirisiydi. Bu ciltlerin her ikisi de New York Times'ın en çok satanlar listesinde haftalarca kaldı, ancak popüler tüketime yönelik gerçek yiyecek, ilk kez 9 Nisan 2006 Pazar günü gösterilen National Geographic TV kanalının belgesel draması biçiminde geldi.28 Program, Krosney'nin kitabında anlatılan keşfin öyküsünün büyük bir kısmını anlatıyor (Krosney "ortak yapımcı" ve "araştırma danışmanı ve öykü geliştirme" olarak anılıyor) ve bunlardan birkaçını içeriyor. restorasyon ve çeviriye katılanlar. Belgeselde tüm güncel konular ele alınıyor: Yahuda ve anti-Semitizm, Irenaeus zamanındaki zulümler (işaret ve şiddet), Gnostikler ve onların alternatif Hristiyanlık anlayışları. Ancak ağırlıklı olarak Yahuda İncili elyazmasının gerçekten eski bir belge mi yoksa modern bir sahtecilik mi olduğu anlamında gerçek mi yoksa sahte mi olduğuna odaklanıyor. Karbon tarihlmesi özellikle dikkat çekiyor ve çalışmanın 'gerçek' olduğunu doğruluyor. Bununla birlikte, yalnızca çok kısaca ele alınan şey, bu çalışmanın

--- SAYFA 33 ---

Out of Egypt her anlamda tarihsel olarak doğrudur: Craig Evans'ın ("tarihsel İsa veya Yahuda hakkında hiçbir şey söylemez") ve Elaine Pagels'in ("bunu nasıl biliyor?") kısa yorumları vardır ve sonuçta bize eserin orijinal olarak ne zaman yazıldığını bilmenin imkansız olduğu söylenir, bunun anlamı onun Yeni Ahit İncilleri kadar eski ve güvenilir olabileceğidir. Bu, İsa'nın Yahuda ve diğer havarilerle olan diyaloglarının -Mel Gibson'ın İsa'nın Tutkusu'nda olduğu gibi- dramatik canlandırmalarda Aramice'ye çevrilme şekliyle pekiştirilir. Bütün bunlar, Yahuda İncili'nin tarihsel olarak özgün olabileceği, İsa'nın tasvirinde güvenilir olması anlamında özgün olabileceği izlenimini yaratmaya çalışmaktadır. Programdaki tek destekçisinin Elaine Pagels olduğu bu pozisyonun tamamen mantıksız olduğunu göreceğiz. National Geographic tarafından yayınlanan iki kitaptan biri olan Herb Krosney'in Kayıp İncil'inde, Yahuda İncili'nin, onu kodekste takip eden çalışma pahasına abartılması özellikle güçlüdür. Bu "Allogenes" metni Krosney tarafından "anlaşılmaz, cennetin Gnostik düzeylerine, Allogenes'e ve farklı ırktan insanlara yönelik belirsiz Kıpti imalarla dolu" olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.29 Öte yandan, Krosney, Yahuda İncili'nin "kutsal bir anlatım" olduğunu ileri sürer. Mesajı inanç ve inançtı. Devrim niteliğinde bir mesaj içeren taze ve yenilikçi anlatı, zaman içindeki yolculuktan sağ çıkmayı başarmıştı. Bu başlı başına küçük bir mucizeydi.'30 Bu, en hafif deyimle, oldukça taraflı bir karşılaştırmadır. Aslına bakılırsa Allogenes, Yahuda İncili'nden daha fazla (ya da daha az) "anlaşılmaz" değildir. Allogenes'in büyük bir kısmı -hatta daha fazlası- İsa hakkındaki hikayelerle ilgileniyor. "Cennetin Gnostik düzeylerine yönelik belirsiz Kıpti imalarla dolu" konusuna gelince, yine tamamen aynı şey doğrudur: Allogenes sık sık göksel "sonsuzluklar"dan söz eder - İncil'de on sekiz defa bahsedilen □□

--- SAYFA 34 ---

Yahuda'nın Mısır'ından. Yahuda İncili 'Allojenler ve farklı ırktan insanlar'dan bahsetmez, ancak 'Otojenler'den ve farklı ırktan insanlardan bahseder. Belki de tüm farkı yaratan budur. Bu tartışma sırasında Krosney şu sonuca varıyor: 'Bu kutsal metin, Hristiyan dünyasındaki bazı inanç yorumlarını, hatta temellerini paramparça edebilir. Bu bir roman değildi. Doğrudan erken Hristiyanlık dünyasından gelen gerçek bir müjdeydi.'31 Bu iddia, belgesel ve diğer medya yanıltıcı reklamlarıyla hemen hemen aynı ruhla, takip eden bölümlerde incelenecektir. □□

--- SAYFA 35 ---

2 Yeni Ahit'te Yahuda İsa'nın Tarihçi, kötü şöhretli Nero'nun Roma İmparatoru olduğu dönemde muhtemelen ilk kez kitap biçiminde yazılmıştır (54-68). İsa'nın yakın çağdaşlarının nesli tükenmeye başladığında, hayatta kalanlar onun hayatı, öğretisi, ölümü ve dirilişi hakkında çok sayıda hikaye yazmaya yöneldiler: Luka İncilini yazmaya başladığında, "birçoklarının" bunu zaten yaptığını bildiriyor (Luka 1:1). Ve İsa'nın yaşamı ve ölümüyle ilgili hayatta kalan en eski dört anlatımın her birinde Yahuda İskariyot'un oynadığı rol tamamlayıcı niteliktedir. Bu durum Yahuda İncili'nde de açıkça görülmektedir, ancak burada İsa ile Yahuda arasındaki ilişki köklü bir değişime uğramaktadır. Ancak bu ve sonraki bölüm, bu aşamada Yahuda İncili'ni tartışmaktan geri duracak ve bunun yerine ikinci yüzyılın sonuna kadar olan İsa ve Yahuda hakkındaki diğer anlatımları inceleyecek. Burada Yahuda'nın Yeni Ahit'te nasıl davrandığına odaklanacağız. Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncilleri (Elçilerin İşleri kitabıyla birlikte) bize yalnızca Yahuda'nın en eski kanıtlarını sunmakla kalmaz (bu nokta daha sonra doğrulanacaktır), aynı zamanda Hristiyan Kilisesi'nin İsa'nın ihaneti ve çarmıhtaki ölümü hakkındaki anlayışının temelini de oluşturur.

--- SAYFA 36 ---

Yeni Ahit'te Yahuda 'İSCARYOT DİLEN YAHUDA' Yahuda İskariyot'un geçmişinin büyük kısmı hala bir sır olarak kalıyor. 'Yahuda', 'Yahuda'nın (İbranice'de Yehudah) Yunanca yazımıdır ve babası Simon Iscariot tarafından ona verilen isimdir (Yuhanna 6:71; 13:2, 26). Yaratılış kitabındaki orijinal Yahuda, İsrail ulusunun büyük atalarından biri olan Yakup'un oğluydu ve Kudüs çevresindeki bölgeye (Yahuda ve daha sonra Yahudiye) onun adı verildi. Bu, bu ismi erkek Yahudiler arasında oldukça popüler hale getirdi; hatta ikinci yüzyılın büyük Yahudi kahramanı Judas Maccabeus'tan (daha sonra Handel'in bir oratoryosuna konu oldu) sonra daha da popüler oldu. Bu isim aynı zamanda dişil bir formun da ortaya çıkmasına neden oldu: Judith. 'Iscariot'un anlamı ise daha da anlaşılması güçtür: yakın tarihli bir kitapta anlamı için sunulan on açıklama listelenmiştir.¹ Bazıları, İncillerdeki Iskariotes veya Iskarioth isminin başlangıçta 'suikastçı' anlamına geldiğini, bir aile adı olarak pek olası olmadığını ileri sürmüştür. Diğerleri bunun 'şehrin adamı' anlamına geldiğini, şehrin Kudüs olduğunu, ancak çok daha muhtemel olarak 'Kerioth'un adamı' olduğunu iddia ediyor. Moab'da hem Eski Ahit'te hem de Moabi Taşı'nda bahsedilen bir Kerioth şehri vardı. Ancak daha muhtemel olan yer, Yahuda'nın en güneyinde, Ölü Deniz'in güney ucuna yakın olan Eski Ahit şehri Kerioth-Hesron'dur (Yeşu 15:25). Her durumda, bunların hiçbiri Yahuda'nın gerçek menşe yeri hakkında pek bir ipucu vermiyor. Bu isim Yahuda'dan en az bir nesil önce ailede mevcut olduğundan, bu neredeyse kesin olarak babasının aslında orada yaşamadığı anlamına geliyordu; aksi halde resmi olarak bu yerin adını vermek gereksiz olurdu.

--- SAYFA 37 ---

Yeni Ahit'te Yahuda YENİ AHİT BELGELERİ Yeni Ahit İncillerinde Yahuda'dan ilk kez İsa'nın havarilerinin listelerinde bahsedilmektedir. Yahuda'nın bu listelerde hangi yeri işgal edeceğini tahmin etmek belki de zor değildir: Matta İncili Markos İncili Luka İncili On iki havarinin isimleri şunlardır: Birincisi, Petrus denilen Simon ve onun kardeşi Andreas, Zebedi'nin oğlu Yakup ve kardeşi Yuhanna; Philip ve Bartholomew; vergi tahsildarı Thomas ve Matthew; Alphaeus'un oğlu Yakup ve Thaddaeus; Kenanlı Simon ve onu teslim eden Yahuda İskariyot. (Mat. 10:2-4) Onikiyi atadı: Petrus (Simon'a verdiği isim); Zebedi'nin oğlu Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna (her ikisine de "gök gürültüsünün oğulları" anlamına gelen Boanerges adını verdi); Andreas, Filipus, Bartalmay, Matta, Tomas, Alfay'ın oğlu Yakup, Thaddaeus, Kenanlı Simon ve onu teslim eden Yahuda İskariot. (Markos 3:16-19) Ve gün geldiğinde öğrencilerini çağırdı ve aralarından havari adını verdiği on iki kişiyi seçti: Petrus adını verdiği Simon, kardeşi Andreas, Yakup, Yuhanna, Filipus, Bartalmay, Matta, Tomas ve Alfay'ın oğlu Yakup, Zealot denilen Simon, Yakup'un oğlu Yahuda ve ihanet eden Yahuda İskariot. (Luka 6:13-16) Bazı öğrencilerin işgal ettiği konum konusunda bazı farklılıklar vardır: elçiler Matta ve Tomas birbirleriyle itişip kakışıyorlar; Matta ve Luka İncilleri Andrew'u kardeşi Simon Petrus'un yanında olma sırasına yükseltir. Ancak İncillerin hiçbiri Yahuda İskariyot'a manevra alanı vermiyor.²

--- SAYFA 38 ---

Yeni Ahit'te Yahuda Markos İncili 20'li ve 30'lu yıllarda İsa ve Yahuda zamanında, Kudüs, kaba bir tahminle 50.000 ila 100.000 arası nüfusuyla muhtemelen Roma İmparatorluğu'nun dördüncü en büyük şehriydi. Ancak Yahudi takviminde İsrail'in Mısır'dan kaçışını kutlayan Fısıh Bayramı sırasında bu nüfus dramatik bir şekilde artacaktı. Hatta bazı akademisyenler şehirde toplam bir milyon sakinin ve hacının olduğunu tahmin ediyor. İsa'nın hizmetinin hayatta kalan en eski anlatımı olan Markos'un İncili (muhtemelen 60'lı yıllardan itibaren) Yahuda'nın rolünün temel unsurlarını zaten bünyesinde barındırıyor. Bu ilk İncil, İsa'nın vaftiziyle ve onun ilk hizmetinin doğrudan sonuçlarıyla, kendisi ile Yahudi yetkililer arasında çıkan çatışmayla başlar. İsa'nın hem manevi hem de siyasi güçlerle yüzleşmesi, kısa sürede onun ölümüne yol açacak bir komploya yol açtı: 'Ferisiler dışarı çıktılar ve hemen Hirodes yanlılarıyla onu nasıl öldürecekleri konusunda komplo kurdular' (Markos 3:6). Önemli olaylar Fısıh Bayramı'ndan iki gün önce, yani hacıların kalabalığının şehre akın ettiği dönemde gerçekleşiyor. Tarihin bu göstergesi iki kat önemlidir, çünkü göreceğimiz gibi Yahuda İncili, içindeki vahiylerin Fısıh Bayramı'ndan önceki üçüncü güne kadar olan haftada gerçekleştiğini iddia eder. Markos, kâhinlerin ve Kanun öğretmenlerinin İsa'yı gizlice tutuklamak istediklerini bildiriyor; Ancak Yahuda rahiplere giderek inisiyatif alır ve bir miktar para vaat edildikten sonra Yahuda, İsa'yı onlara teslim etmenin bir yolunu planlar (Markos 14: 10-11). Fısıh hazırlıkları yapıldığında, öğrenciler yemek yemeye başlamak üzereyken İsa, onlardan birini masada tanıdığını açıkladı □□

--- SAYFA 39 ---

Yeni Ahit'te Yahuda'nın onu teslim edeceği ve bu eylemin önceden belirlenmiş olmasına rağmen, söz konusu öğrenci için hiç doğmamış olmasının daha iyi olacağı ifade edilir (Markos 14: 18-21). Bir noktada Yahuda dışarı çıkar ve çok sonra Gethsemane Bahçesi'nde bu kez silahlı bir grupla İsa'ya yeniden katılır: Tam İsa konuşurken, on ikiden biri olan Yahuda geldi. Yanında başkâhinlerin, din bilginlerinin ve ihtiyarların gönderdiği, kılıç ve sopalarla silahlanmış bir kalabalık da vardı. Artık 'hain' onlarla bir işaret üzerinde anlaşmıştı: 'Öptüğüm adamdır; Onu tutuklayın ve güvenli bir şekilde götürün.' Yahuda hemen İsa'nın yanına giderek, 'Haham!' dedi ve onu öptü. Adamlar İsa'yı alıp tutukladılar. (Markos 14:43-6) O halde Yahuda, bu rezil eyleminin tam ortasında çarpıcı bir şekilde "Onikilerden biri" olarak vurgulanıyor ve İsa'ya hâlâ "Haham" diye hitap ediyor. Markos'a göre İsa tutuklanmanın ve idamın kaderinin bir parçası olduğunu başından beri biliyordu. Hızla İsa'nın yargılanması ve idamına doğru ilerleyen İncil anlatımının ortasında, kaderini üç kez önceden bildirir: Ve onlara, İnsanoğlu'nun birçok acı çekmesi, ihtiyarlar, başrahipler ve din bilginleri tarafından reddedilmesi, öldürülmesi ve üç gün sonra yeniden dirilmesi gerektiğini öğretmeye başladı. (Markos 8:31) Çünkü öğrencilerine öğretiyor ve onlara şöyle diyordu: 'İnsanoğlu insanlara teslim edilecek, onlar da onu öldürecekler. Ve öldürüldüğünde, üç gün sonra dirilecek.' (Markos 9:31) 'Çünkü İnsanoğlu bile hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve birçokları için canını fide olarak vermeye geldi.' (Markos 10:45) 400 yıl önceki filozof Sokrates gibi, İsa da kendisine açık olabilecek her türlü kaçış seçeneğini reddeder ve kendi isteğiyle ölümüne gider. Ancak Sokrates'in aksine İsa bunu yapmaz.

--- SAYFA 40 ---

Yeni Ahit'te Yahuda, onun ölümünü yalnızca bir trajedi olarak görür, ancak yine de ruhun bir tür cennete saliverilmesine yol açar. İsa ölümünü 'birçokları için fide', çok sayıda başkasının kurtuluşunun bedeli olarak gördü. Aslında misyonunun amacı da budur, Babası Tanrı tarafından gönderilmesinin nedeni de budur. Bu kurtuluş nasıl gerçekleşecekti ve İsa'nın ölümü nasıl gerçekleşecekti? Yukarıdaki üç alıntıdan ikincisinde anlam yüklü bir ifade vardır: 'İnsanoğlu teslim edilecektir'. Burada hesaplanmış bir belirsizlik var. Her şeyden önce Tanrı, ölüm yoluyla günahların kefareti görevini yerine getirmek için İsa'yı dünyaya gönderdi. Yani Tanrı -bir düzeyde- tüm sürece başkanlık eder, öyle ki 'İnsanoğlu'nun Tanrı tarafından teslim edileceği' söylenebilir. Ancak ilahi plan, dünyasal alanda çeşitli insan güçleri ve nedenleri aracılığıyla yerine getirilir. Sonunda Romalılar idamı gerçekleştirir. Daha önce başkâhinler ve ihtiyarlar İsa'yı Pontius Pilatus'a 'teslim etmişlerdi' (Markos 15:1). Ancak bundan önce İsa, Yahuda İskariyot tarafından kâhinlere 'teslim edilir'. Aynı eylemin hem Yahuda'nın hem de Yahudi liderlerin bir planı ve ilahi planın bir parçası olduğu söyleniyor. Özetle, Markos İncili'nde Yahuda, İsa'nın on iki havarisinin tam teşekküllü bir üyesi olarak tanımlanır; görünüşe göre efendisine karşı düzenlenen komploda hizmetlerini sunma inisiyatifi alırken bile bilinçsizce Tanrı'nın gizemli iradesinde kendi rolünü oynar. Matta İncili Markos'un yaptığı gibi İsa'nın hizmetinin çılgınca faaliyetine odaklanmak yerine, Matta İncili, İsa'nın öğretisinin özünü uzun uzadıya anlatmak için daha fazla zaman ayırır: □□ Vaazı

--- SAYFA 41 ---

Yeni Ahit Dağı'ndaki Yahuda, bunun Matta'daki beş örneğinden biridir. Yine de Matta, kaynaklarından biri olarak Markos'un İncili'ne büyük ölçüde güveniyordu ve yukarıda bahsedilen birçok malzemenin neredeyse aynı biçimde yeniden ortaya çıkması da bu durumu açıkça ortaya koyuyor: On ikiden biri olan Yahuda geldi. Yanında başkâhinlerin, din bilginlerinin ve ihtiyarların gönderdiği, kılıç ve sopalarla silahlanmış bir kalabalık da vardı. Artık 'hain' onlarla bir işaret üzerinde anlaşmıştı: 'Öptüğüm adamdır; Onu tutuklayın ve güvenli bir şekilde götürün.' Ve hemen gelip ona yaklaştı ve şöyle dedi: 'Haham!' Ve onu öptü. (Markos 14:43-5) On ikilerden biri olan Yahuda geldi. Yanında, başkâhinler ve halkın ileri gelenleri tarafından gönderilen, kılıç ve sopalarla silahlanmış büyük bir kalabalık vardı. Artık 'hain' onlarla bir işaret üzerinde anlaşmıştı: 'Öptüğüm adamdır; Onu tutuklayın.' Ve hemen İsa'ya yaklaştı ve şöyle dedi: 'Selam Haham!' Ve onu öptü. (Mat. 26:47-9) Ancak Matta'nın ek bilgi sağlayan kaynaklara da sahip olduğu açıktır. Her şeyden önce Matta, İsa ile Yahuda arasında geçen ve Markos'ta benzeri bulunmayan bir konuşmadan bir parça içerir: İsa şöyle cevap verdi: 'Elini benimle birlikte tabağa sokan kişi, bana ihanet edecek olan kişidir. İnsanoğlu, kendisi için yazılmış olduğu gibi gidecek; ama İnsanoğlu'na ihanet edilen adamın vay haline! Doğmasaydı onun için daha iyi olurdu.' Ona ihanet edecek olan Yahuda şöyle cevap verdi: 'Ben miyim, Haham?' İsa ona, 'Sen öyle söyledin' dedi.' (Mat. 26: 23-5) Bu son diyalog parçası, İsa ile Yahuda arasındaki ilişki hakkında önemli bir gerçeği ortaya koyuyor: Yeni Ahit'e göre İsa, yalnızca kendisine ihanet edilip idam edileceğini değil, aynı zamanda ona ihanet edenin kim olacağını da biliyordu. Göreceğimiz gibi bu, Yahuda İncili'nin önemli bir unsurudur: Orada İsa, Yahuda'ya, Yahuda'nın kötü şöhretli eylemi hakkında bir kehanette bulunur ve

--- SAYFA 42 ---

Yeni Ahit'teki Yahuda belki de (her ne kadar bu daha az kesin olsa da) ona bunu gerçekleştirmesi talimatını veriyor. İsa'nın ihanetle ilgili bilgisi daha sonra Matta İncili'nde özellikle dokunaklı bir ifadeye kavuşur: Artık 'hain' onlarla bir işaret üzerinde anlaşmıştı: 'Öptüğüm adamdır; Onu yakalayın.' Ve hemen İsa'ya yaklaştı ve şöyle dedi: 'Selam Haham!' Ve onu öptü. İsa ona, 'Arkadaş, yapmaya geldiğin şeyi yap' dedi. Sonra gelip İsa'yı alıp tutukladılar. (Mat. 26:48-50) Umut verici olan, İsa'nın bu son açıklamasıdır. Bu yine İsa'nın kendisine ihanet edenin kim olacağını bildiğini gösteriyor. Peki bu bir adım daha ileri giderek ikisi arasında bir tür anlayış olduğunu mu ima ediyor? Hayır, aslında Matthew bu kadar ileri gitmiyor. Öncelikle, İsa'nın buradaki ifadesi oldukça belirsiz: çevirmenler bunun bir soru mu ("Arkadaş, neden geldin?") yoksa emir mi ("Arkadaş, ne için geldin?") mi olduğu konusunda anlaşamıyor. Bir yorumda aslında bilim adamları tarafından önerilen dokuz olası çeviri listeleniyor!³ Ancak eğer bu bir emirse, İsa'nın, olmaları kutsamaktan ziyade, ne olacağına dair bilgisini ima ederek Yahuda'yı utandırması çok daha muhtemeldir. Yahuda bunu yapmak üzeredir. Yukarıdaki Matta 26:23-5'ten yapılan alıntıda da gördüğümüz gibi, İsa'nın ihanet edenle ve onun eylemleriyle ilgili görüşlerini oldukça açık bir şekilde ifade etmesinden bu çok açıktır: 'İnsanoğlu, kendisi için yazıldığı gibi gidecek, ama vay İnsanoğlu'na ihanet edilen o adama! Doğmasaydı kendisi için daha iyi olurdu' (ayet 24). Bu durum elbette Matta İncili'nde İsa ile Yahuda arasında özel bir anlayış görmeyi oldukça zorlaştırmaktadır. □□

--- SAYFA 43 ---

Yeni Ahit'te Yahuda Matta'nın anlatımında daha sonraki bir aşamaya geçerek, Yahuda'nın pişmanlığı ve intiharının anlatıldığı her zaman tartışmalı pasajlardan biri olmuştur: Daha sonra ona ihanet eden Yahuda, İsa'nın mahkum edildiğini görünce fikrini değiştirdi ve 'Masum kanı teslim ederek/ihanet ederek günah işledim' diyerek otuz gümüşü başrahiplere ve ihtiyarlara geri getirdi. Onlar da şöyle dediler: 'Bunun bizimle ne alakası var? Seni ilgilendiren şey bu.' Ve gümüş parçalarını tapınağa atarak oradan ayrıldı ve gidip kendini astı. (Mat. 27:3-5) O halde Matta, Markos'un açıklamasını Yahuda'nın rolü ve karakterine ilave bir karmaşıklık katmanıyla tamamlıyor. Bu Matthew açısından basit bir iftira değil; daha ziyade birbiriyle gerilim içinde olan iki motifin iç içe geçmesi söz konusudur. Bir yandan Matta, Yahuda'nın asılarak ölümüyle ilgili bir hikayeye yer veriyor; bu, İncil'in okunmasını dinleyenlerde bir tür ürperti uyandırabilirdi (ilk kiliselerde nispeten az sayıda okuyucu vardı). Bu tepki öncelikle intiharın tabu olmasından kaynaklanmıyordu; bu konuda Yahudiler arasında anlaşmazlık vardı. Bu daha çok bir yöntemdi: Her Yahudi için 'asılmış bir adam, Tanrı'nın lanetlediği bir nesnedir' (Tesniye 21:23). Yani Yahuda'nın intiharı görünüşe göre sadece sefaletine son vermekle kalmıyor, aynı zamanda hak ettiğini düşündüğü ilahi cezayı da kendisine getirmeyi amaçlıyor. Ancak Matta, kendi kendine yaptığı bu laneti dahil ediyorsa, Yahuda'nın pişmanlığını da içeriyor: En azından Yahuda, Pontius Pilatus, rahipler ve diğerlerinin aksine, eylemlerinden pişmanlık duyuyor. Dolayısıyla Matta'nın tasviri karmaşıktır ve Yahuda'nın bir portresini oluşturmak açısından benzersizdir; bu belki de kısmen bazı gerçekleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

--- SAYFA 44 ---

Yeni Ahit'te Yahuda ona acıma ölçüsünde. Elbette bu, Markos'la hemen hemen aynı çizgiyi takip eden en önemli vurgu değildir. Luka İncili Luka İncili, dört Yeni Ahit İncili arasında en uzun olanıdır ve iki ciltlik bir eserin ilk bölümü olması bakımından aralarında benzersizdir. Müjde ve onun devamı olan Havarilerin İşleri, birlikte Yeni Ahit'in yaklaşık dörtte birini oluşturur ve bu da Luka'yı koleksiyona en fazla katkıda bulunan tek kişi yapar. Bu kitapta İsa'nın yaşamı, ölümü ve dirilişiyle ilgili anlatılanların bazı önemli ayırt edici özellikleri vardır. Edebi açıdan Luka, diğer İncillerde (örneğin 'İyi Samiriyeli' ve 'Savurgan Oğul' gibi) kaydedilmeyen geniş bir benzetme koleksiyonunu bünyesinde barındırır. Teolojik olarak Luka, anlatımı boyunca karakterleri etkileyen manevi güçlerle (özellikle kötü güçlerle) özellikle ilgilenmektedir ve bunu diğer evanjelistlerden daha fazla vurgulamaktadır. Bunu, dört evanjelist tarafından 'Şeytan', 'İblis', 'Beelzebul', 'şeytanlar' ve kirli/kötü 'ruhlar'dan ne kadar sık söz edildiğinden, bir fasulye sayımı yoluyla görebiliriz (bkz. Tablo 2.1). Luka'nın bu kaygısı, onun ihanetle ilgili anlatımının neden şu tüyler ürpertici sözlerle başladığını açıklamaya yardımcı olur: 'Şeytan Yahuda'ya girdi...' (Luka 22:3). Çıplak olaylar Markos ve Matta'da gördüğümüzle hemen hemen aynı: İsa kendisine ihanet edildiğini ve her şeyin ilahi bir emir olarak gerçekleştiğini biliyor; Yahuda, yemekten sonra askerlerle birlikte İsa'nın yanına gelir ve onu bir öpücükle tanıtır. Fakat Yahuda'nın eylemleri, Luka'nın yalnızca insan etkileşimlerini değil aynı zamanda 1600'lü yılların olaylarını da anlatması nedeniyle daha kötü bir açıdan görülüyor.

--- SAYFA 45 ---

Yeni Ahit'te Yahuda Tablo 2.1. İncillerde manevi güçlere yapılan atıflar Matta Markos Luka Yuhanna Şeytan 3 5 6 1 Şeytan 6 — 6 3 Beelzebul 3 1 3 — iblisler 11 13 22 6 ruhlar 4 14 12 — onların altında yatan doğaüstü güçler. İhanetin anlatımına Luka'nın bu eğiliminin bir başka örneği de karışmıştır: İsa'nın Simon Petrus'a Şeytan'ın da -bu sefer başarısız bir şekilde- Petrus'u ele geçirmeye çalıştığını söylediğini anlatır (Luka 22:31-2). İsa'nın tutuklanması ve infazını çevreleyen olaylarda, Matta ve Markos'tan çok bu İncil'de vurgulanan, görünmeyen bir güçler dünyası iş başındadır ve bu nedenle Yahuda, tıpkı dünyadaki olaylarda baş rahiplerle iş birliği içinde olduğu gibi, Luka tarafından bu güçlerle işbirliği yapan biri olarak resmedilir. Yuhanna İncili Antik çağlardan beri Yuhanna İncili diğer üç İncilden biraz farklı bir balık kabı olarak kabul edilmiştir. 190 yılı civarında, İskenderiyeli Clement bunu 'ruhsal bir İncil'4 olarak tanımladı ve en çarpıcı ifadelerinden birinde İsa, kelimenin tam anlamıyla Yahuda'yı şeytanlaştırdı: 'İsa onlara şöyle cevap verdi: 'Seni, on ikiyi seçmedim mi? Ama yine de içinizden biri şeytandır.' Simon İscariot'un oğlu Yahuda'dan söz etti, çünkü o 16. yüzyıldan biriydi.

--- SAYFA 46 ---

Yeni Ahit'te on ikide Yahuda ona ihanet edecekti' (Yuhanna 6: 70-1). Dört Yeni Ahit İncili'nde Yahuda hakkında muhtemelen en olumsuz ifade olan bu pasajın, yüzyıllar boyunca Yahuda'nın itibarına büyük ölçüde katkıda bulunduğu açıktır. Ancak Matta ve Markos İncillerinde İsa'nın -tüm insanlar arasında- Simon Petrus'a hemen hemen aynı şeyi söylediği de unutulmamalıdır. Petrus, İsa'nın çarmıha gerilmenin gerekliliği hakkında söylediklerini kabul etmeyi reddettiğinde, İsa şöyle cevap verdi: 'Arkama geç, Şeytan' (Markos 8:33/Mat. 16:23). Dolayısıyla şeytan olma suçlaması yalnızca Yahuda gibi birine atfedilebilecek kadar nadir değildir; bu da bunun yalnızca edebi bir gösteriş olduğu anlamına gelmez. Yuhanna, Luka gibi, Yahuda'nın eylemini şeytani ilhama bağlar: 'Akşam yemeği sırasında şeytan, Simon'un oğlu Yahuda İskariyot'un kalbine ona ihanet etme isteğini çoktan koymuştu...' (Yuhanna 13:2). Yuhanna bu akşam yemeğinde İsa'nın Yahuda'ya 'Yapman gerekeni çabuk yap' dediğini anlatır. Bu ifadeye bu bölümün ilerleyen kısımlarında geleceğiz. Yahya'nın Yahuda'yı nitelendirmesinin yeni bir özelliği, ondan öğrencilerin saymanı olarak bahsedilmesi ve sık sık eli kasada olan bir hırsız olmasıdır: 'para kesesinin sorumluluğunu üstlenirdi ve içine konulanlardan alırdı' (Yuhanna 12:6). Ancak Yuhanna'daki gerçek ihanetle ilgili materyallerin çoğu Matta, Markos ve Luka'daki anlatılarla örtüşüyor: İsa akşam yemeğinde ihanetini önceden tahmin ediyor ve ardından Yahuda, tutuklamayı gerçekleştirecek birliklerle birlikte İsa'yla daha sonra tekrar buluşuyor. Aslına bakılırsa, bu 'ruhsal İncil', İsa'nın hizmetinde yaşanan olayları çoğu zaman diğer İncillerden farklı bir bakış açısıyla yeniden anlatsa ve Matta, Markos ve Luka'da olmayan birçok olayı kaydetse de, Yahuda'nın tasvirlerindeki ortak nokta dikkate değerdir. Dört İncil'in hepsinde de aynı anlam vardır (biraz farklı

--- SAYFA 47 ---

Yeni Ahit yöntemlerinde Yahuda) ekmeği tabağa batırmaya (Markos 14:20/Mat. 26:23 ve Yuhanna 13:26) işaret eder. Yuhanna'nın Luka'yla ortak yanı, Şeytan'ın Yahuda'ya ihanet etmesine ilham vermesidir. Yahya belki de İsa'nın Yahuda'yı bu sefil eylemini gerçekleştirmeye teşvik etmesinin tanımını Matta ile paylaşıyor olabilir (Yuhanna 13:37 ve Matta 26:50). Dört İncil'in hepsinde Yahuda silahlı bir grup askerle birlikte gelir. Yani dördüncü İncil, tarihsel gerçeklikle bağlantısını kaybedecek kadar 'ruhsal' değildir. Elçilerin İşleri Elçilerin İşleri'ndeki anlatım şu ana kadar incelediğimiz önceki dört versiyondan farklıdır. Bu eser İsa'nın hayatını değil, Kilise'nin ilk yıllarını kapsamaktadır ve dediğimiz gibi Luka İncili'nin yazarı tarafından onun devamı olarak yazılmıştır. Bu nedenle Elçilerin İşleri, İsa'nın ihanetini anlatmıyor, daha ziyade onun göğe yükselişini ve daha sonra öğrencilerinin Yerusolim'e dönüşünü anlatarak başlıyor. Bir sonraki olay, Petrus'un Yahuda'nın firarının Kutsal Yazıların bir gerçekleşmesi olduğunu duyurduğu konuşmasıdır; Yahuda aldığı parayla bir tarla satın aldı; korkunç bir şekilde öldü ve onun yerine yeni bir havarinin seçilmesi gerekiyor (Elçilerin İşleri 1: 16-20). Buradaki bilginlerin kafasını en çok karıştıran şey Yahuda'nın ölüm şeklidir. Gördüğümüz gibi, Matta görünüşe göre Yahuda'nın 'kendini astığını' bildiriyor (Matta 27:5); Öte yandan Elçilerin İşleri'nde Petrus 'baş aşağı düştüğünü' veya 'şiştiğini' ve bağırsaklarının dışarı fıskırmasıyla patladığını söylüyor (Elçilerin İşleri 1:18). Bazı akademisyenler iki versiyonun uyumsuz olduğu sonucuna varmıştır, ancak aynı şekilde Kilise tarihindeki birçok teolog da bunları tamamlayıcı olarak açıklamıştır. Örneğin St Augustine, 1□

--- SAYFA 48 ---

Yeni Ahit'te Yahuda, Yahuda'nın kendini astığını ancak ipin koptuğunu, baş aşağı düştüğünü ve sonra öldüğünü savundu. Hem eleştirel hem de uyumlaştırıcı yaklaşımları bir takım sorunlar kuşatıyor. Birincisi, Matta ve Elçilerin İşleri'ndeki anlatımlar yalnızca çok az miktarda bilgi topluyor ve bu nedenle zorluğun bir kısmı, doğru bir tarihi yeniden inşa etmek için gerçekten yeterli gerçeklere sahip olmamamızdan kaynaklanıyor. İkincisi, bilim adamlarının sürekli olarak belirttiği gibi, Elçilerin İşleri'ndeki anlatımda hatırı sayılır bir belirsizlik vardır: Tercih edilecek çevirinin "baş aşağı düşmek" mi yoksa "şişmek" mi olduğuna karar vermek son derece zordur. Buradaki belirsizlik, Elçilerin İşleri'ndeki tek bir rapordan bile çok farklı iki tablonun ortaya çıkabileceği anlamına geliyor. Ancak Luka'nın buradaki anlatımının odak noktası adli tabibin raporu değil, olayların önceden belirlenmiş doğası ve Yahuda'nın korkunç sapkınlığıdır: Kardeşler, Kutsal Ruh'un, İsa'yı tutuklayanlara rehber olan Yahuda hakkında önceden Davut'un ağzından bildirdiği Kutsal Yazının yerine getirilmesi gerekiyordu. Çünkü o aramızda sayılmıştı ve bu hizmette kendisine pay ayrılmıştı. Ama kötülüğünün ödülüyle bir tarla edindi ve baş aşağı düşerek (ya da 'şişerek') midesi patladı ve tüm bağırsakları dışarı fıskırdı...Ve dua edip dediler ki, 'Sen, ya Rab, herkesin yüreğini bilen, Yahuda'nın kendi yerine gitmek üzere ayrıldığı bu hizmette ve havarilikte bu ikisinden hangisini seçtiğini göster.' (Elçilerin İşleri 1: 16-18, 24-5) O halde Petrus, Yahuda'nın öğrencilerin hizmetinin tüm ayrıcalıklarını paylaştığı gerçeğini vurguluyor. İncil anlatılarına geri dönersek, bu, öğrencilerin cinleri kovma ve iyileştirme deneyimlerinin yanı sıra İsa'nın sürekli faaliyetlerine tanıklık etme deneyimlerini de hatırlatır. Petrus tüm bunları reddederek Yahuda'nın iyi durumda olduğunu ima ediyor.

--- SAYFA 49 ---

Yeni Ahit'te Yahuda utanç verici bir kaderi hak ediyor, ancak biz ayrıntıları resmedeceğiz. Göreceğimiz gibi, Yahuda İncili, Yahuda'nın havariyelere çevreden çekilmesini İsa'nın emri olarak kabul eder, ancak Elçilerin İşleri, Yahuda'nın yasayı kendi eline aldığını ve dolayısıyla dinden dönmüş olduğunu görür. YENİ Ahit SORULARI Yeni Ahit yazarlarının bireysel katkılarına bakıldığında, özellikle yüzyıllar boyunca geliştirilen Yahuda resimleri göz önüne alındığında bir takım sorular ortaya çıkıyor. Her ne kadar Yahuda'nın tam olarak neden İsa'ya ihanet etmeyi seçtiği gibi sonuçta cevaplanamayan bazı sorular olsa da, en önemli meselelerden bazıları ele alınabilir. Yahuda'nın Rolü Tarihsel mi? Yahuda'nın rolüne ilişkin geleneksel anlayışa yönelik en kışkırtıcı zorluklardan biri, onu tamamen göz ardı etmektir. 1992'de Hyam Maccoby, ilk Hristiyan topluluğunun Yahuda'nın geleneksel karakteri olarak bildiğimiz şeyi icat ettiğini savundu. 'Batı Hayalinde Yahuda' konulu ilginç bir açılış bölümünün ardından Maccoby, 50'li yıllarda elçi Pavlus'un dirilen İsa'nın 'Onikiler'e görüldüğünden bahsettiğini (1 Korintliler 15:5) ancak İncil yazarlarının (60'lardan itibaren) tutarlı bir şekilde onbirden söz ettiğini belirtiyor: Bu nedenle vardığımız sonuç, daha önce Yahuda'nın ihaneti ve ihaneti ile ilgili hiçbir geleneğin var olmadığı olmalıdır. 60 □□. Bu tarihten önce Yahuda, İsa'nın ölümüne birlikte yas tutan sadık bir havari olarak kabul ediliyordu.

--- SAYFA 50 ---

Yeni Ahit'te Yahuda'yı diğerleriyle paylaştı ve onun dirilişiyle ilgili deneyimlerini paylaştı. İhanetin tüm hikayesi, İsa'nın ölümünden en az otuz yıl sonra uyduruldu... 5 Ancak bu konuda çok az sayıda bilim adamının Maccoby'yi takip etmesi şaşırtıcı değil. Davasını basitçe bu aceleci tartışmaya dayanarak inşa ediyor ve kitabın ana gövdesinde yalnızca üç veya dört sayfada 'sonucumuz şu olmalı...' ifadesini bulmak oldukça şaşırtıcı. Bilginlerin çoğunluğunun belirttiği gibi, Pavlus İsa'nın 'On İkiler'e görünmesi hakkında konuştuğunda, bu ifadeyi salt sayısal nedenlerle değil, 'İsa'yı dünyevi yaşamı boyunca takip eden ve bu nedenle hem çarmıha gerilen hem de dirilen Kişi'ye tanıklığın sürekliliğinin altını çizenlerin toplu havariyelere tanıklığı için resmi bir unvan' anlamında kullanıyor.⁶ Pavlus'un zamanındaki Yahudi edebiyatı on iki üyeden oluşan resmi organlara göndermelerle doluydu. Philo ve Josephus, İsrail kabilelerinin on iki Eski Ahit prensinden bahseder ve Ölü Deniz Parşömenleri, bir mahkeme ve konsildeki resmi bir "on iki"den çeşitli şekillerde söz eder.⁷ Bu nedenle, Pavlus, müritlerinden "On İkiler" olarak söz edebilir ve onlara belirli bir sayıdan ziyade bir "havari heyeti" olarak daha fazla odaklanabilir. Dolayısıyla, Maccoby'nin Yahuda'nın rolünün icadına ilişkin argümanının ana fikri -bilim adamlarının çoğunluğunun belirttiği gibi- kesinlikle sallantılıdır. İncil Yazarları Yahuda'nın Asıl Niyeti'ni Çarpıtıyor mu? National Geographic'in Yahuda'nın İncili belgeselinde yer alan bilim adamlarından William Klassen, Yahuda'nın İsa'nın ölümünde rol oynadığını kabul ediyor, ancak başka gerekçelerle Yahuda'yı rehabilite etmeye çalışıyor. Bu noktada haklı olarak şunu ileri sürüyor:

--- SAYFA 51 ---

İngilizce İncillerde 'ihamet' olarak tercüme edilen Yeni Ahit'teki Yahuda kelimesi aslında genel olarak 'teslim etmek' anlamına gelir. Klassen şöyle devam ediyor: Yahuda bir hain değil, bir muhbirdi ve İsa'yı açgözlülük veya kötü niyetle değil, İsa ile Baş Rahip arasında bir zirve toplantısını kolaylaştırma yönündeki samimi arzusuyla, belki de aralarındaki farklılıkları çözebilsinler diye teslim eder. Klassen, hipotezini 'en azından kilisede hâlâ hakim olan Yahuda hakkındaki olumsuz görüş kadar makul' olarak sunuyor.⁸ Fakat aslında bunun gerçek bir özü yok. Klassen, Yahuda söz konusu olduğunda, 'aklına gelen son fikrin, eyleminin Pilatus'un mahkemesine ve İsa'nın ölümüne yol açabileceği yönünde olduğunu' belirtir.⁹ Bu, Yahuda'nın iyi niyetini yeniden canlandırabilir, ancak bunun yerine, İncillere göre Ferisiler ve diğerlerinin bir süredir İsa'yı idam ettirmeyi planladıkları göz önüne alındığında, onu son derece aptal biri haline getirir (örneğin Markos 3:6). Dahası, Yahuda'nın 'başkâhinler, yazıcılar ve ihtiyarlar tarafından gönderilen, kılıçlar ve sopalarla silahlanmış bir kalabalıkla' (Markos 14:43) gelişini ne yapacağız? Klassen bu sahnenin üzerinden çok hızlı bir şekilde rahatça kayıyor. Ancak Yahuda'ya rahipler tarafından neden para teklif edildiğine dair bir açıklama yapıyor: Bu yalnızca sözleşmeyi 'bu tür durumlarda gelenek olduğu gibi' bağlayıcı ve geçerli kılıyordu.¹⁰ Ancak bu spekülasyondan başka bir şey değil. Son olarak, diğer tüm öğrencilerin İsa'yı teslim edebilecekleri önerisi karşısında utanmaları, bunun onlar için menfur bir davranış olduğunu gösteriyor: 'Ve onlar uzanıp yemek yerlerken, İsa şöyle dedi: 'Doğrusu, size söylüyorum, benimle yemek yiyen biri beni teslim edecek.' Onlar üzüldüler ve birer birer O'na: "Ben miyim?" dediler. (Markos 14:18-19). Bu aslında Yahuda'nın eyleminin İsa'nın sempati duyacağı bir eylem olarak açıklanamayacağı yönündeki geleneksel görüşü doğrulamaktadır; yalnızca □□'ye sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir

--- SAYFA 52 ---

Yeni Ahit'te Yahuda'nın uğursuz bir amacı vardır ve bu konuda İncillerin hepsi hemfikirdir. Bu tartışmada yeterince faydalanılmayan pasajlardan biri Yahuda'nın Matta 27:4'teki ağıtıdır: 'Masum kanı teslim ederek/ihamet ederek günah işledim.' Yahuda'nın ifadesinden ima edilen şey, suçlu bir kişiyi 'teslim etmenin' pekala doğru ve uygun olabileceği, ancak Yahuda'nın eyleminin günah olduğu, çünkü İsa'nın hiçbir suç işlemediğidir. Yunanca paradidomi ('teslim etme') kelimesi kendi başına tarafsızdır, ancak bundan Yahuda'nın eyleminin bu nedenle tarafsız olduğu sonucunu çıkarmak hatalı bir mantıktır. Bu kelime (en azından buradaki İncil anlatılarında) sanığın bilgilendirilmesi ve fiziksel olarak teslim edilmesinin iki unsuruna atıfta bulunur; muhbirin sanığın bir suç işlediğini bildiği varsayımdır. Dolayısıyla, sanık suçlu olsaydı Yahuda'nın eylemi oldukça meşru olurdu, ancak teslim edilen kişi - mükemmel masum adam - İsa olduğunda tamamen karanlık bir karaktere bürünür. Yahuda bunu efendisine ve arkadaşına da yaptığı için (özellikle bkz. Matta 26:50), bu eylem muhtemelen bir ihamet olarak da görülebilir. Yahuda, Kötü Yahudinin Stereotipi mi? Hristiyan tarihi, kesinlikle Hristiyan olmayan pek çok davranışla doludur ve Kilise'nin bazı teolojisinin ve davranışlarının Yahudi karşıtı karakteri bunun özellikle üzücü bir parçasıdır. Tarihçiler ayrıca Yahuda'nın portresinin, büyük ölçüde onun adı ile 'Yahudi' kelimesi arasındaki bağlantıya ("Yahudiye" aracılığıyla) dayanarak, bir ölçüde bunu körüklediğini (ve muhtemelen tam tersi) de gözlemlemişlerdir. Karl Barth bir 1□

--- SAYFA 53 ---

Yeni Ahit'te Yahuda, Yahuda'yı İsrail ulusunun somutlaşmış olarak görme eğiliminin yirminci yüzyıldaki örneğinde: Daha iyi bir şey uğruna İsa'nın karşısında özgürlüğünü koruyacak olan, İsa'nın kendisi için satılık olduğu, aynı zamanda O'nu teslim edebilecek ve teslim edebilecek olan ve prensipte bunu zaten yapmış olan bu Yahuda kimdir? Belli ki bu ismi boşuna taşımamış. Havarisel grup içinde -ve bu bize tüm havarilerin ayaklarının kirli olmasıyla ne kastedildiğini gösteriyor- açıkça hem Davud'un hem de vaat edilen Oğlu'nun soyundan geldiği Yahudileri temsil ediyor.¹¹ Ancak tüm bunlar gerçekten temelsizdir. Yeni Ahit hiçbir zaman Yahuda'nın adının bir şekilde anlam yüklü olduğu ya da onun bir şekilde dünyanın ya da Yahudiliğin İsa'ya karşı muhalefetini temsil ettiği gerçeğiyle oynamaz. Yeni Ahit söz konusu olduğunda tüm öğrenciler ve elbette İsa'nın kendisi de Yahuda kadar Yahudidir. İncil Yazarları Yahuda'nın Karakterini Aşamalı Olarak Karartıyor mu? Bazı akademisyenler Yeni Ahit'in yazılarından, bir İncil'in diğerini takip etmesi nedeniyle Yahuda'yı şeytanlaştırma eğiliminin arttığı sonucunu çıkardılar. Örneğin Klassen, Yahuda'da "gittikçe daha olumsuz terimlerle tasvir edilen, giderek yozlaşan bir eğilim olduğunu" ileri sürmüştür.¹² Tek tek İncil yazarlarının kesinlikle kendilerine özgü kaygıları ve vurguları vardı. Matta ve Luka, Yahuda'nın Markos İncili'ndeki rolüne ilişkin en eski anlatımı genişletiyor. Fakat Yahuda'nın karakteri Matta tarafından daha mı olumsuz bir şekilde geliştirildi?

--- SAYFA 54 ---

Yeni Ahit'teki Yahuda Markos'tan mı? Aslında Matta'nın yaptığı başlıca ekleme -Yahuda'nın ölümüyle ilgili kayıt- bu hipotezin oldukça basit olduğunu gösteriyor. Bu ekstra anlatı Yahuda'nın lanetli bir figür olduğunu vurguluyor (asılmanın ima ettiği gibi) ama aynı zamanda Yahuda'nın pişmanlığından da bahsediyor. Dolayısıyla Matta'nın Markos'a yaptığı eklemeler Yahuda açısından oldukça belirsizdir. Luka'nın ihanetle ilgili açıklaması, Yahuda'nın İsa'yı teslim etme faaliyetinin yalnızca insani bir karar olmadığını, aynı zamanda kötü, doğaüstü güçler tarafından hızlandırılmış bir karar olduğunu açıkça ifade etmesi açısından seleflerinin hikayelerinden farklıdır. Ancak bunun nedeni Luka'nın birdenbire Yahuda'yı şeytanlaştırmak için elinden geleni yapması değildir. Yukarıdaki tablodan, Luka hakkındaki tartışmamızda, tüm müjdeciler arasında Luka'nın sadece Yahuda'nın durumunda değil, genel olarak dünyadaki kötü güçlerin rolüyle en çok ilgilendiğini gördük. Elbette yalanlar, kahrolası yalanlar ve istatistikler var, ancak Luka'yı "Şeytan Yahuda'ya girdi" ifadesine dayanarak özellikle "Yahuda karşıtı" bir eğilimle suçlamak çok fazla itiraz ediyor. Diğer İncillerle karşılaştırıldığında Yuhanna pek çok bakımdan farklıdır ve dolayısıyla Yahuda'nın farklı sunumunun mutlaka yazarın onu özellikle ona sunmasından kaynaklanmayabilir. Yahya muhtemelen Yeni Ahit'te Yahuda'nın en olumsuz tasvirine sahiptir, ancak Yahuda'yı bir (veya) 'şeytan' olarak adlandırmak bile kelimenin tam anlamıyla alınmamalıdır: yukarıda belirttiğimiz gibi, Matta ve Markos İncillerinde İsa Simon Petrus'a 'arkama geç, Şeytan' diyor. Suçlamanın Yahuda'nın aslında Şeytan'ın enkarnesi olmasından çok hangi tarafta olduğuyla ilgisi var. Kısacası, son tablo en olumsuz resim olsa da, Yahuda'nın Yeni Ahit'teki karakterizasyonunun Klassen'in hayal ettiği doğrusal gelişimi kesinlikle yoktur ('gittikçe daha olumsuz terimlerle tasvir edildiği, giderek yozlaşan bir eğilim'). □□

--- SAYFA 55 ---

Yeni Ahit'te Yahuda İsa Yahuda'ya Bunu Yapmasını mı Söyledi? Yahuda İncili'nin en şaşırtıcı özelliklerinden biri, bu İncil'de İsa'nın Yahuda'ya şunu duyurmasıdır: 'Beni taşıyan adamı kurban edeceksin' (yazma, s. 56). İsa açıkça Yahuda'ya kendisini teslim etmesi talimatını vermese bile, olacakları onaylıyor gibi görünüyor: olay Yahuda'nın "öncü yıldız" konumunu işgal etmesiyle el ele gidiyor (yazma, s. 57). Bu, Yahuda İncili ile Yeni Ahit'in dört İncili arasındaki en büyük farklardan biri olarak kabul edilmiştir: Kanonik İncillerde Yahuda, İsa'yla uyum içinde değil, ona karşı çalışmaktadır. Peki Matta ve Yuhanna'daki gizemli ifadeler ne olacak? İsa ona, 'Arkadaş, yapmaya geldiğin şeyi yap' dedi. [Ya da: 'Arkadaş, neden buradasın?'] Sonra gelip İsa'yı alıp tutukladılar. (Mat. 26:50) Yahuda lokmayı aldıktan sonra Şeytan onun içine girdi. İsa ona, 'Yapacağını çabuk yap' dedi. Masadakilerin hiçbirisi onun bunu ona neden söylediğini bilmiyordu. (Yuhanna 13:27-8) Matta'nın buradaki ifadesini yorumlamada zorluklar var. Gördüğümüz gibi İsa'nın sözlerini emir olarak alma ihtimalinin yanı sıra, bunun yerine soru veya açıklama olarak da anlaşılabilir. Öte yandan John'un açıklaması son derece açıktır: Bu yalnızca bir talimat olabilir. Ancak Yuhanna İncili, Yahuda'nın buradaki eylemini onaylayan bir şekilde okunmaya açık değildir. Bunun yerine dördüncü İncil'de sadece Matta, Markos ve Luka'da olduğu gibi İsa'nın ihanete uğrayacağını bildiğinin yanı sıra bunun tam olarak ne zaman olacağını da bildiğinin sürekli vurgulanmasıdır. Böylece, hizmetinin ilk yıllarında, □□

--- SAYFA 56 ---

Yeni Ahit'te Yahuda İsa, Tanrı'nın planının gerçekleşmeye hazır olmamasından yola çıkarak bazı kararlar verir: 'Sen ziyafete çık. Bu ziyafete gitmiyorum, çünkü zamanım henüz dolmadı.' (Yuhanna 7:8) Bu plan özellikle İsa'nın tutuklanma 'zamanı' ile ilgilidir: Bu yüzden onu yakalamaya çalıştılar ama kimse ona elini sürmedi çünkü saati henüz gelmemiştir. (Yuhanna 7:30) Bu sözleri mabette öğretirken hazineye söylemişti. Ancak vakti henüz gelmediğinden kimse onu yakalayamadı. (Yuhanna 8:20) Sonunda elbette vakit geldi: Ve İsa onlara şöyle cevap verdi: 'İnsanoğlu'nun yüceltileceği saat geldi.' (Yuhanna 12:23) Fısıh Bayramı'ndan önce İsa, bu dünyadan Babasına geçeceği saatin geldiğini biliyordu. Dünyadaki kendi halkını sevmiş olarak onları sonuna kadar sevdi. (Yuhanna 13:1) İsa bu son iki açıklamayı yaptıktan hemen sonra Yahuda'ya şunu söyledi: 'Yapacağını çabuk yap' (Yuhanna 13:27). Zamanı geldi. Şeytan Yahuda'ya girdi. İsa dünyadan ayrılmaya hazır. SONUÇ Yeni Ahit'teki kanonik portreleri özetlemek gerekirse, Yahuda'yı on iki havarinin ayrılmaz bir üyesi olarak tasvir ediyoruz, ancak her şeye rağmen görünüşe göre açıklanamaz bir şekilde Fısıh komplosuna dahil olan biri olarak tasvir ediyoruz. □□

--- SAYFA 57 ---

Yeni Ahit'te Yahuda En azından, açıklanamaz bir şekilde, insan düzleminde, Yahuda'ya bu eylemi yapması için ilham veren karanlık güçler iş başındadır; aynı zamanda o, komploculara yaklaşırken aldığı inisiyatiften tamamen sorumludur. Ve yine de hem doğaüstü hem de insani olan bu kötülük aslında nihai faktör değildir: Yahuda, Eski Ahit kutsal yazılarında tahmin edilen ve sonunda halkının kurtuluşu için İsa'nın ölümüne yol açan ilahi dramada kendi rolünü oynamaktadır. Yahuda - pişmanlığına rağmen - ağaca asılırken ilahi lanet altında sona erer, ancak İsa'nın ölümü (aynı zamanda bir ağaç veya tahta haç üzerindeki lanet altında) Tanrı'nın kurtuluş planının meyvesini verir ve ardından diriliş gelir. Yahuda İncili'ndeki tablonun oldukça farklı olduğunu göreceğiz. Fakat Yeni Ahit'te zaten İsa'nın Yahuda'ya şu emri vardır: 'Yapacağını çabuk yap', her ne kadar -gördüğümüz gibi- bu kesinlikle İsa'nın Yahuda'nın yapmak üzere olduğu şeyi kutsadığı anlamına gelmeseyse de. İsa, Yahuda'nın niyetinin ne olduğunu biliyor ve Tanrı'nın amacı için fırsat geldiği için ona bu işi sürdürmesini söylüyor. Yine de, Tanrı'nın amacının zamanlaması konusunda büyük endişe duyan Yuhanna İncili'ndeki bağlamdan çıkarılan bu sözlerin, İsa'nın bu eylemi onaylaması fikrini nasıl teşvik edebileceğini hayal etmek mümkündür. Dolayısıyla Yeni Ahit belki de, karıştırıldığında Gnostik yazarımıza uygun olabilecek bazı hammaddeleri içeriyor: yalnızca iki ana karakter değil, aynı zamanda İsa'nın Yahuda'ya söylediği bazı önemli sözler. □□

--- SAYFA 58 ---

3 Sonraki 100 Yıl Yahuda'yla ilgili çok sayıda büyüleyici çalışma, onun tarih boyunca nasıl tasvir edildiğini, ister ortaçağ Yahudiliğinin bir temsilcisi olarak, ister kızıl saçlı olarak, isterse Dante'nin Cehenneminde işkence çeken biri olarak incelemiştir. Daha sonraki bu gelişmeler, Yahuda İncili'ne ilişkin araştırmamızla ilgili olanın sınırlarının dışındadır. Ancak burada özellikle önemli olan, ikinci yüzyılda -Bölüm 6'da tartışacağımız gibi, Yahuda İncili'nin ilk olarak yazıldığı dönemde- geliştirilen Yahuda tablosudur. Yahuda İncili'nin arkasındaki kişi veya grup, yalnızca Yeni Ahit'teki Yahuda'dan değil, aynı zamanda yazarın kendi zamanındaki popüler Yahuda tasvirlerinden de haberdardı. Ancak Yahuda İncili'nin neye karşı tepki gösterdiğini görmenin yanı sıra, bu dönemde, Yahuda hakkında yeni keşfedilen elyazmamızda oynadığı şok edici yeni role pekala katkıda bulunmuş olabilecek -şimdiye kadar ihmal edilmiş olan- Gnostik spekülasyonların kanıtlarını da görebiliriz. Apostolik Babalar: Arketipsel Hain Yahuda İnciller ve Elçilerin İşleri döneminin ötesine geçerek, literatürde [] olarak bilinen Yahuda'ya yapılan göndermelere geliyoruz.

--- SAYFA 59 ---

Gelecek 100 Yıl 'Havarisel Babalar'. Artık Yahuda'nın son günlerindeki olaylar ilk Hristiyanlar için genel olarak iyice yerleşmiş olduğundan, odak noktası Yahuda'nın arketipsel bir kötü adam olduğu konusuna yöneliyor. Polycarp'ın Şehitliği (170 [] dolaylarında yazılmıştır) halihazırda Yahuda'dan bir prototip hain olarak bahsetmektedir: 86 yaşındaki İzmir Piskoposu Polycarp'a ihanet edenlerin Yahuda ile aynı cezaya çarptırılacağı söylenmektedir. Zamanın diğer Hristiyan eserleri (Hermas Çobanı gibi) Kilise içindeki hainlerden söz ederken, diğer taraftan Hristiyanların Romalı rakibi genç Pliny'ye de değinir.¹ Hoş bir adam olan Pliny, ikinci yüzyılın başlarında (c.111-112 []) imparatora bir mektup yazarak, iki kadın köleye işkence yaparak yerel Hristiyanlar hakkında bilgi almaya çalıştığını ancak aynı zamanda onu bilgilendiren bir muhbirinin de olduğunu söyler. Hristiyanları ona suçladı. Ayrıca Pliny'nin, Hristiyan olduğu iddia edilenlerin isimsiz olarak yayınlanan bir listesini de kullandığı anlaşılıyor. İmparator Trajan, Pliny'nin muhbirleri kullanmakta haklı olmasına rağmen, bu tür isimsiz listelerin Pliny'nin soruşturmalarında kullanılmaması gerektiğini söyler. Bu tür konuşmalar, Polycarp'ın Şehitliği'ndeki göndermeyi anlamak için ilginç bir zemin sağlıyor: Ve onu [Polycarp] aramaya devam edenler başka bir çiftliğe taşındı. Onu arayanlar hemen geldiler ve onu bulamadıkları için iki köle çocuğu yakaladılar, bunlardan biri işkence altında itiraf etti. Çünkü ona ihanet edenler kendi evinden olduğu için saklanması imkânsızdı. Ve Herod'la aynı adı taşıyan polis şefi, Polikarp'ın Mesih'e ortak olma görevini yerine getirebilmesi için onu stadyuma getirmek için acele etti. Fakat ona ihanet edenler Yahuda'nın cezasını aldılar. (Polycarp'ın Şehadeti, 6) []

--- SAYFA 60 ---

Sonraki 100 Yıl Polycarp'ın peşine düşenler, adamlarını bulmak için Pliny ile aynı politikayı izliyorlar. Polycarp, işkence gören bir köle tarafından verilir ve böylece Mesih gibi bir şehit olur ve bunun sonucunda ölümünden sonra Mesih'le birlikte gider. Ancak tıpkı İsa'nın öğrencilerinin izleyeceği modeli oluşturması gibi, Yahuda da aynısını yapar: Kiliseye ihanet edenler onun izinden gidiyor ve dolayısıyla onun kaderi de onları bekliyor. Papias'ın Parçaları (c.130-140 []) ikinci yüzyıldaki Yahuda resminin bazı örneklerini daha sağlar []. Papias, ikinci yüzyılın başlarında Küçük Asya'da bir Hristiyan liderdi ve Polycarp'ın arkadaşıydı. Yazılarının günümüze ulaşan parçalarından biri, Yahuda'dan basmakalıp bir şekilde 'hain' veya 'hain' olarak bahsediyor (Parçalar 3:10). Bununla birlikte, Papias'ın yeni dünyanın olağanüstü bir refahtan oluşacağına dair oldukça tuhaf bir öngörüsüne ilişkin Yahuda sadece "hain" değil, aynı zamanda "inanmayan"dır: Rab'bin öğrencisi Yahya'yı gören ihtiyarlar, Rab'bin o zamanlar hakkında nasıl öğrettiğini ondan duyduklarını hatırladılar ve şöyle dediler: 'Günler gelecek, her biri on bin filizli, her biri on bin dallı ve her dalda on bin ince dal olan asmaların büyüyeceği günler gelecek. her dalda on bin salkım ve her salkımda on bin üzüm. Ve her üzüm sıkıldığında yirmi beş ölçek şarap elde edilir...' Yuhanna'nın dinleyicisi, Polikarp'ın arkadaşı ve eski zamanların adamı olan Papias, kitaplarının dördüncüsünde (çünkü kendisi tarafından bestelenmiş beş kitap vardır) yazılarında bu şeylere tanıklık ediyor. Ve şöyle devam ediyor: 'Bunlar iman edenler için inandırıcıdır. Ama Yahuda,' dedi, 'inanmayan bir hain olarak şunu sordu: 'Öyleyse bu büyüme Rab tarafından nasıl gerçekleştirilecek?' Rab, "O zamanlarda gelenler görecektir" dedi. (Parça 14, Irenaeus'tan alıntı, Heresies'e Karşı, 5.33.3-4) []

--- SAYFA 61 ---

Gelecek 100 Yıl Tarım sahnesinin tuhaflığı bir yana, burada gizli hain Yahuda'nın değil, İsa'dan açıkça şüphe eden birinin resminin olması dikkat çekicidir. Bu en azından Papias'ın İsa ile Yahuda arasında olduğu iddia edilen diyalog hakkındaki yorumudur: aslında Yahuda'nın buradaki sorusu çok daha masum bir yoruma açık olabilir. Diyalog her halükarda neredeyse kesinlikle efsanedir, ancak Papias'ın Yahuda'yı kaynağından daha olumsuz bir şekilde tasvir etme girişimi olabilir. Son olarak ve en tuhafı, Papias'ın dördüncü yüzyıl yazarı Apollinaris tarafından bize aktarılan Yahuda'dan son söz etmesidir. Bu Apollinaris, Yahuda'nın ölümüne ilişkin her iki anlatımın da (Matta ve Bölüm 2'de ele alınan Elçilerin İşleri'ndeki pasajlarda) birbiriyle uyumlu olduğunu anlamaya çalışıyor gibi görünüyor ve tartışması sırasında Papias'ın Yahuda portresini getiriyor: Yahuda asılarak ölmedi, boğulmadan önce kesildiği için yaşadı. Elçilerin İşleri bunu gösteriyor: 'şişiyor, midesi patlıyor ve bağırsakları dışarı çıkıyor.' Yuhanna'nın öğrencisi Papias bunu Rab'bin Sözleri Açıklamaları'nın dördüncü kitabında daha açık bir şekilde şöyle anlatır: 'Yahuda bu dünyada tanrısızlığın bir örneği olarak yaşadı. Eti o kadar şişmişti ki, bir arabanın rahatlıkla geçebileceği bir yere geçemiyordu, şişmiş kafası bile tek başına geçemiyordu. Çünkü göz kapakları o kadar şişmişti ki, hiç ışık göremiyordu ve gözleri, bir doktorun bile optik bir aletle görmesi imkansızdı, yüzünün dış kısmının altına o kadar derine inmişlerdi ki. Cinsel organları herkesinkinden daha iğrenç ve daha büyüktü ve tuvaletini yaptığında utanç verici bir şekilde tüm vücudunda irin ve kurtçuklar akıyordu. Büyük ıstıraplar ve cezalardan sonra sonunda kendi yerinde öldüğü söylenir: koku yüzünden burası hâlâ ıssız ve yaşanmaz durumdadır; aslında bugüne kadar oradan kimse geçemez □□

--- SAYFA 62 ---

Gelecek 100 Yıl, eğer burunlarını kıstırmazsa, çünkü vücudundan yere çok büyük miktarda akıntı geçti.' (Parça 18, Apollinaris'ten alıntı) Bu, Papias'ın Yahuda'yı Yeni Ahit'ten daha olumsuz bir şekilde resmetmeye çalıştığı iddiasını destekliyor. Yahuda'nın şişmiş bir canavar olarak nitelendirilmesi, antik dünyada bazılarının benimsediği, fiziksel özelliklerin ahlaki karakterin bir göstergesi olduğu fikriyle bağlantılıdır; güzellik, dürüst bir kişiyi ifade eder, çirkinlik ise tam tersidir. Kumran topluluğu, örneğin bize Ölü Deniz Parşömenlerini veren Yahudi grubu, görünüşe göre bu tür bir mantık yürütüyordu. Bir metinde, erdemli ve kötü insanların arketipsel iki sütunlu listesinden bahsediliyor. İlk sütunda kötü kişinin özellikleri, ikinci sütunda ise Kanunlara uyan, tanrısal karakterler anlatılır: (birinci sütun) Parmakları şişmandır ve her iki kalçası da yağlı ve kıllıdır. Ayak parmakları kalın ve kısadır. Ruhunun sekiz kısmı karanlık evinden ve bir kısmı ışık evindendir. (4Q186, Parça 1, sütun iii) (ikinci sütun) Kalçaları uzun ve ince, ayak parmakları da ince ve uzun. Kendisi ikinci koldandır. Ruhunun altısı ışık evinden, üçü de karanlık evindendir. (ibid., sütun. ii) Yahuda'nın aynı türden ilkeler doğrultusunda inşa edilmiş tasviri ile burada açıkça erken dönem Hristiyan efsanelerinin diyarlarındayız. Yahuda İncili'nin yazarının, yalnızca Yeni Ahit'te Yahuda tasvirlerine değil, aynı zamanda onları detaylandıran bazı popüler dedikodulara da aşina olması pekâlâ mümkündür. İkinci yüzyılın Havarisel Babaları'nda Yahuda 1616

--- SAYFA 63 ---

Gelecek 100 Yıl bir kâfir ve kötülük paradigması haline geldi. Henüz tam anlamıyla uyarıcı bir hikaye değil ("Yahuda gibi olma!"). Fakat Polikarp'ın Şehitliği'nde o arketipik bir haindir, ikinci yüzyıldaki zulümlerde Hristiyanları kınayanların öncüsüdür ve Papias'ta ise 'bu dünyadaki tanrısızlığın bir örneği'dir.² EN ESKİ KIYAMETLİ YAZILAR: UYARICI MASAL YAHUDA Havarisel Babalardan gelen literatür çoğunlukla doktrinsel ve etik olma eğilimindedir. parçası. Bunun tersine, kıyamet (ya da kanonik olmayan) İnciller ve Elçilerin İşleri daha çok anlatılardır ve daha da yaratıcı niteliktedir. Karşılaştırılabilir ancak daha önceki Yeni Ahit yazılarında bildirilmeyen olaylarda İsa ve öğrencilerinin söylemiş olabileceği ve yapmış olabileceği şeyleri genişletiyorlar. Bu literatürde vurgulanan noktalardan biri Yahuda'nın şeytani ilhamıdır, örneğin Petrus'un İşleri'nde (c.180 □□): Ancak Petrus bunu görünce büyük bir üzüntüyle sarsıldı ve şöyle dedi: 'Şeytanın ne kadar çok hilesi ve ayartması var! Kötülerin ne büyük entrikaları ve entrikaları! Sonsuz yaşamı yiyen ve yok eden o gözü dönmüş kurt, hem kendisi için büyük bir ateş hem de sıradan insanları yok etme gazabı gününe hazırlanıyor! İlk insanı arzunun ağına yakaladın ve onu eski kötülüğüne ve beden zinciriyle bağladın. Sen o acılık ağacının en acı meyvesisin, türlü arzuları uyandıransın. Öğrenci arkadaşım ve havari Yahuda'nın, şimdi seni cezalandırması gereken Rabbimiz İsa Mesih'e ihanet etmesine neden oldun. Hirodes'in yüreğini sertleştirdin ve Firavun'u kızdırdın...(Petrus'un İşleri, 8) □□

--- SAYFA 64 ---

Gelecek 100 Yıl Burada Yahuda, şeytanın kendisi tarafından kötülük eylemlerini gerçekleştirmeye kışkırtılmış olarak tasvir edilen İncil'deki kötü adamlardan oluşan uzun bir listede yer alıyor. Gördüğümüz gibi, bu kötü ilhamdan Luka ve Yuhanna tarafından daha önce bahsedilmiştir ve bu gelenek, muhtemelen Petrus'un Elçilerinin İşleri'nden biraz daha sonraki bir döneme, üçüncü yüzyılın başlarına (□□) tarihlenen Tomas'ın Elçileri'nde süslenmiştir. Bu eser aynı zamanda, bu kez Cennet Bahçesi'nde Şeytan'ın çocuğu olduğu anlaşılan yılanın ağzına yapılan bir konuşmada kötü eylemlerin bir listesini de vermektedir: 'Ben sürüngen doğasından doğan bir sürüngenim, zavallı bir babadan doğan zavallı bir yaratıkım... Cennetteki çitlerden içeri giren ve babamın bana söylememi emrettiği her şeyi Havva'ya söyleyen benim; Kabil'i kendi kardeşini öldürmesi için alevlendiren ve alevlendiren benim... Pilatus'a yaptığı asılsız suçlamada Hirodes'i kızdıran ve Kayafa'yı alevlendiren benim. Ben böyleyim. Yahuda'yı tutuşturan ve İsa'ya ölümüne ihanet etmesi için ona rüşvet veren benim...' (Thomas'ın İşleri, 32) Yahuda aslında bu listenin sonunda yer alıyor ve Cennet Bahçesi'nden tanıdığımız yılan görünüşe göre hem Yahuda'ya hem de ona parayı teklif edenlere ilham veren aynı figür. İlginç bir şekilde, Tomas'ın İşleri'nde yine Yahuda'dan bahsediliyor, bu kez Kabil'e daha da yakın bir yerde: o halde öncelikle zinadan uzak durun, çünkü bu tüm kötülüklerin başlangıcıdır; ve lanetin Kabil'e geldiği cinayetten; ve sonra Yahuda İskariyot'u tuzağa düşüren ve onu asılmasına yol açan hırsızlıktan; ve Esav'ın doğuştan hakkını kaybettiği taşkınlıktan... (Thomas'ın İşleri, 84) O halde burada Yahuda olumsuz bir örnek haline gelir: kişi on emre uymalı ya da Kabil, Yahuda ve Esav'ın arkadaşlarına katılmalı ve böylece 16. yüzyılda verilen cezaları paylaşmalıdır.

--- SAYFA 65 ---

İtaatsizlikleri nedeniyle Gelecek 100 Yıl'ı aldılar. Bu anlatımda Yuhanna İncili'nde Yahuda'nın hazine den hırsızlık yapması İsa'ya ihanetiyle bağlantılıdır; bunlar aynı şeyin ayrılmaz parçalarıdır; Yahuda'nın açgözlü hırsızlığı. Bunun sonucunda idam edilmesi, her ne kadar kesinlikle intihar olarak düşünülse de, aynı zamanda Tanrı'nın Yahuda'ya verdiği ceza olarak da kabul ediliyordu. O halde bu literatürde Yahuda'nın ihanetine ilişkin tanidik tema elbette ortaya çıkmaya devam ediyor. Ancak Apostolik Babalar'da olduğu gibi, vurgulanan yalnızca Yahuda'nın İsa'nın idam edilmesindeki belirleyici rolü değildir; aslında Yahuda'nın eylemlerinin açgözlülük ve hırsızlığa bulaşmış olabilecek başkaları tarafından tekrarlanma tehlikesi vardır. Tomas'ın Elçileri'nde Yahuda ilk kez açıkça olumsuz bir rol model haline geliyor; davranışından kaçınılması gereken bir karşı örnek olarak gösterilen biri oluyor. Ve o, bu tür karmaşıklıkların yalnızca insani dürtülerden değil, aynı zamanda iş başında olan karanlık güçlerin sonuçlarından da kaynaklandığı gerçeğinin bir örneğidir. GNOSTİK YAHUDA Burada bahsi geçen son Yahuda portresi, Yahuda İncili ile çok alakalı olabilir ancak yeni bulunan metinle ilgili literatürün hiçbirinde şu ana kadar ele alınmamıştır. Bu bölümde daha önce bahsedilen Yahuda anlatımlarında, Yahuda'nın İsa'nın ihanetinin faili olduğu hikayenin insani tarafı ile şeytani güçlerin dahil olduğu vakanın doğaüstü yönlerinin bir karışımını gördük. Ancak yaklaşık 180 yılında Aziz Irenaeus zamanında daha ileri düzeyde bir karmaşıklık ortaya çıktı. Bu ilk Kilise lideri (5. Bölümde onun hakkında daha fazla bilgi sahibi olacağız) Gnostiklere devasa bir saldırı yazdı.

--- SAYFA 66 ---

Gelecek 100 Yıl Giriş bölümünde bahsedilen hareketler, yüce tanrının daha küçük yaratıcı Tanrı'dan ve gökleri dolduran düzinelerce diğer tanrılardan ayrıldığına olan inançla karakterize edilir. Irenaeus'un bahsettiği Gnostiklerden bazılarına göre Yahuda, göksel Gnostik kaos ve kurtuluş dramasına karışmıştı ve ilahi 'aeon'larla (göksel alemler veya tanrılar) ilişkiliydi. Yani Yahuda'nın İncili, Gnostik bir Yahuda anlayışı geliştiren tek eser değildir; Gnostik mitolojideki bazı önemli temaların gelişiminin ayrılmaz bir parçasıydı ve bazı geleneklerde kendine ait bir rolü vardı. Yahuda'nın Sofya Efsanesi Üzerindeki Etkisi İlk olarak, Yahuda'nın, bir dizi Gnostik sistemin merkezinde yer alan, gözden düşen bir tanrı olan tanrıça 'Sophia' (Yunancada 'bilgelik' anlamına gelen) mitinin bazı versiyonları üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. O bir psikanalistin zevkidir, çünkü Gnostik gelenekte paradoksal olarak hem Madonna benzeri bekareti hem de burada olduğu gibi düşmüş kadınlığı temsil edebilir. Bazı gelenekler bu paradoksu korurken, diğerleri bunu Sophia'yı "daha yüksek bir Sophia" (kurtarıcı) ve bir "aşağı Sophia" olarak ikiye bölerek çözmeye çalışır; buna bir keresinde "ölümün Sophia'sı" adı verilir.³ Sophia'nın düşüşünün bir nedeni, kendi konumunun üzerinde fikirleri olması ve eşinin izni olmadan hareket etmesidir: Yüce gücü görme arzusunda veya (efsane nin diğer versiyonlarında olduğu gibi) kendi neslinde safça danışmadığı bir erkek partneri vardır. yavru.⁴ Bunun sonucu olarak 'pleroma'dan, yani □□'nın dolgunluğundan neredeyse kalıcı olarak ayrılmış durumda.

--- SAYFA 67 ---

Gelecek 100 Yıl ilahi alem (ve hikayenin doğum yaptığı versiyonlarında kusurlu yavrular üretiyor). Ancak Sophia'nın düşüşü nihai değildir. O restore edilir ve bir gelenekte en azından Mesih'in kendisine gelmesiyle kurtarıldığı anlatılır. Irenaeus'tan iki kısa pasaj, Sophia mitinin versiyonlarını örnekleyecektir: Ama geri kalanlardan önce, Duodecad'ın (yani 'on iki'nin) sonuncusu ve en küçüğü olan Aeon, yani Sophia ortaya çıktı. Anthropos ve Ecclesia'dan ihraç edilmişti. Ve eşi Theletos'un kucaklaşmasının dışında bir tutkunun acısını çekiyordu. (Sapkınlığa Karşı, 1.2.2) Ve bu nedenle, on ikinci sayı civarında bir düşüş meydana geldiğinden, koyunlar kumar oynayıp yoldan saptılar - çünkü derler ki, Duodecad'dan bir ayrılma [ya da irtidat] meydana geldi. Aynı şekilde Duodecad'dan ayrılan tek gücün de kaybolduğunu ve bunun drahmiyi kaybeden, lambasını yakan ve onu yeniden bulan kadında görüldüğünü kehanetle ilan ediyorlar. (ibid., 1.16.1) Kayıp para benzetmesine yapılan atıflara rağmen (Luka 15: 8-10), burada Yahuda'nın baskın etki yaratması daha muhtemeldir. (Kadının on iki değil, on parası vardı.) Yahuda'nın Ayasofya mitindeki etkisi, Ayasofya'nın da kendisi gibi "on iki"den biri, bu on ikiden sonuncusu olması ve gruptan ayrılması gerçeğinden görülebilir. Bu noktada Sophia ile Yahuda arasındaki bağlantı, Yahuda ve söz konusu aeon'un hem 'on ikinci' olduğundan hem de her ikisinin de kusurlu olduğundan bahseden Epiphanius'un (370'lerde yazan □□) bir yorumuyla açıklığa kavuşturulmuştur: Üstelik kusurlu hale gelen on ikinci aeon'un on iki sayısından tamamen çıktığını ve on ikinci sayının kaybolduğunu söylerler. 19. yüzyılda olanın bu olduğunu söylüyorlar.

--- SAYFA 68 ---

Sonraki 100 Yılda Yahuda'nın ayrılması, on ikinci ve on ikinci sayının bu şekilde ortadan kaybolduğu. (Panarion, 31.35, 2-3; ayrıca bkz. 31.14, 9) Irenaeus'un temayla ilgili diğer yorumlarından da görebileceğimiz gibi, burada Epiphanius aslında yalnızca Irenaeus'ta zaten mevcut olan materyalden yararlanıyor. On İkinci Çağ'ın Yahuda İmgesi Irenaeus'un çalışmalarındaki temel kaygılarından biri, Gnostiklerin İncil yorumlarında gördüğü aşırı yaratıcı spekülasyonlara karşı çıkmaktır. Bunun bir örneği, Yahuda'nın on ikinci çağın (göklerdeki on ikinci yer veya bölge) bir "imajı", "tipi" veya "amblemi" olarak tanımlanmasıdır. Dünyevi dünyadaki varlıkların göksel gerçekliklerin görüntüleri olduğuna dair bu Gnostik tema, Irenaeus için düzenli bir hedeftir. Genel olarak bu prensibe, sonra bazı Gnostik muhaliflerinin on iki havariye uyguladığı fikre ve son olarak Yahuda'nın özel durumuna saldırır: Böylece onların sahte planlarında hem benzetmeleri hem de Rab'bin eylemlerini uygunsuz ve tutarsız bir şekilde uyguladıklarını göstereceğiz. Birincisi, Kurtarıcı'nın tutkusunun on ikinci havari tarafından on ikinci ayda meydana gelmiş olmasından yola çıkarak tutkunun on ikinci çağa bağlantılı olarak gerçekleştiğini göstermeye çalışıyorlar. Çünkü onlar onun vaftizinden sonra yalnızca bir yıl boyunca vaaz verdiğini zannederler. (Sapkınlıklara Karşı, II.20, 1; krş. I.3, 3) Irenaeus daha sonra Yahuda'nın bu çağın bir "tipi" olduğunu, çünkü "Yahuda'da belirtildiğini" ve onun "acı çeken o çağın tipi ve görüntüsü" olduğunu söyleyerek bunları daha da başka sözcüklerle ifade eder (20, 2).5 □□

--- SAYFA 69 ---

Sonraki 100 Yıl Yahuda Onikinci Aeon ile Tanımlanıyor Üçüncüsü, eğer Kilise Babaları'ndaki raporlar doğruysa, Yahuda'nın kendisi de bir aeon olarak adlandırılabilir. Bu fikir, sapkınlık bilimci Philastrius (383-391 civarında yazan) tarafından kaydedilen, ikinci yüzyılda yaşamış Marcus Magus'la ilgili bir gelenekte bulunur: O [Marcus] ayrıca, son kez, Mesih'in bir güvercin biçiminde ve benzerliğinde İsa'nın üzerine indiğini ve Mesih'in kendisinin, 'on iki çağa inen', yani on iki havariye inen güvercin olduğunu öğrettiğini söyledi. Ve onlardan birinin, yani Yahuda'nın düştüğünü düşünüyordu. (Diverse Heresies Kitabı, 42, 3) Bu çarpıcıdır çünkü Philastrius'ta Yahuda'nın 'imaj' veya 'amblem' dili ortadan kaybolmuştur: müritler yalnızca on iki çağa özdeşleştirilir ve Yahuda mantıksal olarak hem on ikinci havari hem de on ikinci çağ olarak tanımlanır. Bu, Marcus'un 'onlardan birinin, yani Yahuda'nın düştüğünü düşündüğü' şeklindeki son cümleyle doğrulanıyor. Yalnızca tarihsel Yahuda'nın sapkınlığı ve kaderiyle ilgili bir gözlem olarak bakıldığında bu hiçbir anlam ifade etmez; Bunu Marcus'un 'düşündüğü' ayırt edici bir nokta olarak tanımlamak tamamen gereksiz olurdu çünkü bu standart görüştü. Marcus'un buradaki fikri neredeyse kesin olarak düşenin 'Judas-aeon', on ikinci çağ olduğu yönünde: Başka bir deyişle Yahuda aslında Sophia ile özdeşleştirilmeye çok yaklaşıyor. Yeni bir Yahuda mı? Son olarak, spekülasyona girmek gerekirse, Yahuda'nın Sofya mitini güçlü bir şekilde etkilemesinden sonra, iki figürün nasıl o kadar yakından iç içe geçmiş hale geldiğini ve bu etkinin nasıl ortaya çıktığını belki hayal etmek mümkündür.

--- SAYFA 70 ---

Sonraki 100 Yıl daha sonra diğer yönde de çalışmaya başladı. Bunun olası bir örneği Sofya'nın "derin yas tutması"dır (Against Heresies, 1.29.4) - Yahuda'nın "çok acı çekeceği" Yahuda İncili'nde paralellik bulan bir tema (yazma, s. 35; krş. s. 57). Üstelik resimdeki Sophia ve Yahuda karakterlerinin yalnızca olumsuz unsurları değil, aynı zamanda Sofya'nın bazı olumlu özelliklerinin de Yahuda'ya da yansımış olması da mümkündür. Yahuda İncili'nde, oradaki Yahuda karakterinin -bazı Gnostik sistemlerdeki Sophia gibi- kutsal kabul edildiğini ve kozmik bir üstünlük konumu verildiğini göreceğiz. Büyük bir fedakarlık yapacak ve bir süre acı çektikten sonra yüceliğe yükselecek bir tür ideal rahip olarak tasvir edilir. İsa'nın talimatı üzerine on ikiden ayrılacak ve on iki, bir başkasının eklenmesiyle yeniden kurulacaktır (yazma, s. 35-6). Sonuç olarak, Yahuda "on üçüncü ruhtur" (s. 44) ve hem diğer müritlere (s. 46, 56-7) hem de on üçüncü çağa (s. 55) hükmeden yıldız olacaktır. Burada kesin bir kanıt olmasa da, Irenaeus ve diğerleri tarafından bildirilen Sophia hakkındaki bu Gnostik fikirlerin, bu yeni, temizlenmiş Yahuda'nın inşasında rol oynamış olması mümkündür. SONUÇ Başlangıçta da belirttiğimiz gibi, bu bölümdeki materyalin Yahuda İncili'nin arka planını detaylandırmanın en az iki yolu vardır. İlk etapta geleneksel resmin gelişimi var. Çıkış noktası olarak İnciller ve Elçilerin İşleri'ni alan ikinci yüzyıldan kalma bu literatür, Yahuda'yı bir canavar ve örnek bir figür olarak tasvir eder; Polikarp'ın Şehitliği'nde bir hain prototipi ve 1650'lerin Elçilerin İşleri'nde.

--- SAYFA 71 ---

Gelecek 100 Yıl Thomas hırsızlığın en meşhur örneği. Yani bu dönemde gelişen Yahuda portresi Yeni Ahit'ten çok daha olumsuzdur. Yahuda İncili'nin arka planı olarak bu bize, bu radikal yeni resmin tepki gösterdiği Yahuda imgelerinin türü hakkında iyi bir izlenim veriyor. Öte yandan, Yahuda İncili'nin yazarının görevine daha uygun bulabileceği bazı olası hammaddeleri de gördük. Irenaeus, Epiphanius ve Philastrius tarafından tartışılan fikirler Yahuda'yı onikinci Gnostik çağa bağlar; bu konum aynı zamanda 'Sophia'nın da işgal ettiği bir konumdur. Irenaeus ikinci yüzyılda yazdığından ve Philastrius bu fikirleri ikinci yüzyıldaki Marcus'la ilişkilendirdiğinden, Yahuda metnimizin yazarının bu alışılmadık düşüncelerden yararlanıp yararlanmadığını düşünmeye değer. □□

--- SAYFA 72 ---

4 Çeviri ve Yorumlama Anahtar kalın yazı tipiyle metnin çevirisi <33>, <34>, vb. el yazması sayfa numaralandırması [köşeli parantez içindeki metin] kayıp metin için varsayım {sivri parantez içindeki metin} olası yazım hatası ... yaklaşık bir kelime okunaksız yaklaşık yarım satır eksik (x satır eksik) daha fazla miktarda kayıp metin Giriş <33> İsa'nın Yahuda İskariot'a kutlamasından önceki üçüncü güne kadar olan haftada konuştuğu vahyin gizli mesajı Fısıh Bayramı. Yahuda İncili, ne tür bir çalışma olduğuna daha başlangıçta işaret eden bir kitabın güzel bir örneğidir. Pek çok 'Gnostik' yazı gibi, bu yazının da yalnızca bir kişiye iletilmiş gizli bir vahiy olduğu iddia edilir, bu nedenle İsa daha sonra Yahuda'nın kendisini diğer öğrencilerden ayırması ve Yahuda'nın bu sözleri duyabilmesi için kendisini diğer öğrencilerden ayırması talimatını verir.

--- SAYFA 73 ---

Mütercim Tercümanlık (kodeks, s. 35). Bu bakımdan Yahuda İncili, hepsi İsa'nın halka açık hizmetini anlatmaya odaklanan dört Yeni Ahit İncilinden oldukça farklı başlar: Örneğin Luka 1:1 'aramızda gerçekleşen olaylardan' bahseder. Yeni Ahit'e göre İsa, gizli vahyi tek tek kişilere ifşa etmek yerine, genellikle on iki havarisinin eşliğinde özel olarak da ders veriyordu. Yahuda İncili'nin önsözü burada Thomas'ın İncili veya Yarışmacı Thomas'ın Kitabı gibi eserlerin giriş ifadelerine benzer bir şeyi amaçlamaktadır: Bunlar, yaşayan İsa'nın söylediği ve Didymus Yahuda Tomas'ın yazdığı gizli sözlerdir. (Thomas İncili, önsöz)1 Kurtarıcı'nın Yahuda Thomas'a söylediği ve ben, Mathias'ın yürürken, onların birbirleriyle konuşmalarını dinleyerek yazdığım gizli sözler. (Yarışmacı Thomas, önsöz)2 Bir Gnostisizm bilgini, bu tür çalışmaları 'Gnostik vahiy diyalogları' olarak sınıflandırmıştır; bu diyaloglar, genellikle soru-cevap formatında, tercih edilen bir mürit veya havari grubu ile İsa'nın dirilişinden sonra yaptığı konuşmaları anlatır.3 Bu, Yahuda İncili'ne oldukça iyi uymaktadır: Yahuda, göreceğimiz gibi, İsa'nın seçilmiş öğrencisidir ve vahiylerin çoğu, İsa'dan gelmektedir. sorularına yanıt olarak kendisine. Yahuda İncili'ndeki fark açıkça zaman çerçevesidir: Vahiy, İsa'nın dirilişi ile göğe yükselişi arasındaki dönemde gerçekleşmez. Ancak bu anlaşılabilir bir durumdur (ve yazarın olayların tarihini neden belirttiğini açıklayabilir): Yahuda, İsa'nın ölümünden, dirilişinden ve göğe yükselişinden önce ölmüştür ve dolayısıyla dirilişten sonraki ortamdır.

--- SAYFA 74 ---

İsa'nın Tercümesi ve Yorumu, en hafif tabirle işleri oldukça garip hale getirir. O halde tam tersine, İsa'nın Yahuda'ya yaptığı bu gizli vahiy, Fısıh Bayramı'ndan önceki üçüncü güne yaklaşırken geçiyor. Bu zaman aralığı Matta ve Markos'un İsa'ya karşı kurulan komplo için verdikleri tarihle örtüşüyor: 'Fısıh ve Mayasız Ekmek Bayramı'ndan iki gün önceydi. Başkâhinler ve yazıcılar bir şekilde onu hileyle tutuklayıp öldürmeye çalışıyorlardı' (Markos 14:1; çapraz başvuru Matta 26:2). Bu iki versiyon arasında bir gün farklılığı varmış gibi görünebilir, ancak aslında Roma takviminde 'iki gün önce' 'önceki üçüncü gün' olarak ifade edilirdi. (Meşhur bir örnek vermek gerekirse, Mart ayının İdes'i 15 Mart'a denk geliyordu, ancak Romalılar 13 Mart'ı 'ante diem III Id. Mart' olarak yazarlardı.) Alternatif olarak, vahiylerin Fısıh Bayramı'ndan önceki üçüncü günde sona eren bir hafta boyunca gerçekleştiği ve daha sonra başkâhinler ertesi gün Yahuda'ya yaklaştı. Ancak buradaki asıl sürpriz, vahyin alıcısı: Yahuda İskariyot. 3. Bölüm'de ikinci yüzyıl literatürünü incelediğimizde, erken Hristiyanlık tarihinde geçen zamanın Yahuda'nın itibarını artırmaya çok az katkıda bulunduğunu gördük; aslında durum tam tersiydi. Yazarımızın burada kullanmış olabileceği bazı hammaddeler hakkında 2. ve 3. Bölümlerde yaptığımız öneriler bile Yahuda'nın bu konumda olmasının ne kadar olağandışı olduğu konusunda hiçbir şeyi ortadan kaldırmıyor. İsa'nın Kamu Hizmeti Yeryüzüne çıktığında insanlığın kurtuluşu için belirtiler ve büyük harikalar gerçekleştirdi. Bazıları 16 yaşında olduğundan

--- SAYFA 75 ---

Çeviri ve Tercüman doğruluk yolunda [yürürken] ve diğerleri kendi günahlarında yürüyorlardı, on iki öğrenciye çağrıldı. Onlara dünyanın üstündeki gizemleri ve sonunda olacak şeyleri anlatmaya başladı. Ve birkaç kez kendisini öğrencilerine göstermedi, ancak onların arasında bir çocuk olarak bulunabildi. Yahuda İncili'nin modeli burada İsa'nın faaliyetinin en geniş alanıyla başlayacak, ardından İsa'nın havarileriyle etkileşimine ve son olarak Yahuda'yla baş başa kalmaya geçecektir. İsa'nın hizmetine ilişkin bu kısa açıklamada söylenenlerin çoğu, en azından çarmıhtan ve dirilişten önce Yeni Ahit'teki dört İncil'in eşit derecede özeti olabilir. Ancak bu bölümdeki düşünce çizgisi hala tam olarak açık değil. İlk cümle bile net değil: 'İnsanlığın kurtuluşu' gerçekleşti mi? Yoksa 'işaretler ve harikalar' aslında istenilen etkiyi yaratmıyor mu? Aşağıdaki cümle, bazılarının günahkar olması nedeniyle amacın yerine getirilmediğini ve bu nedenle doğaüstü gizemler ve sondaki olaylar konusunda eğitilecek özel bir yardımcılar grubuna ihtiyaç duyulduğunu ima ediyor gibi görünüyor. Başlangıçtaki 'ortaya çıktı' tabiri Yahuda İncili'nde yaygın bir tabirdir; burada enkarnasyona gönderme yapıyor ya da daha doğrusu göreceğimiz gibi ona bir alternatif. İsa'nın kendisini çocukken ifşa etmesiyle ilgili gizemli atıf aslında Gnostik ve ilgili yazılarda o kadar da alışılmadık bir durum değil. Valentinus'un şu ifadesi de dahil olmak üzere çok sayıda örnek var: 'Ve Valentinus yeni doğmuş bir bebek gördüğünü söyledi ve soruşturarak onun kim olduğunu öğrenmeye çalıştı. Ve o (çocuk) cevap verdi ve kendisinin Logos olduğunu söyledi.'⁴ Burada havarilerin kullandığı dil de incelikli bir şekilde düşündürücüdür: 'on iki havari çağrıldı'. Ama kim tarafından çağrıldı? □□

--- SAYFA 76 ---

Çeviri ve Tercümanlık'ta bu sorunun açık yanıtı İsa'dır, ancak pasaj aslında bunu söylemiyor. Ve aslında, her ne kadar birçok durumda onlara "kendini" müritleri denilse de, İsa'nın daha sonra öğrencilerine ve ait oldukları kötü tanrıya karşı sergileyeceği tutum, şüphe uyandırabilir, ancak bu açık olmaktan uzaktır.⁵ Bölüm I: "Büyük Kilise"ye Karşı Polemik Belgenin ilk kısmı esas olarak İsa'nın on iki havarisine (Yahuda bazen hariç) saldırdığı bir dizi sahneden oluşur. Bu tiratın nedeni yalnızca Yahuda'yı diğerlerinin aksine rehabilite etme girişimi değildir; asıl mesele, yazarın çevresindeki çevrenin, insanların daha geniş, Gnostik olmayan Kilise'nin on iki havari tarafından ve onlar üzerine kurulduğunu düşündükleri varsayımında yatmaktadır - dolayısıyla on ikiyi eleştirmek, tüm ana akım Kilise'ye saldırmak anlamına gelir. Başlangıçta havarilerin temeli üzerine inşa edilmiş böyle bir 'ana akım' Kilisenin var olduğu fikrine karşı büyük bir muhalefet olmasına rağmen, yine de bu, hem Gnostik olmayan Hristiyan Kilisesi'nin kendisini nasıl gördüğü, hem de Gnostikler gibi muhalif gruplar tarafından nasıl tanımlandığıydı. Aslına bakılırsa, 'ortodoks' kilise ile daha küçük mezhepsel gruplar arasındaki ilişki, en azından bazı paganlar tarafından da benzer bir açıdan değerlendiriliyordu: Celsus (muhtemelen 177 ile 180 yılları arasında yazıyor) saldırdığı Ortodoks Hristiyan kurumundan 'büyük kilise' olarak söz ediyordu.⁶ Yahuda İncili zamanında benzer saldırılar başlatmak, ikinci yüzyıldan kalma diğer 'alternatif' İncillerdi. □□. Onlar da diğer havarilerin almadığı gizli vahiyleri İsa'dan almış olduklarını iddia ettikleri kendi koruyucu havarilerini benimsediler. Yukarıda Tomas İncili'ni ve bu etkiyle ilgili önsözünü belirtmiştik: bu eserde aynı zamanda İsa'nın dökümü de bulunmaktadır.

--- SAYFA 77 ---

Çeviri ve Tercümanlık, diğer önemli havarilerin (Simon ve Matta) onun hakkındaki görüşlerini bir kenara bırakarak, Thomas'ın sahip olduğu gerçek vahyi tercih eder.⁷ Thomas İncili'ndeki bu strateji, Yahuda İncili'nin benimsediği yaklaşıma çok benzer. Buradaki çalışmanın ilk bölümünden geriye kalanlar üç günden oluşuyor; bu olayların bir araya gelmesi, on iki havariden oluşan havarinin aptallığını ve yozlaşmışlığını ortaya koyuyor. Böylece bu ilk bölüm, bu on iki itibarsız kişi üzerine kurulu herhangi bir Kilise ve teolojik sistem hakkında bir şeyler yazarak zemini temizliyor. Bu arada, vahyin özel alıcısı olacak kişi olarak Yahuda'yı öne çıkarmaya başlar, ancak göreceğimiz gibi, bu esas olarak Kısım II'de (birinci kısımdan oldukça uzundur) odak noktasıdır. 1. Gün: İsa Öğrencilerin Dindarlığıyla Alay Ediyor; Yahuda öne çıkıyor Ve bir gün Yahudiye'de öğrencilerin yanına geldi ve onları toplanmış halde dindarlıklarını yerine getirirken buldu. <34> Toplanmış oturan ve ekmeğin üzerine şükreden öğrencileriyle [karşılaştığında] güldü. Öğrenciler ona, 'Üstad, şükran günümüze neden gülüyorsun? Ne yaptık? Doğru olan budur.' O cevap verdi ve onlara şöyle dedi: 'Size gülüyorum; bunu kendi isteğinizle değil, tanrınız bu sayede övgü aldığı için yapıyorsunuz.' Onlar, 'Efendim, siz... tanrımızın oğlusunuz' dediler. İsa onlara, 'Beni nasıl tanırıyorsunuz?' dedi. Doğrusu size söylüyorum, aranızdaki erkekler arasında hiçbir nesil beni tanımayacak.' Fakat öğrencileri bunu duyunca sinirlenmeye, ...kızmaya ve yüreklerinden O'na küfretmeye başladılar. □□

--- SAYFA 78 ---

Çeviri ve Tercümanlık Bu bölüm çok belirsiz bir tarih ("bir gün") ve yer (Yahudiye tam bir Roma eyaletidir) belirtilmesiyle başlamaktadır. İsa aniden gizemli bir görünümle havarilerin yanına geldi veya onlarla karşılaştı.⁸ Göreceğimiz gibi, İsa diyalogları sırasında defalarca ortaya çıkıyor ve kayboluyor. Burada havarilerin dahil olduğu 'şükran günü' kelimesi, eucharistia'dır ve bu, neredeyse İsa'nın bir kilise törenine katıldığı izlenimini yaratır. İlk Hristiyan yazar Justin Martyr, İlk Özür adlı eserinde (yaklaşık 150 □□) Hristiyan 'cemaat' yemeğindeki yiyeceğe atıfta bulunarak 'Eucharist'i teknik bir terim olarak tanımlar: Ve bu yiyeceğe aramızda 'Eukaristiya' denir. Bizim öğrettiğimiz şeylerin doğru olduğuna inanan, günahların bağışlanması ve yeniden doğuş için yıkanan ve Mesih'in bize aktardığı yola göre yaşayan kişi dışında hiç kimsenin bunda pay sahibi olmasına izin verilmez. Çünkü biz bunu ortak ekmek ya da ortak içecek olarak görmüyoruz. Daha ziyade, nasıl ki, Tanrı Sözü ile enkarne olan Kurtarıcımız İsa Mesih, kurtuluşumuz için hem ete hem de kana sahip olduysa, aynı şekilde bize, O'nun sözünün duasıyla kutsanan yiyeceğin (kanımızın ve etimizin de dönüşüm yoluyla beslendiği) enkarne olmuş İsa'nın eti ve kanı olduğu öğretili. Çünkü elçiler, yazdıkları İncil denilen hatıratlarında, kendilerine farz olan şeyleri bize şu şekilde aktarmışlardır. İsa ekmeği aldı, şükredip şöyle dedi: 'Beni anmak için bunu yapın: bu benim bedenimdir.' Ve aynı şekilde kâseyi alıp şükretti ve 'Bu benim kanımdır' dedi. Ve onu yalnız onlara verdi. (Birinci Özür, Bölüm 66) O halde bu 'ekmeğe şükretmek', muhtemelen öğrencilerin yemekten önce dua etmesinden çok daha fazladır. National Geographic'in haklı olarak belirttiği gibi, 'Burada kullanılan özel dil akla... Hristiyanlık içindeki komünyon kutlamalarını hatırlatıyor.'⁹ □□

--- SAYFA 79 ---

Çeviri ve Yorumlama İsa, öğrencilerle kişisel olarak alay etmediğini, bunun yerine bu Efkaristiya'yı talep eden tanrıya güldüğünü söylemeye devam ediyor. Aynı zamanda İsa, havarilerin bu tanrısıyla akraba olmadığını da ima eder: Yeni Ahit'teki Simon Petrus'un bir beyanını örnek alarak yaptıkları İsa ("tanrımızın oğlu") tasviri, İsa'ya göre tamamen yanlıştır.¹⁰ Nihai olarak en üstün tanrı ile havarilerin tapındığı tanrı arasında ve ayrıca İsa'yı gerçekten tanıyanlar ile havarilerin geldiği nesil arasında mutlak bir ayrım vardır. İlk kez burada, Yahuda İncili'nde ortaya çıkan bu 'nesiller' teması, eserde yinelenen önemli bir motif olacaktır. İsa'nın kahkahası bir sürpriz olarak ortaya çıkıyor ve ayrıca İsa'nın dört kanonik İncil'de çizilenden oldukça farklı bir portresini akla getiriyor. Yeni Ahit'in bu konudaki sessizliği Kilise içinde çok sayıda tarihi tartışmanın konusu olmuştur; bu, Umberto Eco tarafından Gülün Adı'nda ustalıkla yansıtılmıştır. Bu romanın kötü adamı Burgos'lu cani Jorge, bu konuda Baskerville'li William'la birçok kez tartışır. İlki şunu savunur: 'Gülmek zayıflıktır, yozlaşmadır, bedenimizin aptallığıdır. Bu köylünün eğlencesidir, ayyaşın ehliyetidir...'.¹¹ Jorge, John Chrysostom'dan İsa'nın asla gülmediğini aktarır; dünyevi İngiliz William, İsa'nın insan doğasındaki hiçbir şeyin onu bunu yapmaktan alıkoyamayacağı yanıtını verir. Belki öyledir, diye yanıt verir Jorge, ama İncillerde İsa'nın kahkahasına dair hiçbir kayıt kayıtlı değildir.¹² Ortaçağ vakaileri bir yana, Nag Hammadi yakınında bulunan Gnostik yazılarda İsa'yı gülen biri olarak tanımlamakta tereddüt etmeyen bazı aydınlatıcı referanslar vardır. Örneğin Petrus'un Kıyameti'nde şok edici bir sahne vardır;

--- SAYFA 80 ---

Tercüme ve Tercümanlık İsa'nın çarmıha gerilen dünyevi bedeni çarmıha gerilmektedir, ancak yaşayan İsa da onunla birlikte etraftakilerin aptallığına gülerek durmaktadır.¹³ Gnostik literatürde 'Gülmek' neredeyse her zaman kör insanların veya 'archon'ların, yani kötü göksel güçlerin aptallığıyla alay etmektir. Daha sonra, daha önce ortaya çıkan Yahuda İncili literatürünün bazılarında, buradaki kahkahaların bazılarının, İsa'nın bu eserdeki dört Yeni Ahit İncilindekinden daha gerçekçi ve dost canlısı bir figür olduğu sonucuna varmasına nasıl yol açtığını inceleyeceğiz (bununla ilgili daha fazla bilgi Bölüm 7'de).¹⁴ Burada, İsa'nın bu sahnedeki neşesinin, açık bir eğlence ya da içtenlik yerine, açıkça küçümseyici bir kahkaha olduğunu söylemek yeterli olacaktır. kahkaha atıyor. Bu ilk bölümün girişinde söylediğimiz gibi, buradaki mesele, on iki havariyi Kilise'nin temeli olarak gören daha geniş Kilise'ye karşı polemiktir. Yahuda İncili, bu müritleri temel teolojik inançları konusunda yanıltmakla suçlayarak onlara karşı geniş çaplı bir saldırı oluşturma sürecindedir: Onlar hem İsa'nın hem de onu gönderen tanrının kimliği konusunda bilgisizdirler. Fakat İsa onların aptallığını görünce şöyle dedi: 'Neden bu öfkeli çalkantı? İçinizde olan ve ...<35> ruhlarınıza kızan tanrınız. Aranızda kim [güçlü] ise, mükemmel adamı ortaya çıkarsın ve yüzümün önünde dursun.' Ve hepsi, 'Biz yeterince güçlüyüz' dediler. Ancak Yahuda İskariot dışında ruhları onun huzurunda duracak kadar cesur değildi. Onun huzurunda ayakta durabildiği halde gözlerinin içine bakamadı ve yüzünü başka tarafa çevirdi. Yahuda ona şöyle dedi: 'Senin kim olduğunu ve nereden geldiğini biliyorum. 16. yüzyılın ölümsüz sonsuzluğundan geldiniz.

--- SAYFA 81 ---

Çeviri ve Tercümanlık Barbelo ve seni gönderen, adını söylemeye layık olmadığı kişidir.' Buradaki müritlerin karakterizasyonu paradoksaldır: bir yandan cahildirler, ama aynı zamanda içlerinde ilahi bir kıvılcım vardır. Bu yaygın bir Gnostik temadır ve Gnostik teolojik sistemin erken dönem Yahudi ve birinci yüzyıl Hristiyan görüşlerinden ayrıldığı kilit noktadır. Eski Ahit'te, yaratıcı Tanrı ile yaratıkları arasında mutlak bir ayırım yapılır: 'Ben, her şeyin yaratıcısı, gökleri tek başına uzatan, yeri tek başıma yayan Rab'bim...' (Yeşaya 44:24). Yeni Ahit'te, insanlar arasında yalnızca İsa, Babasıyla birlikte Tanrı-yaratılış ayrımının ilahi tarafında yer alır. Öte yandan, Gnostik düşünürler, doğası gereği insanın bir parçası olan ruhu, aynı zamanda ilahi bir ışık parıltısı olarak görme eğilimindeydiler: 'İsa şöyle dedi: "Sahip olduğunuz şey, onu kendinizden çıkardığınızda sizi kurtaracaktır. İçinizde olmayan şey, eğer içinizde yoksa, sizi öldürecektir." (Thomas İncili, § 70).¹⁵ Ancak Yahuda İncili'ndeki bu sahnede İsa, öğrencilerinden önünde durmalarını istediğinde, onların ilahi 'benlikleri', cehaletleri nedeniyle bu göreve yetişemeyecek kadar sulandırılmıştır. Ancak Yahuda yeterince güçlüdür. Bazı önde gelen Gnostisizm akademisyenleri, kendi İncili'nde bile Yahuda'nın sadece şeytani ve lanetli bir figür olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu görüşü doğrulayan ilk kanıt Yahuda'nın İsa'nın önünde durma gücüdür. Onun kaderinde cennetsel yönetim olacağı zaten işaretlenmişti: Bu cennete gidenler kodeksin bir sonraki sayfasında 'güçlü ve kutsal' olarak nitelendiriliyordu (s. 36). Yahuda aynı zamanda gerçeği tek başına bilmesi açısından da diğer öğrencilerden farklıdır; her ne kadar bu 16. yüzyıldan kalma gibi görünse de.

--- SAYFA 82 ---

Mütercim Tercümanlık bize bir bilimkurgu romanından fırlamış gibi geliyor: 'Barbelo'nun ölümsüz çağından geldiniz'. 'Aeon' bir bakıma antik çağda oldukça yaygın bir kelimedir ve İngilizce 'aeon' kelimesine benzer bir anlama sahiptir. Ancak 3. Bölüm'de bahsedildiği gibi Gnostik literatürde bu terim teknik bir anlam kazanmaya başlamıştır. Onu tanımlamanın zorluğu, hem göksel bir aleme hem de aynı zamanda duyarlı bir ilahi şahsiyete atıfta bulunmasından kaynaklanmaktadır. Barbelo, Gnostik düşüncede genellikle dişi bir tanrıdır (her ne kadar daha derin bir düzeyde çift cinsiyetli olsa da) ve Yahuda İncili'nin bu pasajında da la Barbelo'dur - burada onun için belirli artikelin dişi biçimi kullanılmıştır. Özgeçmişi, 'Protennoia' (bilinmeyen Tanrı'nın 'ilk düşüncesi'), 'açıklanamayan sessizlik' ve 'açıklanamaz, bozulmaz, ölçülemez, akıl almaz' gibi Gnostik literatürdeki çok sayıda lakap ve başlıktan oluşur. Aynı zamanda 'üçlü güç', 'erkek-bakire' ve 'kutsal babanın gölgesi' olarak da tanımlanabilir.¹⁶ Aslında, Gnostik tanrılar hiyerarşisinde genellikle Büyük Görünmez Ruh'tan sonra ikinci sırada yer alır. Fakat mesele sadece İsa'nın Barbelo'nun zamanından gelmiş olması değildir. Görünüşe göre o, bu yüce Büyük Görünmez Ruh tarafından oradan gönderilmiştir. O halde diğer havarilerin yanılgısı burada açıkça görülmektedir: Onlar gerçek tanrının kendi "Eukaristiya"larında tapınılan tanrı olduğunu düşünüyorlardı, ancak Yahuda'nın buradaki ifadesine göre en yüksek tanrı tamamen tarif edilemez ve anlaşılmazdır. Yahuda'nın başka yüce şeyler de düşündüğünü bilen İsa, ona, "Kendini onlardan ayır" dedi. Size Krallığın sırlarını, oraya girmeniz için değil, çok üzülmeniz için anlatacağım. <36> Başka bir vasiyet için □□

--- SAYFA 83 ---

On iki [öğrencinin] yeniden tanrılarında tam olmaları için Çeviri ve Tercümanlık senin yerine gelecek.' Ve Yahuda ona şöyle dedi: 'Bunları bana ne zaman söyleyeceksin ve neslin ışığının büyük günü ne zaman doğacak.....?' Fakat o bunları söyleyince İsa onu terk etti. Bu, 2. Bölüm'de incelediğimiz Havarilerin İşleri'nin başlangıcındaki olayları açıkça akla getiriyor: Yahuda'nın sapkınlığı ve ölümü, ardından onun yerine kimin geçeceğine dair ilahi seçim. Yeni Ahit'te Yahuda, İsa'yı ve öğrencilerini kendi yoluna gitmek üzere terk ettiği için suçludur, dolayısıyla yeni bir havariye ihtiyaç vardır. Ancak Yahuda İncili'nde ise tam tersine, İsa Yahuda'ya havariyelikten ayrılması ("kendini ayırması") söyler. Yahuda havariyelikten ayrılır ve İsa, havarilerin tanrısının yararına bu sayının yeniden on ikiye çıkarılacağını söyler. Bu yer değiştirme belki de onun, İsrail'in on iki kabilesinin patrikleri olarak Yakup'un on iki oğlunu ve yenilenmiş bir İsrail'i temsil etmek için İsa'nın on iki havarisini seçen Eski Ahit Tanrısı olmasından kaynaklanmaktadır: başka bir deyişle, bu tanrı on iki rakamına takıntılı olduğu için hafifçe alay ediliyor. Şimdilik Yahuda olumlu bir şekilde tasvir ediliyor: İsa Yahuda'yla havarilerinden ve 'onların' (yani İsa'nın veya Yahuda'nın değil) tanrısından bahsediyor. Sayıyı on ikiye çıkarmaya yönelik bu dikkat (Elçilerin İşleri'ndeki odak noktası değil), Bölüm 3'te Kilise Babaları tarafından Gnostiklere atfedildiğini gördüğümüz sonsuzluk mitini de ima ediyor olabilir. Yahuda İncili'nde on ikinin yeniden yapılandırılması, bir bakıma Sophia'nın, onun ayrılmasından sonra, on iki çağın sonuncusu olarak yerine geri getirilmesini yansıtabilir. Burada alıntılanan alıntı Yahuda'nın başka bir müritten kaynaklanan kederine (Sophia'nın düşüşüyle bağlantılı ana tema) gönderme yapmaktadır.

--- SAYFA 84 ---

Onun yerine Mütercim Tercümanlık atandı. Ayrıca İsa, Yahuda'nın henüz Krallığa giremeyeceğini vurguladı. Öte yandan, daha sonra "on üçüncü" olarak adlandırılacak olan Yahuda artık bu gruba uymuyor. Diğer öğrencilerden ayrı durmalı ve özel vahiyler almalıdır. Tomas İncili yine aynı doğrultuda düşünen başka bir yazarın örneğini verir: Ve İsa onu aldı [yani; Thomas] geri çekildi ve ona üç kelime söyledi. Thomas arkadaşlarının yanına döndüğünde ona şunu sordular: 'İsa sana ne dedi?' Thomas onlara şöyle dedi: 'Onun bana söylediği sözlerden birini size söylersem, yerden taş alıp bana atarsınız. Ama ateş taşlardan çıkar ve seni yakar.' (Thomas İncili, § 13)17 Yahuda söz konusu olduğunda, vahiy bu noktada oldukça kısadır, ancak söylediğimiz gibi belgenin ikinci yarısı İsa'nın Yahuda'ya aktaracağı 'Krallığın gizemlerini' ele alır. 2. Gün: İsa Anlaşılmaz Gizemler Konuşuyor Sabah olduğunda öğrencilerine göründü. Ve ona dediler ki: 'Usta, nereye gittin? Bizi bırakıp gittiğinizde ne yaptınız?' İsa onlara şöyle dedi: 'Ben kutsal olan başka bir büyük nesle gittim.' Öğrencileri ona şöyle dediler: 'Ya Rab, bu çağlarda değil de üzerimizde yüce ve kutsal olan büyük nesil nedir?' Ve İsa bunları duyunca güldü. Onlara şöyle dedi: 'Neden güçlü ve kutsal bir nesil hakkında yürekten düşünüyorsunuz? <37> Doğrusu [ben] size söylüyorum, bu çağda doğan [hiç kimse] o [nesli] görmeyecek. Hiçbir yıldız melek ordusu o nesile hükmedemeyecek. □□

--- SAYFA 85 ---

Tercümanlık ve Tercümanlık Ölümlü insandan doğan hiç kimse ona eşlik edemeyecek. Çünkü ortaya çıkan o nesil... ..gelmiyor.Aranızdaki insan nesli, insanlık neslindendir (neredeyse bir satır eksik) güç... ..diğer güçler... ..Çünkü siz [onların] arasında krallarsınız.' Müritleri bu şeyleri duyunca, her birinin morali bozuldu ve hiçbir şey söyleyemediler. Okuyucu, Yahuda İncili'nde İsa'nın aniden ortaya çıkışı ve ortadan kaybolması karşısında öğrencilerinin şaşkınlıklarını bir dereceye kadar anlayabilir. Burada İsa, sakinleri 'güçlü ve kutsal' olan 'büyük nesil' olan farklı bir boyutu ziyaret ediyordu. Yukarıda İsa'nın öğrencilerine ('1. günde') aranızdaki insanlar arasında hiçbir neslin beni tanımayacağını beyan ettiğini görmüştük: bunun aksine, gerçekten ona ait olan başka bir grup daha var - Yahuda İncili'nin ikinci bölümünde adlandırıldığı şekliyle 'Şit'in ölümsüz nesli'. Bu kez İsa öğrencilerine daha doğrudan gülüyor gibi görünüyor; bu, onların neden kutsanmış nesil hakkında düşünme zahmetine girdiklerini sorma biçiminden de anlaşılıyor. Bu nesil yalnızca müritlere, onların 'sonsuzluğuna' ve genel olarak ölümlü insanlığa sonsuza kadar yabancı olmakla kalmayacak; bu kutsallar aynı zamanda 'yıldız melekleri' ordularından daha üstün veya en azından onlara karşı yenilmez olacaklar. Yıldızlar ve meleklerin, Eski Yakın Doğu'da ve Yahudi kıyamet yazılarında birbirleriyle ilişkilendirilme konusunda uzun bir geçmişi vardır ve aralarındaki yakın ilişki, Gerçeğin Tanıklığı'nın açılış beyanında Gnostik literatürde varlığını sürdürmektedir: Bedenin kulaklarıyla değil, zihnin kulaklarıyla duymayı bilenlerle konuşacağım. Çünkü birçokları □□'nin peşindeydi.

--- SAYFA 86 ---

Çeviri ve Tercümanlık gerçeğini bulamadım ve bulamadım; Çünkü Ferisilerin ve şariat yazıcılarının eski mayası onları ele geçirdi. Ve maya, meleklerin, cinlerin ve yıldızların boş arzularıdır. Ferisiler ve Yazıcılar, onlar üzerinde yetkiye sahip olan arkonlara mensup olanlardır.18 Bu ifade, Yahuda İncili'nde ortaya çıkacak tabloyu doğrulamaktadır: Bu yıldız melekler esas olarak negatif figürlerdir; yoldan çıkmış ve insanlığı bir şekilde esaret altında tutan göksel güçlerdir (bkz. kodeks, s. 46 ve 55). Ancak kutsal nesle mensup olanlar, Bosola'nın Malfi Düşesi'nde (V.iv.54-5) ifade ettiği gibi, kesinlikle "kendilerini memnun edecek şekilde vurulan ve bantlanan yıldızların tenis topları" değildir. Bu pasajdaki önemli temalara rağmen genel izlenim, İsa'nın öğrencilerini bilimle kör ettiği ve onların 1. günün 'aptallığını' doğruladığı yönündedir. Bazen Yeni Ahit İncillerinde olduğu gibi şaşkın ve suskun kalırlar (örneğin Markos 9:32). Ve bizim durumumuz, müsveddelerdeki boşluklardan dolayı müritlerinkinden bile daha kötü. 3. Gün: Tapınak Vizyonu Başka bir gün İsa onlara geldi ve ona şöyle dediler: 'Efendim, seni bir [görümde] gördük. Çünkü geçen gece büyük rüyalar gördük.' [O dedi ki,] 'Neden... ..kendinizi sakladınız?' <38> Ve onlar da, 'İçinde büyük bir sunak bulunan büyük bir ev ve on iki adam (bunların rahip olduğunu düşünüyoruz) ve bir isim gördük. O sunakta rahiplerin dışarı çıkıp ayın yapmalarını bekleyen bir kalabalık var. Biz de bekliyorduk.' [İsa dedi ki,] '[Rahipler] nasıldı?' □□

--- SAYFA 87 ---

Çeviri ve Tercümanlık [Dediler], 'Biraz... ..iki hafta. [Diğerleri] birbirlerini kutsamak ve aşağılamak için kendi çocuklarını, diğerleri eşlerini feda ediyorlar. Diğerleri erkeklerle yatıyor. Diğerleri ise öldürücü işler yapıyor. Bazıları da çok sayıda günah ve günah işliyor. Ama sunakta duran adamlar senin [adını] <39> çağırıyorlar ve onlar katliamlarının tüm işlerini yaparken, [sunak] doluyor.' Ve bunları söyledikten sonra, rahatsız oldukları için sustular. İsa onlara şöyle dedi: 'Neden sıkıntıya düştünüz? Size doğrusunu söyleyeyim, o sunakta duran bütün rahipler beni adımla çağırıyor. Tekrar söylüyorum, benim adım insan nesilleri tarafından yıldız nesilleri boyunca [bu evin] üzerine yazılmıştır. Ama utanç verici bir şekilde benim adıma meyvesiz ağaçlar diktiler.' İsa onlara şöyle dedi: 'Gördüğünüz sunakta hizmet sunanlar sizlersiniz. Hizmet ettiğiniz tanrı budur ve gördüğünüz on iki adam da sizsiniz. Ve gördüğün kurban olarak getirilen hayvanlara gelince, onlar o sunakta aldattığın kalabalık <40> ortaya çıkacak ve o benim adıma böyle davranacak. Ve 'dindar' nesiller ona katılacak. Ondan sonra zina yapanlardan biri daha çıkacak. Ve çocukları öldürenlerden biri, insanlarla uyuyanlardan, oruç tutanlardan ve pislik, kanunsuzluk ve sapıklıktan başkası ortaya çıkacak. 'Biz melekler gibiyiz' diyenler ise tamamen sönmüş yıldızlardır. Çünkü nesiller boyunca insanlara şöyle dediler: 'İşte, Tanrı, sapkınlık bakanı olan kâhinin sunduğu kurbanları kabul ediyor. Ama emreden Rab, her şeyin Rabbi olandır. Ahirette suçlu bulunacaklar.' □□

--- SAYFA 88 ---

Çeviri ve Yorumlama <41> İsa onlara şöyle dedi: 'Sunak üzerinde kurban kesmeyi bırakın (2 satır çoğunlukla eksik), çünkü onlar sizin yıldızlarınızın ve orada çoktan ölmüş olan meleklerinizin üzerindedirler. Öyleyse onları... huzurunuzda bırakın ve gidin. ...' Havarilerin tabutuna çakılan son çivi, bir vizyonda, kurban kurbanlarının leşlerinin yanında duran, aşağılık yozlaşmış on iki rahibi görmüş olmalarıdır, ancak İsa onlara, müritlerin, o rahipler olduklarını söylemiştir.¹⁹ Kurbanlar, sembolik olarak, mürit-rahipler tarafından yoldan çıkarılan, bilgisizlikten yok olan basit kitlelere gönderme yapar. İsa, el yazması sayfa 34'ten itibaren eğlenceli bir figür olduğunu bildiğimiz tanrılarından uzaklaşmaya devam ediyor. Bölüm 6'da bu pasajın Yahuda İncili'nin ne zaman yazıldığına ilişkin tartışmaya nasıl faydalı bir şekilde katkıda bulunduğunu göreceğiz. Ancak bu bölümün ışık tuttuğu bir diğer nokta ise antik çağdaki çamur atma uygulamasıdır. 'Ortodoks' ve 'Gnostik' görünüşe göre birbirlerini ahlaksızlıkla suçladılar ve paganlar da buna katıldı. Buradaki vizyon, yazarımızın ve çevresinin muhtemelen 'Gnostik çapkınlar' olmadığını ima ediyor. Aslında buradaki yazar, Marvin Meyer'in daha önce söylediği gibi, bir takım Gnostiklere yöneltilen suçlamalarla ortodokslara geri ödeme yaparak tamamlayıcıya geri dönmektedir.²⁰ Bu bölümde de yazarımız geleneksel Hristiyan dindarlığına hiçbir sempati göstermemektedir: belgenin başında komünyon ayini reddetmiş olan İsa, bu tapınak vizyonuna ilişkin yorumunda, Yahudi ve Hristiyanların ortak oruç uygulamasıyla hiçbir ilgisi yokmuş gibi görünmektedir ve vasiyetine bir dipnotta yer almaktadır. öğrencilerin vizyonunun taklidi, onun Efkaristiya'yı kınadığını yineliyor. □□

--- SAYFA 89 ---

Çeviri ve Tercümanlık [Çok parçalı metin bölümleri] (yaklaşık 16 satır eksik) nesiller ...Bir fırıncı, [cennetin] altındaki tüm <42> yaratılışı besleyemez. Veonlarvebiz ve İsa onlara şöyle dedi: 'Benimle çekişmeyi bırakın. Her birinizin kendi yıldızı var ve...' (yaklaşık 17 satır eksik) <43> 'Bu çağdaki ağacın baharına (çoğu satır eksik) gelmedi... ..zamandan sonra (satırların çoğu eksik). Ama o, Tanrı'nın cennetini ve ayakta kalacak nesli sulamak için geldi, çünkü ...o neslin... Ama ...sonsuzluktan sonsuza kadardır.' Elimizdeki Yahuda İncili'nin orijinal metnin yaklaşık yüzde 85-90'ını temsil ettiği tahmin edilmektedir ve bu nedenle belgenin neyle ilgili olduğu ve kaynaklandığı düşünce dünyası hakkında iyi bir fikrimiz var.²¹ Ancak el yazmasındaki bu büyük boşlukların anlamı, orijinalin sahip olabileceği herhangi bir 'yapı' biçiminden emin olmanın çok daha zor olmasıdır. vardı. Başlangıçta -Önsöz'e uygun olarak- Fısıh Bayramı'ndan önceki üçüncü güne kadar olan haftanın her günü için bir sahne olması mümkündür: Yukarıda tanımladığımız ilk üç sahne üç farklı günde geçmektedir. Akademisyenler bu boşlukların bazılarında nelerden bahsedilmiş olabileceğine dair spekülasyonlar yaptılar, ancak bunların içeriği hakkında gerçek bir fikre sahip olmak imkansız. Boşlukların arasında ilk cümle bir tür atasözü gibi görünüyor. Daha sonra el yazmasının 42. sayfasında, havarilerin her birinin karşılık gelen bir yıldıza sahip olduğu hakkında İsa'nın bir yorumu vardır; bu, Platon'da (her insanın bir yoldaş yıldızı vardır) açıkça görülen ve 16. yüzyıl ile karşılaştırmalı olan bir temadır.

--- SAYFA 90 ---

Çeviri ve Yorumlama Kilise Babaları tarafından aktarıldığını gördüğümüz, öğrencilerin bir şekilde on iki dönemi temsil ettiği Gnostik fikir.²² Son olarak, Cennet Bahçesi hakkında açıkça bilgi veren bir bölüm var: Yunancadan alınan ve Farsça'dan alınan Kipti sözcüğü paradeisos, ya 'cennet' ya da 'bahçe' anlamına gelebilir. Cennet bahçesi elbette ağaçlarıyla ünlüdür ve bu bölümde cennetin/bahçenin sulanması da buna bir başka göndermedir: 'Bahçeyi sulamak için Cennet Bahçesi'nden bir nehir aktı ve oradan bölünerek dört ırmak oldu' (Yaratılış 2:10). Bölüm I'in Sonucu Özetle, 'Büyük Kilise'ye karşı polemik şu unsurları içerir: 1. Gün - İsa'nın öğrencilerinin Efkaristiya'sına gülmesi - gülmenin nedeni - İsa'nın öğrencilerin tanrısını reddetmesi - öğrencilerin İsa'nın manevi huzurunda duramaması - İsa'nın kimliği hakkındaki gerçeğin yalnızca Yahuda tarafından bilindiği gösterilmesi 2. Gün - öğrenciler ve kutsal nesil arasındaki zıtlık 3. Gün - öğrencilerin korkunç günahkarlar olarak resmi. Özetle, Kilise'nin temelini oluşturan havariler kötü adamlar olarak yeniden şekillendiriliyor. Buradaki olayların versiyonu, dört Yeni Ahit İncilindeki anlatımın dramatik bir parodisidir, □□

--- SAYFA 91 ---

Çeviri ve Tercümanlık burada tabii ki Yahuda, İsa'nın ihanetçisi olarak öğrenciler arasında benzersizdir. Yahuda İncili'nde, ana akım Kilise için sahte bir temel olarak tasvir edilenler çoğunluk, yani on birdir (daha sonra tekrar on ikiye çıkarılacaktır) - bu Kilise ve onun İncilleri yazarımızın gerçek hedefidir. Ancak İsa Yahuda'dan kendisini öğrencilerden ayırmasını istedi. Yenilmez bir cehalete batmış diğerlerinin aksine Yahuda, ilahi vahyin, gerçek göksel irfanın tek, ayrıcalıklı alıcısı olacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünün ana teması bu olacaktır. Bölüm II: Yahuda'ya Vahiy Çalışmanın bu ikinci yarısında iki ana tema vardır: başlangıç, yani yaratılış ve her şeyin sonu veya tamamlanması. Yaratılış anlatımı, İsa'nın bir monologudur ve zamanın sonuna odaklanan iki diyalog bloğunun arasına sıkıştırılmıştır. Metnin boşluklarla dolu olduğu göz önüne alındığında, aşağıdaki çeviride metnin yapılandırılma şekli kısmen tahmine dayalıdır. Ancak, mevcut haliyle metin kabaca şu şekilde organize edilebilir: A. Ahiret Üzerine Diyalog 1. Kutsal Nesil ve Geri Kalanlar 2. Yahuda'nın Tapınağının Vizyonu 3. Yahuda'nın Kaderi B. İsa'nın Yaratılışlara İlişkin Açıklaması Giriş 1. Bulutlar, Otojenler ve Melekleri 2. Sonsuzların, Aydınlıkların ve Meleklerin Yaratılışı 3. Şit Neslinin Yaratılışı □□

--- SAYFA 92 ---

Mütercim Tercümanlık 4. Kozmosun Ortaya Çıkışı 5. Yeraltı Dünyasını Hükümdarların Yaratılışı 6. Adem ile Havva'nın Yaratılışı Yaratılış Konulu Nihai Diyalog C. Ahiret Konulu Diyalog (devam) 4. Kozmosun Kaderi 5. Yahuda'nın Kaderi Bunları Yahuda'nın İsa'yı Yahudi yetkililere teslim etmesiyle ilgili anlatım takip etmektedir. Ahiret Konusunda Diyalog 1. Kutsal Nesil ve Geri Kalanlar Yahuda ona şöyle dedi: 'Haham, bu neslin meyvesi nedir?' İsa şöyle dedi: 'İnsanın her neslinin ruhu ölecek. Ama onlara (yani kutsal nesile) gelince, saltanat süresi dolduğunda ve ruh onlardan ayrıldığında, bedenleri ölecek, fakat ruhları diriltilecek ve dirilecektir.' Sayfanın parçalı başından sonra bu soru ve cevabın teması, elbette mübarek neslin deneyimleyeceği kişisel ölümsüzlüktür. Bu pasaj, kodeksin 53. sayfasındaki daha sonra "insan ruhlarının" kısa vadeli olarak ödünç verildiğinden söz eden tartışmayla aydınlatılmıştır; burada ruhun bedenden ayrılmasına yapılan gönderme buradan kaynaklanmaktadır. Bu herkes için geçerli gibi görünüyor. Ancak insanlık içinde temel bir ayrım olduğunu zaten biliyoruz: Sıradan insanların her ikisi de ölen bedenleri ve ruhları vardır; □□

--- SAYFA 93 ---

Ancak Çeviri ve Yorumlama Gnostik, yeniden enerjilendirilecek ve diriliş verilecek bir ruha sahiptir. Öte yandan, bir Gnostik metinden bekleneceği gibi, fiziksel beden bir geleceği yoktur; fiziksel bir diriliş, bedeni en iyi ihtimalle fazlalık bir yük olarak gören, daha çok 'mezar' ya da 'unutulmanın prangası' gibi bir şey olarak gören Gnostikler için kesinlikle ilgi çekici değildir.²³ Diriltilecekler yalnızca bu kutsal neslin ruhlarıdır. Yahuda şöyle dedi: 'O zaman geri kalan insan nesillerinin durumu ne olacak?' İsa şöyle dedi: 'Bir kayanın üstüne dikip sonra meyve toplamak imkansızdır. İşte bu şekilde... ..ruhları çok yüksekler giden ölümlü insanları yaratan el olan...bozunabilen Sophia'nın nesli. Doğrusu size söylüyorum, '... ..[ne de] melek, [ne de] güç bunları görebilecektir...Bunları... ..kutsal nesil...onları.' İsa bunları söyledikten sonra gitti. Yine, elyazmasındaki delikler bir miktar tahmine davet ediyor. Kutsal nesli tartıştıktan sonra, Yahuda artık insanlığın geri kalanıyla ilgileniyor; bunlar İsa tarafından Yeni Ahit'teki "ekici benzetmesi"ni anımsatan terimlerle tanımlanıyor - "kayalık yere düşen tohum" gibi.²⁴ İnsanlığın geri kalan kısmı da "bozulmuş Sophia" ile ilişkilendiriliyor; bu, Hanım Bilgelisi için görünüşte garip bir isim, ancak (Bölüm 3'te gördüğümüz gibi) Sophia'yı bölünmüş olarak gören Gnostik metinlerin arka planına göre anlaşılabilir. kişilik. Hem daha yüksek, mükemmel Sophia (bazen Barbelo ile de özdeşleştirilir) hem de burada kanıtlanan Sophia olabilir: izinsiz olarak kendini aşmış ve kusurlu yaratımlar doğurmuş, kötü şöhretli hanımefendi. Bir □□

--- SAYFA 94 ---

Mütercim-Tercümanlık uzmanı, kayanın işe yaramaz ve verimsiz olarak adlandırılmasında, Yeni Ahit'te ilk Kilise'nin "kayası" olan Petrus'a olası bir gönderme yapıldığı yönünde ilgi çekici bir öneride bulundu.²⁵ Bütün bunlar elbette önceki bölümde tanımlanan insanlarla, yani mükemmel, kutsal nesille zıtlık oluşturuyor. Bu esrarengiz sözlerin ardından, 1. gün sahnenin sonunda yaptığı gibi, yine İsa'nın sahneden ayrıldığını görüyoruz. 2. Yahuda'nın Tapınak Vizyonu Yahuda şöyle dedi: 'Üstad, hepsini dinlediğin gibi, sen de beni dinle. Çünkü ben büyük bir görüm gördüm.' Fakat İsa bunu duyunca güldü ve ona şöyle dedi: 'Neden bu kadar mücadele ediyorsun, ey on üçüncü ruh? Ama konuş, sana karşı sabırlı olacağım.' Yahuda ona şöyle dedi: 'Görümümde kendimi ve on iki havarinin bana taş attığını gördüm. <45> [beni] takip ediyorlardı ...Ve ben de oraya tekrar gittim... ..senin peşinden. [Bir ev] gördüm ... ve onun ölçülerini gözlerimle [ölçmek] başaramadım. Ve bazı büyük adamlar onu çevreliyordu ve o evin çatısı otlardan oluşuyordu. Ve evin ortasında (yaklaşık iki satır çoğunlukla eksik) vardı. Efendim, beni bu adamların arasına kabul et.' [İsa] cevap verdi ve şöyle dedi: 'Yıldızın seni aldattı, ey Yahuda. Herhangi bir ölümlü insanın soyu, gördüğünüz eve girmeye layık değildir, çünkü o yer kutsal olanlara ayrılmıştır, burada Güneş ve Ay'ın hakimiyeti olmayacak, ne de Kötü Olan'ın hakimiyeti olacaktır.²⁶ Ama onlar (yani 'kutsal olanlar') sonsuza kadar kutsal meleklerle birlikte kalacaklar. İşte, size Krallığın gizemlerini anlattım. <46> Ve sana yıldızların aldatmacasını öğretmiştim, □□

--- SAYFA 95 ---

Çeviri ve Tercümanlık ve ...on iki²⁷ ...(neredeyse bir satır eksik) on iki çağ boyunca.' İsa, Yahuda'nın ilk sorusuna hafif bir öfkeyle yanıt verdi. Bununla birlikte, biraz isteksiz de olsa, 'on üçüncü ruhu' dinlemeye istekli olduğunu ifade eder; on üçüncüsü, on iki havariden uzaklaştırıldığı (ve onlara yükseltildiği) için ve 'ruh', varlığının nihai olarak herhangi bir anlam taşıyan tek bileşeni olduğu için. Yahuda'nın bu evi çevreleyen büyük adamlardan ve çimenlerden yapılmış çatıdan bahsetmesi oldukça sıra dışıdır. Büyük boy adamlar melek olabilir, ancak boyları belki de binanın büyüklüğüne uygun olarak sembolizmin bir parçası olabilir. Her ne kadar tasvirlerin kesin anlamı belirsiz olsa da Yahuda'nın vizyonunda gördüğü evin, sonunda kutsal neslin meleklerle birlikte yaşayacağı cenneti temsil ettiği açıktır; Binanın müthiş oranlarının görüntüsü, aynı zamanda bereketli, cennet gibi bir bereket duygusunu da çağrıştıran çim çatıyla dengeleniyor. Devasa duvarları ve kuleleri ile ekili teras çatılarıyla birleşen Babil'in Asma Bahçeleri'ni daha çok andırıyor.²⁸ Bu, cenneti hem yeni bir Kudüs, bir şehir, hem de yeni bir Cennet Bahçesi olarak tasvir eden Yeni Ahit'in Vahiy kitabıyla aynı dengeyi yakalıyor. İsa'nın görümün haberini duyduğunda verdiği cevaba göre, Yahuda henüz mükemmelleşmemiştir: Yıldız onu aldatmış ve cennete girmeye hazır olduğunu düşünmesine neden olmuştur. Aslında, yalnızca ilahi ölümsüzler ve muhtemelen kutsal neslin ruhsal ruhları, hiçbir göksel gücün (görümde bahsedilen Güneş ve Ay gibi) kontrol altında olmayacağı bir yere gidebilirler: Bu, Gnostik temaya uygundur.

--- SAYFA 96 ---

Mütercim-Tercümanlığın kuraldan bağımsız olmasını daha sonra ele alacağız. Yahuda bu nesle ait olacak, ancak mükemmel bilgiye doğru ilerlemelidir ve İsa'nın buradaki yanıtının sonunda Yahuda anlayışta ileriye doğru önemli bir adım atmıştır; krallığın gizemlerini duymuştur. Ama hâlâ gidecek yolu var. 3. Yahuda'nın Kaderi Yahuda şöyle dedi: 'Üstün, benim soyum asla arkonlara boyun eğmeyecek mi?' İsa cevap verdi ve ona şöyle dedi: 'Gel, ben de ...[sen] (iki satır neredeyse tamamen eksik) ama krallığı tüm nesliyle birlikte gördüğünde çok üzüleceksin.' Yahuda bunları duyduğunda İsa'ya şöyle dedi: 'Beni o nesil için ayırmanın bir sonucu olarak elde ettiğim fayda nedir?' İsa cevap verdi ve 'On üçüncü olacaksın' dedi. Geri kalan nesiller tarafından lanetleneneceksin ama onlara hükmedeneceksin. O son günlerde onlar sizi {...?} ve siz <47> kutsal nesli (?) yapmayabilirsiniz.' Buradaki ilk soru ve cevap, Gnostik sistemlerin ortak bir özelliği olan 'archon'larla ilgilidir: bunlar, kozmosun yönetimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olan (gördüğümüz gibi yıldızlar gibi) ve çoğu zaman ruhun, kaderindeki cennetsel dinlenmeye yükselmesini engellemeye çalışan göksel otoritelerdir. Yahuda'nın ifadesiyle, "Arhontlara boyun eğmek", Yahuda'nın gerçekten ait olduğu "boyun eğmez ırk"ın (sayfa 53'te anlatıldığı gibi) bir parçası olmak yerine, sayılmayan insanlığın lanetli kitlesiyle aynı egemenliğin altına girmek olacaktır. Yahuda'nın ikinci sorusu pragmatik olarak alacağı faydalara odaklanıyor. Bazıları Yahuda'nın şu sorusuyla bağlantı kurdu: '□ □ nedir?

--- SAYFA 97 ---

Yaratılış kitabında Yahuda'nın adaşı Yahuda'nın bir sorusuyla Çeviri ve Yorumlama faydası ...?' şeklindedir, ancak bunun doğru olması pek olası değildir.29 İsa'nın soruya verdiği yanıt, Yahuda'ya, havarisel çevreden (on ikilerden) ayrı duracağına ve sonuç olarak herkes tarafından reddedileceğine dair bir sözdür (bu, muhtemelen Yahuda'nın o dönemde daha geniş Kilise içindeki itibarına atıfta bulunur, burada da yansıdığını gördüğümüz gibi). Yeni Ahit, Havarisel Babalar ve ikinci yüzyılın kıyamet edebiyatı (□□). Ancak Yahuda'nın kederi yalnızca geçici olacaktır. Belki de ruhu, az önce resimde görülen, bahçe çatılı dev ev olarak görülen yere doğru cennet yolculuğunu yaptığı için, diğer öğrencilerden üstün olacaktır. Buradaki dil bilim adamları tarafından çokça tartışılmıştır, ancak pekala onun kutsal nesille gelecekteki varoluşuna bir gönderme olabilir.30 Bununla birlikte, söz konusu satırın başındaki bir yazım hatası nedeniyle buradaki yorum son derece zordur: Yahuda'nın yükselişine atıfta bulunmak yerine, 'geri kalanların' bu yükselişi engelleme girişimine atıfta bulunulabilir; diğerleri bunu Yahuda'nın yükselmeyeceğinin kanıtı olarak görüyor. Son zaman olaylarıyla ilgili mevcut diyalogun tamamlanmasıyla, Yahuda İncili monolog biçimine geçer ve başlangıçlara, yani yaratılış olaylarına değinir. İsa'nın Yaratılışlara İlişkin Açıklaması Literatürde şu ana kadar İsa'nın ihanetine yol açan olaylara Yahuda İncili'ne büyük önem verilmiştir: Yahuda İncili, Yeni Ahit kayıtlarının İsa'nın tutuklanması, yargılanması ve çarmıha gerilmesiyle ilgili açıklamalarına başlamasına kadar geçen hafta içinde neler olup bittiğini açıklamaya ihtiyaç duymaktadır. □□

--- SAYFA 98 ---

Çeviri ve Tercümanlık Yahuda İncili'nde aynı derecede önemli olan, eserin başka bir İncil anlatımını tamamlama şeklidir: Yaratılış'ın açılış bölümleri. Bu bölümlerde yaratılış hikayesinin gözden geçirilmiş bir versiyonunu yazmak, Gnostikler için en sevilen kapalı mekan sporu gibi görünüyor. Bir Gnostik'in Yaratılış'ı yeniden yazmak istemesinin temel nedeni, bunun Tanrı'nın gökleri ve yeri, Adem ile Havva'yı vb. yaratmasıyla başlamasıdır. Ancak Yahuda İncili'nin yazarı için bu, fiziksel dünyanın yaratılışına çok hızlı bir şekilde girişmektir: Her iyi Platoncunun bildiği gibi, fiziksel dünyanın ona dayanabilmesi için önce kozmosun göksel bir planına ihtiyaç vardır. Yunan filozofu Platon (c.427-347 □□□) birçok eserinde, somut dünyadaki her şeyin yalnızca kusurlu bir kopyası olduğu ebedi özler olan 'Formlar' teorisini tartışır. Fiziksel dünya duyularla algılanabilirken, bu Formları yalnızca akıl veya ruh kavrayabilir. Platon'un Timaeus'ta belirttiği gibi: Öncelikle, kendine özdeş, yaratılmamış ve yok edilemez, ne başka yerden başka bir şey alan ne de herhangi bir yönde başka bir şeye geçen, kendine özdeş bir Form'un var olduğu kabul edilmelidir. Görünmezdir ve diğer duyular tarafından algılanamaz; Yalnızca düşünce ona erişme ayrıcalığına sahiptir. İkincisi, aynı adı taşıyan ve ona benzeyen, algılanan, yaratılan, sürekli değişen, belli bir yerde meydana gelen ve oradan uzaklaşandır. Algı ile kanaat tarafından kavranır. (Plato, Timaeus, 52A) Platon bu Formları ezeli ve kendi kendine var olan varlıklar olarak gördüğü için, onun görüşüne göre bunların Tanrı tarafından yaratılmış olmadığı neredeyse kesindir. Yine de görünür dünyaya düzen vermekle görevli bir 'Demiurgos' -yaratıcı-tanrı- vardır. □□

--- SAYFA 99 ---

Çeviri ve Yorumlama Yahudi filozof İskenderiyeli Philo (1. yüzyıl [1]), Timaeus'a göre iki alem açısından düşünür, ancak her ikisini de İncil'in Tanrısı tarafından yaratılmış olarak kabul eder: Çünkü Tanrı, kendisi Tanrı olduğu için, güzel bir kopyanın, güzel bir desen olmadan asla var olamayacağını önceden anlamıştı. Algılanabilir alanda arketip ve anlaşılır fikir doğrultusunda inşa edilmemiş hiçbir şey kusursuz olmayacaktır. O halde, görünür dünyayı yaratmak niyetiyle, önce anlaşılır dünyayı oluşturdu, böylece maddi olmayan ve tanrısal modeli kullanarak, daha sonra fiziksel olanı yaptı; daha yenisi, eskisinin yansımasıydı, ilki, ikincisinde anlaşılır olan algılanabilir türleri bünyesinde barındırıyordu. (Philo, Dünyanın Yaratılışı Üzerine, § 16) Philo, bir şehir inşa etmek isteyen biriyle bir benzetme yaparak devam ediyor: İlk olarak, kral veya vali eğitilmiş bir mimar görevlendirecek. Bu mimar önce kafasında şehir için bir plan tasarlayacak, sonra da onu inşa ettirecek. Yahuda'nın İncili maddi dünya hakkında daha az olumludur ama en azından önce göksel dünyanın yaratıldığı, ardından dünyevi kopyaların onun yansımaları olarak var olduğu konusunda Philo ile aynı fikirdedir. Giriş İsa şöyle dedi: '[Gelin], ben de size kimsenin göremeyeceği şeyi (neredeyse bir satır eksik) öğreteceğim. Çünkü hiçbir melek neslinin ölçüsünü görmediği büyük, sınırsız bir çağ var. Onun içinde, "hiçbir meleğin gözünün görmediği, hiçbir aklın düşüncesinin onu almadığı ve ona herhangi bir ad verilmeyen" Büyük ve Görünmez Ruh vardır. Yahuda'nın bilgisini mükemmelleştirecek yaratılışa ilgili bu bölüm, Gnostik metinlerde yaygın olan bir formülle tanıtılıyor: Hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve daha önce insan aklına girmemiş olanın açığa çıkışı. Bu formülde [] kullanılır

--- SAYFA 100 ---

Çeviri ve Yorumlama öğeleri Eski Ahit'in İşaya kitabından alınmıştır, ancak ilk olarak birinci yüzyılın ortalarında elçi Pavlus'ta ve aşağı yukarı aynı döneme ait bir Yahudi eseri olan İncil'deki Eski Eserler'de bulunmuştur.³¹ Bu vahyin konusu sınırsız aeon veya Büyük Görünmez Ruh'tur; Nag Hammadi'den gelen Gnostik literatürde standart bir figür olan, çoğu zaman her şeyden üstün Tanrı olarak görülen bir figürdür. diğerleri. Aslına bakılırsa Yuhanna'nın Apokrifonu, diğer metinlerin yanı sıra, onun hiçbir şekilde tanrı olarak adlandırılmaması gerektiğini, çünkü o bu başlığın ima ettiğinden daha büyük olduğunu savunur: O gerçekten yalnızca olumsuz terimlerle, araştırılmaz, tanımlanamaz, adlandırılmaz, ölçülemez ve benzeri olarak tanımlanabilir.³² Ancak orada 'saf ışık' olarak resmedilir ve o (veya içinde ikamet ettiği çağ) bir 'ışık bulutu' olarak ortaya çıkar. Yahuda İncili'ndeki sahne. 1. Bulutlar, Autogenes ve Melekleri Ve orada bir ışık bulutu belirdi. Ve dedi ki, 'Bana bir melek eşlik etsin.' Ve bulutun içinden büyük bir melek çıktı, ışık tanrısı Autogenes. Ve onun için başka bir buluttan dört melek daha meydana geldi. Ve melek Autogenes'e katılmak için ortaya çıktılar. Yani buradaki yaratılış dramasının ilk konuşmacısı olan bu 'ışık bulutu', neredeyse kesinlikle bir şekilde Büyük Görünmez Ruh ile özdeşleştirilir - göksel Gnostik bürokrasinin tepesinde veya tamamen ötesinde bulunan saf ışıktan bir varlık (bkz. Şekil 4.1). Bir sonraki seviye, bir melek figürü olmasına rağmen kendisine hizmet eden küçük buluttaki dört melekten çok farklı bir varlık düzenine sahip olan büyük bir melek olan Autogenes (kelimenin tam anlamıyla, "kendi kendini yaratan") tarafından işgal edilmiştir.³³ Buradaki anlatımdaki bu ilk yaratılış olayları aslında bir ardıllığı tetikler.

--- SAYFA 101 ---

Çeviri ve Tercümanlık IŞIK BULUTU DİĞER BULUT ANGELS OTOJENLERİ Şekil 4.1. Yahuda İncili'nde Yaratılış Olaylarının Şematik Gösterimi. daha fazla yaratım: Autogenes ve yordakçıları kendileri ek varlıklar yaratacaklar. 2. Aeon'ların, Aydınlatıcıların ve Hizmet Eden Meleklerin ve Otojenlerin Yaratılışı, <48> '[Adamas ?] var olsun' dedi. Ve ortaya çıktı... ...Ve kendisini yönetecek ilk aydını yaptı. Ve dedi: 'Ona hizmet edecek melekler olsun.' Ve sayısız onbinler meydana geldi. Ve dedi ki, 'Sonsuz bir ışık var olsun.' Ve o var oldu ve Autogenes, hizmetine sunacağı onbinlerce sayısız meleklerle birlikte, ona hükmedecek ikinci ışık saçan kişiyi yarattı. Böylece geri kalan nur âlemlerini de yarattı, onları (yani ışık saçanları) onlara hâkim kıldı ve onlar için hizmetlerinde bulunmak üzere onbinlerce sayısız meleği yarattı. Yaratılışın başlangıcından beri Autogenes ve onun dört meleğine ek olarak, artık her biri bir ışık kaynağı tarafından yönetilen ve daha küçük melekler tarafından hizmet edilen bir dizi çağa sahibiz. []

--- SAYFA 102 ---

Çeviri ve Tercümanlık Ne yazık ki, elyazmasında var olan ilk varlık eksik, ancak bu muhtemelen Adamas'tır (Adem'in ilahi, göksel prototipi): Bir sonraki bölümde öne çıkacak. Diğer Gnostik eserler Autogenes'i Adamas'ın babası veya yaratıcısı olarak gösterir: 'Bütün bu tespitlerle birlikte Autogenes ayrıca mükemmel ve gerçek bir insan üretir; buna Adamas da denir, çünkü ne kendisi ne de geldiği kişiler hiçbir zaman fethedilmemiştir' (Irenaeus, Heresies'e Karşı, 1.29.3). Adamas'ın 'fethedilemez' olduğuna yapılan bu atıf muhtemelen onun adının yalnızca İncil'deki Adem'in göksel prototipi olmasından kaynaklanmadığını gösteriyor; adamas aynı zamanda 'fethedilemez' veya 'kırılmaz' anlamına gelen Yunanca bir kelimedir (İngilizce'de olduğu gibi, 'adamant', 'adamantine' vb.). AYDINLATMA HİZMETİ MELEKLERİ AEON Şekil 4.2. Aeonlar, Armatürler ve Hizmet Eden Melekler. (Her çağa bir ışık hakimdir ve her çağa melekler hizmet eder.) □□

--- SAYFA 103 ---

Çeviri ve Yorumlama Autogenes'in yaratıcı faaliyetinin ilk iki aşaması, Yaratılış'ta Tanrı'nın başlıca ışık kaynaklarını (güneş ve ay) yarattığı anlatımına göre modellenmiş gibi görünüyor: Tanrı iki büyük ışık kaynağı yaptı; daha büyük olanı gündüze hükmedecek ve daha küçük olanı geceye hükmedecek; ve yıldızları yarattı. Tanrı, yeryüzüne ışık vermek, gündüze ve geceye hükmetmek ve ışığı karanlıktan ayırmak için onları göklerin kubbesine yerleştirdi. (Yaratılış 1: 16-18) Yahuda İncili'ndeki olayların versiyonunda, Yaratılış'taki bu anlatımın mutatis mutandis'ini yansıtan, çok uzun zamanların üzerindeki ışıklar ile açık bir hiyerarşi vardır. Bu özel Gnostik sistemin en alt seviyesinde, çağlar boyunca hizmet eden hizmet eden melekler bulunur. 3. Seth ve Adamas'ın Nesilinin Yaratılışı, tanrı denilenler arasında hiçbir meleğin görmediği o ilk ışık bulutunun içindeydi. Ve o <49> {Ve} (satırın neredeyse tamamı eksik) o (satırın neredeyse tamamı eksik) görüntüyü (satırın neredeyse tamamı eksik) ve [bu] meleğin benzerliğine göre. O, Şit'in bozulmaz [neslini] ortaya çıkardı... ...on ikiyi... ...yirmi dört... ... Ruh'un iradesiyle, bozulmaz nesildeki yetmiş iki aydınlatıcıyı ortaya çıkardı. Ve yetmiş iki ışık, Ruh'un isteğiyle, bozulmaz nesilde 360 ışık ortaya çıkardı; öyle ki, sayıları her biri için beş olsun. Ve onların babaları on iki ışık kaynağının on iki aeonudur. Ve her devir için altı gök vardır ki, yetmiş iki nur için yetmiş iki gök olsun ve her biri için <50> [bunlardan beş] gök, [böylece] üç yüz altmış [gökyüzü] olsun. □□

--- SAYFA 104 ---

Çeviri ve Yorumlama Başka yerlerden Adamas'ın rolünün ebedi varlıkları açığa çıkarmaktan ibaret olduğunu biliyoruz ve burada Gnostik ruhların tüm neslinin ortaya çıkmasını sağlar (bkz. Şekil 4.2), bunlardan ilki Seth'tir - yine, kesin olarak İncil'deki Seth değil, onun göksel Ruh-prototipi.³⁴ Bu Seth figürü, yukarıda bahsedilen 'kutsal neslin' babasıdır (dolayısıyla yukarıda 'babaları'dır). Yahuda'nın İncili'nde yer alır ve aslında Gnostik yazılarda bu rolden pek çok kez bahsedilir. Marvin Meyer'in National Geographic cildindeki makalesi, bu literatür bütünüyle ilişkilendirilen hareketin sıklıkla adlandırıldığı şekliyle 'Sethian Gnostisizm'i' hakkında çok yararlı bir genel bakış sunmaktadır.³⁵ Bu bölüm aynı zamanda her çağa altı cennet (toplamda yetmiş iki cennet) sunarak yaratılış açıklamasını ilerletmektedir. Adamas daha sonra yetmiş iki armatür yaratır ve bunlar da 360 tane daha yaratır (ancak bunlar muhtemelen yetmiş iki yaratıcısından daha az ışıktır). Bu daha büyük ışıkların her biri ve onlarla ikizlenen gökler daha sonra beş "gökyüzü" alır. Kutsal Kitap geleneğindeki gökkubbe, yukarıdaki suları yeryüzünden ayıran gök kubbesidir; dolayısıyla bu gökkubbeler muhtemelen burada farklı şekilde kavramsallaştırılsa da, her gök ya da ışık için beş adet oldukça aşırı görünüyor; biraz beş şemsiye taşıyan bir insana benziyor. Ancak buradaki önemli nokta, Autogenes ve Adamas'ın yarattığı alemlerin, karmaşıklığı ve belirsizliği Gnostik inananlar için yiyecek ve içecek olabilecek muhteşem derecede verimli bir düzenleme olmasıdır. 4. Kozmosun Ortaya Çıkışı [Onlara] yüceltme ve hizmet için yetki ve [sayısız] meleklerden oluşan [büyük] bir ordu verildi ve ardından tüm çağların ve 1930'ların yüceltilmesi ve [hizmeti] için bakire ruhlar verildi.

--- SAYFA 105 ---

Çeviri ve Tercümanlık gökleri ve onların gökleri. Ancak bu ölümsüzlerin ordusuna Baba ve Autogenes ve onun yetmiş iki çağıyla birlikte olan yetmiş iki aydın tarafından 'Kozmos', yani 'bozulma' adı verilir. Daha önce belirttiğimiz gibi, bu Gnostik sistemde sosyal merdivenin en altında yer alanlar hizmet eden melekler ve ruhlardır; belki de Baba'nın (yüce tanrısallık) ve Autogenes'in burada melekleri ve ruhları Kozmos'u ("dünya") veya "yozlaşmayı" oluşturan kişiler olarak adlandıran züppeliği bundan kaynaklanmaktadır. Bu 'kozmos' neredeyse kesinlikle fiziksel dünyanın arketipi olduğundan, bu, birçok bilim insanına göre Gnostisizmin temel bileşenlerinden biri olan, maddi yaratıma çok olumsuz bir değer verilmesini ortaya koymaktadır. Kutsal Kitap'taki şemaya göre, yaratılan dünya, ölüm ve çürümeyle bozulmadan önce başlangıçta 'iyi'dir.³⁶ Ancak buradaki Yahuda İncili'nde, fiziksel dünya görünüşe göre başından beri bu şekildedir ve önceden var olan muadili Kozmos'un benzerliğini yansıtır. Görünüşte güçlü ve saf ('bakire') ruhların öyküsünün ortasında aniden onların yozlaşmış dünyayı oluşturduklarının söylenmesi biraz şaşırtıcı. Bu ani devamsızlığın nedeni muhtemelen bizim için kaybolmuştur, çünkü bu bölümün tamamının sadece dayandığı daha eski bir kaynağı 'sıkıştırılmış biçimde özetlemesi'nden kaynaklanıyor gibi görünmektedir.³⁷ Bu açıklama muhtemelen Nag Hammadi'nin Kutsal Eugnostos adlı eserindeki aynı edebi fenomen tarafından desteklenmektedir. Burada, bileşenleri yüzeyde kusursuz gibi görünen bir yaratılış öyküsünün ortasında şu ana kadar şunları okuyoruz: Göklerin kubbeleri tamamlandığında, bunlara 1600'deki göklerin adından sonra üç yüz altmış gök adı verildi.

--- SAYFA 106 ---

Onlardan önce Mütercim Tercümanlık. Ve bunların hepsi eksiksiz ve güzeldi. Ve böylece kadınlık noksanlığı da ortaya çıktı.³⁸ Yine mükemmellikten, tabiatla kusurlu veya bozuk olanın görünümüne geçişin nedeni de belirsizdir. Bunun için Yahuda İncili'ndeki en iyi tahmin muhtemelen şu ana kadar ışık bulutundan ve Autogenes'ten birkaç aşama uzakta olduğumuzdur. Eğer parlak buluttan, Büyük Görünmez Ruh'tan gelen yayılımlar ondan giderek uzaklaşıyorsa, sonunda ışık o kadar seyreltilir ki, yozlaşmış dünyanın arketipi ortaya çıkar. O yerde (yani 'Kozmos'ta) ilk insan, bozulmaz güçleriyle ortaya çıktı. Onun nesliyle birlikte ortaya çıkan aeon, bilgi bulutunu ve <51> El (neredeyse tüm satır eksik) ile birlikte (neredeyse tüm satır eksik) aeon (neredeyse tüm satır eksik) adlı meleği içeren şeydir. Kozmosun bu göksel arketipi daha sonra Adamas'ın ikamet edeceği alan haline gelir: Adamas'ın bozulmaz güçlerle övünen bu ilk insan olduğu neredeyse kesindir (mükemmel bir şekilde bozulabilen insan olan dünyevi Adem'in aksine). Oğlu Seth'in ölümsüz neslini ortaya çıkaran Adamas'la daha önce tanışmıştık, dolayısıyla ilk insana ve onun nesline gönderme yapıyordu. Adamas'ın buradaki nesline -yani Seth ve onu takip eden herkese- İbranice 'tanrı' kelimesiyle adlandırılan bir melek ve bilgi bulutunu içeren bir çağ eşlik ediyor. Buradaki "bilgi" (gnosis), bu tür literatürün çoğunda en önemli kavramdır ve hem önsözden hem de İsa'nın Yahuda'ya talimat verme şeklinden gördüğümüz gibi, bu özellikle Yahuda İncili'nde açıkça görülmektedir. Bulutun □□ olduğu gerçeği

--- SAYFA 107 ---

Onu içeren Tercümanlık ve Tercümanlık, Seth nesline eşlik ederek onların kurtuluşunu sağlar. 5. Yeraltı Dünyasının Hükümdarlarının Yaratılışı Bunlardan sonra ... dedi ki, 'Kaosa ve Hades'e hükmetmek için on iki melek var olsun.' Ve işte, bulutun içinden yüzü ateş saçan bir [melek] belirdi. Görünüşü kanla kirlenmişti ve adı 'mürted' anlamına gelen 'Nebro' idi; diğerleri 'Yaldabaoth' diyor. Ve yine buluttan başka bir melek çıktı: Saklas. Bu nedenle Nebro, Saklas'ın yaptığı gibi yardım için altı melek yarattı. Ve böylece göklerde on iki meleğin babası oldular ve her biri için göklerden bir pay alındı. O halde bir sonraki aşama, belirsiz bir statü işlevi olan kaosu ve yeraltı dünyasını yönetecek olanların yaratılmasıdır. Milton'ın Kayıp Cennetteki Şeytan'ı bir zorunluluk olarak gördüğü şeyi bir erdem haline getirdi: 'Cennette hizmet etmektense cehennemde hüküm sürmek daha iyidir' (Kitap I, l. 263). Öte yandan, Homeros'un Odysseia'sında Aşil oldukça farklı bir bakış açısına sahiptir: 'Yıkılan tüm ölümlerin efendisi olmaktansa, bir başkası için, pek değeri olmayan paysız bir adam için çiftlik işçisi olmayı tercih ederim' (Odyssey, 11.489-91). Konuyla ilgili belki de en özlü söz Vaiz'in Eski Ahit kitabında yer alır: 'Ölü bir aslandansa yaşayan bir köpek daha iyidir' (Vaiz 9:4). Her halükarda, bu cehennemi hükümdarları yaratma görevi, Gnostik panteonun en sevimsiz tanrılarından ikisi olan Nebro ve Saklas'a verilmiştir. 'Nebro', Nebrod veya Nebrodes isminin kısaltılmış şeklidir; isminin İbranice yazılışından daha iyi bilinen bir figür: Nemrut, 'Rab'bin önünde kudretli avcı' (Yaratılış 10:9). Yaratılış kitabında o eski bir kahramandır; daha sonra Ninova şehrini inşa eden Babil Kralıdır. Modern bilim adamları

--- SAYFA 108 ---

Çeviri ve Tercümanlık, bu esrarengiz figürün kökenlerini nasıl anlamamız gerektiği konusunda sonsuz spekülasyonlar yaptı ve aslında bu spekülasyon antik çağda da aynı derecede yaygındı. Yazarımızın Yahuda İncili'nde yaptığı gibi, diğer Yahudiler ve Hristiyanlar da boşlukları doldurdular: Nemrut'u yarı tanrısal bir figür haline getirerek ve diğer şeylerin yanı sıra etimoloji aracılığıyla onun karanlık tarafını keşfederek. İskenderiyeli Philo (1. yüzyılda) ismin açıklamasına ilk kez değinir: 'adı 'fırlar' anlamına gelir' (Devler Üzerine, 66). Bu, ismin İbranice "isyan etmek" anlamına gelen marad kelimesinden türetildiği görüşünden kaynaklanmaktadır ve Nemrut'un insanları Tanrı'dan saptırdığı yönündeki şöhretiyle de güçlenmektedir: Bir avcı olduğundan insanları tuzağa düşürme alışkanlığı vardı. Bununla birlikte, buradaki pasajımıza en yakın paralellik, Kilise Pederi Jerome'un (331-420) İbrani İsimlerin Yorumlanması Kitabı'nda yer almaktadır: Nemrut burada 'mürted' anlamına geldiği kadar 'zorba, kaçak, suçlu' anlamına da gelir.³⁹ Mısır İncili gibi Nag Hammadi metinlerinde Nemrut yine yaratılışta Saklas'a eşlik eder ve onun adıyla anılır. Nebruel (= 'Nebro' + ilahi isim 'El'). Yahuda İncili'nde kanla kaplı olmasının nedenleri, onun İncil'deki kurban gerektiren tanrıyla ilişkilendirilmesi ya da sadece sık sık kanlı avcılık mesleğiyle meşgul olması olabilir.⁴⁰ Gnostik metinlerdeki son derece soyut tanrıların çoğundan farklı olarak Yaldabaoth çok canlı bir şekilde resmedilmiştir (Yuhanna'nın Apokrifonu en kapsamlı tanımlamalardan birine sahiptir). O, Sophia'nın evladıdır, daha önce de gördüğümüz gibi gayri meşrudur, çünkü Sophia, erkek eşi Ruh'un iradesi olmadan kendi imajını yeniden üretmek istediğinde oluşmuştur. Ortaya çıkan canavar, aslan suratlı bir yılanı benziyordu (her ne kadar 16. yüzyıl)

--- SAYFA 109 ---

Aynı zamanda Yahuda İncili'nde olduğu gibi, gözleri şimşek gibi parılayarak istediği zaman yüzünü de değiştirebiliyordu. Annesinden kaçır ve sonunda yeraltı dünyasına hükmedecek otoriteleri yaratabilecek kadar güçlenir. Adem'in yaratıcısı olarak tasvir edilir, ancak Yahuda İncili'nde karakterizasyonunun bu kısmı Saklas'a verilmiştir. Saklas ya da diğer adıyla Sakla'nın adı, 'aptal' ya da 'aptal' anlamına gelen Aramice sakla'dan türetilmiştir. İncil geleneğinin 'şeytani' ile yakından ilişkili olan o, kısa bir başlıkla Trimorphic Protennoia'da yer alıyor... yeraltı dünyasının ve kaosu dibine hükmeden büyük iblis. Onun ne biçimi ne de tamlığı vardır, ancak karanlıkta doğanların görkeminin biçimine sahiptir. Ve ona 'Saklas' denir, yani 'Samael' veya 'Yaltabaoth'...⁴¹ Yani Saklas ve Nebro-Yaldabaoth'un iki figürü çok yakından ilişkilidir: burada ve diğer metinlerde de aynı karakter olarak kabul edilirler.⁴² Saklas'ın adını 'aptal' olarak almasının nedeni oldukça spesifik. Onun budalalığı kendisinin tek ya da en azından yüce tanrı olduğunu iddia etmesinden ibarettir: 'Ben Tanrı'yım ve benden başka Tanrı yoktur'.⁴³ Yani burada Saklas ile aynı şeyi Eski Ahit'in İşaya kitabında söyleyen İncil'deki Tanrı arasında bir özdeşleşme vardır (Yeşaya 43:12 + 44:6). Nebro-Yaldabaoth ve Saklas'ın her biri altı melek yardımcısını yarattıktan sonra bunlara cennette yerler verilir. Ve on iki arkon on iki meleğe şöyle dedi: 'Her biriniz' <52> (neredeyse tüm satır eksik) ve onlar (neredeyse tüm satır eksik) nesil (neredeyse tüm satır eksik) ...melek. □□

--- SAYFA 110 ---

Çeviri ve Tercümanlık İlki ...'Mesih' denilen kişidir. [İkinci] Harmathoth'tur, o (neredeyse tüm satır eksik). Üçüncüsü Galila. Dördüncüsü Yobel. Beşincisi Adonaios'tur. Bunlar yeraltı dünyasına ve eskiden kaosa hükmeden beş kişidir. Parçalı başlangıçtan sonra, görünüşe göre yaratılışın başlangıcındaki kaosu ilk kez yöneten ve aynı zamanda ölümler diyarını da yönetecek olan beş hükümdarımız var. Beş sayısı, Nebro ve Saklas tarafından yaratılan on iki meleğin Gnostik geleneğinde (örneğin Yuhanna'nın Apokrifyonu'nda) iki gruba ayrılması nedeniyle ortaya çıkıyor: yedisi cennetin bir kısmına veya bir kısmına hükmetmek için ve geri kalan beşi yeraltı dünyasının sorumluluğunu üstlenmek için.⁴⁴ Bunun sadece yazarımız tarafından özetlenmiş anlatımında mı varsayıldığı, yoksa 52. sayfanın başındaki (şimdi kayıp) satırlarda mı anlatıldığı açık değil: her iki durumda da, elimizde sadece beş tane var. bizden önce yeraltı valileri. 1. Farklı figürler olarak İsa ve 'Mesih' arasındaki ayrım aslında Gnostik literatürde oldukça yaygındır. Yahuda İncili'ndeki anlatılar ve diyaloglar sırasında, İsa her zaman sadece 'İsa' olarak anılırken, 'Mesih', Gnostik geleneğin onsuz yapmayı tercih edeceği Yahudi mesihliğiyle (Mesih, İbrani Mesih'in Yunanca biçimidir) çağrışımlara sahip olabilir. 2. Harmathoth'un, aynı tanrıya gönderme yapan isimler olan Yunan tanrısı Hermes ile Mısırlı Thoth'un birleşimi olduğu hemen hemen kesindir: Bu figürlerin her ikisi de yeraltı dünyasında ölümlerin koruyucuları olarak kabul edilmiştir.⁴⁵ Yani □□

--- SAYFA 111 ---

Çeviri ve Tercümanlık Burada Hermes-Thoth'un ortaya çıkmasında bir uygunluk var. Nag Hammadi'den Mısır İncili'ndeki paralel listede 'İkincisi, ateşin gözü olan Harma'stır...' metnimizdeki eksik satır da hemen hemen aynı şeyi söylüyor olabilir. 3. Galila, muhtemelen Yeni Ahit İncillerinde İsa'nın hizmetinin büyük kısmının yeri olan Galilaea veya Celile yer adının bir varyasyonudur. 4. Yobel, ya 'borazan' (özellikle koç boynuzu) ya da toprağın orijinal aile mülkiyetine kavuşturulduğu ve İsraili borçlu kölelerin serbest bırakıldığı ellinci yıl olan 'Jübile' anlamına gelen İbranice bir kelimedir. 5. Adonaios, Yunanca os ile biten İbranice ilahi isim Adonai'ye benzemektedir. Bu, Gnostik belgelerin içerdiği isim türlerine iyi bir örnektir. Çoğu zaman zaten yabancı olan bir ismin alışılmadık bir biçimi vardır; bu, Gnostiklere ifşa edilen bilginin egzotik doğasına dair bir izlenim yaratmaya yardımcı olur (özellikle Mısır veya İbrani kökenli isimler söz konusu olduğunda). Belki de bilginin gerçekten eski olduğunu ima ederek bir antik çağ duygusunu çağrıştırıyor; bu strateji, eserlerini Enoch gibi ilkel patriklere atfeden Yahudi yazarlar tarafından zaten uygulanıyordu. Her ne kadar yazarımız muhtemelen bunu kendisi ortaya çıkarmamış olsa da, listenin tamamı bu izlenimi fazlasıyla yansıtıyor. (Mısır İncili'nde ve Yuhanna Apokrifyonu'nda yakından paraleldir.⁴⁶) Elimizde İbranice ve Yunanca'dan dilsel unsurların ve Eski Ahit'in yanı sıra Yunan ve Mısır mitolojisinden figürlerin, zaten karmaşık olan 1600'lerle birleştirilmiş bir karışımı var.

--- SAYFA 112 ---

Ezoterik irfan hakkında ikna edici bir izlenim oluşturmak için yaratılışın Çeviri ve Yorumlama anlatımı. 6. Adem ile Havva'nın Yaratılışı Sonra Saklas meleklerine, 'Benzerliğe ve surete göre bir adam yaratalım' dedi. Ve onlar, Adem'i ve bulutta Zoe adı verilen karısı Havva'yı yarattılar. Çünkü bu isimle (yani 'Adem') bütün nesiller O'nu araştırır. Ancak farklı nesiller kadına farklı isimlerle hitap ediyor. Ve Sakla <53> komut vermedi... ...(neredeyse tüm satır eksik) hariç (neredeyse tüm satır eksik) bu (neredeyse tüm satır eksik). Ve ...ona şöyle dedi: 'Senin hayatın, torunlarınla birlikte...zamandır.' Yaratılış'ta olduğu gibi, buradaki yaratılışlar dizisi, Adem ve Havva'nın sahneye çıkmasıyla sona eriyor. Ancak Adem ile Havva'nın benzer şekilde yerleştirilmesinin ardındaki mantık bundan daha farklı olamaz. Yaratılış'ta insanlar, Tanrı'nın yaratıcı çalışmasının doruk noktasıdır ve Tanrı'nın yaratılışı yöneteceği atanmış kâhyalardır. Ancak burada, Yahuda İncili'nde, yaratıcı eylemler göksel saflıkta başlamış gibi görünmektedir ve bundan sonra tek yol aşağıya inmektir. Mükemmel ışık bulutu ve oğlu Autogenes'in ardından, sonunda 'kozmos'la sonuçlanan varlıkları yaratan Adamas ve Seth'in göksel prototipleri gelir; sonra kötü tanrılar Nebro-Yaldabaoth ve Saklas ortaya çıkar ve yeraltı dünyasının tanrılarını yaratırlar; Saklas en sonunda Adem ile Havva'yı yaratır. Dolayısıyla, insanlığın yaratılışın zirvesi olması bir yana, Gnostik sistemde art arda alçalan gerçeklikler -kaynaklarından, saf ışık bulutundan git gide uzaklaşarak- sonunda Adem ve Havva'yı yok ettiler. □□□

--- SAYFA 113 ---

Çeviri ve Yorumlama Saklas yine İncil'deki Tanrı karakterini üstleniyor ve buradaki dil kasıtlı olarak Yaratılış'taki yaratılış açıklamasını alıyor: 'Sonra Tanrı dedi ki, "İnsanı kendi suretimizde, kendi benzerimizde yapalım..." (Yaratılış 1:26). Saklas'ın yarattığı görüntü muhtemelen Adem'in göksel prototipi olan Adamas'a aittir; Ancak Adamas'ın aksine Adem'in ömrü sınırlıydı. Bu sınır muhtemelen Eski Ahit'te yine Tanrı rolünü oynayan ve aynısını yapan Saklas tarafından belirlenmiştir (Yaratılış 6:3). Bu bölüm aynı zamanda Zoe'nin Havva'nın başka bir adı olduğuna da işaret ediyor (İbranice'de Havva, Yunanca'da zoe anlamına gelen 'hayat' kelimesiyle ilişkilidir). Adem'in adı her yerde aynı olsa da, insanlar Havva'dan iki farklı isimle anıyor: Bazıları, belki de Yunanca konuşanlar ona Zoe, diğerleri ise Havva diyor. Gördüğümüz gibi, Yahuda İncili'ne birden fazla isimle ilgi vardır ('Kozmos' = 'Phthora'; 'Nebro' = 'Yaldabaoth') ve Philip İncili, İsa'nın unvanları hakkında farklı dillerde yorum yapar: "Mesih" kelimesi Süryanice'de 'Mesih'tir, fakat Yunanca'da 'Mesih'tir'.⁴⁷ Buluttaki resmi dil görünüşe göre Yunancadır, Havva'ya orada da Zoë denildiği gibi. 7. Yaratılış Üzerine Son Diyalog Ve Yahuda İsa'ya şöyle dedi: 'İnsanın yaşayacağı süre (lafzen 'miktar') ne kadardır?' İsa ona şöyle dedi: 'Adem'in, kendi nesliyle birlikte, kendisine tahsis edilen krallığı arkhonuyla birlikte aldığı anda kendisine ayrılan süreyi almasına neden şaşırdınız?' Yahuda İsa'ya şöyle dedi: 'Bir insanın ruhu ölür mü?' İsa şöyle dedi: 'Tanrı, Mikail'e, insanların ruhlarını onlara ödünç vermesini bu şekilde emretti. hizmet et. Ama Yüce Olan Cebrail'e ruhları, yani ruhları vermesini emretti.

--- SAYFA 114 ---

Çeviri ve Tercümanlık ve ruhlar - büyük, boyun eğmez nesile. Bu nedenle, geri kalan ruhlar <54> (neredeyse iki satır eksik) ışıkla (neredeyse iki satır eksik) geri dönecek... ..içinizdeki ruh ...meleklerin nesilleri boyunca bu [ette] ikamet edecek. Ama Tanrı, Kaos ve Hades'in yöneticilerinin onlar üzerinde hakimiyet kurmaması için Adem'e ve onunla birlikte olanlara bilgi vermelerini sağladı.' Yaratılışla ilgili kapsamlı monolog, konuyla ilgili kısa bir diyalogla tamamlanıyor. Yahuda'nın ilk sorusu doğrudan bir yanıt almıyor ancak İsa'nın yanıtı Yahuda İncili'nin yaratılış anlayışının bir kısmını aydınlatıyor. İlk nokta, Adem'in belirlenmiş bir yaşam süresine ve hakimiyete sahip olduğu ve Aden'de ona bir baş adamın eşlik ettiğidir. Yüksek dereceli alkollü içecekleri dağıtma konusunda daha ayrıcalıklı bir konuma sahipken, alkollü içeceklerle ilişkin tartışmada, başmelek Mikail'in genel alkollü içki dağıtma gibi daha az çekici bir işi olduğu anlaşıyor. Buna karşılık ilk sınıftaki insanlar, Tanrı tarafından kasıtlı olarak kendi yerlerine, tabiiyet konumunda ("hizmet edebilsinler diye") yerleştirilen daha alt nesil insanlardan oluşur. Öte yandan büyük nesil (Tanrısı buna uygun olarak 'Büyük Olan' olarak anılır) beyefendi sınıfıdır; hizmete yabancıdırlar, boyun eğmezler ya da kelimenin tam anlamıyla 'kralsızdırlar'. Bu 'kralsızlık' motifi, Gnostik literatürde yaygın bir motiftir ve demiurge ve diğer arkonların hakim güçlerinin üzerinde mükemmel ilahi bütünlüğe (Gnostik 'Pleroma') mutlak yükselişi vurgular. Belki aynı zamanda dünyevi yöneticilerin üzerinde yükselmeyi de ifade ediyordu ve Gnostiklerin kendilerini içinde buldukları dünyaya karşı duydukları hoşnutsuzluğun bir kısmını ifade ediyordu.48 □□□

--- SAYFA 115 ---

Ahiret Konulu Çeviri-Tercümanlık Diyalogu (Devam) 4. Kozmosun Kaderi Yahuda İsa'ya şöyle dedi: "Peki o nesillere ne olacak?" İsa dedi ki: "Doğrusu size söylüyorum, üzerlerindeki yıldızlar rotalarını tamamladığında ve Saklas kendisi için belirlenen süreleri tamamladığında, onların baş yıldızı nesillerle birlikte gelecek ve söylenenler yerine gelecektir. Sonra benim adıma zina yapacaklar ve çocuklarını öldürecekler <55> ve (neredeyse tüm satır eksik) ve (neredeyse 8 satır eksik) benim adıma ve {ve} senin yıldızın on üçüncü çağ boyunca [hüküm sürecek].' Bundan sonra İsa güldü. Yahuda şöyle dedi: 'Üstad (neredeyse bir satır eksik).' [İsa] cevap verdi [ve dedi ki], '(Sana) değil, yıldızların hatasına gülüyorum, çünkü bu altı yıldız bu beş savaşıyla aldatıldı ve bunların hepsi yaratıklarıyla birlikte yok olacak.' Bu bölümün, ortadaki büyük boşlukla ayrılan iki ana teması var. İlk yarı, tarihin son aşamasına girmesiyle hızlandırılan olaylarla ilgilidir; görünüşe göre, belki de "ortodoks" Hristiyanlar tarafından işlenen korkunç bir günah salgını yaşanacaktır. (Günahlar, Bölüm I'deki 3. Gün tapınak vizyonunda öğrencilerin kendilerini işlerken gördükleri günahlara çok benzer.) O zaman Saklas'ın etkisi dönemi sona erecek. İkinci yarıda, on üçüncü çağa başkanlık eden Yahuda yıldızından söz ediyoruz; bu, başlangıçta belirtilen yaratılış sırasını anımsatıyor: her çağa 1600'lerden oluşan bir grup hizmet eder.

--- SAYFA 116 ---

Çeviri ve Tercümanlık melekleri, ancak bir aydın tarafından yönetiliyor. Bu durumda aydınlatıcı Yahuda'dır ya da tam anlamıyla onun yıldızıdır. Daha sonra İsa gülüyor, fakat bu kahkaha yine dostane bir içtenlikten uzaktır. İsa Yahuda'ya gülmüyor olsa da, yıldızların ve gizemli "savaşçı" figürlerinin yoldan çıktığı ve var ettikleri varlıklarla birlikte yok edilecekleri gerçeği onu eğlendiriyor gibi görünüyor. Yani Yahuda İncili'ndeki İsa'nın kötü ve acımasız bir çizgisi var. 5. Yahuda'nın Kaderi Yahuda İsa'ya şöyle dedi: 'Senin adınla vaftiz edilenlere ne olacak?' İsa şöyle dedi: 'Gerçekten, [sana] söylüyorum, bu vaftiz <56> (neredeyse tüm satır eksik) benim adım (neredeyse bir satır eksik) bana göre değil (neredeyse 8 satır eksik). Doğrusu, sana söylüyorum Yahuda, Saklas'a kurban sunanlar... tanrı (neredeyse 3 satır eksik) kötü olan her şeyi. Ama sen hepsinden daha büyük olacaksın. Çünkü beni taşıyan adamı feda edeceksin. Zaten boynuzun yüceldi, öfken yandı, yıldızın tepeden geçti ve aklın [anladı]." Yahuda'nın vaftiz edilenlerle ilgili sorusunun cevabı burada kayboldu, ancak bu bölümden geriye kalanlar şimdiden büyük ilgi gördü. Burada iki taraf arasında bir karşıtlık var: Birincisi Saklas'a kurban verenler, daha önce gördüğümüz kötü tanrı Nebro-Yaldabaoth'un suç ortağı; aynı zamanda Adem ile Havva'yı da yarattı. Buradaki ima neredeyse kesinlikle onun havarilerin tanrısı olduğudur - Saklas'a tapanların bu eleştirisi, metnin başında gördüğümüz havarilerin eleştirisini yansıtır; elimizde □□□ var

--- SAYFA 117 ---

Tercümanlık ayrıca Saklas'ın Yahuda İncili'nde İncil'deki yaratıcı Tanrı olarak tasvir edildiğini kaydetti. Saklas'a hizmet sunanların aksine Yahuda vardır. Onun fedakarlığı, on iki havarinin sunduklarından sonsuz derecede daha büyüktür: Baş rahiplere, gerçek, aşkın varlığının hareketli platformu olan İsa'nın bedenini sunacaktır. İsa'nın Yahuda'ya kendisini buraya teslim etmesi talimatını vermesi şart değil, yalnızca kehanetlerde bulunuyor. Bununla birlikte, bunun Yahuda'nın başarması gereken olumlu bir şey olarak resmedildiği konusunda çok az şüphe vardır: 'boynuzu yüceltildiğine' ve duruşması sona erdiğine göre, bu onun sahneleyeceği dramatik doruk noktası olacaktır ve sonrasında sonun olayları gerçekleşecektir. Bu nedenle Yahuda belki de burada bir tür gerçek Gnostik rahiptir. Diğer öğrenciler, kitleleri yoldan çıkaran, katil, zina yapan rahipler olarak resmedilir (yazma, s. 38-40). Bunun tersine, Yahuda, İsa'nın talimatları doğrultusunda olmasa da en azından onun hizmetinde hareket eden, muhtemelen İsa'nın ruhunu bedensel tutsaklığından kurtaran ideal bir rahiptir. İsa burada aslında fiziksel bir varlık olarak değil, bir ruh olarak tanımlanıyor. Bir adam onu 'taşır': Orijinal Yunanca kelime, örneğin Homeros'un İlyada'sında, Aşil'i taşıyan atlara gönderme yapmak için kullanılır (İlyada, 2.770). <57> 'Gerçekten [ben size söylüyorum ki] son (tek) günleriniz (neredeyse iki satır eksik) (neredeyse üç satır eksik) üzülmün (neredeyse iki satır eksik) [archon] yok edilecek, [ve] o zaman Adem'in büyük neslinin imajı yüceltilecek, çünkü çağlardan beri gelen o nesil göklerden, yerden ve meleklerden önce var oluyor. Oldukça parçalı olan bu bölümün sonu, net olan tek kısımdır. Adem'in soyundan gelenler iki gruba ayrılır; kaybolan umutsuz nesil ve büyük nesil.

--- SAYFA 118 ---

Seth ile manevi akrabalığı olan Mütercim Tercümanlık. Bu manevi ırk, sonunda ilahi imajıyla yüceltilecek ve (muhtemelen) daha sonra yok edilecek olan yönetici 'archon'un yerini alarak yüce olacak. 'İşte, sana her şey söylendi. Gözlerinizi kaldırın ve buluta, içindeki ışığa ve onu çevreleyen yıldızlara bakın. Lider olan yıldız, sizin yıldızınızdır.' Daha önce Yahuda tam değildi. Yahuda'nın İsa'nın gözlerinin içine bakmadığını (yazma, s. 35) ve yıldızının onu aldattığını (s. 45) daha önce görmüştük. Ancak şimdi, kozmosun nesli ve Adamas ile Seth'in nesli hakkındaki gerçek vahye, yani irfana sahip. Onun kişisel yıldızı diğerlerinin önündedir, buradaki diğerleri ister özel olarak diğer öğrenciler olsun, ister genel olarak tüm insan ırkı olsun. Buradaki düşünce muhtemelen daha önce gördüğümüz gibi Platoncu düşünceyi yansıtır, ama aynı zamanda Eski Ahit'teki Yusuf öyküsüne de gönderme yapıyor olabilir. Yusuf'un kendisi ve kardeşleriyle ilgili iki rüyası vardır ve bunları ihtiyatsızca onlara anlatır. İkincisi: 'İşte, başka bir rüya gördüm ve işte güneşi, ayı ve on bir yıldız bana secde etti' (Yaratılış 37: 9).⁴⁹ Güneş ve ay Yusuf'un babası ve annesidir ve on bir yıldız onun kardeşleridir - Yahuda gibi, Yusuf'un da ona geçici olarak zulmeden ama sonunda onun üstünlüğünü tanıyacak on bir arkadaşı vardır. Ve Yahuda gözlerini kaldırdı ve ışık bulutunu gördü ve içine atladı. Altta duranlar buluttan gelen bir ses duyular ve şunu söyledi: <58> (satırların çoğu eksik) büyük nesil (satırların çoğu eksik) görüntü ...(satırların çoğu eksik) ve ... □□□

--- SAYFA 119 ---

Çeviri ve Yorumlama Bu sahne, Matta, Markos ve Luka'da İsa'nın üç havarisiyle birlikte yüksek bir dağa çıktığı İsa'nın dönüşümünü hatırlatır; bir ışık bulutu onları gölgeliyor ve içinden Tanrı'nın sesi çıkıyor. 50 Bulutun söyledikleri çoğunlukla burada, Yahuda İncili'nde kayboluyor, ancak bulut, İsa'nın el yazması'nın 47. sayfasında yaratılış mitolojisinin en başında bahsettiği ışık bulutunun aynısı olabilir. Yahuda bu buluta karışarak mümkün olan en yüksek bilgi ve deneyim seviyesine yükselmiştir. Daha önce (sayfa 45'te) Yahuda'nın yıldızı, vaktinden önce cennete girmeye hazır olduğunu düşünerek onu aldatmıştı, ancak artık mükemmel bir bilgiye ulaştığı için tamamen hazırdır. Bazı bilim adamlarının iddialarına rağmen, bunun İsa'nın bir dönüşümü olması pek olası görünmüyor. Dil ağırlıklı olarak Yahuda'nın "sıçrayan" kişi olduğuna işaret ediyor; o dizideki önceki iki fiilin öznesidir. Yalnızca İsa'nın şeklinin değişebileceği varsayımı basitçe Yeni Ahit İncillerine dayanmaktadır ve bu - Yeni Ahit'teki diğer birçok fikir gibi - Yahuda İncili için geçerli olmayabilir. Elbette, bir sonraki sahnede Yahuda dünyevi aleme geri döndü - tıpkı Yeni Ahit'te İsa'nın dönüşümünden sonra olduğu gibi - ancak elyazmasında Yahuda'ya yeniden inmesi için bolca fırsat verecek büyük bir boşluk var. Sonsöz: 'İhanet' (çoğunlukla 5 satır eksik) Başrahipleri, onun dua etmek için kaldığı yere gitmesine kızdı. Yazıcılardan bazıları onu namaz kılarken tutuklamak için oradaydılar. Çünkü herkes onu peygamber olarak kabul ettiğinden halktan korkuyorlardı. Ve Yahuda'ya yaklaştılar ve ona şöyle dediler:

--- SAYFA 120 ---

Çeviri ve Tercümanlık 'Neden buradasınız? Sen İsa'nın öğrencisisin.' dedi. Onlara istekleri doğrultusunda cevap verdi. Yahuda biraz para alıp onu onlara teslim etti. Yahuda'nın 'şekil değişimi'nin tanımından sonra artık kaybolan metin, muhtemelen onun daha sonra dünya küresine dönüşünü tanımlıyordu. Sonra bu bölümün başında biraz kafa karıştırıcı iki cümle geliyor, bundan sonra olayların sırasını takip etmek oldukça kolay. Kanonik İncillerde, İsa bir konaklama odasında akşam yemeği yer ve ardından dua etmek için Gethsemane Bahçesi'ne gider. Bu iki olay burada Yahuda İncili'nde birleştirilmiş ve bu da Yahuda'nın baş rahipler ve yazıcılar için neden gerekli olduğunu anlamamızı kolaylaştırıyor; İsa'nın kaldığı yerden çıkarılması gerekiyor. Muhtemelen Yahuda'nın kendi ücreti karşılığında başardığı şey budur. İşte ders sona eriyor. Yazarın neden burada durduğu birçok yoruma açıktır. Hikayenin geri kalanını herkesin bildiği bir durum muydu? Belki, ama o zaman bile tutku muhtemelen yalnızca önemi önemli ölçüde azalmış olsaydı ihmal edilebilirdi. Ve durum pekâlâ böyle olabilir; sonuçta kurban edilen, İsa'nın gerçek manevi özünden ziyade yalnızca anonim insan çerçevesidir. Ancak metnin neden burada bittiği sorusu ancak Yahuda İncili'ni, elbette anlatılarında İsa'nın ölümüne birinci derecede önem veren Yeni Ahit İncilleriyle karşılaştırdığımızda ortaya çıkar. Kendi şartlarına göre, Yahuda İncili'nin aslında İsa'yla çok az ilgisi vardır ve her şey onun açıkladığı göksel bilgiyle ilgilidir: 'İsa'nın Fısıh Bayramı'nı kutlamasından önceki üç güne kadar geçen hafta Yahuda İskariyot'a söylediği vahyin gizli mesajı.'

--- SAYFA 121 ---

Çeviri ve Tercümanlık olduğu yerde biter: Çalışma, dini kurumun sözde manevi iflasıyla güçlü bir tezat oluşturarak, Gnostik aydınlanma için gerekli olan ezoterik bilgiyi anlatma hedefine ulaşmıştır. Başlık Yahuda İncili Metnimizin analizinin başlangıcında Yahuda İncili'ni 'Gnostik vahiy diyalogu' olarak sınıflandırdık ve bu türün birçok özelliğini gördük: birçok noktada soru-cevap formatı ve İsa'dan gelen gizli vahiy. Ancak burada (elyazmasında yer alan) sondaki başlık, eserin doğasına ilişkin daha fazla bilgi vermektedir; bu bir İncil'dir. Bu muhtemelen bize eserin genel içeriğinin kurtuluş için gerekli bilgi olduğunu söylüyor, ki bunu zaten görmüştük: Yahuda'nın yanlış yönlendirilmiş, komünyon kutlayan müritten Krallığın sırlarının vekili olmaya doğru dolambaçlı ilerleyişini görüyoruz. Öte yandan bu eserin 'İncil' olarak adlandırılması, onu aynı isimle anılan diğer eserlerle belli bir ilişkiye sokmaktadır. Yahuda'nın yazıldığı dönemde, bu kesinlikle Yeni Ahit İncilleri Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'yı da içerecekti. Ancak Thomas ve Meryem İncilleri gibi diğer bazı İncillerin de Yahuda İncili'nden önceye ait olması muhtemeldir. Müritlere ve yerleşik Hristiyanlığa yönelik tutuma bakıldığında, Yeni Ahit İncillerinin reddedilmesinin ima edilmesi kuvvetle muhtemeldir. Buna rağmen Elaine Pagels, Yahuda İncili'nin onlarla birlikte okunmasının amaçlanmış olabileceğini öne sürdü: 'Birçok kişi bu gizli İncilleri kabul etti

□□□

--- SAYFA 122 ---

Çeviri ve Tercümanlık, Yeni Ahit İncillerine radikal alternatifler olarak değil, İsa'nın temel mesajını zaten almış olanlar için ileri düzey bir öğreti olarak.⁵¹ Ancak Yahuda İncili'nin temel ilkeleri Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'nın ilkelerine o kadar zıttır ki bunu yutmak zor görünüyor: Her ne kadar çağdaş tutarlılık standartlarını eski gruplara uygulamamız gerekse de, birisinin kanonik İncille birlikte Yahuda İncili'ni okuduğunu varsaymamız gerekir. İncillerin çelişkiye karşı son derece yüksek bir toleransı vardır. Öte yandan, bu gizli vahiy iddiası muhtemelen diğer tüm Gnostik İncillerin altını oymayı amaçlamamaktadır (her ne kadar bazılarına karşı çıkmış olsa da). Buradaki metnin II. Kısımında İsa tarafından açıklanan Gnostik yaratılış mitolojisi, Yahuda İncili'ni Nag Hammadi literatürüyle karşılaştırarak görülebileceği gibi, oldukça ana akım Gnostik öğretiyi temsil etmektedir. Aynı zamanda bu çalışmanın belirli bir grubun özel ihtiyaçları için yazılmış olması da mümkündür; bu, bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak incelenecektir. Elbette şimdiye kadar Yahuda'yı bu eserde olumlu (ama sadece olumlu değil) bir figür olarak görmeye alıştık, ancak 'Yahuda' başlıklı eseri görmek yine de çarpıcı. Bu mutlaka bir yazarlık iddiası değildir: Örneğin Nag Hammadi'nin 'Yarışmacı Thomas'ın Kitabı' Thomas'a açıklanmış ancak Mathias tarafından yazılmıştır. Burada önemli olan, gizli bilginin Yahuda aracılığıyla gelmiş olmasıdır. Bu Yahuda'nın çalışmadaki genel profili nedir? Bazıları bu kapanış başlığının geleneksel anlamda 'iyi haber...'den ziyade 'Yahuda hakkında iyi haber' anlamına geldiğini söyledi.⁵² National Geographic yayınlarında öne sürülen görüşe göre Yahuda büyük ölçüde 'en sadık dost ve mürittir'.⁵³ Bart Ehrman Yahuda'dan 100 olarak söz eder.

--- SAYFA 123 ---

Mütercim Tercümanlık İncil'in 'kahramanı'dır.⁵⁴ Öte yandan Yahuda İncili'nin hâlâ veya özellikle de kötü şöhretli mürit hakkında olumsuz bir bakış açısına sahip olduğu ileri sürerek bu görüşe tepkiler de olmuştur. Örneğin bir bilgin Yahuda İncili'ndeki portreyi şu şekilde tanımlamıştır: 'Yahuda, İsa'yı giyen adamı kurban etmekten suçludur, o bir iblistir, yıldızı tarafından yanıltılmıştır ve Kutsal Nesil için ayrılan yere asla ulaşamayacaktır'.⁵⁵ Buradaki zorluklardan biri, gördüğümüz gibi, bu konudaki en önemli pasajlardan bazılarının oldukça tartışmalı olmasıdır. Yahuda kutsal nesle kesinlikle yükseleceğine mi yoksa kesinlikle çıkmayacağına mı söz verdi (yazma, s. 46-7)? Eserin sonuna doğru ışık bulutuna kim giriyor? Yahuda mı yoksa İsa mı (yazma, s. 57)? Bu iki pasaj, metindeki boşluklar nedeniyle mevcut haliyle tam olarak açık değildir. Elbette eserde Yahuda tam anlamıyla mükemmel bir figür değil. Yıldızı tarafından yanıltılmasının bir sonucu olarak, bazı şeyleri yanlış anlar (örneğin bkz. s. 45) ve aptalca sorular sorar (örneğin. s. 44, 53). Ancak apokrif İncillerde olduğu gibi, Yeni Ahit İncillerindeki havariler de sürekli hatalar yapmaktadır: Thomas, Thomas İncili'nde İsa'dan düzeltme almasına neden olan bir hata yapar (Thomas, § 13), ancak onun olumlu bir figür olduğuna şüphe yoktur. Yahuda İncili'nde açık olan şey, Yahuda'nın özel vahyin, kurtarıcı irfanın alıcısı olduğudur. Kapanış başlığı muhtemelen 'Yahuda hakkındaki iyi haber' anlamına gelmiyor, ancak bunun kendisine vahyedilen İncil olduğu gerçeğinin altını çiziyor: Yahuda, daha önce hiçbir insan veya melek duyusunun algılamadığı şeyi alır (yazma, s. 47). Bu vahiy diyalogunun eninde sonunda lanetlenecek bir şahsiyet etrafında düzenlenmesi imkânsız olmasa da pek olası değildir. 1. Günde, şüphesiz olumlu bir şekilde resmediliyor: 16.00'in önünde duracak güce sahip olan tek kişi o.

--- SAYFA 124 ---

Çeviri ve Yorumlama İsa ve İsa'nın kökenleri hakkında gerçek itirafta bulunur. Bu 'güç' kavramı önemlidir: Her ne kadar 'güçlünün ilk sözü bir yeniden yapılanma olsa da, daha sonra öğrenciler güçlü olduklarını iddia ederler - İsa'nın istediğini sadece Yahuda yapabilse bile. 'Güçlü', Yahuda İncili'nde son derece olumlu bir terimdir: Gerçek seçilmiş olanlar, 'güçlü ve kutsal nesli' oluşturur (s. 36). Kodeks'in aynı sayfasında İsa, Yahuda'nın değiştirildiğini anlatır: 'Çünkü on iki [öğrenci] tanrılarında yeniden tamamlanabilsin diye, sizin yerinize bir başkası gelecek' (s. 36). Bu önemlidir, çünkü İsa böylece bir yanda kendisini ve Yahuda'yı, diğer yanda geri kalan havarilerin ("onların") aldatıcı tapınmalarından ayırmaktadır. Eserin sondan bir önceki bölümünde, 'ihanet'ten önce, şekil değişiminin İsa'ya değil Yahuda'ya ait olduğu neredeyse kesindir (s. 57). Yani bu çalışmada Yahuda'nın etrafında bir belirsizlik var. O, mide bulandırıcı bir dindarlık figürü değil ama kaderi yıkım olan kötü bir karakter de olması muhtemel değil. Bu İncil'de kesinlikle kafa karıştırıcı birçok belirsizlik vardır. Ancak öyle görünüyor ki, o kutsal nesle katılacak, ancak bu sadece Müjdesi boyunca içgörü ve cehalet karışımından İsa tarafından açıklanan mükemmel bilgiye doğru gelişen anlayışının bir sonucu olarak gerçekleşecek. □□□

--- SAYFA 125 ---

5 Cainitler T□□□□□□□□□□Yahuda'nın kendi adını taşıyan İncil'inde özel olarak seçilmiş bir öğrenciye dönüştürülmesi, çalışma hakkında bir dizi soruyu kışkırttı. Ne zaman yazıldı? Kim üretti? Yazar yalnız bir din adamı mıydı yoksa çalışma bir grubun görüşlerini mi temsil ediyordu? Ne yazık ki, bu bilgilerin çoğu zamanın sisleri arasında kayboldu. Bunun bir nedeni Yahuda İncili'nin kendisi dışında aynı gruptan geldiğinden emin olabileceğimiz başka metinlerin olmamasıdır. Elimizde Kilise Babalarının yazıları var, bunlardan bazıları 'Yahuda'nın İncili' adını verdikleri bir kitapla ilgili küçük bilgiler veriyorlar ama onlar bu çalışmayı bir adama (her zaman erkekler) kınıyorlar. Yani kanıtlarımız oldukça parçalı. Ancak tarih pek çok parçadan oluşuyor, bu yüzden arayıştan tamamen vazgeçmeden önce bunları incelememiz gerekiyor. ST IRENAEUS VE YAHUDA'NIN İNCİLİ Antik çağda Yahuda İncili'nden bahseden ilk yazar Aziz Irenaeus'tur (c.130–c.200 □□). Irenaeus, ikinci yüzyılın ikinci yarısında Lyon Piskoposuydu ve 1600'lerin ilk büyüklerinden biriydi.

--- SAYFA 126 ---

Erken Hristiyanlığın Cainites ilahiyatçıları. Yakın zamandaki bazı Yahuda İncili literatüründe adlandırıldığı şekliyle bir 'sapkınlık avcısı' olarak ünlendi ve National Geographic belgeselinde (anakronik bir yazı masasıyla birlikte) çok ciddi, huysuz bir yaşlı adam olarak resmedildi: Krosney onu 'Galya'dan gelen infazcı' olarak nitelendiriyor.¹ Ancak Irenaeus, çoğunlukla alaycı türden olsa ve düşmanlarına yönelik olsa da bir miktar mizahla da yazıyor. Gnostik rakiplerinin belirsizlikleri ve karmaşıklıkları ile alay etme konusunda elinden gelenin en iyisini yapıyor: Denizlerin, kaynakların, nehirlerin ve her sıvı maddenin, acı çeken sonsuzluğun Enthymesis'inin gözyaşlarından kaynaklandığını öğrenmek için sahip oldukları her şeyi kim harcamaz ki... Bu sistemin daha da gelişmesi için kendimden bir şeyler katkıda bulunmayı çok isterim. Çeşmeler, nehirler, duşlar ve benzeri tatlı suların olduğunu fark ettim. Diğerleri tuzludur, örneğin deniz ve dolayısıyla bu suların gözyaşlarından geldiği açık, gerçi o da bu kadar acı ve istikrarsızlıkla oluştuğuna göre biraz da terlemiş olmalı... Ama dünyada sıcak ve keskin sular da olduğuna göre, bunları nasıl ürettiğini ve vücudunun hangi kısmından dışarı attığını kendiniz çözebilirsiniz. (Sapkınlıklara Karşı, 1.4.3-4) Belli bir başlangıç öncesi, kraliyet öncesi, anlaşılma öncesi, esasen güçlü ve ön dönme vardır. Bu bir güç olduğu için ona 'Kabak' diyorum. Bu Kabak'ta başka bir güç daha var: Ben buna 'süper boşluk' diyorum. Bu Kabak ve bu Süper Boşluk bir olduğundan, yaymasalar da, dilin 'Salatalık' dediği, bütünüyle görülebilen, yenilebilir ve tatlı bir meyve yaydılar. Bu Salatalık'ta aynı etkide bir güç var ki buna 'Kavun' diyorum. Bu güçler - Kabak, Süper Vacuity, Salatalık ve Kavun - Valentinus'un geriye kalan çılgın Kavun sürüsünü yaydı ...(Sapkınlıklara Karşı, 1.11.4) □□□

--- SAYFA 127 ---

Cainit'ler Öte yandan Irenaeus, tartıştığı Gnostik sistemlerdeki derin karmaşıklıklar hakkında da gerçek bir anlayış sergiliyor. Eleştirileri kesinlikle sadece yüzeysel değil, aslında muhalefetle kendi terimleriyle ilgileniyor ve 3. Bölüm'de Yahuda ve on ikinci çağ örneğinde gördüğümüz gibi, çoğu zaman ayrıntıları takdire şayan bir şekilde kavradığını gösteriyor. Irenaeus ve Yahuda'nın İncili Onun en ünlü eseri (yukarıdaki alıntılar buradan alınmıştır), Yanlış Sözde Bilginin Tespiti ve Reddi Üzerine, daha yaygın olarak basitçe Sapkınlıklara Karşı olarak bilinir. Irenaeus bu eseri 180 civarında Yunanca yazmıştır, ancak eserin büyük bir kısmı yalnızca üçüncü veya dördüncü yüzyıldan kalma Latince tercümesiyle günümüze ulaşmıştır. Heresies'e Karşı, geleneksel Hristiyan doktrininin bulabildiği, bu doktrine yönelik bulabildiği birçok tehdide karşı kapsamlı bir savunmasıdır; bunlardan biri 'Yahuda İncili'nde yer almaktadır: Diğerleri yine Kabil'in daha yüksek bir Güçten geldiğini söylüyor ve Esav, Korah, Sodomlular ve tüm bu insanların onların ataları olduğunu iddia ediyor. Ayrıca bu nedenle yaratıcının saldırısına uğradıklarını ancak aslında hiçbirinin zarar görmediğini iddia ederler. Çünkü Leydi Bilgelik ('Sophia') kendisine ait olanı onlardan kaptı. Hain Yahuda'nın bu şeyleri çok iyi bildiğini ve gerçeği diğer öğrencilerden daha fazla bilen tek kişinin o olduğunu ve böylece ihanetin gizemini başardığını söylüyorlar. Bu yüzden onun aracılığıyla hem dünyevi hem de göksel her şeyin yok olduğunu söylüyorlar. Ve bu amaçla 'Yahuda İncili' adını verdikleri uydurma bir kitap ortaya attılar. Ama aynı zamanda Hystera'nın ('rahim') eserlerinin yok edilmesini savundukları yazılarından bir derleme de yaptım. (Sapkınlıklara Karşı, 1.31.1-2)

--- SAYFA 128 ---

Kainitler Heresies'e Karşı'nın bazı basımlarında bu bölümün başında 'Cainites Üzerine' başlığı yer alıyor ve bu, bazı bilim adamlarını, Irenaeus'un bu başlığı kendisinin yazdığını ve bu isimde bir grup hakkında bilgi sahibi olduğunu düşünmeleri konusunda yanılttı. National Geographic yayınlarından birinde Bart Ehrman şöyle yazıyor: 'Irenaeus'un tartıştığı birçok Gnostik gruptan birine Cainites adı verildi. Bu grubun gerçekten var olup olmadığını veya Irenaeus'un bu ismi uydurup uydurmadığını bilmiyoruz; varlıklarına dair bağımsız bir kayıt yok.'² Ehrman burada Irenaeus'un güvenilirliğini sorguluyor ama ironik bir şekilde hata yapan kişi Ehrman'dı. Irenaeus akademisyenleri aslında bu 'bölüm başlıklarını' (Latince capitula veya argumanta'da) daha sonraki eklemeler olarak kabul ettiler. Irenaeus'un Heresies'e Karşı adlı kitabının on ciltlik kesin ve yetkin baskısını hazırlayan iki bilim adamı, başlıkların ikinci yüzyılda Irenaeus'a kadar uzanmadığının 'kesin görüldüğünü' yorumluyor. Yirminci yüzyılın başlarında Cambridge papazı ve İngiltere Kilisesi din adamı J. Armitage Robinson, başlıkların 'oldukça anlamsız' olduğunu, çoğunlukla 'anlamı bozduğunu ve yorumda gereksiz zorluklara yol açtığını' söylüyor. Başka bir yorum: 'Bizim açımızdan, Irenaeus metnini temelde 'yabancı cisimler' olan bu başlıklarla doldurmanın hiçbir nedeni yok'. Aslında bunları üreten iki aşamalı bir süreç vardı.³ Öncelikle Irenaeus'tan bir süre sonra, muhtemelen Yunanca yazılmış ve Heresies'e Karşı'nın başında yer alan 'içindekiler listesini hazırlayan kişi' var. Daha sonra, ikinci olarak, Heresies'e Karşı Latince'ye çevrildikten sonra, bir yazar bu başlıkları ilgili (veya bazen alakasız) bölümlerin başına yerleştirdi. Against Heresies'in modern editörlerinin belirttiği gibi: 'Sonuç içler acısı.

--- SAYFA 129 ---

Cainites'ler, çünkü içindekiler tablosunun düzensizliğine "dereceli başlık" bunların nasıl yerleştirildiğine dair tutarsızlığı eklemiştir.⁴ Yani Irenaeus'ta Cainites yok. Akademisyenler, kolaylık olsun diye, Irenaeus tarafından tanımlanan gruba bu adla atıfta bulunmak isteyebilirler, ancak Ehrman ile aynı tuzağa düşmemek için, ismin Irenaeus'tan sonrasına ait olduğuna dair elimizdeki ilk kanıtın hatırlanması gerekir.⁵ Her halükarda, bu çalışma görünüşe göre Kabil'i (Adem ve Havva'nın ilk doğan oğlu) yanı sıra Esav, Korah ve Sodomlular'ı da grup olarak görüyor. Grubun manevi ataları. Bu figürlerin hepsi Eski Ahit'teki herkesin bildiği kötü karakterlerdir ve bunlardan bazıları zaten erken dönem Yahudi ve Hristiyan geleneğinde birbiriyle bağlantılıdır: Yeni Ahit'teki Yahuda Mektubu (aslında başka bir 'Yahuda') Kabil ile Korah'ı birbirine bağlar ve gördüğümüz gibi, Tomas'ın Elçileri'nde ahlaksızlık örnekleri olan kişilerin listesinde Kabil, Esav ve Yahuda yan yana yer alır. Dolayısıyla, Irenaeus'un bahsettiği çalışmanın arkasında yer alan Gnostikler, açıkça İncil'deki durumu tersine çevirmeye çalışıyorlar ve gerçek bilginin sahiplerinin aslında İncil'de kötü adamlar olarak resmedilen kişiler olduğunu iddia ediyorlar. Öte yandan dünyayı yaratan ve bu karakterleri cezalandıran Tanrı, Irenaeus'un buradaki muhaliflerine göre aslında eserin gerçek kötü adamıdır. Irenaeus'un tanımladığı konum Gnostik bir konumdur: Bu grup, yaratıcının aslında tüm diğer tanrısallıkların üzerinde, göksel alemlerin en tepesinde yer alan gerçek Baba'dan çok daha aşağı bir tanrı olduğu yönünde gnosis veya gerçek bilgi iddiasında bulundu. Irenaeus'tan yaptığımız alıntıya göre, bu grubun kendi tarafında olduğunu iddia ettiği yüksek tanrılardan biri Lady Wisdom veya Sophia'dır. Görünüşe göre o, eski Ahit'teki rehabilite edilmiş bu kötü adamların ruhlarını çalmıştı, böylece yaratıcı onlara saldırdığında yalnızca bedenlerine zarar verecekti.

--- SAYFA 130 ---

Cainites'ler gerçek bir zarar vermezler. Daha sonra Irenaeus, 'Yahuda'nın İncili'nden söz ederek onu 'uydurma bir kitap' olarak tanımlıyor ve belki de onu bu grubun yazdığını düşündüğünü ima ediyor: Açıkça bunun Yahuda'nın kendisinden geldiği fikrini aklında tutmuyor. Irenaeus'un eseri ne kadar dikkatli okuduğunu bilmek zor. Yukarıdaki alıntının son cümlesinde, 'Histera' kitaplarını toplamış olması gerçeğini kütüphanesinde Yahuda İncili'nin bulunmamasıyla karşılaştırıyor olabilir.⁶ Ya da sadece Yahuda İncili'nin içeriği ile daha da tuhaf olan 'rahim' literatürü arasında bir ayrım yapıyor olabilir. Her halükarda, diğerlerinin daha önce de söylediği gibi, onu okumasına gerek kalmayacaktı: Kitabın başlığı, Irenaeus'un sapkın olduğunu işaret ediyordu.⁷ Hyster'a'nın eserlerinin kaldırılmasıyla ilgili yazılara yapılan bu sonraki atıf, bu Yahuda İncili ile Mısırlıların Yunan İncili arasında, yine 2. yüzyıldan kalma bir aile bağlantısına işaret ediyor olabilir. İçinde İsa'ya atfedilen bir söz vardır: 'Dışının eserlerini yok etmeye geldim', bağlantı Irenaeus'un 'rahmin (Hyster'a) eserlerini yok etmekten' bahsettiğidir. Yani bu grup belki Mısırlıların İncili'nden etkileniyor ya da ondan etkileniyor ya da en azından onunla bağlantıları var. Yakında başka bir ikinci yüzyıl İncili ile bir bağlantı göreceğiz. Bunlar Yahuda'nın Aynı İncili mi? Ancak asıl soru, Irenaeus ile şu anda sahip olduğumuz Kıpti metni arasında bir bağlantı olup olmadığıdır. Eğer Yahuda'nın İncili ile Irenaeus'un İncili bir ve aynıysa, o zaman biz □□□

--- SAYFA 131 ---

Cainites, eserin tarihi ve onu kullananların türü hakkındaki sorularda bir miktar ilerleme kaydedebilecekti. Son zamanlarda Yahuda İncili'ni saran heyecan içinde, pek çok kişi metnimizin Lyonlu Irenaeus'un bahsettiği metin olması gerektiği sonucuna varmıştır. Krosney'in Kayıp İncil'i bunların bir ve aynı olduğunu varsayar ve bu aynı zamanda James Robinson'un Yahuda'nın Sırları'nda da açıkça görülmektedir:8 'İkinci yüzyılın ortalarında, Cainites adındaki Gnostik bir mezhep tarafından bir Yahuda İncili yazılmıştır. Elbette hemen bastırıldı, ama görünüşe bakılırsa bizim zamanımızda yeniden keşfedilen de aynı belge.' Bu 'görünüşe göre' Robinson için geçerli olabilir, ama bu basitçe varsayılacak bir şey değil, özellikle de Robinson, kitabını yazarken Yahuda'nın Kıpti İncili'ni bile görmemişken. Augsburg Üniversitesi Kilise Tarihi Profesörü Gregor Wurst, bağlantıyı destekleyen argümanları ortaya koydu. Irenaeus'un bu grupla ilgili açıklamasında iki noktanın öne çıktığını söylüyor: birincisi, Yahuda'nın İsa hakkında başka hiçbir öğrencinin sahip olmadığı özel bilgiye sahip olması ve ikinci olarak, ihanetin "tüm dünyevi ve göksel şeylerin çözülmesine" katkıda bulunan bir şey olarak görülmesi. Wurst daha sonra şu bağlantıyı kuruyor: 'Bu iki düşünce yeni Kıpti Yahuda İncili'nde de mevcut.'9 Bu kulağa çok mantıklı geliyor. Ancak diğer taraftan şüphe uyandıracak nedenler de var. Birincisi, Yahuda'nın özel bilgisi temasının her iki eserin de bir özelliği olduğu doğrudur - ancak bu, 'Yahuda'nın İncili' adı verilen herhangi bir eski belgeden bekleyeceğimiz bir temadır: Thomas'ın İncili'nde Thomas gerçeği diğer havarilerden daha iyi bilir; Meryem İncili'nde Meryem özel olarak vahiy alır □□□

--- SAYFA 132 ---

İsa'dan gelen Cainites vb. Yani bir Yahuda İncili'ne yapılan iki referansın buna dayanarak aynı eserden bahsediyor olması gerektiğini söylemek biraz tehlikelidir. Wurst'ün bahsettiği ikinci ortak nokta, Irenaeus'a göre ihanetin bir şekilde 'dünya ve göksel tüm şeylerin yok oluşunun' tetikleyicisi gibi görünmesidir. Wurst burada "Kıpti metnimizin ne yazık ki o kadar net olmadığını" kabul ediyor ve bu da son sayfalardaki elyazmasındaki hasar nedeniyle kaçınılmaz.10 Gezici yıldızlardan, beş savaşıdan ve onların yaratıklarından - dolayısıyla "göksel" (yıldızlar ve savaşçılar veya savaşılar) ve "dünyevi şeyler"den (onların) söz eden el yazmasının 55. sayfasındaki yıkıma atıfta bulunarak neyin "yok olduğu" hakkında spekülasyon yapıyor. yaratımlar).11 Ancak yine de burada dikkatli olmamız gerekiyor. Irenaeus'un Yahuda İncili'ni kavramsallaştırma sürecinde bir miktar belirsizliğe kesinlikle izin vermek istesek de (özellikle de onu okumamışsa), yıldızların ve savaşçıların "yaratılışlarının" "dünyevi şeylere" ait olduğu hiçbir şekilde açık değildir: Çok sayıda göksel figürün yarattığı karmaşık bir dizi yaratım olduğunu gördük, sonuç genellikle daha ilahi, melek figürleri oldu - bir noktası da Irenaeus bunun farkında. Öte yandan, bu ifadeyi her iki yönde de çok fazla anlamlandırmak muhtemelen zordur, çünkü Irenaeus'un dili Meryem İncili'ndeki bir ifadeye çok benzemektedir: Yani, onun aracılığıyla hem dünyevi hem de göksel her şey yok oldu. (Irenaeus) Ama farkettim ki, hem dünyevi hem de göksel her şey yok oluyor. (Meryem İncili, 15, 21-2) □□□

--- SAYFA 133 ---

Sonuç olarak Irenaeus, eseri kendi sözleriyle (veya Yahuda İncili'yle) özetlemek yerine muhtemelen burada Gnostik bir formülden yararlanıyor. Bütün bunların sonucunda yine de meselede biraz daha ihtiyatlı olmaya ihtiyaç var. Bu kulağa oldukça titiz ve aşırı ihtiyatlı gelebilir, ancak sorun şu ki, Kilise Babaları'nda Gnostik isimli eserlerden alıntılarla sıklıkla karşılaşırız, ancak bu isimler altında sahip olduğumuz eserlere baktığımızda alıntıların orada olmadığını görüyoruz. Örneğin, ilk Hristiyan yazar Hippolytus'un Thomas İncili olarak adlandırdığı şeyden yaptığı 'alıntı', Thomas'ımızın farklı yerlerinden gelebilecek birkaç motifle başlıyor, ancak daha sonra bilinmeyen bölgelere doğru gidiyor. Benzer şekilde, Epiphanius (keşfetmek üzere olduğumuz bir yazar) Philip'in İncili adını verdiği bir eserden bahsediyor, ancak alıntılardığı pasaj, Philip'in İncili olarak bildiğimiz şeyle örtüşmüyor. Yine dördüncü yüzyılda yaşamış Kilise Pederi Jerome, Havari Pavlus'un (1 Korintliler 2:9'da) İlyas'ın Kıyameti'nden yaptığı bir alıntıdan söz eder, ancak bu alıntı İlyas'ın kitabının günümüze ulaşan hiçbir metniyle hiçbir benzerliği yoktur. Bunun bir nedeni, antik dönemdeki farklı İncillerin veya Gnostik eserlerin aynı adı taşıdığı birkaç durumu biliyor olmamız olabilir. Örneğin, "Mısırlıların İncili" başlığını taşıyan en az iki farklı eser (birinden daha önce bahsetmiştik) ve "Yakup'un Kıyameti" adı verilen -aynı elyazmasında birbiri ardına kopyalanan- iki eser vardır. Benzer şekilde, kafa karıştırıcı bir şekilde, en az iki Yahuda İncili olabilir.¹² Son olarak, eğer bunların tek ve aynı eser olduğu ortaya çıkarsa, yeni keşfedilen Kabil Yahuda İncili'nde veya iyileştirilmiş diğer İncillerden herhangi birinde bahsi geçmemesi en azından şaşırtıcıdır.

--- SAYFA 134 ---

Irenaeus'un anlatımında bahsedilen Cainites Eski Ahit kötü adamlarından. Kabil'in yokluğu sorunu belki de metnimizde 'Adamas' ve 'Seth'in öne çıkmasıyla daha da kötüleşiyor. Her ne kadar bu figürler İncil'deki Yaratılış kitabındaki insanlardan ziyade göksel arketipler olsa da, bu ilahi prototiplerin mitolojisi, Yaratılış'ta Adem'in ilk iki oğlunun resimden çıkarılması gerçeğine dayanmaktadır. Habil öldürülür ve Kabil yeryüzünde bir gezgin olmaya mahkûm edilir ve Nod'a doğru yola çıkar (Yaratılış 4:8, 12). Şit yeni bir başlangıçtır, Adem'in yeni oğludur ve Havva için Habil'in yerine bir oğuldur (Yaratılış 4:25). Dolayısıyla Gnostik Seth mitolojisi tam olarak Adem'den Seth'e atlayarak ve Kabil'i güzelleştirmek yerine değerini düşürerek işler. Sonuç şu ki, en azından Yahuda'nın bu iki İncilinin bir ve aynı olduğu yönündeki yaygın varsayımın doğru olup olmadığını merak etmeliyiz. Olabilir: Irenaeus ile Kipti metnimiz arasında yakın bir korelasyonun olmaması, Irenaeus'un eseri aslında okumamış olmasından kaynaklanıyor olabilir. Alternatif olarak, farklı baskılar ortalıkta dolaşıyor olabilir: Lyon, Mısır'dan makul bir uzaklıkta olduğundan yolculuk sırasında bazı değişikliklere uğramış olabilir; benzer şekilde, Irenaeus'un belirttiği bazı özellikler, çalışma Kipti diline aktarıldığında çeviri sırasında kaybolmuş olabilir. Sonuçta, Irenaeus'un tüm niyet ve amaçları açısından Yahuda İncili'ne gönderme yapıyor olması ihtimali var. 'KAINİTLER'E İLİŞKİN DİĞER REFERANSLAR Irenaeus'tan kısa bir süre sonra, Irenaeus'un 'Yahuda İncili'nden yararlanan gruba kesinlikle 'Cainites' veya 'Cainists' (Latince Cainaei, Yunanca Kainistai) adı verilmişti. İlk □□□

--- SAYFA 135 ---

Bu adı kullandığını bildiğimiz Cainites yazarı, 193 ile 214-215 yılları arasındaki ölümü arasında yedi adet 'Patchwork Miscellanies' kitabı (görünürdeki organizasyon ve amaç eksikliği nedeniyle adlarına yakışan) yazan İskenderiyeli Clement'tir. Bu 'Stromateis'in son kitabında Valentinus, Marcion ve Basilides gibi bazı sapkınlıkların kurucularının isimleriyle anıldığını tartışıyor; bazıları isimlerini menşe yerlerinden, diğerleri ise inançlarından veya uygulamalarından alırlar. Sona doğru, 'diğerleri isimlerini, Cainites ve Ophites olarak adlandırılanlar gibi, onur verdikleri kişilerden alırlar' (Stromateis, VII. xvii. § 17). Ancak Clement'in referansı bu Cainit'ler hakkında pek fazla bilgi vermiyor. Aynı zamanda hukukçu ve ilahiyatçı Tertullian için bunlar daha da önemlidir. Heretics'e karşı Reçetesi'nin bir bölümünde Cainitlerden bahseder (yaklaşık 200   ); burada görünüşe göre Yeni Ahit zamanlarından kalma ahlaksız bir sapkınlığı yeniden canlandırıyorlar (Reçete, 33). Ama aynı zamanda Vaftiz Üzerine (aynı zamanda 200 dolayları   ) adlı tam bir çalışma da yazdı, çünkü 'son zamanlarda burada aktif olan Cainite sapkınlığının bir engerek kadını, her şeyden önce vaftizi yok etme girişimiyle, en zehirli öğretisiyle çok sayıda insanı kaptı' (On Vaftiz, 1). Bu muhtemelen Kuzey Afrika'daki Kartaca'daydı. Sonraki nesiller boyunca Hippolytus'ta (Tüm Sapkınlıkların Reddi, 8; c.225   ) ve Origen'de (Celsus'a Karşı, 3.13; c.250   ) yine bunlara göndermeler vardır. Ancak bu ifadeler grup hakkındaki bilgilerimize katkıda bulunmaz. Yanlışlıkla Tertullianus'a atfedilen Tüm Sapkınlıklara Karşı adlı bir çalışma (şimdiye kadar tür iyice yerleşmiştir) biraz daha sonraya aittir, ancak muhtemelen yine de üçüncü yüzyıla aittir. Cainitler hakkında oldukça fazla bilgi veriyor ve iddialara göre

--- SAYFA 136 ---

Kainitler, grubun doktrininin iki versiyonunun bulunduğunu ve bunların her ikisinin de Yahuda'nın eylemleri hakkında Irenaeus'tan daha fazla ayrıntıya girdiğini söylüyor: Yine başka bir sapkınlık ortaya çıktı, buna 'Kainitler' denildi... Çünkü bazıları bu nedenle Yahuda'ya minnettar olunması gerektiğini düşünüyor [sc. dünyaya getirdiği faydalar nedeniyle]. Çünkü derler ki, Yahuda, Mesih'in hakikati yıkmak istediğini fark etti ve hakikatin yıkılmaması için ona ihanet etti. Ancak diğerleri buna katılmıyor ve tam tersini söylüyor. Aksine, bu dünyanın Güçleri Mesih'in acı çekmesini istemediğinden, onun ölümü aracılığıyla insan ırkının kurtuluşu elde edilebileceğinden, o (Yahuda) insan ırkının bu kurtuluşunu düşündü ve Mesih'e ihanet etti. Sonuç olarak, Mesih'in acı çekmesinin önünde duran Güçler tarafından engellenen kurtuluş hiçbir şekilde engellenemezdi ve bu nedenle insan ırkının Mesih'in tutkusu aracılığıyla kurtuluşu geciktirilemezdi. (Tüm Sapkınlıklara Karşı, II.5-6) Bilinmeyen yazarımız tarafından oldukça beceriksizce ifade edilen bu görüşlerin her ikisi de tuftadır. İlkinde kötü adam İsa'dır; bu, Yahuda İncili'nin yazarının radar ekranındaki bir fikir olmadığı açıktır. Olayların ikinci versiyonunda İsa, dramda neredeyse hiç rol almıyor: Her ne kadar kurtuluşun aracı olsa da, gerçek savaş Yahuda ile Güçler arasında sürüyor. Bu bizim metnimizle daha iyi uyum sağlıyor. Bir yüzyıl sonra, Kuzey İtalya'daki Brescia Piskoposu Philastrius'un Çeşitli Sapkınlıklar Kitabı'nda yine bir açıklama ortaya çıkıyor. Muhtemelen 383 ile 391    yılları arasında yazdığı bu kitapta, Yahuda üzerine sapkınlık kuran grup, yukarıdaki iki seçenektan ikincisini takip ederek, Yahuda'yı semavî irfanın aracısı olarak kabul etmektedir:     

--- SAYFA 137 ---

Cainites Diğerleri, kurtarıcıya ihanet ettiği için iyi bir iş yaptığını söyleyerek hain Yahuda'dan bir kez daha sapkınlık kurdular. Onun için, o [yani. sapkınlık devletleri, bize, aracılığıyla göksel gizemlerin açıklandığı tüm iyi bilgilerin yazarı olarak göründü. (Çeşitli Sapkınlıklar Kitabı, XXXIV.1) Yine Pseudo-Tertullianus gibi Philastrius da aslında 'Yahuda'nın İncili' adlı bir eserden bahsetmiyor; her ne kadar buradaki Kabil doktrini özeti -çok kısa da olsa- bizim metnimizdekilere yakın olsa da. EPIPHANIUS Bir Yahuda İncili, Philastrius'un çağdaşı Salamisli Epiphanius (c.315-403 □□) tarafından 370'lerde ilgi çekici bir şekilde Sapkınlıklara Karşı İlaç Sandığı başlıklı bir kitap yazan tarafından bahsedilir. Aslında, çalışmanın önde gelen uzmanlarından birine göre, Epiphanius devasa Panarion'u (Yunanca'da 'ilaç sandığı' anlamına gelen kelime) üç yıldan daha kısa bir sürede yazmıştır.¹³ Epiphanius sadece Yahuda İncili'nden bahsetmekle kalmaz, aynı zamanda bunu 'Sethian'lardan hemen önce tartıştığı (seksen mezhepten) otuz sekizinci mezhep olan Cainites ile bağlantılı olarak açıkça yapar: Yine başka bir mezhep de 'Sethian'lardır, çünkü onlar çağrılırlar. Her yerde bulunmuyor ve ondan önceki 'Cainites' adlı mezhep de bulunmuyor. Belki bunların çoğu da çoktan sökülüştür. Çünkü Tanrı'dan olmayan şey ayakta duramaz. Bir süre büyür ama gerektiği gibi hayatta kalamaz. Sanırım bu mezhebe Mısır'da rastladım. (Nerede karşılaştığımı tam olarak hatırlamıyorum.) Ve bu konuyla ilgili bazı şeyleri görgü tanığı olarak kişisel araştırmalarım sonucu keşfettim, geri kalanını ise diğer kitaplardan öğrendim. (Panarion, 39, 1.1-2) □□□

--- SAYFA 138 ---

O halde Epiphanius bundan hareketle, Sethian'ların ve Cainites'lerin çok az sayıda da olsa hayatta kalmaya devam ettiği direniş bölgelerinin var olduğunu ima ediyor gibi görünüyor. Ancak ifadeleri oldukça belirsiz ve bu nedenle pek bir şey ifade etmiyor. Epiphanius'un başlıca kaynaklarından biri Irenaeus'tur, bu da onun sunduğu Yahuda ve İncili'nin resminin oldukça tanıdık olduğu anlamına gelir: Ve bu nedenle Yahuda'nın onlar hakkında her şeyi bildiğini söylerler (Esav, Kabil ve diğerleri). Zira Kabilliler onu ataları olarak kabul etmek istiyorlar ve onu son derece bilgili sayıyorlar, öyle ki onun adını taşıyan ve 'Yahuda'nın İncili' adını verdikleri kısa bir eseri kullanıyorlar. (Panarion, 38, 1.5) Böylece, Kabillilerin manevi atalarından biri olan Yahuda, yüce aydınlanması nedeniyle İncil'ini ("kısa" bir eser - ama ne kadar kısa?) yazar. Aslında Panarion, Cainites'in 'özetinde' onların aslında Yahuda'yı tanırlaştırdıklarını söylüyor, ancak bu özetler - Irenaeus'taki bölüm başlıkları gibi - muhtemelen daha sonraki bir yazara ait.¹⁴ Daha önceki yazarlardan bildiğimiz bilgilere ek olarak Epiphanius, Yahuda İncili'nin ve grubun Rahim hakkındaki yazılarının tek sahte belgeler olmadığını bildiriyor. Bu Cainit'lerin sahtekar oldukları anlaşılıyor: Yine kanunsuzlukla dolu bazı ifadeler uydurdıkları başka bir kitap dikkatimi çekti ve içinde şöyle ifadeler yer alıyor: 'Bu, Musa'yı kör eden melektir ve bunlar da Korah, Datan ve Abiram'ın arkadaşlarını saklayan ve onları götüren meleklerdir.' Yine başkaları, Havarı Pavlus'un adını taşıyan, rezalet dolu başka bir kısa eser uydururlar. (Sözde Gnostikler de bunu kullanır.) Elçinin üçüncü göğe yükseldiğini ve ağza alınmayacak sözler duyduğunu ifade etmesinden sonra buna 'Pavlus'un Göğe Yükselişi' diyorlar, □□□

--- SAYFA 139 ---

Kimsenin söyleyemediği Cainites. Ve bunların söylenemez sözler olduğunu söylüyorlar. (Panarion, 38, 2.4-5) Epiphanius ayrıca grubun yalnızca edebiyattaki tuhaf zevkine ve teolojik alışılmışın dışındalığa değil, aynı zamanda içinde yaşadıkları oldukça şüpheli ahlaki evrene de gönderme yapıyor. Anlatımı Irenaeus'unkine benzese de, Epiphanius'un versiyonu belki de daha iyi korunmuş ve anlamlı olanıdır: Ve Karpokrates'in yaptığı gibi, her şeyi yaşamadan hiç kimsenin kurtarılamayacağını söylüyorlar. Çünkü her biri, bu bahaneyi kullanarak, her bir meleğin (hem gerçek meleklerin, hem de kendi uydurdıkları meleklerin) adını anarak, ağza alınmayacak şeyler yapar, alçaklıklar yapar, ellerinden gelen tüm günahları işlerler. Ve bu meleklerin her birine, dilediği melek adına kendi amelini sunarak, dünyevi günahlardan bir kanunsuz amel ilhak eder. Ve bunları yaptıklarında şöyle derler: 'Ey falan melek, senin işini ben yapıyorum. Ey otorite filanca, ben senin işini yapıyorum'. Ve bu onlar için mükemmel bir bilgidir, çünkü kanunsuz rezilliklerinin mazeretleri yüzüzce -evet!- yukarıda adı geçen mezheplerin anne ve babalarından kaynaklanmaktadır. Gnostikler ve Nicolaus'un yanı sıra onların ortakları Valentinus ve Carpocrates'ten bahsediyorum. (Panarion, 38, 1.6-2.3) Bu raporda gördüğümüz şey, meleklerin ve güçlerin bir şekilde "ibadet edenlerin" yaptıklarına başkanlık ettiği, Cainites'in kozmolojisiyle bağlantılı olduğu iddia edilen bir tür ritüelleştirilmiş ahlaksızlıktır. O halde Cainites'in, İncil'deki yasaları kasıtlı olarak çiğnemeyi içeren ve onları kurtarmak için tam, ahlaksız bir mükemmelliğe ulaşacak kadar kapsamlı bir şekilde çiğnemeyi içeren ritüeller uyguladıkları söyleniyor. Buradaki ana fikir yine Cainit'lerin 1600'lerde olanın neredeyse ayna görüntüsü olan bir hakikat hakkında gizli bilgiye sahip olduklarını iddia etmeleridir.

--- SAYFA 140 ---

Cainites İncili: İncil'in kötü adamlarının kahramanları ve tam tersi olmasının yanı sıra, İncil'de ahlaksızlık olarak tasvir edilen şey aslında onlar için bir nevi ibadettir. Yani, Epiphanius'a göre, bahsettiği Yahuda İncili'nin tuhaf bir arkadaşlığı olduğu görülüyor. Ancak akademisyenler, Gnostik gruplar arasında ahlaksızlık suçlamalarına başvurdıklarında, ortodoksluğun savunucularının açıklamalarına genellikle özellikle şüpheyle yaklaşıyorlar. Epiphanius'un Seth mezhebi hakkındaki bilgileri hakkında yukarıda söylediği gibi, sapkın bilimciler çoğunlukla hakkında yazdıkları hareketler hakkında ilk elden bilgiye sahip değillerdi: 'Bu konuyla ilgili bazı şeyleri gerçek bir karşılaşma sırasında, araştırarak keşfettim, ancak diğerlerini literatürden öğrendim.' Sonuç olarak, o, diğer ortodoks yazarlarla birlikte ahlaki yozlaşmayı, tuhaf inançlara sahip olmanın basit bir parçası olarak görmüş olabilir. Epiphanius'un tarafında belki de Cainitlerin oldukça tuhaf koruyucu aziz koleksiyonu vardır: Kabil kardeşini öldürdü; Esav daha sonra Yakup'u öldürmeye çalıştı; Korah bir asiydi; Sodamlular ahlaksızlıklarıyla meşhurdu. Ritüel aktivite ile melekler arasındaki karmaşık ilişki, bunun sadece bir sapkınlık karşıtı dedikodunun ürünü olmaktan ziyade Gnostik bir fikir olduğunu da gösterebilir. Sonuçta bu haberlerin doğruluk payı olup olmadığını tam olarak bilemiyoruz ve her halükarda Kıpti Yahuda İncili'nin bu eğilimli biri tarafından yazılmadığını zaten gördük. Yazarı aslında durumu Ortodoksların aleyhine çeviriyor: Son günlerle ilgili pasajlardan birinde söylediği gibi, 'benim adıma zina yapacaklar ve çocuklarını öldürecekler' (yazma, s. 54). Yani bu noktada Epiphanius'un, ister onların uygulamaları konusunda hatalı olması, ister farklı bir Yahuda İncili'nden bahsetmesi nedeniyle, yazarımızın profiline neredeyse kesinlikle yardımcı olmadığı kesindir. □□□

--- SAYFA 141 ---

Cainit'ler THEODORET Son olarak, Cainit'ler ve beşinci yüzyıl Cyr Piskoposu Theodoret'den (c.393–c.466) aldıkları Yahuda İncili hakkında başka bir tartışmamız var. Onun Heretical Fables Özeti'nde aynı fikirlerin çoğu yeniden ortaya atılıyor. Kabil ve onun soyundan gelenler, yaratıcı Tanrı tarafından nefret edilir, ancak Sophia tarafından korunur; Bu Cainit'lere göre, tüm öğrenciler arasında yalnızca Yahuda gerçek gerçeği biliyordu. Ancak Theodoret, Yahuda İncili'nin neden gerçek olamayacağını düşündüğünü açıklayan bir açıklamayla bunu tamamlıyor: 'Hatta kendilerinin yazdığı bir İncil'den onun tarafından yazıldığını bile aktarıyorlar. Çünkü çok geçmeden ilmiği taktı; ihanetinin cezasıydı' (Özet, I.15). Başka bir deyişle Theodoret, Yahuda'nın kendi İncil anlatımını yazmasının tarihsel olarak mümkün olduğunu düşünmüyor: Ne de olsa Yahuda, İsa'ya ihanet ettikten hemen sonra kendini astı. Theodoret, Yahuda'nın anılarını yazması için zamanın olmayacağını düşünüyor. DEĞERLENDİRME Yahuda İncili'ni kimin, ne zaman ve neden yazdığına dair soruların en azından bazı yanıtları vardır. Her şeyden önce, Irenaeus'un, kendisi bu ismi söylemese bile, sonradan 'Kainitler' olarak anılacak bir gruptan söz etmesi oldukça muhtemeldir.¹⁵ İkinci olarak, bazılarının ileri sürdüğü kadar kesin olmasa da, onun, kendi zamanında, orijinal Yunanca biçimiyle neredeyse kesinlikle olsa da, bizim Yahuda İncili'mizle büyük ölçüde aynı olan bir eserden söz etmesi makuldür.

--- SAYFA 142 ---

Kainitler Durum böyleyse, o zaman Yahuda İncilimizin 180 öncesine dayandığı ve Cainitler tarafından üretilmiş olabileceği sonucu çıkar. Çalışmanın farklı basımlarının da olması mümkündür: Bu, bizim kopyamız ile Irenaeus'un bahsettiği fikirler arasındaki bazı farklılıkları açıklayabilir. Son olarak, bu Cainit'lerin Gnostik çapkınlar olma ihtimalinin düşük olduğu ve özellikle Yahuda İncili'mizin yazarının bu şekilde eğilimli olmasının muhtemel olmadığı söylenmelidir. Yani, hâlâ büyük ölçüde gizemini korusa da, yeni keşfedilen metnimizle ilgili bazı bilgi parçalarına sahibiz.

--- SAYFA 143 ---

6 Tarihi Yeniden Yazmak E Yahuda İncili hakkında istediğimiz her şeyi bilmiyoruz, hiçbir şekilde tamamen karanlıkta değiliz. Eser, elimizdeki Kıpti enkarnasyonu, belki de tek bir şahsın malı olarak son dinlenme yerini Orta Mısır'da buldu. Ancak bunun ötesinde elimizde pek fazla ipucu yok. Kıpti dilinde varlığını sürdüren Gnostik eserlerin büyük çoğunluğu gibi, bu eserin de orijinal olarak Yunanca yazıldığı neredeyse kesindir. Ancak Stephen Emmel, Yunanca metinlerin Kıpti dilindeki tercümanları hakkında antik çağlardan beri elimizde bulunan kanıtların eksikliğinden yakınıyordu.¹ Yahuda İncili'nin Yunanca kariyeri söz konusu olduğunda, önceki bölümde Irenaeus'un bahsettiği 'Yahuda İncili'nin bizimkiyle aynı olma ihtimalinin en azından bir spor şansı olduğunu gördük ve dolayısıyla onu kullananlar pekala Kainitler olabilir. Fakat daha geriye gidip, bu kitabın ilk yazıldığı zaman hakkında daha fazla bilgi edinebilir miyiz? Daha da önemlisi, Herb Krosney'in bu Cainit'ler hakkında çıkardığı sonuçtan herhangi bir şey çıkabilir mi? 'Eğer bütün bir mezhep, bu büyük ihanetin aslında İsa tarafından emredildiğine ve onun gözde öğrencisi tarafından gerçekleştirildiğine inanıyorsa, bu yorum, incelendikten sonra Yeni Ahit'te anlatılan versiyon kadar geçerli hale gelebilir.'² O halde Yahuda İncili'nde 1600'ün 2. ayeti var mı?

--- SAYFA 144 ---

Yahuda ve İsa hakkındaki geleneksel anlayışlarımızı yıkma potansiyeli olan Tarihi yeniden yazmak mı? YAHUDA İNCİLİNİN TARİHLENDİRİLMESİ Codex Tchacos'u başlangıç noktamız olarak alarak, Bölüm 1'de karbon tarihlendirmesinin el yazmasının üçüncü veya dördüncü yüzyıldan (□□), özellikle 280 (±60) yıl öncesine ait olduğunu gösterdiğini belirtmiştik. Dolayısıyla el yazmasının tarihlendirilmesi bize bir 'terminus ante quem', yani Yahuda İncili'nin yazılması için mümkün olan en son tarihi sağlıyor. Ancak 280 □□ civarındaki tarih çok geç çünkü orijinali kesinlikle bizim Kıpti çevirimizden daha eski. Bu nedenle, eserin Yunanca orijinalinden tercüme edilmesini garanti edecek kadar övgü kazanmasına zaman tanımak için 280 □□'den öncesine gitmemiz gerekiyor. Peki, eğer üçüncü yüzyılın ortaları civarındaki bir zaman bize orijinal Yahuda İncili'nin yazılması için mümkün olan en geç zamanı veriyorsa, en erken olan hangisidir? Burada anlatılan son tarihsel olay - Yahuda'nın İsa'yı teslim etmesi - açıkça Yahuda İncili'nin 30'lu yılların başlarından sonra yazılmış olması gerektiği anlamına gelir. Fakat bu eser, İsa ve Yahuda'nın faaliyetlerine ilişkin daha sonraki edebi kayıtlardan herhangi birinin etkisini gösteriyor mu? Bazıları, Yahuda'nın ölümünden sonra başka bir öğrenciyle değiştirildiğine dair atıfların, Yahuda İncili'nin Elçilerin İşleri kitabında bu konuyla ilgili açıklamayı kesinlikle bildiği anlamına geldiği yargısına varmıştır.³ Ancak yazarın yalnızca Matthias'ın Yahuda'nın yerini aldığı olayların geleneksel versiyonunu bilmesi mümkündür. Öte yandan, Yahuda İncili'nin 1600'lerin bazılarında Yeni Ahit İncillerine bağlı olduğuna dair belirtiler muhtemelen daha açıktır.

--- SAYFA 145 ---

Tarihin Yeniden Yazılması üslubu ve bunun kanıtlarının çoğu, geleneksel hikayeye bazı örtüşmelerin olduğu Kıpti metnimizin en başında ve en sonunda geliyor. Yahuda İncili üzerindeki önemli etkilerden biri, göreceğimiz gibi, Matta İncili'dir. Matta İncili'nin Etkisi Yahuda İncili'nin sonlarına doğru, etkinin en güçlü kanıtı, İsa'nın muhaliflerinin onu yakalamak isteyip de çok korktuklarını anlatan iki cümlede ortaya çıkar: Bu ifadeler Matta'dakilerle çok yakından paraleldir. Matta ve Yahuda İncili'nin bu olayı tanımlama biçimleri açısından pek çok ortak noktaya sahip olmasının yanı sıra, Yahuda İncili aynı zamanda Matta'nın kendi kaynağını, yani Markos'taki versiyonunu değiştirdiği bazı yolları da yeniden üretir. Markos 12:12 Mat. 21:46 Yahuda İncili, s. 58 (i) Ve yazıcılardan bazıları (ii) onu tutuklamaya çalışıyorlardı, onu tutuklamaya çalışıyorlardı, onu ibadethanede tutuklamak için oradaydılar. (iii) ama kalabalıktan korktular, kalabalıktan korktular, Çünkü insanlardan korktular, (iv) onu (bazı MSS: 'olarak') peygamber olarak kabul ettikleri için, hepsi onu peygamber olarak kabul ettiler. Bilim adamları tarafından genel olarak Markos'un ilk olarak yazıldığı ve aynı zamanda Matta İncili'nin de kaynağı olduğu kabul edilmektedir. O halde yukarıdaki paralel sütunların gösterdiği şey, 1600'lerden itibaren aşamalı bir gelişmedir.

--- SAYFA 146 ---

Tarih Markus'un Matta'ya, Yahuda İncili'ne Yeniden Yazılması. (i) ve (ii) bölümlerinde Matta, Markos'un orijinal versiyonuna çok sıkı sıkıya bağlı kalır ve Yahuda İncili, anlamı pek değiştirmeden dili uyarlar. (iii)'te Markos'ta 'kalabalık' var, bu Matta'da 'kalabalıklar', çoğul oluyor ve son olarak Yahuda'da farklı bir şey - 'halk'- oluyor. Son olarak ve en önemlisi, Matta'nın son cümlesi ('çünkü öyle diyorlardı...') hikayenin anlatılma şekline sonradan eklenen bir şeydir ve Matta'nın daha sonraki bu açıklaması daha sonra Kıpti İncilimize girmenin yolunu bulur. Bu farklılıklara ilişkin açık ara en iyi açıklama -özellikle sonuncusu- Markos'un Matta'yı, ardından Matta'nın Yahuda İncili'ni etkilemiş olmasıdır. Bir dizi küçük gösterge de Yahuda İncili'nin Matta'ya borçlu olduğuna işaret ediyor. İlk sayfada Yahuda'nın ikinci adı olan 'İskariyot'un yazılışı çok küçük bir noktadır. Markos'ta isim sürekli olarak Iskariot olarak yazılırken, Matta ve Yuhanna'da yazılışı Iskariotés'tir ki bu da Yahuda İncili'nde gördüğümüz şeydir (s. 33 [yenilenmiş], s. 35).4 Öte yandan Matta ve Markos'un, İsa'nın Fısıh Bayramı'ndan iki gün önce bir araya gelmesine karşı ortak bir komplosu vardır; bu, İsa'nın Yahuda'ya vahiylerinin önceki haftadan üçüncü güne kadar geçen hafta içinde gerçekleştiği Yahuda İncili'nin önsözüne uymaktadır. (Bölüm 4'te gördüğümüz gibi bu, geleneksel İngilizce anlamında iki gün önce anlamına gelebilir veya Yahuda'ya görevinin anlatıldığı günün ertesinde o da bu görevi yerine getirir olabilir.) Ek olarak, burada Fısıh Bayramı'nı kutlamak için kullanılan deyim (kelimenin tam anlamıyla, 'Fısıh yapmak') Matta 26: 18.5'teki Yeni Ahit İncilleri'nde en yakından paraleldir. Hala ilk sayfada yer alan bir başka olası gösterge, İsa'nın Hz. kamu bakanlığı; burada yazar 'doğruluk yolunda yürüyen bazı kişiler'den söz ediyor, bu da belki Matta'nın 'doğruluğun yolu'na yaptığı göndermeden yararlanıyor; o, bu konuda bilgi sahibi olan tek kişidir.

--- SAYFA 147 ---

Tarihin Yeniden Yazılması evanjelisti ve Yeni Ahit yazarı deyimini kullanmıştır (Matta 21:32). Yahuda İncili'nin orta kısımlarında yalnızca bazı küçük örtüşme noktaları vardır. Bir örnek verecek olursak: Size doğrusunu söyleyeyim, kadınlardan doğanlar arasında Vaftizci Yahya'dan daha üstün kimse çıkmamıştır. Ama göklerin krallığında en küçük olan ondan daha büyüktür. (Mat. 11:11) Doğrusu size söylüyorum ki, bu çağda doğan [hiç kimse] o [nesli] görmeyecek. Hiçbir yıldız melek ordusu o nesile hükmedemeyecek. Ölümlü insandan doğan hiç kimse de ona eşlik edemeyecek. (Yahuda İncili, s. 37) Buradaki konu farklı olsa da, iki basmakalıp ifadenin bir arada kullanıldığı bir üslup benzerliğine sahibiz: giriş niteliğindeki 'Doğrusu, sana söylüyorum...' formülü ve 'hiç kimse doğmamış...' motifiyle birleştirilmiştir. Benzer şekilde, müjdeciler arasında yalnızca Matta, 'Doğrusu sana söylüyorum...' formülünü başka bir formülle takip ediyor: 'Yine söylüyorum sana...': Doğrusu, sana söylüyorum, yeryüzünde bağladığın her şey gökte de bağlanacak ve yeryüzünde çözdüğün her şey gökte de çözülecek. Tekrar söylüyorum, eğer ikiniz yeryüzünde dilediğiniz herhangi bir şey konusunda anlaşırsanız, bu, göklerdeki Babam tarafından sizin için yerine getirilecektir. (Mat. 18:18-19) Doğrusu size derim ki, zengin bir kişi göklerin krallığına ancak zorlukla girer. Tekrar söylüyorum size, bir devenin iğne deliğinden geçmesi, zengin bir adamın Tanrı'nın krallığına girmesinden daha kolaydır. (Mat. 19:23-4) Size doğrusunu söyleyeyim, o sunakta duran bütün kâhinler benim adımla sesleniyorlar. □□□

--- SAYFA 148 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Size bir kez daha söylüyorum: Benim adım, nesiller boyu yıldızlar için, insan nesilleri tarafından [bu evin] üzerine yazıldı. (Yahuda İncili, s. 39) Böylece Matta'nın malzemesinin ayırt edici bir özelliği yine Yahuda İncili'ne sızmıştır. Son iki sayfada birkaç gösterge daha var. Belgenin sonuna doğru Yahuda'nın "başkalaşım"ında, Yahuda bir "ışık bulutu"na girer (kodeks, s. 57). Yeni Ahit'teki Matta, Markos ve Luka'daki kabaca paralel üç anlatım arasında, İsa'nın şeklinin değişmesindeki bulutun "parlak bir bulut" veya birkaç elyazmasında "ışık bulutu" olduğundan bahseden tek kişinin Matta olması dikkat çekicidir (Mat. 17:5). Son sayfadan geriye kalanlar şu şekilde başlıyor: 'Ve onların başrahipleri öfkeliydi...' (yazma, s. 58). Bunun Yeni Ahit İncillerindeki tek paraleli yine Matta'dadır: 'Fakat başkâhinler ve din bilginleri onun yaptığı harika şeyleri görünce tapınakta çocuklar 'Davut Oğlu'na Hozana' diye bağırıyorlar. öfkeliydiler...' (Mat. 21:15). Son olarak, Yahuda İncili'nin son birkaç satırında yazıcıların Yahuda'ya sordukları soru, İsa'nın Matta 26'daki şifreli sorusunun (veya emrinin) bir yorumuna çok benzer: İsa ona şöyle dedi: 'Arkadaş, neden buradasın?' (Ya da: 'Arkadaş, yapmaya geldiğin şeyi yap.') Sonra gelip İsa'yı aldılar ve onu tutukladılar. (Mat. 26:50) Yahuda'nın yanına giderek ona, 'Neden buradasın?' dediler. Sen İsa'nın müridisin.' (Yahuda İncili, s. 58) Bu örneklerin çoğu sadece küçük göstergelerdir ve bazıları sadece tesadüf olabilir.6 Ancak sayıları oldukça fazla olduğundan □□□

--- SAYFA 149 ---

Bunların Tarihini Yeniden Yazmak, bir araya getirildiğinde Matta İncili'nin etkisini akla getiriyor. Matta'nın Yahudi liderlerin Yahuda İncili'ne girme konusundaki endişelerine ilişkin başyazı notu özellikle aydınlatıcıdır. Pek çok bilim insanı için bu pek de şaşırtıcı olmayacaktır. 1950'de Édouard Massaux, Matta'nın etkisine ilişkin anıtsal çalışmasını şöyle tamamladı: 'İkinci yüzyılın sonuna kadar, ilk müjde mükemmel bir müjde olarak kaldı. İnsanlar Hristiyan davranışını koşullandıran öğreti için Dağ'a baktılar, böylece Dağ İncili Hristiyan yaşamının normu haline geldi.'7 Daha yakın zamanlarda Christopher Tuckett, Nag Hammadi'den gelen Gnostik literatürde aynı eğilime dikkat çekti: 'Burada belirtilen tüm sinoptik imalar arasında açık ara en büyük sayı Matta İncili ile benzerlik göstermektedir.'8 Ancak bu hiçbir şekilde İncil'in yazarının Matta İncili ile benzerlik gösterdiği anlamına gelmez. Yahuda elinde kalemle, önünde Matta İncili'nin bir kopyasıyla oturuyordu. Mesele şu ki, Matta'nın ikinci yüzyılda ve sonrasındaki popülaritesi, çoğu yazarın İncil hikayelerini Matta biçimlerinde duymuş (veya çok az durumda okumuş) anlamına geliyordu. Dolayısıyla bunları Matthew'un anlatım tarzını yansıtacak şekilde kolaylıkla yeniden üretebilirlerdi. Çoğu bilim insanı Matta İncili'nin 80 □□ civarına tarihlendiğini söylüyor. Yani, mümkün olan en son tarihimizin diğer ucunda (bazen 280 □□'den önce), son nokta olarak c.80 □□ var. Ama sonra 80 yılının Yahuda İncili için çok erken olduğu gerçeğini de hesaba katmamız gerekiyor, çünkü Matta İncili'nin dolaşıma girmesine ve diğer çalışmaları etkilemeye başlaması için yeterli bir öneme sahip olmaya başlamasına zaman ayırmamız gerekecek. 100 yıl öncesindeki bir tarihi neredeyse imkansız kılan başka faktörler de var. □□□

--- SAYFA 150 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Yahuda İncili'ndeki 'Kilise' Tasviri El yazmasının 38-40. sayfalarındaki tapınak görüntüsü de Yahuda İncili'nin ne zaman yazıldığına dair bazı önemli ipuçları sunuyor. Bunun nedeni, orada varsayılan Kilise yapısı ve uygulamasıdır: Bu vizyonda, 'rahipler' hizmeti yürütüyor ve 'sunak'ta 'kurban kesiyorlar'. Yeni Ahit döneminde Kilise'nin memurları (gözetmenler, diyakonlar vb.) olmamasına rağmen, bu tapınak vizyonundaki resim daha sonraki, Yeni Ahit sonrası bir gelişmeyi temsil ediyor gibi görünüyor. Aslına bakılırsa, uzun bir süre sonrasında kadar Hristiyan liderlere rahip denilmiyordu, ancak birinci yüzyılın sonu ve ikinci yüzyıla doğru Havarî Babaları, evkaristiyanın bir sunakta kurban edilmesi açısından düşünüyorlardı: Çünkü 'hediyeleri kusursuzca ve kutsal bir şekilde sunanları' piskoposluktan uzaklaştırırsak, bu küçük bir günah olmayacaktır (1 Clement 44.4: c.95-96). □□ Bu nedenle, tek Efkariya'ya katılmaya istekli olun. Çünkü Rabbimiz İsa Mesih'in bir eti ve onun kanının birliği için bir kase vardır. Tek bir sunak var, tıpkı bir piskopos olduğu gibi...(Ignatius, Letter to the Philadelphians, 4: c.114 □□) Rab'bin Günü'nde, bir araya toplanıp ekmeği böldüğünüzde ve şükredip, kurbanınızın saf olması için günahlarınızı itiraf ettiğinizde...(Didache, 14: c.110 □□) Bu, Yahuda İncili'ndeki bu bölümün pek olası olmadığı anlamına gelir. İsa'ya ve havarilerine geri dönelim: Apostolik Babalar'da Efkariya kurbanına ilişkin bu ilk atıflar, Yahuda İncili'nde tüm bileşenlerin yerli yerinde olduğu tapınak vizyonunda oldukça gelişmiş bir şekilde görülen teolojik bir eğilimin başlangıcını temsil eder: rahipler, tapınak, sunak ve 1650'ler.

--- SAYFA 151 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Fedakarlıklar. Bu nedenle, birinci yüzyıla geri dönmek yerine, yazarımızın ikinci yüzyılda ortaya çıkan Kilise kuruluşuna karşı polemiklerinin bir parçası olması çok daha muhtemeldir. Yahuda İncili'ndeki Gnostik Özellikler Yahuda İncili'ndeki teolojik fikirler, şu ana kadar tartışmaya katılan hemen hemen tüm bilim adamlarının belirttiği gibi, onu en erken ikinci yüzyıla yerleştirir. 'Barbelo'nun dönemi' ve 'Autogenes', 'Saklas' ve 'Yaldabaoth' gibi karakterler ilk kez ikinci yüzyılda, Irenaeus'ta ve muhtemelen o döneme kadar uzanan Gnostik literatürde ortaya çıkıyor. 'Adamas' ('Adem'le bağlantılıdır ama aynı zamanda Irenaeus'a göre Yunanca'da 'fethedilemez' anlamına gelen kelimedenden türetilmiştir) ve 'Zoë' (Yunancada 'hayat' anlamına gelir) isimleri Yunanca konuşulan bir çevreye işaret ederken, İsa neredeyse kesinlikle Aramice öğretiyordu. Ve Platon'un Yahuda'ya vahiydeki yaratılış mitolojisi üzerindeki yoğun etkisi (örneğin, bireylerin yoldaş yıldızlara sahip olduğu fikri), Yunan düşünen bir yazara işaret ediyor. Tüm bu faktörlerin bir sonucu olarak, Yahuda İncili'nin orijinal Yunanca metninin ne zaman oluşturulduğuna ve bu seksen yıllık sürenin ilk yarısında, eğer Yahuda İncilimiz Irenaeus'unkiyle aynıysa, 140 ila 220 □□ arası makul bir tahmindir. Kıpti Versiyonunda İlaveler Var mı? Tarihsel tabloyu daha da karmaşık hale getiren son faktör, metnimizde olası bir Kıpti kelime oyununun bulunmasıdır. Yahuda'nın 1□□

--- SAYFA 152 ---

İsa'nın Barbelo çağından geldiğini kabul ettiği İsa'nın Tarihini Yeniden Yazma itirafı, 'seni gönderen (taouo), benim adını söylemeye layık olmadığım kişidir (taouo)' (kodeks, s. 35) ifadesiyle bitiyor. Görünüşe göre bu aynı fiil taouo'nun iki anlamı üzerine bir oyun. Söylediğimiz gibi, elimizdeki Yahuda İncili'nin Yunanca'dan Kıpti diline çevrilmiş olması kuvvetle muhtemeldir, ancak Yunanca'da 'göndermek' için kullanılan en yaygın kelimelerin hiçbirisi aynı zamanda 'söylemek' (veya tam tersi) anlamına da gelemeyeceğinden, buradaki kelime oyunu neredeyse kesinlikle bir Yunanca orijinaline geri dönmeyecektir. Muhtemelen bu, eserin Kıpti versiyonuna daha sonra yapılan eklemelerin bir sonucudur: Çevirmenin normal çeviri sürecinde bir kelime oyunu kullanması çok daha az olasıdır, bu da bu cümlelerin ve belki de çevredeki bağlamın bir kısmının da Yunanca orijinaline geri dönmediği anlamına gelir. Ayrıca bu, başka yerlerde de düzenleme yapıldığı anlamına gelebilir: söz konusu eserin orijinal dilinde bile olmayan tek bir el yazması elimizde olduğunda, bir metnin ilk baskısına ne kadar yakın olduğunu bilmek her zaman zordur. Dolayısıyla buradaki metnimizdeki her şeyin Yunanca orijinaline dayandığını varsayma konusunda dikkatli olmamız gerekiyor. TARIHİN SONUÇLARI İkinci yüzyılın ortalarından gelen Yahuda İncili'nin bir sonucu, yazıldığı sırada İsa ve Yahuda'nın dahil olduğu olayların tüm görgü tanıklarının çoktan ölmüş olmasıdır. Tarihsel belgelerin doğruluğunun, olaylara zaman açısından ne kadar yakın olduklarıyla doğru orantılı olduğunu söylemek fazlasıyla basit olsa da, yararlı tanıklıklar sonuçta çağdaş insanlara ve sanat eserlerine dayanmalıdır. (Belki bir □□□)

--- SAYFA 153 ---

Tarihi Yeniden Yazmak aynı zamanda Dorothy L. Sayers'ın Have His Carcase'indeki at, Agatha Christie'nin Dumb Witness'ındaki köpek ve elbette Conan Doyle'un ünlü "gece vakti köpeği" örneğinde olduğu gibi hayvanları da eklemelidir.) Ancak Yahuda İncili'nde yazarın gerçek Yahuda zamanına ve gerçek Yahuda zamanına kadar uzanan kaynaklarla (hayvan, bitki veya mineral) doğrudan teması olup olmadığını bilmemizin hiçbir yolu yoktur. Tanrım. Öte yandan, dört Yeni Ahit İncili'nin İsa'nın ölümünden yaklaşık altmış yıl sonra yazıldığı konusunda yaygın bir fikir birliği vardır. İsa'nın hizmetinden sonraki bu ilk iki kuşakta, onu tanıyan, yaşamının, ölümün dramına katılan ve tanık olan havarilerin olduğunu kabul etmek önemlidir. ve diriliş - hala hayattaydı.9 İncil anlatılarındaki bazı karakterler, Petrus gibi havariler veya İsa tarafından iyileştirilenler veya onun aile üyeleri, ilk Kilise'de aktif bir rol oynayacaktı. İsa hakkındaki kayıtlarını İncil yazarlarının faydalandığı malzeme havuzuna katmış olacaktı. Belirli bir olayla bağlantılı olarak örnek vermek gerekirse, kendisi için İsa'nın haçını taşıyan adama 'İskender ve Rufus'un babası Kireneli Simon' adı verilmiştir (Markos 15:21). Akademisyenlerin sık sık belirttiği gibi, Markos bu ayrıntıyı neredeyse kesinlikle dile getiriyor çünkü okuyucularından bazılarının, babalarının yaptıklarının -şüphesiz- gururlu anlatıcıları olan bu oğullarını tanımalarını bekliyordu.10 Ayrıca, Markos'un çarmıha gerilmeyle ilgili anlatımı, 'aralarında Mecdelli Meryem, Yakup'un annesi Meryem, Joses ve Salome'nin de bulunduğu, uzaktan bakan kadınlara' gönderme yapıyor (Markos 15:40); yine bilim adamlarının sık sık yorumladığı gibi, bu durum onların kayıt için görgü tanıklarının ifadelerini sunduklarını gösteriyor.11 Luka İncili'nin yazarı, "görgü tanıklarının ve 1614'ün tanıklarının" ifadelerinden yararlanmak hakkında yazarken, kaynakları hakkında açıkça konuşuyor.

--- SAYFA 154 ---

Tarihin Yeniden Yazımı, kendisine aktarılan sözün hizmetkarlarıdır (Luka 1:2). Bu görgü tanıklarının bu olumlu rolüne ek olarak, muhtemelen İsa hakkında yeni gelenekler uydurma eğilimlerini kontrol altında tutmak gibi olumsuz bir işlevi de vardı. 3. Bölüm'de, ikinci yüzyılda İsa'nın yaşamını çevreleyen olayların anlatılması konusunda herkese açık bir yaklaşımın çok daha fazla olduğunu gördük: Örneğin Papias'ta, Yahuda'nın insanüstü büyüklükte ve insandan aşağı düzeyde kişisel hijyene sahip bir canavara dönüştüğü efsanesi gelişir. Birinci ve ikinci yüzyıllar arasındaki çizgi elbette tamamen keyfidir ve takvimi olduğu gibi oluşturma kararının ürünüdür. Ancak dört kanonik İncil'in yazıldığı dönem (kabaca birinci yüzyılın sonunda bitiyor) ile Yahuda İncili'nin yazıldığı dönem arasında gerçek bir fark var. İlkinde İsa ve Yahuda'nın çağdaşı olanlar yaşarken, ikincisinde bu yoktu. İsa'nın Çok Sayıda İncili mi? Bundan yola çıkarak, bazı yazarların, ilk Hristiyanlık döneminde hepsi aynı tarihsel gemide yer alan çok sayıda İncil olduğu yönünde yarattıkları son derece yanıltıcı izlenimleri düzeltmek gerekir. Hikaye devam ediyor, bu İncillerin hepsi İsa'nın öğretilerini doğru bir şekilde temsil ettiğini iddia ediyor, ancak ilk Kilise'deki bir parti, siyasi mücadeleyi kazandığı ve tüm rekabeti bastırdığı için kendi İsa resmini bize empoze etmeyi başardı. Bart Ehrman ikna edici olmasa da konuyu etkili bir şekilde ortaya koyuyor:

--- SAYFA 155 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Pek çok İncil vardı. Yeni Ahit'teki dördü anonim yazılardır; ancak ikinci yüzyılda İsa'nın havarilerinin (Matta ve Yuhanna) ve havarilerin iki arkadaşının (Petrus'un arkadaşı Markos ve Pavlus'un arkadaşı Luka) isimleriyle anılmaya başlandılar. Havariler tarafından yazıldığı iddia edilen başka İnciller de ortaya çıktı. Yeni keşfettiğimiz Yahuda İncili'ne ek olarak, Philip ve Petrus tarafından yazıldığı iddia edilen İnciller, İsa'nın kardeşi Yahuda Thomas tarafından yazılan iki farklı İncil, biri Mecdelli Meryem tarafından yazılan İnciller vb. var. Tüm bu müjdelere (ve mektuplar, kıyametler vb.) havarilerle bağlantılıydı, hepsi İsa'nın gerçek öğretilerini temsil ettiklerini iddia ediyordu ve hepsi -şu veya bu Hristiyan grup tarafından- kutsal yazı olarak saygı görüyordu. Zaman geçtikçe daha fazlası ortaya çıkmaya başladı. Dinin doğru yorumlanması üzerine yürütülen muazzam tartışmalar göz önüne alındığında, insanlar hangi kitapları kabul edeceklerini nasıl bileceklerdi? Kısacası Hristiyanlıktaki rakip gruplardan biri, diğerlerini ezmeyi başardı. Bu grup, rakiplerinden daha fazla dönüşüm elde etti ve tüm rakiplerini marjlara düşürmeyi başardı. Bu grup Kilisenin organizasyon yapısının nasıl olacağına karar verdi. Hristiyanların hangi inançları okuyacağına karar verdi. Ve hangi kitapların Kutsal Yazı olarak kabul edileceğine karar verdi. Bu, Justin Martyr ve Tertullian gibi ikinci ve üçüncü yüzyıl Hristiyanlığı üzerine çalışan bilim adamlarının iyi tanıdığı diğer kişiler gibi, Irenaeus'un da dahil olduğu gruptu. Bu grup 'ortodoks' oldu ve tüm rakiplerine karşı zaferini mühürledikten sonra, her zaman Hristiyanlığın çoğunluk görüşü olduğunu, görüşlerinin her zaman havariyel Kiliselerin ve havarilerin görüşleri olduğunu, inançlarının doğrudan İsa'nın öğretilerine dayandığını iddia ederek angajmanın tarihini yeniden yazdı. Kutsal Yazı olarak kabul ettiği kitaplar bu noktayı kanıtlıyordu; çünkü Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'nın hepsi hikayeyi proto-ortodoksların duymaya alıştığı şekilde anlatıyorlar.¹² □□□

--- SAYFA 156 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Ehrman'ın burada belirttiği noktalar özetle şu şekilde: (1) ilk Hristiyanlığın eritme potasında ortalıkta dolaşan önemli sayıda İncil vardı; (2) dört Yeni Ahit İncili'nin seçiminin, Hristiyanlığın onları savunan kesiminin siyasi zaferine dayandığı; ve (3) bu grubun yaptığı şey nihai olarak tarihsel gerçekliği çarpıtmaktı ("tarihi yeniden yazdı"). Dolayısıyla onların işi, İsa'nın gerçek tasvirini canlı tutmak bir yana, gerçekte olup biteni örtbas etmekten ibaretti. Ancak Ehrman'ın ortaya attığı şekliyle bu hikaye, Yeni Ahit'teki dört İncil'in -kendisinin de kabul ettiği gibi- İsa'nın en eski portreleri olması gibi bir zorlukla karşı karşıyadır.¹³ Dolayısıyla, vakadaki en eski belgelerin tarihin yeniden yazılmasının ürünü olduğu yönündeki görüşünde bazı tutarsızlıklar var gibi görünmektedir. Dört Yeni Ahit İncili'nden öncesine dayanan bu tarih nedir? Cevap şu: elimizde böyle bir şey yok ve Kilise Babalarının umutsuzca örtbas etmeye çalıştıkları bir delilleri olduğuna dair de hiçbir kanıtımız yok. Uyumdan Önce Çeşitlilik mi? Çoğu zaman Ehrman'ınkiyle el ele giden görüş, olayların Elaine Pagels'in çok satan kitabı The Gnostic Gospels'de ileri sürdüğü versiyonudur. Onun ifadesiyle, başlangıçta birleşik bir Kilise yoktur ve daha sonra her türden sapkınlık ve parçalanmış gruplar gelişir; aslında durumun tam tersi olduğunu ileri sürüyor: Bizim bulduğumuz kadarıyla çeşitli ve karmaşık olan çağdaş Hristiyanlık, aslında birinci ve ikinci yüzyılların Hristiyan kiliselerinden daha fazla birlik gösterebilir. O zamandan bu yana neredeyse tüm Hristiyanlar, Katolikler, 1□□

--- SAYFA 157 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Protestanlar veya Ortodokslar üç temel önermeyi paylaşıyorlar. İlk olarak Yeni Ahit'in kanonunu kabul ediyorlar; ikincisi, havariyel inancı itiraf ediyorlar; ve üçüncüsü, kilise kurumunun belirli biçimlerini onaylıyorlar. Ancak bunların her biri -Kutsal metinler, inanç ve kurumsal yapı- bugünkü haliyle ancak ikinci yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıktı. Bu zamandan önce, Irenaeus ve diğerlerinin de doğruladığı gibi, Yeni Ahit, Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'dan Thomas İncili, Philip İncili ve Hakikat İncili gibi yazılara ve ayrıca İsa'ya veya öğrencilerine atfedilen diğer birçok gizli öğretiyeye, mitlere ve şiirlere kadar çok sayıda müjde çeşitli Hristiyan gruplar arasında dolaşıyordu. Görünüşe göre bunlardan bazıları Nag Hammadi'de keşfedildi; pek çok kişi bizim için kayıptır. Kendilerini Hristiyan olarak tanımlayanlar pek çok -ve birbirinden tamamen farklı- dini inanç ve uygulamaları benimsiyordu. Ve bilinen dünyaya dağılmış topluluklar, kendilerini bir gruptan diğerine büyük ölçüde farklılık gösterecek şekilde örgütlediler. Ancak M.S. 200'e gelindiğinde durum değişmişti...¹⁴ Böylece Pagels ilk iki yüzyılı bir araya topluyor ve onları son derece çeşitli, sonraki 1.800 yılı ise nispeten homojen olarak sınıflandırıyor. Bu biraz şaşırtıcı. Pagels'in 'üç temel önermesi' sorgulanabilir olmakla kalmıyor (Katolik, Ortodoks ve Protestanlar 'Kutsal Yazılar'ın kuralları, inanç ve kurumsal yapı' konusunda kesinlikle tam bir mutabakata varmıyorlar) aynı zamanda Dünya Hristiyan Veri Tabanına göre şu anda dünya çapında 9.000'den fazla mezhep var (çeşitli John Coltrane Kiliseleri en sıra dışı yeni girişlerden bazılarını oluşturuyor).¹⁵ Bu arka plana karşı Pagels'in 'birinci ve ikinci yüzyıl Hristiyan kiliseleri' hakkındaki iddiaları, muhtemelen ikinci yüzyıla ilişkin bir değerlendirme olarak abartılıdır. Ancak bu çeşitliliğin izini ilk yüzyıla kadar sürmek de tehlikeli derecede yanıltıcıdır. □□□

--- SAYFA 158 ---

Tarihi Yeniden Yazmak Daha önce belirttiğimiz gibi, dört Yeni Ahit İncili MS 100'den öncesine kesin olarak tarihlenebilen tek örnektir ve bunlar, özellikle kanonlar, inançlar ve resmi görevliler gibi şu anda önemli olan kriterler yerine kendi standartlarına göre değerlendirildiğinde, en önemli ortak kaygılarını paylaşırlar.¹⁶ Dört müjdecinin tümü, İsa'nın Eski Vahiy'in yerine getirilmesi için Mesih olarak gelişine odaklanıyor. Ahit onun ölümü, dirilişi ve gerçekleştirdiği kurtuluş hakkında vaatte bulunur. Bu odak noktalarında çok az çeşitlilik vardır. Ancak ikinci yüzyılın başlarında (yine görgü tanıkları geçmişte kaldığında), bu temel ilkelerin bazılarına daha gevşek bir şekilde oturan ve kendi çıkarlarını geliştiren İncillerin ortaya çıktığını görmeye başlıyoruz. Muhtemelen 120-140 yıllarına tarihlenen bir eser olan Thomas İncili, İsa'yı hâlâ bir kurtarıcı ve vahiy veren olarak görüyor, ancak ölümü ve dirilişi nedeniyle ya da kutsal yazıların yerine getirilmesi nedeniyle değil. Dolayısıyla, başlangıçta, dört Yeni Ahit İncili'nin temel konuları üzerinde -en azından günümüze ulaşan belgelere göre- açıkça bir fikir birliği vardır ve bunu daha sonra, çoğu İsa'yı çok farklı bir ışık altında gösteren İncillerin patlaması takip eder. Bu ikinci yüzyıl eğiliminin Yahuda İncili en iyi örneğidir. SONUÇ Yani Yahuda İncili'nin neden yazıldığını ve tam olarak nasıl kullanıldığını bilmiyor olsak bile 'ne zaman' sorusunu daha kolay anlayabiliriz. Kitabın, birinci yüzyılın sonunu mümkün olan en erken tarih yapan Matta İncili'nin anlatım tarzından etkilenmiş olması çok muhtemeldir. Ama sonra zaman çerçevesi □□□

--- SAYFA 159 ---

Tarihin Yeniden Yazılması, eserde zaten bir tür fedakarlık olarak kabul edilen, erken Kilise'nin kutsal ayinine ilişkin oldukça gelişmiş bir tablonun varlığıyla daha da ileriye itilmektedir. Ve bunu daha sonra da zorlayan, yalnızca ikinci yüzyılın ortalarından itibaren bildiğimiz Gnostik fikirler ve tanrılardır. Yani ikinci yüzyılın ortası ve sonu muhtemelen oldukça güvenli bir bahistir ve eğer Yahuda İncili Irenaeus'un bahsettiğiyle aynıysa daha da güvenlidir. Her iki durumda da, çalışmanın bu şekilde tarihlendirilmesi, her halükarda kabaca fikir birliği görüşüdür. Ancak yanıltıcı olan, bazen son zamanlardaki literatürde bulunan, Yahuda İncili'nin İsa'nın gerçekte kim olduğunu yeniden yapılandırmak için yararlı olabileceği yönündeki ima edilen iddiadır. İlk iki yüzyılda çok sayıda 'İncil'in olduğu ampirik bir gerçektir □□: bu kadarı inkar edilemez bir şekilde doğrudur. Fakat hepsi de İsa hakkında doğru tanıklık olduğunu iddia eden çok sayıda İncil var mı? Bu oldukça farklı bir konu. Bu noktada raydan çıkan Yahuda İncili hakkında son bir alıntı yapmak gerekirse: Bu müjde, Tanrı, dünya, Mesih, kurtuluş, insan varoluşu -Yahuda'nın kendisinden bahsetmeye bile gerek yok- konusunda Hristiyan inançlarında ve kanonunda somutlaşandan tamamen farklı bir anlayışa sahiptir. İsa'yı ve onun kurduğu dini hareketi anlamak için yeni ufuklar açacak.¹⁷ Peki 'İsa'yı anlamak' söz konusu olduğunda öyle mi? Gerçekten mi? Bilim adamlarının, Yahuda İncili'nin bize gerçek İsa hakkında anlattığı ve halihazırda kanonik yazılardan türetilmemiş tek bir şey hakkında somut bir önerisi olup olmadığını duymak isterim. Dört Yeni Ahit İncili, bize gerçek Yahuda İskariyot hakkında bilgi verebilecek gerçek iddiaya sahip tek kaynaktır. 2. Bölümde gördüğümüz gibi, ihanet olayları

--- SAYFA 160 ---

Tarihi Yeniden Yazmak, dört anlatımda da çok benzer bir şekilde anlatılıyor ve bu nedenle, bir yüzyıl sonra ortaya çıkan ve bu çok daha eski raporların ardındaki gerçeği ortaya çıkaran farklı bir versiyonun ortaya çıkma şansı gerçekten de zayıf. Aynı şey İsa'nın sunumları için de geçerli. 'İsa'yı anlamak için yeni ufuklar' açmak bir yana, aslında -Bart Ehrman'ın sözlerini ona karşı kullanmak için- tarihi yeniden yazmaya çalışan Yahuda İncili'dir. □□□

--- SAYFA 161 ---

7 Cesur Yeni Dünya F██████████Yahuda İncili'ndeki fikirleri ve metnin savunduğu gerçeklik görüşünü değerlendirmeye geliyoruz. İlk Hristiyanlığın görünürdeki çeşitliliği ve ikinci yüzyılda İsa hakkında benimsenen görüşlerin çeşitliliği konusunda büyük bir heyecanın olduğunu zaten görmüştük. Önceki bölümümüzde Herb Krosney'in vardığı sonuçtan bahsetmiştik: 'Eğer bütün bir mezhep, büyük ihanetin aslında İsa tarafından emredildiğine ve onun gözde öğrencisi tarafından gerçekleştirildiğine inanıyorsa, bu yorum, incelendikten sonra Yeni Ahit'te anlatılan versiyon kadar geçerli hale gelebilir.'¹ Peki Yahuda İncili'nin bu yönde bir iddiası var mı? Yahuda İncili'nin İsa hakkındaki haberlerinin tarihsel temellerinin kesinlikle sallantılı olduğunu daha önce görmüştük. Fakat yine de İsa hakkında Yeni Ahit'teki kadar ikna edici bir manevi vizyon sunuyor mu? Bu bölümde Yahuda İncili'nde ifade edilen düşünce sistemi kısaca özetlenecek ve bunun teolojik bir değerlendirmesi sunulacaktır. YAHUDA İNCİLİ'NİN TEOLOJİSİNİN BİR TASLAĞI Bir teolojik sistemi düzenlemenin geleneksel yollarından biri şu sırayı takip etmektir: Tanrı—yaratılış—günah—kurtuluş—son-

--- SAYFA 162 ---

Cesur Yeni Dünya zamanları; bu yapıya benzer bir şey, örneğin John Calvin'in ünlü Hristiyan Din Enstitüleri'nde bulunur. Ancak Yahuda İncili gibi bir teolojik sistem için, daha doğal bir Gnostik mantıkla bir dizi soruyu takip etmek daha iyi olabilir: Şimdi özgürleştiren sadece yıkamak değil, aynı zamanda bilgidir (gnosis): Biz kimdik ve ne olduk? Neredeydik ve şimdi neredeyiz? Nereye acele ediyoruz ve neyden kurtulduk? Doğum nedir? Yeniden doğuş nedir? (Theodotus, alıntılanan, İskenderiyeli Clement, c.200 □□)2 Gnostik kaygıların bu klasik ifadesinde burada ortaya çıkan bazı sorular, Yahuda İncili'nin teolojisini detaylandırırken yapımız olarak hizmet edecektir. Biz kimdik? Neredeydik? İsa'nın Yahuda'ya açıkladığı yaratılış anlatımından, sonuçta her şeyin büyük ışık bulutundan geldiğini biliyoruz (kodeks, s. 47) ve yine de birbirini izleyen yaratılışlar sırasında ışığın giderek seyreldiği görülüyor. Ancak bazı göksel varlıkların ışıkları cehalet nedeniyle söndürülmüş olsa da, Seth ve onun soyundan gelenler hayatta kalacak ve gerçekten de zafer kazanacak: onlara bunu sağlayacak olan bilgi bulutu (s. 50-1) eşlik ediyor. Bu kutsal neslin bireysel üyeleri söz konusu olduğunda, onların gerçek ilahi "benlikleri", bedensel enkarnasyonlarından önce var olmuştur. Her Gnostikteki gerçek kişi, ebedi göksel küreden gelen bir ışık kıvılcımdır. □□□

--- SAYFA 163 ---

Cesur Yeni Dünya Neye Dönüştük? Şimdi Neredeyiz? Ancak bu cennetsel ruhlar, maddi kozmosta fiziksel bedenlere giden yolu bulmuşlardır. Bu dünya, göksel ışık ve bilgidен yoksun olan ve dünyanın gidişatını belirleyen Saklas'ın ve göksel arkonların ve yıldızların etkisi altına girmiş olanlarla doludur (s. 45-6). İnsanlık arasında en cahil olanlar, sahte rahiplerin, "ortodoks" Kilise liderlerinin etkisi altına girenler gibi görünüyor (s. 38-40). Bu eksiklik ve cehalet ortamı göz önüne alındığında, kendilerini gerçekten tanıyan ve dünyanın doğasını anlayanlar, Yahuda'da olduğu gibi, belki de geçici bir keder ruh haline mahkumdurlar (s. 35, 46, 57). Aptal bir yaratıcı tarafından yaratılan ve ruhsal ruhun sıkışıp kaldığı fiziksel beden, Gnostik'in dünyadaki cahil arkadaşlığından daha iyi değildir. Ancak tüm bu sıkıntılar Seth'in tohumu için geçicidir. Nereye Acele Ediyoruz? Zamanın sonu, Yahuda İncili'nde, özellikle de eserin II. Kısımındaki İsa'nın uzun monologunun her iki yanındaki iki diyalogda önemli bir temadır. Gnostik'in gelecekteki kurtuluşunun ilk imgesi diriliş imgesidir (s. 43) - elbette ruhun hapsedildiği beden değil, ruhun hem maddi dünyadaki esaretinden, hem de düşman güçler tarafından aldatılma tehlikesinden kurtarıldığı bir diriliş. Bu kurtuluş, Yahuda İncili'nin kurtuluş anlayışının merkezinde yer alıyor gibi görünüyor: 'boyun eğmez' ya da 1600'lerin bir parçası olmak.

--- SAYFA 164 ---

Cesur Yeni Dünya 'kralsız' diyarı (s. 45). Bu, zamanın sonunda günahın nihai olarak ortaya çıkmasından sonra (s. 54) kötülerin yargılanmasıyla (s. 40), Saklas'ın nüfuzunun sona ermesiyle (s. 54) ve aldatici yıldızların yok olmasıyla (s. 55) nihai olarak gerçekleşecektir. Bundan sonra, Seth'in kutsal nesli, meleklerle birlikte, tepesi yemyeşil bitki örtüsüyle kaplı, cennet gibi bir sarayın görüntüsü olan devasa bir evde ikamet edecek (s. 45). 'Yalnızca Yıkama Değil, Aynı zamanda Bilgi...' Her ne kadar bilim adamları Gnostik inanç ve uygulamalardaki ritüel bileşene de dikkat çekse de, birincil kaynaklarda ilgi odağı olan şey genel olarak bilgi veya gnosistir.³ Ve bu konuda Yahuda İncili de bir istisna değildir. Yukarıda sorulan 'yeniden doğuş nedir' sorusunun cevabının bir kısmı, Yahuda'nın İncili'nde, Yahuda'nın diğer öğrencilerle aynı gemide olmaktan, sonunda ışık bulutuna yükselişine kadar yaptığı kademeli ilerlemede görülür: yolculuk, İsa tarafından kendisine açıklanan özel bilginin kavranması yoluyla yapılır. Yahuda İncili'nin tüm planı, bu bakımdan onun 'Gnostik' bir çalışmanın başlıca örneği olduğunu göstermektedir. **TEOLOJİK DEĞERLENDİRME** Yahuda İncili'ni 4. Bölüm'de satır satır ve yukarıdaki tematik taslakta inceledikten sonra artık içeriğini değerlendirebiliriz. Bunu yapabilmek için, hem Yahuda İncili'nden hem de kanonik İncillerden İsa'nın bazı temel özellikleri seçilecek ve paralel olarak incelenecektir. Belirtildiği gibi

--- SAYFA 165 ---

Cesur Yeni Dünya'nın giriş bölümünde burada sadece Yahuda İncili'ni değil, aynı zamanda onun yeni keşfedilen bazı hayranlarının onun adına öne sürdüğü iddiaları da inceleyeceğiz. Eski Ahit Olmayan İsa Yeni Ahit İncil yazarlarının dördü de İsa'nın yaşamını, ölümünü ve dirilişini Eski Ahit yazılarının gerçekleşmesi olarak sunarlar. Elçi Pavlus'un da ifade ettiği gibi: 'Çünkü aldığım en önemli şeyi size aktardım: Kutsal Yazılar uyarınca Mesih'in bizim günahlarımıza karşılık öldüğünü, gömüldüğünü ve Kutsal Yazılara göre üçüncü günde diriltildiğini...' (1 Korintliler 15:3-4). Markos İncili açılış cümlesinden sonra Vaftizci Yahya ve İsa'ya zemin hazırlayan Eski Ahit'ten iki alıntıyla başlıyor. Matta İncili'ne, İsa'nın İbrahim ve Davut'un soyunun hedefi olduğunu gösteren bir soyağacıyla başlar ve yalnızca ilk iki bölümde İsa'yı beş kez Eski Ahit kehanetinin gerçekleşmesi olarak sunar.⁴ Yine Luka İncili'nin ilk bölümünde (Luka 1:72-4, 69) İsa, İbrahim ve Davut'un kurtarıcı soyundan gelir. Yuhanna da benzer bir notta bulunuyor: 'Filipus Natanael'i buldu ve ona şöyle dedi: "Musa'nın ve peygamberlerin Kanunda kendisi hakkında yazdığı kişiyi, Yusuf'un oğlu Nasıralı İsa'yı bulduk." (Yuhanna 1:45). Her hikayenin sonunda aynı temalar yeniden ortaya çıkıyor. İsa'nın çarmıha gerilmesi çoğunlukla Eski Ahit Mezmurlarının yerine getirilmesi olarak görülür, tıpkı Yahuda'nın ihaneti gibi. 2. Bölüm'de, Yahuda'nın başına gelen felaketi ilan etmenin yanı sıra, İsa'nın hiç doğmamasının onun için daha iyi olacağını bildirdiğini görmüştük.

--- SAYFA 166 ---

Cesur Yeni Dünya yine de 'İnsanoğlu, kendisi hakkında yazıldığı gibi gidecek' diyor.⁵ Bu bağlamda, bu ilk Hristiyan yazarlar için Eski Ahit'teki en önemli pasaj Mezmur 41'di: Düşmanlarım benim hakkımda kötü konuşuyor: 'O ne zaman ölecek ve adı yok olacak?' Biri beni görmeye geldiğinde, kendisi için kötülük toplarken kalbi boş sözler söyler; dışarı çıktığında her şeyi anlatıyor. Benden nefret eden herkes bana karşı fısıldaşıyor; Benim için en kötüsünü planlıyorlar. 'Üzerine kötü bir kader yağdırıldı' diyorlar. yatınca bir daha kalkamaz.' Güvendiğim, ekmeğimi yiyen yakın arkadaşım bile bana topuklarını tekmeledi. (Mezmur 41: 5-9) Mezmurun bu bölümü, düşmanların komplolarıyla başlar, ancak son iki satırı nedeniyle Yahuda'ya bir gönderme olarak alınmaya özellikle uygundur. Markos'un bu Mezmur'a yaptığı atıf kesinlikle en sessiz olanıdır, ancak İsa'nın buna bir atıf yaptığını kaydetmiş gibi görünüyor: 'Ve onlar sofraya oturup yemek yerlerken, İsa şöyle dedi: 'Doğrusu, size derim ki, benimle yemek yiyen biri bana ihanet edecektir.' (Markos 14:18). James Robinson gibi bazı bilim adamları, Yahuda kitabında, burada Mezmur 41'e atıfta bulunulduğundan şüpheleniyorlar.⁶ Bununla birlikte, Markos'ta üstü kapalı olan şey, yukarıdaki alıntının son satırının alıntılı olduğu Yuhanna İncili'nde açıktır: 'Kutsal Yazı yerine getirilecektir, 'Ekmeğimi yiyen bana karşı topuklarını kaldırmıştır.' (Yuhanna 13:18). Aslında, Elçilerin İşleri kitabında, Petrus oradaki ilk vaazında Davut'un Mezmurlar'da Yahuda hakkında kehanetlerde bulunduğunu söylediğinde,

--- SAYFA 167 ---

Cesur Yeni Dünya, öyle görünüyor ki seyircinin tam olarak neden bahsettiğini bildiğini varsayıyor: O günlerde Petrus kardeşlerin ortasında ayağa kalktı (toplamda 120 kişi vardı) ve şöyle dedi: 'Kardeşler, Kutsal Ruh'un, İsa'yı tutuklayanlara rehber olan Yahuda hakkında Davut'un ağzından önceden bildirdiği Kutsal Yazı'nın yerine getirilmesi gerekiyordu.' (Elçilerin İşleri 1: 15-16) Bütün bunlar, diğer şeylerin yanı sıra, dört Yeni Ahit evangelistiyle birlikte, Eski Ahit'e doymuş bir dünya olan erken Yahudilik ile yakın temas halinde olan bir dünyada olduğumuzu gösteriyor. İsa'nın yaşamını, ölümünü ve dirilişini Kutsal Yazıların gerçekleşmesi olarak gördüler ve bu Kutsal Yazıları İsa'nın faaliyetinin yorumlanmasında vazgeçilmez rehber olarak gördüler. Bunda, bizzat İsrail'in İncil'inden sürekli alıntı yapan ve eylemlerini açıklamak için onu kullanan İsa'nın düşünce kalıplarını sürdürüyorlardı. Kanunun ve Peygamberlerin, hizmetinin dramasının senaryosunu sağladığını düşünüyordu. Dolayısıyla Eski ve Yeni Ahit ile erken dönem Yahudilik literatürüne aşina olan biri için Yahuda İncili'ni okumak farklı bir dünyaya girmek gibidir. 'Kutsal yazı' ve 'gerçekleşme' fikirleri ile Eski Ahit'ten gerçek alıntılar tamamen yoktur. Aslında onlar yok olmaktan çok daha fazlasıdır. İsa ve İncil'deki Tanrı Eski Ahit'e ve onun Tanrısına karşı kayıtsız kalmak şöyle dursun, Yahuda İncili, Eski ve Yeni Ahit'teki her şeyin yaratıcısı ve hükümdarı olan tek Tanrı YHWH'e kesinlikle düşmandır. □□□

--- SAYFA 168 ---

Cesur Yeni Dünya Yahuda İncili, üstünlüğü İncil'deki Tanrı'nın elinden alır ve onu yüce Gnostik tanrıya, Yahuda tarafından 'adını söylemeye layık olmadığı kişi' olarak tanımlanan 'Büyük Görünmez Ruh'a verir (yazma, s. 35). Eski ve Yeni Ahit'teki Tanrı'ya karşı birçok polemik örneği vardır. Kötü tanrı 'Saklas'ın faaliyeti olarak yeniden şekillendirilen özellikle yaratılıştır: 'Sonra Saklas meleklerine şöyle dedi: 'Hadi insanı benzerliğe ve surete göre yapalım.' Ve Adem'i ve bulutta Zoe adı verilen karısı Havva'yı yarattılar (s. 52). Gnostik şemaya göre Saklas, İncil'deki tanrıdır ama yine de -gördüğümüz gibi- kötü bir figürdür. Şu anda aydınlanmamış kişilerin kurbanlarını kabul etse de, o geçici bir kariyere sahip bir tanrıdır. O halde, (İncil'de olduğu gibi) yüce Tanrı yerine, insanlığın yaratıcısı, ikinci sınıf bir yaratıcı olarak rol alan bu tanrıdır. Bu karşıtlık Yahuda İncili'nde son derece önemlidir, çünkü günahlarından arınmamış insanlığın uyguladığı Saklas'a tapınma, Yahuda'nın gerçekleştirdiği gerçek hizmet eylemine doğrudan karşıttır. Tıpkı diğer havarilerin viski rahipleri olarak resmedilmesi gibi, Yahuda da İsa'nın bedeninin nihai kurbanını sunacak olan mükemmel başrahip olarak tanımlanır: 'Beni etrafta taşıyan adamı kurban edeceksin' (s. 56). Bu iki rahiplik arasındaki dünya çapındaki farklılıklar, ilgili ibadet nesnelerinden kaynaklanmaktadır: bir yanda (muhtemelen) Büyük Görünmez Ruh'a karşıt olarak düşük dereceli tanrı Saklas. Genel olarak, Yahuda İncili'ndeki İncil'deki Tanrı resmi -Hristiyan geleneği açısından- küfürden başka bir şey değildir. Eski Ahit'in Tanrısı, 'Büyük Görünmez Ruh'a yer açmak için tahtından indirildi.

--- SAYFA 169 ---

Cesur Yeni Dünya, ayrıntılı Gnostik yaratılış anlatımında yalnızca en sıradan görevleri üstlenmiştir ve irfan sahibi olmayan aptal insanlık neslinin taptığı aptal tanrı olarak tanımlanmaktadır. Yahuda İncili ve Yahudi-Hristiyan ilişkileri Buna rağmen, bazı akademisyenler Yahuda İncili'nin getirisinin bir kısmının, onu ciddiye almaları durumunda Hristiyanların Yahudi karşıtı önyargıların tarihini yeniden inceleyebilmeleri olabileceğini iddia etmişlerdir. Buradaki fikir şu ki, Yahuda bazı Hristiyan teologlar için (John Chrysostom ve onun gibi diğer Kilise Babalarından yirminci yüzyıldaki Karl Barth'a kadar) Yahudilikte yanlış olan her şeyin vücut bulmuş hali olduğundan, Yahuda'nın yeniden yorumlanması sadece iyi bir şey olabilir. Marvin Meyer'in belirttiği gibi: Yahuda İncili'nde, Yeni Ahit İncillerinin aksine, Yahuda İskariyot tamamen olumlu bir figür, İsa'nın öğrencisi olmak isteyenler için bir rol model olarak sunulur. Muhtemelen Yahuda İncili'nin İsa'nın çarmıha gerilmesiyle değil, İsa'nın ihanetiyle bitmesinin nedeni budur. Müjdenin amacı, öğrencilik paradigması olarak Yahuda'nın içgörüsü ve sadakatidir. Sonunda tam olarak İsa'nın istediğini yapar. Ancak İncil geleneğinde, adı 'Yahudi' ve 'Yahudilik' ile ilişkilendirilen Yahuda, sıklıkla İsa'yı tutuklanıp öldürülen kötü Yahudi olarak tasvir edilmiştir ve bu nedenle İncil'deki Hain Yahuda figürü, antisemitizmin alevlerini beslemiştir. Mevcut İncil'deki Yahuda, bu Yahudi karşıtı eğilime karşı koyabilir.⁷ Bu argümandaki sorunlardan biri, 'İncil geleneğinin' daha sonraki Hristiyan düşüncesiyle özensiz bir şekilde birleştirilmesinden ibarettir.

--- SAYFA 170 ---

Yahuda'nın arketipik Yahudi olduğu Cesur Yeni Dünya ve bu da son cümlelerin gerçek bir temeli olmadığı anlamına geliyor. Herb Krosney de aynı yolu izliyor ve şu yorumu yapıyor: 'Yahuda İncili, tarih boyunca devam edecek, Yahudilerin karalanmasına, pogromlara ve hatta Holokost'a yol açacak bir kan iftirası sunmuyor.'⁸ Hayır, Yahuda İncili bunu yapmıyor, ancak Yahudilerin tanrısının bir aptal ('Saklas' ismine göre) olduğunu, yanlış bir şekilde tapınılan bir tanrı olduğunu söylüyor. Dünya üzerindeki etki yalnızca geçicidir. Krosney'in Yahuda İncili'ne verdiği önemin, kitabının sonuç kısmında oldukça abartılı görünmesinin bir nedeni de budur: Kazandığımız bilgilerin, Hristiyanlığın Yahudi kökenlerinden ayrıldığı eski zamanların anlaşılmasına yardımcı olacağını ve bir şekilde, giderek kalabalıklaşan bu gezegende bir ihanet duygusu, bir inanç kırılması değil, aksine artan bir kardeşlik duygusu getireceğini umuyorum.⁹ Ancak buradaki paradoks, bunun daha erken, Yeni olması. İsa'nın yaşadığı Yahudi dünyasına uygun şekilde kök saldıgını gösteren Ahit İncilleri. Öte yandan Yahuda İncili, ihanetin tatsızlığını bir miktar hafifletebilir, ancak bunu yaparken gerçek Yahudi kökenlerinden tamamen kopmuş bir İsa yaratır. İsa'ya ilişkin Gnostik açıklamaları savunanlar için zorluk, bu Gnostik İncillerin tutarlı bir şekilde bu hamleyi yapması ve Hristiyanlığı, İbrani kutsal yazılarına dayanması gerekmeyen bir din olarak yeniden icat etmesidir. Ancak Hristiyanların Eski Ahit'i küçümseyerek Yahudilerle bir şekilde daha iyi anlaşabileceklerini hayal etmek biraz tuhaf. Gerçek şu ki, adına layık hiçbir Hristiyanlık Eski Ahit'i ve onun Tanrısını terk edemez, ancak Yahuda İncili'nin yaptığı da tam olarak budur. □□□

--- SAYFA 171 ---

Cesur Yeni Dünya İsa ve Havariler Eski Ahit'te olduğu gibi Yeni Ahit'te de öyle. Yahuda İncili'nin temel öncüllerinden birinin, mesajının temelde havarilerin tanıklık ettiği ve ilan ettiği kamusal gerçek değil, Yahuda'ya gizlice açıklanan bilgi olduğunu gördük. Önsözde de belirtildiği gibi bu, 'İsa'nın Yahuda İskariyot'a söylediği vahyin gizli mesajıdır'. Yahuda İncili, başlangıçta gizli vahiy olduğu iddiasıyla, daha sonra da diğer müritlere iftira atarak Yeni Ahit İncillerini geçersiz kılmaya çalışmaktadır. Ancak ilk olarak, ilk tanıkların fikir birliği, İsa'nın yaşamının, ölümünün ve dirilişinin kamuya açık bir şekilde gerçekleştiği yönündedir. Pavlus'un Elçilerin İşleri kitabında tüm bu iş hakkında söylediği gibi, 'bu bir köşede yapılmadı' (Elçilerin İşleri 26:26). Antik Yunan (ve Latince) dilinde bir 'köşe', gizli, gözlerden uzak bir yerin metaforudur. Platon'un diyaloglarından birinde Kallikles karakteri, kendi yaşlarında felsefeyle uğraşmaya devam eden yaşlı adamların kırbaçlanmayı hak ettiği teorisini ileri sürer: "Şehrin merkezlerinden ve pazar yerlerinden" uzak durmamalı ve zamanlarını "bir köşede" geçirmeyi tercih etmemelidirler. Birinci yüzyılda yaşamış bir filozof olan Epiktetos, Roma'da bir kişinin sadece "bir köşede" tartışmak yerine konsül rütbesindeki zengin bir adama düşman olması durumunda bir tartışmayı sürdürmesinin ne kadar tehlikeli olabileceğinden bahseder.¹⁰ Dolayısıyla Pavlus Elçilerin İşleri'nde İsa'nın hayatındaki olayların kamuya açık bir kayıt meselesi olduğunu vurgular. Benzer şekilde, dört İncil'in hepsinde, İsa'nın hizmetinin halka açık yerlerde sürdürüldüğü anlatılır ve Yuhanna İncili'nde de bu vurgulanır: "İsa ona şöyle cevap verdi: "Ben dünyayla açıkça konuştum. Her zaman tüm Yahudilerin bir araya geldiği havrada ve tapınakta öğretmenlik yaptım. 1660'larda hiçbir şey söylemedim.

--- SAYFA 172 ---

Cesur Yeni Dünya'nın sırrı." (Yuhanna 18:20). İsa, mesajını anlayamayanlar ile gözleri Tanrı tarafından açılanlar arasında bir ayırım olduğunu öğretmişti.¹¹ Ancak mesajının, yani İncilinin içeriği açısından, bu, havralarda ve tapınaklarda öğrettiklerinden başka bir şey değildi. İsa, öğrencileriyle de özel olarak vakit geçiriyor, ancak orada bile onu gizli vahiyleri bireylere aktarırken görmüyoruz. Odak noktası onun açıkta söyledikleridir. İkinci olarak, İsa'nın öğretisinin kamusal bağlamı kadar önemli olan şey, vahyin alıcılarının ve daha sonra ona tanıklık edecek olanların çoğunlukla çoğul bir grup olmasıdır. Bu bağlamda, 'biz' ve 'biz' sözcükleri İncillerde ve Yeni Ahit'in başka yerlerinde sık sık geçer, çünkü İsa hakkındaki hakikatin bir bireye değil, bir gruba emanet edildiği kabul edilir: Mademki birçokları aramızda gerçekleşen olayların bir kaydını tutmaya giriştiler...(Luka 1:1) Söz et olup aramızda yaşadı ve biz de O'nun yüceliğini gördük...(Yuhanna 1: 14) Başlangıçtan beri var olan, işittiğimiz, gözlerimizle gördüğümüz, baktığımız ve ellerimizle dokunduğumuz şey...(1 Yuhanna 1:1) Geçmişte birçok kez ve çeşitli şekillerde Tanrı, peygamberler aracılığıyla atalarımıza konuştu, ancak bu son günlerde, her şeyin mirasçısı olarak atadığı ve aracılığıyla dünyaları yarattığı Oğul aracılığıyla bize konuştu. (İbraniler 1:1-2) Dolayısıyla havarisel öğreti, kamuya açık vahyin çoğul tanıklığıdır. Ancak Yahuda İncili'ndeki vahyin çok farklı karakteri, onunla bağlantılı ek sorunlar olduğu anlamına gelir. □□□

--- SAYFA 173 ---

Cesur Yeni Dünya Prensip olarak, halka açık olaylarda havarilerin çoğul tanıklığını terk etmekle, o zamanın insanları için İsa'nın neyi öğrettiğini ve neyi öğretmediğini belirlemenin hiçbir yolu olmayacaktı. Meryem İncili'ndeki ilginç bir durum buna örnek teşkil edebilir. Bu Gnostik İncil'de Meryem, kendisine İsa'dan gelen özel bir vahiy olduğunu iddia ettiği şeyi anlatır; havari Andreas ve Petrus bunun İsa'dan geldiği konusunda tartışıyorlar, oysa Levi tarafından desteklenen Meryem mesajın gerçekliğini savunuyor.¹² Peki Meryem dışındaki karakterlerden herhangi biri konunun gerçeğini nasıl biliyor? Gnostik vahiy tam olarak 'bir köşede' gerçekleştiği için, bu kaçınılmaz olarak - havarisel tanıklığın çoğul doğasının aksine - bir kişinin diğerine karşı söylediği bir sözdür. Bu aynı zamanda Yahuda İncili için de geçerlidir; havarilerden birine gizli bir vahiy olduğu iddiasıyla ilgili aynı zorlukları yaşıyoruz - Yeni Ahit İncillerinde asla ortaya çıkmayan bir sorun. Aslında tanığın çokluğunun önemi, sonunda kanonlaştırılan İncil'in dörtlü yapısında özetlenmiştir. Bedensiz Bir İsa 'Beni ortalıkta taşıyan adamı kurban edeceksin' (yazma, s. 56). Yahuda hakkında bize neler anlattığını öğrenmek için bu meşum ifadeye daha önce bakmıştık. Ama aynı zamanda Yahuda İncili'nin İsa'yı nasıl anladığı hakkında da çok şey söylüyor ve onun aslında bir insan olmadığını, gerçekte kendisine ait olmadığından bahsedebileceği bir bedende taşınan ilahi bir ruh olduğunu ortaya koyuyor. Resim, birlikte taşınan bir insanı gösteriyor: 4. Bölüm'de, orijinal Yunanca sözcüğün, binicisini 'taşıyan' bir atla bağlantılı olarak kullanıldığı eski bir örneği görmüştük. □□□

--- SAYFA 174 ---

Cesur Yeni Dünya İlahiyatçıları geleneksel olarak İsa hakkındaki bu görüşü 'docetic' (Yunanca 'görünmek', 'görünmek' anlamına gelen dokein kelimesinden gelir) olarak adlandırır çünkü İsa yalnızca insan gibi görünür. This is a development which clearly post-dates Jesus himself, as well— almost certainly—as the earliest Jewish believers in Jesus: it is very difficult to imagine a detachment of Jesus' essence from his physical body being envisaged on Jewish soil, even if it is possible that this idea had arisen by the end of the first century □□.¹³ Although some people in antiquity evidently found a non-human Jesus appealing, it is difficult to imagine how this might prove popular in the modern theological climate: conservatives will always continue to insist on the divine and human natures of Jesus, and those of a more revisionist persuasion tend to champion Jesus' humanity, rather than undermine it. Not only does detaching Jesus from his body lead to a completely different conception of salvation from that underlying orthodox pictures (most of which draw heavily on the principle that if God does not take on humanity then that humanity is not redeemed), most Christians of almost any theological position would find the idea of a non-human Jesus pastorally uninviting to say the least. Sevgisiz Bir İsa Yahuda İncili'nin rahatsız edici bir özelliği, şaşırtıcı bir şekilde, metin üzerine yapılan ilk çalışmalardan hiçbirinde dikkat edilmeyen bir özelliktir: sevginin yokluğu. İsa'nın öğrencilerini karakterize etmesi gereken bir şey olarak Tanrı'ya veya İsa'ya olan sevgiye veya sevgiye atıfta bulunulmamaktadır. Bu yalnızca sözcüğün yokluğuyla sınırlı değildir; 1□□ İncili'nde de hiçbir şey yok

--- SAYFA 175 ---

Kolayca ilahi sevgiyi iş başında gösteren biri olarak tanımlanabilecek Cesur Yeni Dünya Yahuda'sı. Dört kanonik İncil'e ve bir bütün olarak Yeni Ahit'e baktığımızda, resim bundan daha farklı olamaz. Markos İncili'nden başlayarak, İsa'nın ortaya çıktığı ilk sahne (vaftizi) Baba'nın Oğul'a olan sevgisini gösterir: 'Ve gökten bir ses geldi: 'Sen benim sevdiğim Oğlumsun; senden çok memnunum.' (Markos 1:11). Henüz ilk bölümde, İsa'nın bir cüzamlıya karşı 'şefkatle dolu' olarak tanımlandığı sevgisi açıkça görülüyor. Bu tür insanlara yönelik geleneksel tavrı hiçe sayarak cüzamlıya dokunur ve onu iyileştirir (Markos 1:40-42). Yine İsa, sahnede beş bin kişiyi doyurmaya giden büyük kalabalığı gördüğünde, 'onlara acıdı, çünkü çobanı olmayan koyunlara benziyorlardı...' (Markos 6:34). Ve benzeri. Bunun Markos İncili'ndeki doruk noktası, İsa'nın başkalarının kurtuluşu uğruna ölüme gitmeye istekli olmasıdır: 'Çünkü İnsanoğlu bile kendisine hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve hayatını birçokları için fidye olarak vermeye geldi' (Markos 10:45). Getsemani Bahçesi'nde kritik sınav anı geldiğinde, kaderini kabul eder ve ilahi amacı yerine getirir. Ve İsa'daki Tanrı sevgisine ilişkin tüm bu vurgu, insanların buna verdiği tepkilere de yansiyacaktır: İsa, Eski Ahit'in Tanrı'yı sevmek ve komşuyu sevmek emirlerinin tüm yasaların en önemlileri olduğunu söyler (Markos 12:28-31). Bunların neredeyse tamamı, 2. Bölüm'de gördüğümüz gibi, kaynak olarak ağırlıklı olarak Markos'tan yararlanan Matta ve Luka İncillerinde tekrarlanmıştır. Matta'daki ek materyallerden iki örnek, sevgiye yapılan vurgunun nasıl daha da geliştirildiğini gösteriyor; İsa'nın yorgunlara dinlenme teklifini içeren tek İncil budur:

--- SAYFA 176 ---

Cesur Yeni Dünya 'Hepiniz yorgun ve yükü ağır olanlar bana gelin, ben de sizi dinlendireyim. Boyunduruğumu üzerinize alın ve benden öğrenin, çünkü ben uysal ve alçakgönüllüyüm ve ruhlarınız için huzur bulacaksınız. Çünkü boyunduruğum kolay ve yüküm hafiftir.' (Mat. 11: 28-30) Dağdaki Vaaz'da radikal sevgi Hristiyan öğrenciliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. İsa, Eski Ahit'teki 'komşunu sev' emrini alır ve bazı çağdaşlarının bu emir üzerine yaptığı yoruma, yani bunun şu anlama geldiği yorumuna direnir: 'Yakınlarınızı sevin, ancak kendi grubunuzdan olmayanları küçümseyin. Aksine, İsa'ya göre herkes komşudur: 'Komşunu sev, düşmanından nefret et' dediğini duydunuz. Ama ben size şunu söylüyorum: Düşmanlarınızı sevin ve size zulmedenler için dua edin.' (Matta 5:43-44). Yine Luka İncili'nden, diğer İncillerde yer almayan, çok iyi bilinen iki benzetme, Luka'nın bazı farklılıklarını vurgulamaya hizmet edecektir. Savurgan Oğul Meseli, hikayede babanın Tanrı'yı ve kayıp oğulun günahkar insanlığı temsil ettiği Tanrı sevgisine odaklanır. İsa'nın anlattığı hikaye, biri babasından mirastan payını peşin isteyen iki oğulla ilgilidir. Oğul daha sonra gitti ve Authorized Version'da belirtildiği gibi 'karmaşa yaşayarak malını boşa harcadı' (Luka 15:13). Daha sonra kıtlık nedeniyle kendini bir anda yoksulluk ve açlık içinde buldu ve babasının yanına döndü: 'Fakat o daha çok uzaktayken babası onu gördü ve ona şefkatle doldu. Oğlunun yanına koştu, kollarını ona doladı ve onu öptü' (Luka 15:20). O halde buradaki mesele, müsrif çocuğun daha önce babasını hiçe saymasına rağmen, Tanrı'nın sevgiden dolayı kayıp insanlığı aramaya çıkmasıdır. Diğer yanda, kişinin dilediği kişiler için pratik sevgiye odaklanan İyi Samiriyeli Meseli.

--- SAYFA 177 ---

Cesur Yeni Dünya yardım etmemeyi tercih ediyor, öğrenciler açısından radikal sevgiye bir çağrıdır: 'Gidin, siz de aynısını yapın' (Luka 10:37). Fakat sevgi teması en çok Yuhanna İncili'nde ön plana çıkar. Bu İncil'in ayırt edici bir özelliğine dikkat çekmek için, İsa'nın öğretisinde Baba, Oğul ve öğrencilerinin sevgisinin birbirine özellikle sıkı sıkıya bağlı olması dikkat çekicidir: 'Kim benim emirlerime sahip olur ve onları yerine getirirse, o beni sever. Beni seven, Babam tarafından da sevinecektir; ben de onu seveceğim ve kendimi ona göstereceğim' (Yuhanna 14:21). Ve bu fikir bir sonraki bölümde özlü bir şekilde ortaya çıkıyor: 'Baba beni sevdiği gibi, ben de seni sevdim' (Yuhanna 15:9). Burada odak noktamız İnciller üzerindedir, ancak Yeni Ahit'teki Mektuplar konuyu bir kez daha vurgulamaktadır. Elçi Pavlus'un tüm hayatı, Mesih'e olan sevgisine olan inancıyla şekillenmiştir: 'Artık kendim yaşamıyorum, ancak Mesih bende yaşıyor. Bedende yaşadığım hayatı, beni seven ve benim için kendini feda eden Tanrı'nın Oğlu'na imanla sürdürüyorum' (Gal. 2:20). Ama belki de tüm Yeni Ahit'teki en muhteşem açıklama, ünlü 'Tanrı sevgidir' ifadesinin yer aldığı eserde, Yuhanna'nın Birinci Mektubunda gelir: Sevgili dostlar, birbirimizi sevelim, çünkü sevgi Tanrı'dan gelir ve seven herkes Tanrı'dan doğar ve Tanrı'yı tanır. Sevmeyen Tanrı'yı tanımıyor çünkü Tanrı sevgidir. Tanrı'nın sevgisi aramızda bununla duyuruluyor: Tanrı, biricik Oğlunu, biz onun aracılığıyla yaşayalım diye dünyaya gönderdi. Bu sevgidir: Biz Tanrıyı sevmedik ama O bizi sevdi ve Oğlunu günahlarımıza kefarete olarak bir kurban olarak gönderdi. Sevgili dostlar, Tanrı bizi bu kadar sevdiğine göre, biz de birbirimizi sevmeliyiz. Hiç kimse Tanrı'yı görmedi; ama eğer birbirimizi seversek, Tanrı içimizde yaşar ve sevgisi içimizde tamamlanır. (1.Yuhanna 4:7-12) Bu tür konuşmaların tümü, İsa'nın öğrencilerine şöyle davrandığı Yahuda İncili'nde yer almaması nedeniyle dikkat çekicidir:

--- SAYFA 178 ---

Cesur Yeni Dünya, düşmüş göksel varlıkların yok edilmesi ihtimalini küçümseyerek küçümser ve güler (kodeks, s. 36, 55). (Her ne kadar İsa bazen havarilerine ya da Yahuda'ya gülmediğini belirtse de, durum her zaman böyle değildir.) Kahkaha hakkındaki bu pasajlar, Yahuda İncili'ndeki İsa'nın Yeni Ahit'teki İsa'dan çok daha havalı bir adam olduğunu göstermek amacıyla çarpıtılmıştır: Örneğin Krosney, 'İsa'nın kanonik İncil'dekinden daha az acı çeken, daha neşeli bir figür gibi görüldüğünü' iddia eder. İnciller ve gülme kapasitesi var'.¹⁴ Ya da yine, 'İsa [Yahuda İncili'nde] çarmıhta ıstırap içinde ölecek azap çeken bir figür değildir. Aksine, o, espri anlayışı olan, dost canlısı ve yardımsever bir öğretmendir.'¹⁵ Ancak Yahuda İncili'nde İsa'ya gerçekte bu şekilde rastlanmaz. Onun kahkahası aslında Gnostik literatürde sıklıkla görülen küçümseyici kahkahadır; aslında dünyadan kopuk olan, kibirli ve alaycı bir küçümsemeyle dünyanın üzerinde duran birinin kahkahasıdır. Aslında Yeni Ahit'teki İsa, bedensiz Gnostik muadilinden çok daha ayakları yere basan bir figürdür: Kanonik İncillerde, daha titiz bazı çağdaşları tarafından "vergi tahsildarlarının ve günahkarların dostu" olarak zulmedilmiş ve hatta "obur ve ayyaş" olarak etiketlenmiştir (Mat. 11:19/Luka 7: 34). Yahuda İncili'ni yeniden çarpıtma girişimi işe yaramayacak çünkü kaynakların söylediklerinin tam tersini iddia etmeye çalışıyor. Aslına bakılırsa bu dönüş, Gnostisizm hakkındaki bazı güncel literatürdeki yaygın bir olgunun yalnızca bir örneğidir. Columbia Üniversitesi Klasikler Profesörü Roger Bagnall, (kendisinin onaylamadığı) bu görüşü çok iyi tanımlamıştır: 'Gnostikler, Hristiyanlığın ilerleyebileceği bir yön olarak onaylanmıştır.

--- SAYFA 179 ---

Cesur Yeni Dünya ve bu, onu bu soğuk ortodokslik saçmalıklarından çok daha sıcak, daha yumuşak, çok daha güzel yaptı. '16 Bu bakımdan, Gnostisizmin bu sıcak tüylülüğünü Yeni Ahit'teki Yuhanna ve Pavlus'un sözde doktriner dinine tercih etmeyi kim başaramaz? Ancak bazılarının bu çizgiyi zorlama çabalarına rağmen bu işe yaramayacak. Bu zıtlık (en dikkat dağıtıcı şekilde Da Vinci Şifresi'nde görülen) tarihsel bir fantezidir ve düzgün bir şekilde gömülmelidir. Daha önce Yahuda İncili'ne ilişkin yorumumuzda belirttiğimiz gibi, yazarımız için dinin oldukça fazla gizemi vardır ancak sevgisiz bir iştir. Acı Çekmeyen Bir İsa Son olarak, İsa'nın bedenlenmiş enkarnasyonu ve sevgisine ilişkin Yeni Ahit temalarıyla yakından bağlantılı olan, onun çektiği acıların önemidir. Acı çekmekten kurtulan bir İsa fikri bazılarına çekici gelebilir, ancak bu, örneğin Krosney'in anlatımında İsa'nın daha dünyevi, insan figürü olmasıyla pek örtüşmez. Yahuda İncili'ndeki İsa, dünyanın acılarını paylaşan bir kişi değil, muhteşem bir izolasyon içinde ondan kopmuş bir kişidir. Yeni Ahit'te ise aksine, İsa'nın acısı ve ölümü, farklı kurucu kitaplarda tekrar tekrar vurgulanan ana temalardır. Bunun bir nedeni, acı çekmenin Hristiyan müritliğinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmesidir; bu, İsa'yı takip edenlerin sonunda ustalarını taklit etmelerine yol açacak kaçınılmaz bir yoldur: ...onu tanımak, onun dirilişinin gücü ve onun acılarına ortak olmak, ölümünde ona uyum sağlamak. (Filipililer 3:10)

--- SAYFA 180 ---

Cesur Yeni Dünya Buna çağrıldınız, çünkü Mesih sizin için acı çekti ve onun izinden gitmeniz için size bir örnek bıraktı. (1 Pet. 2:21) İşin tuhaf yanı, Yahuda İncili'nde acı çekmek Yahuda'nın deneyiminin ayrılmaz bir parçası gibi görünüyor - 'keder almak' ve 'lanetli olmak' sık sık ortaya çıkıyor (kodeks, s. 35, 46, 57; 47). Fakat acı çekmek İsa'nın kendisini lekeleyen bir şey değildir. Bu nedenle, 'müritlik paradigması olarak Yahuda'nın sadakati' vurgulanıyor, ancak bunun takip edilmesi gereken bir şey olarak İsa'nın karakteri ve yaşamıyla hiçbir ilgisi yok. 17 Yahuda İncili'nde öğrencilik, görünüşe göre sadece İsa'nın talimatlarına uyma meselesidir. Ancak Yeni Ahit'te İsa'nın çektiği acıya odaklanılmasının temel nedeni, bunun insanın günahına ve ilahi yargıya çözüm olmasıdır. Bunu, İsa'nın 2. Bölüm'deki ölümüyle ilgili öğretilerinde zaten görmüştük: 'Çünkü İnsanoğlu bile hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve hayatını birçokları için fide olarak vermeye geldi' (Markos 10:45). Benzer şekilde dördüncü İncil'de bu fikir, Vaftizci Yahya'nın İsa hakkındaki tanıklığının bir parçasıdır: 'İşte, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu!' (Yuhanna 1:29). İncillerin öğretisinin bu kolu aynı zamanda mektupların öğretisinin de merkezinde yer alıyordu. Yeni Ahit'in geri kalanından birkaç örnek verecek olursak: 'Çünkü size en önemli olanı aktardım: Kutsal Yazılar uyarınca Mesih'in bizim günahlarımıza karşılık öldüğünü, gömüldüğünü ve Kutsal Yazılara göre üçüncü günde diriltildiğini...' (1 Korintliler 15:3-4) Ve tıpkı insanlara bir kez ölme ve ondan sonra yargılanma hakkı verildiği gibi, Mesih de aynı şekilde günahları ortadan kaldırmak için bir kez kurban edildi □□□

--- SAYFA 181 ---

Birçok insanın Cesur Yeni Dünyası; ve kendisini bekleyenlere kurtuluş getirmek için ikinci kez günahsız olarak görünecektir. (İbraniler 9: 27-8) Çünkü Mesih, sizi Tanrı'ya ulaştırmak için, doğru kişi, doğru olmayanlara karşı günahların bedelini ilk ve son kez çekti. (1 Petrus 3:18) O, bizim günahlarımızın kefaretidir; üstelik sadece bizim değil, tüm dünyanın günahlarının kefaretidir. (1. Yuhanna 2:2) Yeni Ahit, İsa'nın gelişini ve çektiği acıları kutlayan bu dille doludur. İsa'nın ölümü ve onun getirdiği günahattan ve yargıdan kurtuluşu, yalnızca trajik ve kasvetli bir olay olmanın ötesinde, ilahi planın bir parçası ve İsa'nın sevgisinin bir işlevidir. Gördüğümüz gibi Pavlus, 'beni seven ve benim için kendini feda eden' (Gal. 2:20) kurtarıcısına seviniyordu. Vahiy kitabının kıyamet dilinde bu olay, oradaki göksel figürlerin İsa'yı övmek için şarkı söylemeleri için bir fırsattır: Ve yeni bir şarkı söylediler: 'Tomarı alıp onun mühürlerini açmaya layıksın, çünkü öldürüldün ve kanınla her kabile, dilden, halktan ve millettten insanlar satın aldın.' (Va. 5:9) Acaba Yahuda İncili bize gerçekten verebilir mi? hakkında şarkı söylenecek herhangi bir şey. Bu bölümde iki ana temanın işlediğini gördük. Kötü bir tanrı olarak alaya alınan, İncil'deki yaratıcı Tanrı'ya yönelik eleştiriler var; Yahuda İncili'nin Eski Ahit'e ve havarilere karşı tutumu da doğal olarak bundan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, İsa'nın bedensiz doğası ve bunun sonucunda acı çekmemesi gibi birbiriyle bağlantılı temalar vardır. □□□

--- SAYFA 182 ---

Cesur Yeni Dünya Yahuda İncili'nde bu şekilde tanımlandığı göz önüne alındığında, İsa'nın insanlıkla özdeşleştirilmesi ya da İsa'nın dünyaya olan sevgisi gibi bir anlam yoktur. Hem İngilizce 'İncil' kelimesi hem de bunun için kullanılan Yunanca terim (euangelion) 'iyi haber' anlamına gelir, ancak bu özel İncil'in -gazetecilik ve bilimsel heyecana rağmen- gerçekten ismine yakışır olduğundan şüpheliyim. □□□

--- SAYFA 183 ---

Sonsöz Yahuda İncili'nin Geleceği Yeni Ahit İncillerine göre, İsa'nın 'birçokları için fidye olarak' ölümü, kulağa tuhaf gelse de, onun niyetinin ve Tanrı'nın planının bir parçasıydı. Buna göre Yahuda, masum İsa'yı yetkililere teslim etme eyleminin başlı başına bir kötülük eylemi olmasına rağmen, çelişkili bir şekilde bu ilahi amaçtaki rolünü yerine getiriyormuş gibi sunulur. İkinci yüzyıldan kalma Yahuda'nın portreleri daha sonra çeşitli farklı yönlerde sergileniyor. Apostolik Babalar'da Yahuda hakkında yapılan yorumlar ve ilk apokrif yazılar, Yeni Ahit'in ruhuna sadık kalarak onu uyarıcı bir öyküye dönüştürmeye başlıyor. Yeni ortaya çıkan Gnostik hareketlerden bazıları onu tamamen farklı bir açıdan görüyor ve müritlerini göksel 'sonsuzluklar'ın dünyevi yansımaları olarak ve Yahuda'yı -çok önemli- onikinci çağa bağlantılı olarak görüyor. Yahuda'nın kendi İncili artık onun ikinci yüzyıldaki tasvirlerinin eritme potasına ekleniyor. Bu yeni İncil'in aslında birinci yüzyıldan ziyade ikinci yüzyıla ait olduğu oldukça açıktır: Bölüm 6'da Yahuda İncili'nin Matta İncili'nden yararlandığını, 1600'lerin son derece gelişmiş uygulamalarına sahip ana akım bir Kilise resmini varsaydığını gördük.

--- SAYFA 184 ---

Sonsöz: Yahuda Efkariyya İncili'nin Geleceği ve ikinci yüzyılda başka yerlerde görüldüğünü ilk kez gördüğümüz gibi bol miktarda Yunanca isim ve Gnostik tema içeriyor. Bu nedenle Yahuda İncili bize kesinlikle ikinci yüzyıl Gnostisizm ve Hristiyanlığının tuhaf ve çalkantılı dünyasına başka bir pencere sağlar. Eserin o dönemde İsa'nın kimliği konusunda yaşanan acı mücadeleyi yansıttığı çok açık. Ancak Yahuda İncili'nin tanımlamayı iddia ettiği dönem söz konusu olduğunda, bize daha önce bilmediğimiz hiçbir şey söylemez: İsa ve Yahuda'nın gerçekte kim olduğuna veya İsa'nın ölümüyle ilgili olaylarda neler olduğuna dair bize yeni bir anlayış sunmaz. Yahuda İncili, İsa'nın ihaneti ve tutkusunun daha dikkatli bir şekilde analiz edilmesi için bir katalizör olabilir, ancak -katalizörlerde olduğu gibi- kendisi yargılamaya hiçbir katkıda bulunmaz. Yahuda İncili'nin popüler tahayyülde, örneğin Thomas ve Meryem İncilleri'nin bir dereceye kadar olduğu gibi bir geleceği olacak mı? Yoksa birkaç ay veya yıl sonra Arhontların Hipostası ve Trimorfik Protennoia gibi az bilinen Gnostik eserlerin saflarına mı atılacak? Başlığında 'Yahuda'nın yer alması kesinlikle onun hayatta kalmasını sağlamaya yardımcı olacaktır; hatta apokrif İnciller arasında en iyi bilineni haline gelebilir. Daha önemli soru, İsa'nın kimliği ve ilk Hristiyanlığın doğası üzerine gelecekte yapılacak tartışmalarda bunun nasıl bir rol oynayacağıyla ilgilidir. Yeni Ahit İncilleri ile diğerleri arasındaki ayrımı yalnızca Ortodoksluğun siyasi zaferinin bir sonucu olarak görenlerin değirmenine tahıl olmaya devam edecek mi? Yoksa bu, İsa'nın bazı çevrelerde 1960'lara uygun olarak ölüp yeniden dirilen, acı çeken bir mesih olarak daha az görülmeye başladığı ikinci yüzyılda meydana gelen bazı değişimlerin mükemmel bir örneği olarak mı hizmet edecek?

--- SAYFA 185 ---

Sonsöz: Yahuda'nın İncili'nin Geleceği Eski Ahit Kutsal Yazısı ve daha fazlası, gizli vahiy ve kurtarıcı irfanın sözcüsü olarak mı? Muhtemelen her ikisi de; ancak ilk görüş, en azından Elaine Pagels ve Bart Ehrman gibi yazarlar tarafından sunulduğunu gördüğümüz şekliyle, kendisini olayların teolojik önyargılardan daha özgürleştirilmiş bir versiyonu olarak sunmasına rağmen, bir dizi inanç sıçraması içerir. Öte yandan, daha geleneksel olan yaklaşım, belki de revizyonist muadili kadar haber değeri taşımaya da aslında daha sağlam bir tarihsel temele dayanmaktadır. Yeni Ahit'teki dört İncil, İsa'nın hizmetinin görgü tanıklarının döneminden kalma, hayatta kalan tek İncillerdir. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, İsa'nın zamanını ve yaşam tarzını en yakından yansıtan belgeler olarak, onu gerçekten hatırlandığı gibi sunuyorlar: Tamamen Yahudi olmayan bir figürden ziyade, Eski Ahit'i yaşayan, soluyan ve onun yerine getirilmesinde özel bir rol oynadığını bilen biri olarak: bedensiz, dünyadan kopmuş, sevgi değil bilgi sunan biri olarak. □□□

--- SAYFA 186 ---

Notlar I 1 Canto xxxiv. 63. Dante, İlahi Komedya, i. Cehennem. trans. Dorothy L. Sayers (Harmondsworth: Penguin, 1949), 286. 2 Bart Ehrman'ın yorumu neredeyse kesin olarak doğrudur: 'Eninde sonunda Yahuda'nın İncili hakkında yazılmış yüzlerce bilimsel kitap ve makale olacaktır.' B. D. Ehrman, The Lost Gospel of Judas Iscariot: A New Look at Betrayer and Betrayed (New York: Oxford University Press, 2006), 100. C 1 O 1 H. Krosney, The Lost Gospel: The Quest for the Gospel of Judas Iscariot (Washington, DC: National Geographic, 2006), 212. 2 Daha kapsamlı bir versiyon, aynı yerde bulunabilir. Hikayenin bazı kısımları James Robinson'un yanı sıra National Geographic Gospel of Judas cildine katkıda bulunanlar, özellikle de Rodolphe Kasser'in 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas' adlı makalesi tarafından doldurulmuştur. 3 Bazı yazarlar sayfa sayısını 62 veya 64 olarak verirler (bazıları birden fazla sayı verir!), ancak Kasser'in sıralaması muhtemelen en güvenilir olanıdır: R. Kasser, 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', 64.

--- SAYFA 187 ---

Yahuda'nın 7-18. sayfalarına ilişkin notlar, R. Kasser, M. Meyer ve G. Wurst (eds.), The Gospel of Judas (Washington, DC: National Geographic, 2006), 47-76 (49). 4 Aynı eser, 50 ve 64. 5 Emmel'in yorumları Krosney, The Lost Gospel, 283 ve 303'te bulunmaktadır. 6 Aynı eser, 304. 7 Aynı eser, 9-27; Emmel'in raporundaki yorumu J. M. Robinson, The Secrets of Judas: The Story of the Misunderstood Judas and his Lost Gospel (New York: HarperSanFrancisco, 2006), 120'de alıntılanmıştır. 8 Stephen Emmel'in raporunun tamamı Robinson, Secrets of Judas, 117-20'de yeniden basılmıştır. 9 Age., 122. 10 Andrew Cockburn'e göre Frieda Tchacos, önerilen 300.000 \$'lık meblağın 'yanlış ama buna yakın' olduğunu ortaya çıkardı. A. Cockburn, 'Yahuda İncili', National Geographic 209/9 (Mayıs 2006), 78-95 (93). 11 Krosney, The Lost Gospel, sırasıyla 175 ve 165. 12 <<http://www.michelvanrijn.nl>>, van Rijn'in mevcut web sitesidir ve burada aynı zamanda yasal sorunlarla karşılaşan eski sitesine de bağlantı verilmektedir. 13 Kasser, 'Codex Tchacos'un Hikayesi ve Yahuda İncili', 60-1. 14 Alıntı: Krosney, The Lost Gospel, 231. Kasser'in tepkisi hakkında daha fazla bilgi için bkz. 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', 47-8, 65. 15 Kasser, 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', 66. 16 James Robinson'un bir Yeterli uzmanlığa ve bu işi yapabilecek erişime sahip nitelikli papirüs konservatörünün -nezaketle söylemek gerekirse- asılsız olduğu ortaya çıktı (Robinson, Secrets of Judas, 170-1). 17 Alıntı: Krosney, The Lost Gospel, 239 ve 243. 18 Age., 264. 19 Age., 302. 20 Kasser, 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', 64.

--- SAYFA 188 ---

19-31. sayfalara ilişkin notlar 21 Robinson'dan alıntı, Secrets of Judas, 162. 22 Age. 23 Age., 143-4. 24 Adı belirtilmeyen bir Londra satıcısı, aynı eserde belirtildiği gibi, 141. 25 Kasser, 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', 62. 26 Kasser'in bu dönemde üzerinde çalıştığı diğer projelerden bazıları, Uluslararası Kıpti Çalışmaları Derneği'nin bu yıllara ait haber bültenlerinde görülebilir: <<http://rmcisadu.let.uniroma1.it/~iacs/nlindx.htm>>. 27 Mario Roberty, yazara e-posta (4 Mayıs 2006). 28 DVD'de mevcuttur: Yahuda'nın İncili (Washington DC: National Geographic, 2006). 29 Krosney, The Lost Gospel, 257. 30 Age., 262. 31 Age., 261. C 2 J N 1 G. Schwarz, Jesus und Judas: Aramaistische Untersuchungen zur Jesus-Judas-Überlieferung der Evangelien und der Apostelgeschichte (Stuttgart: Kohlhammer, 1988), 6-12. 2 Aslında, Ebionitlerin daha sonraki İncili'nde (muhtemelen ikinci yüzyılın ilk yarısından kalma), Yahuda'nın aslında sonuncu olmadığı bir mürit listesi vardır: yazar Matta'yı sona bırakmıştır, çünkü vurgulanan kişi Matta'dır. 3 Bkz. W. D. Davies ve D. C. Allison, The Gospel by St Matthew, iii. Matthew XIX-XXVIII (Uluslararası Eleştirel Yorum; Edinburgh: T. & T. Clark, 1997), 509-10. Birkaç örnek vermek gerekirse, Yeni İngilizce İncil'de, Kudüs İncil'inde ve Yeni Amerikan Standart İncil'de emir olarak, King James Versiyonu'nda, Lutherbible'nde ve Cenevre İncil'inde ise soru olarak çevrilmiştir.

--- SAYFA 189 ---

34-55. sayfalara ilişkin notlar 4 Eusebius, Ecclesiastical History, VI.14, 7. 5 H. Maccoby, Judas Iscariot and the Myth of Jewish Evil (New York: The Free Press, 1992), 25. 6 A. C. Thiselton, The First Epistle to the Corinthians (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2000), 1205. 7 Bu kanıt için özellikle bkz. W. Horbury, 'The Twelve and the Phylarchs', aynı kaynakta, Messianism Among Jewish and Christians: Biblical and Historical Studies (London/New York: Continuum, 2003), 157-88; J. M. Baumgarten, 'The Duodecimal Courts of Qumran, the Apocalypse ve Sanhedrin', Journal of Biblical Literature, 95 (1976), 145-71. 8 W. Klassen, Yahuda: Hain mi, yoksa İsa'nın Dostu mu? (London: SCM Press, 1996), 74. 9 Age., 67. 10 Age., 85. 11 K. Barth, The Church Dogmatics, II/2: The Doctrine of God (Edinburgh: T. & T. Clark, 1957), 464. 12 Klassen, Judas, 11. C0000003 T00N000100 Y0000 1 Benzerlikler VIII, 6.4; IX, 19.1; Pliny, Mektuplar 10.96. 2 Benim görüşüme göre Vogler, Yahuda'nın Apostolik Babalar arasında ahlaki öğütler vermek için kullanıldığını söylerken biraz acele ediyor. Eğer durum böyleyse, bu yalnızca örtüldür. W. Vogler, Judas Iscariot: Untersuchungen zu Tradition und Redaktion von Texten des Neuen Testaments und ausserkanonischer Schriften (Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1983), 121-6, özellikle. 125. 3 Philip'in İncili 60, 12 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 146). 4 G. C. Stead, 'The Valentinian Myth of Sophia', Journal of Theological Studies, 20 (1969), 75-104 (78). Her ne kadar 100 dili

--- SAYFA 190 ---

57-66. sayfalara ilişkin notlar "ihlal", suçluluk doğuran itaatsizliği varsayabilir; ancak bu, Sophia'nın eylemi için mutlaka geçerli değildir: hikayenin çeşitli versiyonlarında, bir bilim insanının ifadesiyle, "[S]ophia'nın masum da olsa ahlaksız eylemi" meselesidir bu. Bkz. A. Logan, *Gnostic Truth and Christian Heresy: A Study in the History of Gnosticism* (Edinburgh: T. & T. Clark, 1996), 117. 5 Bkz. daha fazlası 1.20.3-4. Ardından Irenaeus'un, Yahuda'nın son dönemi değil de onun 'Enthymesis'ini (onun biçimlendirilmemiş yavrusunu) veya alternatif olarak onun 'acısını' (1.20.5) temsil ettiğini mi kastettiğini merak ettiği daha karmaşık bir tartışma gelir. C. 4 T. 1 İ. 1 Standart çeviri için bkz. James M. Robinson (ed.), *The Nag Hammadi Kütüphanesi* (New York: HarperCollins, 1990), 126. 2 Book of Thomas the Contender, 138, 1-4 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 201). 3 J. D. Turner, 'Yarışmacı Thomas'ın Kitabı', Robinson (ed.), *Nag Hammadi Kütüphanesi*, 199-200. 4 Valentinus, parça 7, Hippolytus, *Refutation of All Heresies*, VI.42, 2'den alıntı. Kaynaklardaki diğer örnekler için bkz. C. Marksches, *Valentinus Gnosticus? Untersuchungen zur valentinianischen Gnosis mit einem Kommentar zu den Fragmenten Valentins* (Tübingen: Mohr, 1992), 207-10. 5 Bkz. İsa'nın öğrencilerini açıkça şöyle çağırdığı söylenen Yeni Ahit: 'İsa onları çağırdı' (Matta 4:22); 'onları çağırdı' (Markos 1:20); 'Öğrencilerini çağırdı ve aralarından havari adını verdiği on iki kişiyi seçti' (Luka 6:13). 6 Celsus, *Alethes Logos*, alıntı: Origen, *Contra Celsum*, V.59. 7 Thomas İncili, 13 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 127-8). □□□

--- SAYFA 191 ---

67-79. sayfalara ilişkin notlar 8 Yazar burada, Kıpti Eski Ahit'in peygamberlere ve patriklere gelen 'Rab'bin sözü'ne ilişkin kullandığı ifadeyi kullanıyor. Bkz. W. E. Crum, A Coptic Dictionary (Oxford: Clarendon Press, 1939), 579b. 9 Kasser, Meyer ve Wurst, Yahuda'nın İncili, 21 n. 10. 10 Markos 8: 29/ Mat. 16: 16/ Luka 9: 20. 11 Umberto Eco, *Gülün Adı* (Londra: Secker ve Warburg, 1983), 474. 12 Age, 95. 13 Apocalypse of Peter, 81, 15–24 (Robinson, Nag Hammadi Library, 377). 14 Örneğin bkz. H. Krosney, *The Lost Gospel: The Quest for the Gospel of Judas Iscariot* (Washington, DC: National Geographic, 2006), 278. 15 Robinson, Nag Hammadi Library, 134. 16 C. L. Hancock, 'Negative Theology in Gnosticism and Neoplatonism', R. T. Wallis (ed.), *Neoplatonism ve Gnostisizm* (Albany, N.Y.: SUNY Press, 1992), 167–86 (175). Ayrıca bkz. J. D. Turner, 'Time and History in Sethian Gnosticism', Hans-Gebhard Bethge, Stephen Emmel, K. L. King ve I. Schletterer (eds.), *For the Children, Perfect Instruction*. Hans-Martin Schenke Onuruna Yapılan Çalışmalar (Nag Hammadi ve Maniheizt Çalışmalar, 54; Leiden/Boston: Brill, 2002), 203–14. 17 Thomas İncili, 13 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 127–8). 18 Gerçeğin Tanıklığı, 29.1–21 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 449–50). 19 National Geographic çevirisi bu ifadeyi katliamdan ziyade 'eksikliklerinin eylemleri' olarak ele alıyor; 'katliam' belki bağlama daha uygun olsa da, 'eksiklik' de mümkündür (Kasser, Meyer ve Wurst, *The Gospel of Judas*, 26). 20 M. Meyer, Giriş, age, 1–16 (6). 21 R. Kasser, 'The Story of Codex Tchacos and the Gospel of Judas', age, 47–76 (75). 22 İkincisi hakkında 3. Bölüm'e bakınız. Platoncu fikir için bkz. Platon, *Timaeus*, 42b. □□□

--- SAYFA 192 ---

82-89. sayfalara ilişkin notlar 23 Yuhanna Apocryphon'u, II.21.9-12 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 117). Bkz. A. H. B. Logan, *Gnostik Gerçek ve Hristiyan Sapkınlığı: Gnostisizmin Tarihinde Bir Çalışma* (Edinburgh: T. & T. Clark, 1996), 223. 24 Markos 4: 5, 16-17/Matt. 13: 5, 20-1/Luka 8: 6, 13. 25 İngiltere.-K. Plisch, 'Das Evangelium des Judas', *Zeitschrift für antikes Christentum*, 10 (2006), 5-14 (10 n. 16). 26 Kelimenin ön eki Kipti dilinde alışlagelmiş bir ön ek olmasa da, burada 'kötü' muhtemelen 'gündüz'e tercih edilir. 'Güneş' ve 'Ay' kelimelerinin (aynı zamanda 'Kötü Olan' olarak da bilinir) üzerindeki işaretler, bu figürlerin yalnızca astronomik fenomenlerden ziyade muhtemelen tanrılar olduğunu göstermektedir. 27 Yine, 'gönder onu' ifadesinin National Geographic çevirisi teknik olarak doğrudur (Kasser, Meyer ve Wurst, *The Gospel of Judas*, 32), ancak burada Kipti dilinde muhtemelen çok küçük bir yazım hatası vardır, bu da orijinalin muhtemelen 'on iki' olacağı anlamına gelir. 28 Her şeyden önce bkz. Strabo, *Coğrafya*, 16.1.5 ve Diodorus Siculus, *Tarih* II. 10. Antik literatürün bazılarının mükemmel bir bibliyografya ile birlikte yararlı bir incelemesi J. Reade, 'Büyük İskender ve Babil'in Asma Bahçeleri', *Irak*, 62 (2000), 195-217'de bulunabilir. 29 Yaratılış 37:26'daki bağlam tamamen farklıdır ve her halükarda soru çok yaygın bir sorudur. Örneğin Eyüp 21:15'e bakın; Not 30: 9; Eccles. 5:11; 6:8; Markos 8:36 ve paraleller; ROM. 3: 1. 30 Nebk̄ok kelimesi bazıları tarafından, belki metni nnekb̄ok olarak değiştirilerek olumsuz bir biçim olarak alınmıştır ("gitmeyeceksin"). Ancak Layton'un gramerinde belirtildiği gibi, bu haliyle kelime bir bağlaç olabilir (ve dolayısıyla olumlu bir 'gidiş' anlamına gelir): B. Layton, *A Coptic Grammar*, 2. baskı. (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2004), §351 (s. 276), burada nek-2. tekil şahısın değişik bir biçimidir. Layton, bu farklı biçimin burada sahip olduğumuz fiil kitabıyla ortaya çıktığını belirtiyor. 31 1 Kor. 2: 9; Pseudo-Philo, *Biblical Antiquities*, 26: 13. Bu formülün tarihi üzerine en iyi tartışmalar K. Berger'in, 'Zur Discussion über die Herkunft von I Kor. II.9', *New Testament Studies*, 24 (1978), 270-83 ve C. M. Tuckett, 'Paul and Jesus Tradition. 1. Korintliler 2:9 ve Thomas İncili 17'nin Kanıtları, T. J. Burke'de 1□□

--- SAYFA 193 ---

Notlar s. 89-98 (ed.), *Paul and the Corinthians: Studies on a Community in Conflict: Essays in Honor of Margaret Thrall* (Leiden: Brill, 2003), 55-73. 32 Yuhanna Apocryphon'u, II.2.25-4.10 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 106-7). Çok benzer bir tasvir için ayrıca Allogenes'in Nag Hammadi metnine bakın: Allogenes, 60.28-67.20 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 497-9). 33 Bkz. Meyer'in Autogenes hakkındaki yararlı tartışması: M. Meyer, 'Judas and the Gnostic Connection', Kasser, Meyer ve Wurst, *The Gospel of Judas*, 137-69 (özellikle 143-8). 34 Adamas'ın ebedi varlıkları ifşa etmesi hakkında bkz. Seth'in Üç Steli, 119.22-4, burada 'Geradama(lar)' lakabıyla anlatılır (Nag Hammadi Kütüphanesi, 363). 35 Bkz. Meyer, 'Yahuda ve Gnostik Bağlantı', 137-69. Birincil kaynakların daha fazlası için bkz. A. F. J. Klijn, *Seth in Jewish, Christian and Gnostic Literatur* (Leiden: Brill, 1977), 81-117. 36 Bkz. Yaratılış 1: 4, 10, 12, 18, 25; daha sonra Yaratılış 1:31'de, insanlığın yaratılışından sonra 'çok iyi'dir. 37 A. Logan, 'The Ultimate Betrayal: Reflections on the Coptic Gospel of Judas' (Lisansüstü Çalışma Günü'nde sunulan yayınlanmamış makale, Exeter Üniversitesi, 2006). 38 Eugnostos, III.85.3-9 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 236). Bkz. ayrıca Mısır İncili, III.60.4-5 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 215), 'bu çağın yozlaşmış ekiminin bakirelerinden' söz eder. 39 Jerome, *Liber commentis hebraicorum nominum*, sırasıyla 52.2 (Mic.) ve 9.4 (Gen.): 'Nemroth' altında. 40 Burada Nimrod'un arka planına ilişkin en iyi değerlendirme için bkz. K. van der Toorn ve P. W. van der Horst, 'Nimrod before and after the Bible', *Harvard Theological Review*, 83 (1990), 1-29. 41 Trimorfik Protennoia, 39.21-7 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 515). 42 Arhontların Hipostası, 95.7-8 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 168). 43 Yuhanna Apocryphon'u, II.11.16-22 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 111); bkz. Mısır İncili, III. 58.23-59.1 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 215). Saklas'ın övünmesinin motifi için bkz. N. A. Dahl, 'The Arrogant 1615.

--- SAYFA 194 ---

99-112. sayfalara ilişkin notlar Archon ve Lewd Sophia: Gnostik İsyanda Yahudi Gelenekleri', B. Layton (ed.), Gnostisizmin Yeniden Keşfi, ii. Sethian Gnostisizm (Leiden: Brill, 1981), 689-712 ve E. A. Fischer-Mueller, 'Yaldabaoth: The Gnostic Female Prince in its Fallenness', Novum Testamentum, 32 (1990), 79-95. 44 Bkz. Logan, Gnostik Gerçek ve Hristiyan Sapkınlığı, 129-42. 45 'Muhtemelen ölümler diyarında ölen kişinin koruyucusu olma ve çeşitli tanrılar arasında aracı olma rolü nedeniyle Ptolemaios döneminde Yunan tanrısı Hermes ile ilişkilendirilmeye başlandı.' Bkz. 'Thoth', I. Shaw ve P. Nicholson (ed.), The British Museum Dictionary of Ancient Egypt (London: British Museum Press, 1995), 288-9 (289). 46 Mısırlıların İncili, III.58.3-22 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 214-15); Yuhanna Apocryphon'u, II.10.28-11.4 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 110-11). 47 Philip İncili, 56.7-9 (Nag Hammadi Kütüphanesi, 144). 48 Bu son nokta için bkz. F. T. Fallon, 'The Gnostics: The Undominated Race', Novum Testamentum, 21 (1979), 271-88 ve konuyla ilgili genel açıklamalar için, R. Bergmeier, ' "Königlosigkeit" als nachvalentinianisches Heilsprädikat', Novum Testamentum, 24 (1982), 316-39. Burada ayrıca Yeni Ahit'te öne çıkan İsa'nın Kral olduğu düşüncesine karşı bir polemik de söz konusu olabilir. 49 Ayrıca Matta'da müneccimleri İsa'ya 'yönlendiren' bir 'yıldız' da vardır. 2: 9. 50 Markos 9: 2-8/Mat. 17: 1-8/Luka 9: 28-36. 51 E. Pagels, 'Gospel Truth', New York Times (8 Nisan 2006). 52 B. D. Ehrman, The Lost Gospel of Judas Iscariot: A New Look at Betrayer and Betrayed (New York: Oxford University Press, 2006), 98, 137. 53 Krosney, The Lost Gospel, 277; Meyer, Giriş, 9. 54 Ehrman, The Lost Gospel of Judas Iscariot, 98, 136. 55 L. Painchaud, makalenin özeti, 'À propos de la (re)découverte de l'Évangile de Judas' (Yeni Milenyum Konferansı için Christian Apocryphal Texts'e sunuldu, Ottawa, Eylül 2006). □□□

--- SAYFA 195 ---

115-121. sayfaya ilişkin notlar 5 T□□□□□□□□□□ 1 'Sapkınlık avcısı' olarak Irenaeus için, bkz. B. D. Ehrman, 'Christianity Turned on its Head: The Alternative Vision of the Gospel of Judas', R. Kasser, M. Meyer ve G. Wurst, (eds.), The Gospel of Judas (Washington, DC: National Geographic, 2006), 77-120 (88); H. Krosney, The Lost Gospel: The Quest for the Gospel of Judas Iscariot (Washington, DC: National Geographic, 2006), 181. 2 Ehrman, 'Hristiyanlık Başına Döndü: The Alternative Vision of the Judas Gospel', Kasser, Meyer ve Wurst, The Gospel of Judas, 77-120 (89). 3 Bu alıntılar için sırasıyla bkz. A. Rousseau ve L. Doutreleau, Irénée de Lyon: Contre les hérésies (10 cilt; Sources Chrétiennes; Paris: Cerf, 1965-82), IV.1.186; J. A. Robinson, 'The Ermeni Capitula of Irenaeus Adv. haereses IV', İlahiyat Araştırmaları Dergisi, 32 (1931), 71-4 (74); B. Hemmerdinger, Rousseau ve Doutreleau'da, Irénée de Lyon, IV.1.42. 4 Bkz. sırasıyla Rousseau ve Doutreleau, Irénée de Lyon, I.1.37 ve 41. 5 Gregor Wurst, National Geographic cildindeki makalesinde buna işaret ediyor. Bkz. G. Wurst, 'Irenaeus of Lyon and the Gospel of Judas', Kasser, Meyer ve Wurst, The Gospel of Judas, 121-35 (124). Ayrıca bkz. B. Pearson, 'Cain and the Cainites', aynı kaynaktan, Gnostisizm, Yahudilik ve Mısır Hristiyanlığı (Minneapolis, Minn.: Fortress, 1990), 95-107 (özellikle 96). 6 Wurst, 'Lyonlu Irenaeus ve Yahuda İncili', 127-8. 7 Bu nokta, Krosney, The Lost Gospel, 198'de alıntılanan yorumlarına göre hem S. Emmel hem de R. Kasser tarafından vurgulanmıştır. 8 J. M. Robinson, The Secrets of Judas: The Story of the Misunderstood Judas and his Lost Gospel (New York: HarperSanFrancisco, 2006), 53. Ayrıca bkz. Krosney, The Lost Gospel, 3-4. 9 Wurst, 'Lyonlu Irenaeus ve Yahuda'nın İncili', 128. 10 Age, 130. 130.

--- SAYFA 196 ---

121-133. sayfalara ilişkin notlar 11 Age., 131-2: Wurst'un iddia ettiği gibi kesinlikle 'açık' değildir (s. 131). 12 Durum da ortadan kalkmadı. Hugh Pyper'in büyüleyici makalesi 'Modern Gospels of Judas: Canon and Betrayal' (Literature and Theology, 15 (2001), 111-22), aşağıdakiler dahil olmak üzere bir dizi yirminci yüzyıl eserini inceliyor: Ernest Sutherland Bates, The Gospel of Judas (1929); Henryk Panas, Yahuda'ya Göre İncil (1973); Michael Dickinson, Judas Iscariot'un Kayıp Ahit'i (1994). Amazon.com'da yapılan bir araştırma, Yahuda'ya Göre İncil adlı iki kitabın yanı sıra Simon Mawer'in Yahuda'nın İncili (2005) adlı romanını ve şimdi de Jeffrey Archer'ın Benjamin Iscariot'un yazdığı Yahuda'ya Göre İncil'i (2007) ortaya çıkarıyor. 13 F. Williams (çev. ve ed.), The Panarion of Epiphanius of Salamis, 2 cilt. (Nag Hammadi Studies, cilt 35-6; Leiden: Brill, 1987, 1994), i, s. xvi. 14 Williams, Epiphanius'un Panarion'u, 1. xvii. Özet Panarion, Anacephalaeosis, III'tedir. 38.15 Bu Kabillilere ilişkin tablo babalar arasında oldukça tutarlıdır ve onlara atfedilen konumlar (Yahuda'yla olan ilişki gibi) edebi bir uydurma olarak kolaylıkla göz ardı edilemeyecek kadar spesifik. B. Pearson, 'Cain and the Cainites', aynı kaynaktan Gnosticism, Judaism, and Egypt Christian (Minneapolis, Minn.: Fortress, 1990), 95-107 (özellikle 105-7)'deki görüşü karşılaştırın. C. R. H. Krosney, The Lost Gospel: The Quest for the Gospel of Judas Iscariot (Washington, DC: National Geographic, 2006), 283. 2 Age., 275. 3 G. Wurst, 'Irenaeus of Lyon and the Gospel of Judas', R. Kasser, M. Meyer, G. Wurst (eds.) içinde (B.D. Ehrman'ın ek yorumlarıyla birlikte), The Gospel of Judas (Washington, DC: National 1600)

--- SAYFA 197 ---

Notlar s. 135-145 Geographic, 2006), 121-35 (132-3). Paralellikler Elçilerin İşleri 1: 21-6 ile sayfanın başı arasındadır. Kodeks'te 36. 4 Luka, bahislerini korur ve Markos'un Luka 6:16'daki ve alternatifi olan 22:3'teki yazımını takip eder. 5 Bu ifade, Eski Uzatma'da ve ek olarak NT'de İbranice'de geçmektedir. 11:28.6 Diğer tarafta, Markos ve Luka'yı daha çok anımsatan birkaç küçük dil örneği vardır. Örneğin, Yahudi liderlerin insanlardan/kalabalıklardan korktuğuna atıfta bulunurken, Yahuda İncili'nde -Luka ile birlikte- Matta'nın 'kalabalıkları' yerine 'halk' vardır. Markos ve Luka (ama Matta değil) bir "misafir odasından" (Fısıh'ın kutlanacağı yer olarak) söz ederler ve bu, farklı bir işleve sahip olsa da Yahuda İncili'nin son sayfasında ortaya çıkar. 7 E. Massaux, Aziz Matta İncili'nin Aziz Irenaeus'tan Önce Hristiyan Edebiyatına Etkisi, iii. The Apologists and the Didache (Macon, Ga.: Mercer University Press, 1993), 187. 8 C. M. Tuckett, Nag Hammadi and the Gospel Tradition: Synoptic Tradition in the Nag Hammadi Library (Edinburgh: T. & T. Clark, 1986), 149. 9 Erken dönem kilise geleneğine göre, İncillerin sonuncusu 'Yuhanna' tarafından yaşlı bir çocukken yazılmıştır. 80 veya 90 yaşlarında bir adam. 10 En yakın zamanda bkz., R. J. Bauckham, Jesus and the Görgü Tanıkları: The Gospels as Görgü Tanıklığı (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2006), 52. 11 Örneğin bkz. D. E. Nineham, Saint Mark (Pelican New Testament Commentaries; Harmondsworth: Penguin, 1969), 431. 12 B. D. Ehrman, 'Hristiyanlık Baş Döndü: Yahuda İncili'nin Alternatif Vizyonu', Kasser, Meyer ve Wurst, Yahuda İncili, 77-120 (117-18). Aynı bakış açısına bakınız, aynı kaynakta, Lost Christianities: The Battles for Scripture and the Faiths We Never Knew (New York: Oxford University Press, 2003), 248. 13 Ehrman, 'Christianity Turned on its Head', 81. □□□

--- SAYFA 198 ---

146-161. sayfalara ilişkin notlar 14 E. Pagels, The Gnostic Gospels (New York: Random House, 1979), s. xxii-xxiii. 15 <<http://www.worldchristianitydatabase.org/wcd/about/denominationalist.asp>>. 16 National Geographic'in zaman çizelgesi Matt., Markos, Luka ve Yuhanna'nın kompozisyonunu MS 65-95 dönemine yerleştiriyor ve bu muhtemelen bilimsel görüş birliğini yansıtıyor (Krosney, The Lost Gospel, s. x). 17 Ehrman, 'Hristiyanlık Başına Döndü', 80. C. 7 B. Krosney, The Lost Gospel: The Quest for the Gospel of Judas Iscariot (Washington, DC: National Geographic, 2006), 275. 2 İskenderiyeli Clement, Excerpta ex Theodoto, 78.2. 3 Gnostik ritüel hakkında, en yakın zamanda bkz. A. H. B. Logan, The Gnostics: Detecting an Early Christian Cult (London/New York: T. & T. Clark, 2006), 76-88. 4 Mat. 1: 22-3; 2: 5-6, 15, 17-18, 23. 5 Markos 14: 21 = Matta. 26: 24 ≈Luka 22: 22. 6 J. M. Robinson, Yahuda'nın Sırları: Yanlış Anlaşılan Yahuda'nın Hikayesi ve Kayıp İncili (New York: HarperSanFrancisco, 2006), 39-40. 7 M. Meyer, Giriş, R. Kasser, M. Meyer, G. Wurst (ed.) (B. D. Ehrman'ın ek yorumlarıyla birlikte), The Gospel of Judas (Washington, DC: National Geographic, 2006), 1-16 (9-10). 8 Krosney, The Lost Gospel, 295. 9 Age, 308. 10 Platon, Gorgias, 485D; Epiktetos, Söylemler, II.12.17. Bu atıfları C. K. Barrett'ın The Acts of the Apostles, ii adlı eserine borçluyum. XV-XXVIII. Elçilerin İşleri'ne Giriş ve Yorum (Uluslararası Eleştirel Yorum; Londra/New York: T. & T. Clark, 1998), 1169. 11 Markos 4: 10-12; Mat. 13: 10-13; Luka 8: 9-10. □□□

--- SAYFA 199 ---

162-169. sayfalara ilişkin notlar 12 Meryem Ana, 17: 7-18: 14. Bkz. James M. Robinson (ed.), The Nag Hammadi Library (New York: HarperCollins, 1990), 526-7. 13 Yuhanna'nın ilk mektubunun yorumlarından birine göre, 'doketik kristoloji' şu ifadelerle kınanır: 'Tanrı'nın Ruhu'nu şu şekilde tanıyabilirsiniz: İsa Mesih'in bedenden geldiğini kabul eden her ruh Tanrı'dandır, ancak İsa'yı kabul etmeyen her ruh Tanrı'dan değildir.' (1 Yuhanna 4: 2-3). 14 Krosney, The Lost Gospel, 278. 15 Aynı eser, 286. 16 Alıntılındığı gibi aynı eser, 196 17 Alıntı Meyer, Giriş, 9'dandır. □□□

--- SAYFA 200 ---

Kaynakça Seçin A. A. S. E. T. Holy Bible: New Revised Standard Version (New York: American Bible Society, 1989). Apostolic Fathers Holmes, M. W. (çev. ve ed.), The Apostolic Fathers in English (Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2006). Kilise Babaları Roberts, A. ve Donaldson, J. (ed.), İznik Öncesi Babalar, i. The Apostolic Fathers—Justin—Irenaeus (Edinburgh: T. & T. Clark, 1989) (Irenaeus'un Heresies'e Karşı adlı eserini içerir). (eds.), İznik Öncesi Babalar, iii. Latin Hristiyanlığı: Kurucusu, Tertullian (Edinburgh: T. & T. Clark, 1989) (Tüm Sapkınlıklara Karşı Pseudo-Tertullian'ı da içerir). Williams, F. (çev. ve ed.), The Panarion of Epiphanius of Salamis, 2 cilt. (Nag Hammadi Studies, 35-6; Leiden: Brill, 1987, 1994). Nag Hammadi Robinson'dan Gnostik Yazılar, James M. (ed.), The Nag Hammadi Library (New York: HarperCollins, 1990). Diğer Kıyamet İncilleri ve Elçilerin İşleri Schneemelcher, W. (ed.), Yeni Ahit Apocrypha, i. İnciller ve İlgili Yazılar, ii. Havarilerle İlgili Yazılar; Kıyametler □□□

--- SAYFA 201 ---

Kaynakça ve İlgili Konuları Seçin (Louisville, Ky.: Westminster John Knox, 1991). B. W████████████████████ Barrett, C. K., Havarilerin İşleri, ii. XV-XXVIII. Perdelere Giriş ve Yorum (Uluslararası Eleştirel Yorum; Londra/New York: T. & T. Clark, 1998). Barth, K., The Church Dogmatics, II/2: The Doctrine of God (Edinburgh: T. & T. Clark, 1957). Baumgarten, J. M., 'The Duodecimal Courts of Qumran, the Apocalypse, and the Sanhedrin', Journal of Biblical Literature, 95 (1976), 145-71. Berger, K., 'Zur Tartışma über die Herkunft von I Kor. II.9', Yeni Ahit Çalışmaları, 24 (1978), 270-83. Bergmeier, R., ' "Königlosigkeit" als nachvalentinianisches Heils-prädikat', Novum Testamentum, 24 (1982), 316-39. Brown, D., Da Vinci Şifresi (Londra: Corgi, 2003, 2004). Cockburn, A., 'Yahuda İncili', National Geographic, 209/9 (Mayıs 2006), 78-95. Crum, W. E., A Coptic Dictionary (Oxford: Clarendon Press, 1939). Dahl, N. A., 'Kibirli Archon ve Ahlaksız Sophia: Gnostik İsyanda Yahudi Gelenekleri', B. Layton (ed.), Gnostisizmin Yeniden Keşfi, ii. Sethian Gnostisizmi (Leiden: Brill, 1981), 689-712. Davies, W.D. ve Allison, D.C., The Gospel göre St Matthew, iii. Matthew XIX-XXVIII (Uluslararası Eleştirel Yorum; Edinburgh: T. & T. Clark, 1997). Eco, U., Gülün Adı (Londra: Secker ve Warburg, 1983). Ehrman, B. D., Kayıp Hristiyanlıklar: Kutsal Yazılar İçin Savaşlar ve Hiç Bilmediğimiz İnançlar (New York: Oxford University Press, 2003). Yahuda İskariyot'un Kayıp İncili: İhanete Uğrayanlara ve İhanete Uğrayanlara Yeni Bir Bakış (New York: Oxford University Press, 2006). □□□

--- SAYFA 202 ---

Kaynakça'yı seçin Evans, C. A., 'Ek 2: Yahuda'nın İncili Hakkında Ne Düşünmeliyiz?', aynı kaynakta, Fabricating Jesus: How Modern Scholars Distort the Gospels (Downers Grove, Ill.: Intervarsity Press, 2006), 240-5. Fallon, F. T., 'Gnostikler: Hakim Olmayan İrk', Novum Testamentum, 21 (1979), 271-88. Fischer-Mueller, E. A., 'Yaldabaoth: Düşmüşlüğünde Gnostik Kadın İlkesi', Novum Testamentum, 32 (1990), 79-95. Hancock, C.L., 'Gnostisizm ve Neoplatonizmde Negatif Teoloji', R. T. Wallis (ed.), Neoplatonism and Gnostisizm (Albany, NY: SUNY Press, 1992), 167-86. Horbury, W., 'The Twelve and the Phylarchs', aynı kaynakta, Yahudiler ve Hristiyanlar arasında Mesihçilik: İncil ve Tarih Araştırmaları (London/New York: Continuum, 2003), 157-88. Kasser, R., Meyer, M. ve Wurst, G. (eds.) (B.D. Ehrman'ın ek yorumlarıyla), The Gospel of Judas (Washington, DC: National Geographic, 2006). (Fransızca, Almanca ve İspanyolca çevirileri de mevcuttur.) Klassen, W., Judas: Hain mi, İsa'nın Arkadaşı mı? (Londra: SCM Press, 1996). Klauck, H.-J., Judas—ein Jünger des Herrn (Freiburg/Basle/Viyana: Herder, 1987). Klijn, A.F.J., Yahudi, Hristiyan ve Gnostik Edebiyatta Seth (Leiden: Brill, 1977). Krosney, H., Kayıp İncil: Yahuda İskariyot'un İncili Arayışı (Washington, DC: National Geographic, 2006). Layton, B. (ed.), Gnostisizmin Yeniden Keşfi, ii. Sethian Gnostisizmi (Leiden: Brill, 1981). Layton, B., A Kipti Dilbilgisi, 2. baskı. (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2004). Logan, A.H.B., Gnostik Hakikat ve Hristiyan Sapkınlığı: Gnostisizm Tarihinde Bir Araştırma (Edinburgh: T. & T. Clark, 1996). Gnostikler: Bir Erken Hristiyan Kültürünün Belirlenmesi (Londra/New York: T. & T. Clark, 2006). □□□

--- SAYFA 203 ---

Kaynakça'yı seçin Maccoby, H., Judas Iscariot and the Myth of Jewish Evil (New York: The Free Press, 1992). Marksches, C., Valentinus Gnosticus? Untersuchungen zur valentinianischen Gnosis mit einem Kommentar zu den Fragmenten Valentins (Tübingen: Mohr, 1992). Massaux, E., Aziz Matta İncili'nin Aziz Irenaeus'tan Önce Hristiyan Edebiyatına Etkisi, iii. Savunmacılar ve Didache (Macon, Ga.: Mercer University Press, 1993). (Fransızca'da ilk yayın 1950.) Pagels, E., 'Gospel Truth', New York Times (8 Nisan 2006). Gnostik İnciller (New York: Random House, 1979). Pearson, B., 'Cain and the Cainites', aynı kaynaktaki, Gnostisizm, Yahudilik ve Mısır Hristiyanlığı (Minneapolis, Minn.: Fortress, 1990), 95-107. Plisch, U.-K., 'Das Judasevangelium', aynı kaynaktaki, Was nicht in der Bibel Steht: Apokryphe Schriften des frühen Christentums (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2006), 165-77. 'Das Evangelium des Judas', Zeitschrift für antikes Christentum, 10 (2006), 5-14. Pyper, H., 'Modern Gospels of Judas: Canon and Betrayal', Literatur ve Teoloji, 15 (2001), 111-22. Reade, J., 'Büyük İskender ve Babil'in Asma Bahçeleri', Irak, 62 (2000), 195-217. Robinson, J. A., 'Irenaeus'un Ermeni Capitula'sı Adv. haereses IV', İlahiyat Araştırmaları Dergisi, 32 (1931), 71-4. Robinson, J. M., Yahuda'nın Sırları: Yanlış Anlaşılan Yahuda'nın Hikayesi ve Kayıp İncili (New York: HarperSanFrancisco, 2006). Rousseau, A. ve Doutreleau, L., Irénée de Lyon: Contre les hérésies (10 cilt; Sources Chrétiennes; Paris: Cerf, 1965-82). Schwarz, G., Jesus und Judas: Aramaistische Untersuchungen zur Jesus-Judas-Überlieferung der Evangelien und der Apostelgeschichte (Stuttgart: Kohlhammer, 1988). □□□

--- SAYFA 204 ---

Kaynakça'yı seçin Shaw, I. ve Nicholson, P. (eds.), The British Museum Dictionary of Ancient Egypt (London: British Museum Press, 1995). Stead, G. C., 'The Valentinian Myth of Sophia', Journal of Theological Studies, 20 (1969), 75-104. Thiselton, A.C., Korintlilere İlk Mektup (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2000). Tuckett, C.M., Nag Hammadi ve İncil Geleneği: Nag Hammadi Kütüphanesinde Sinoptik Gelenek (Edinburgh: T. & T. Clark, 1986). 'Pavlus ve İsa Geleneği. The Evidence of 1 Corinthians 2: 9 ve Gospel of Thomas 17', T. J. Burke (ed.), Paul and the Corinthians: Studies on a Community in Conflict: Essays in Honor of Margaret Thrall (Leiden: Brill, 2003), 55-73. Turner, J. D., 'Time and History in Sethian Gnosticism', Hans-Gebhard Bethge, Stephen Emmel, K.L. King ve I. Schletterer (eds.), For the Children, Perfect Instruction içinde. Hans-Martin Schenke Onuruna Yapılan Çalışmalar (Nag Hammadi ve Maniheizt Çalışmalar, 54; Leiden/Boston: Brill, 2002), 203-14. van der Toorn, K. ve van der Horst, P. W., 'Nimrod before and after the Bible', Harvard Theological Review, 83 (1990), 1-29. Vogler, W., Judas Iskariot: Untersuchungen zu Tradition und Redaktion von Texten des Neuen Testaments und ausserkanonischer Schriften (Berlin: Evangelischer Verlagsanstalt, 1983). Wright, N. T., Judas and the Gospel of Jesus: A Christian Response (Grand Rapids, Michigan/Londra: Baker/SPCK 2006). Bu liste, 2006 yılında yayınlanan Yahuda İncili ile ilgili basılı önemli açıklamaları içerir. 2007'deki en önemli yayın, R. Kasser ve G. Wurst, eds. Yukarıdaki çevirinin dayandığı Kıpti metnini içeren The Gospel of Judas: Critical Edition (Washington, D.C.: National Geographic, 2007). □□□

--- SAYFA 205 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Akhilleus 96 Elçilerin İşleri 33, 36-38, 50, 72, 133, 160 Petrus'un Elçileri 52-53 Tomas'ın Elçileri 53-54, 60, 118 Adem 98, 101-102, 103, 105, 106, 118, 123, 140, 157 Adamas 90-93, 95, 101, 102, 107, 123, 140, 182 Aeons 22, 54-59, 71, 72-73, 74, 83, 88-91, 92, 93, 115, 140, 141 İskenderiye 11 Allison, D.C. 177 Allogenler 7, 22-23 Allogenler (Nag Hammadi metni) 182 Al Minya 9 'Am Samiah' 9-10 Melekler 74, 83, 84, 88, 90-91, 92, 93, 121 Yahudilik karşıtlığı 21, 41-42, 158-159 İlyas'ın Kıyameti 122 Yakup'un Kıyameti (x2) 122 Petrus'un Kıyameti 68-69, 180 Yuhanna'nın Kıyameti 89, 97, 99, 100, 181, 182, 183 Apostolik Babalar 47-52, 86, 172 Apollinaris 50-51 Archer, J. 185 Archons 69, 85, 98-101, 103, 107 Asabil, Hanna 10-13 Augustine 36-37 Autogenes 89-91, 92, 93, 95, 101, 140, 182 Bagnall, Roger 12, 167 Barbelo 71, 82, 140, 141 Barrett, C.K. 187 Barth, Karl 41-42, 158, 178 Basilides 124 Bates, E.S. 185 Bauckham, R.J. 186 Baumgarten, J.M. 178 Beni Mazar 9 Berger, K. 181 Bergmeier, R. 183 Bethge, H.-G. 180 Book of Thomas the Contender 62, 111, 179 Brown, Dan 5 Burke, T.J. 181 □□□

--- SAYFA 206 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Cain 53, 116, 118, 122-123, 129, 130 Cainites 114-131, 132 Kahire 9, 10 Kıpti Müzesi 20 Calvin, John 11, 151 Karbon Tarihlendirme 8, 21 Carpocrates 128 Celsus 65, 179 Christie, Agatha 142 Hristiyanlık 'ana akım' 4, 65, 79-80, 140 çeşitlilik 143-149, 150 ayrıca bkz. "Kilise" Chrysostom, Yuhanna 68, 158 Kilise 65-66, 69, 110, 139-140 yapılar 139-140 'Büyük Kilise' 65-66, 79-80, 104, 152 ayrıca bkz. "Hristiyanlık" İskenderiyeli Clement 34, 124, 151, 187 Işık Bulutu: bkz. "Büyük Görünmez Ruh" Cockburn, Andrew 176 Conan Doyle, Arthur 142 Kıpti 2, 3, 7, 9, 14, 16, 22, 119, 132, 140-141 Yaratılış: bkz. "dünya" Crum, W.E. 180 Dahl, N.A. 182 Dante 2, 47, 175 Darbre, Florence 16-18, 20 Davies, W.D. 177 Dead Sea Scrolls 39, 51 Devil: bkz. Satan Dickinson, M. 185 Diodorus Siculus 181 Doutreleau, L. 184 Eco, Umberto 68, 180 Eden 79, 84, 103, 104 Effie/Mia 11 Mısır 2, 3, 6-23 Al Minya 9 Ehrman, Bart 117-118, 143-145, 149, 175, 183, 184, 185, 186, 187 Emmel, Stephen 7, 9, 12, 18, 132, 176, 180, 184 Epiktetos 160, 187 Epiphanius 56-57, 60, 122, 126-129 Petrus'un Philip'e Mektubu 7 Esav 53, 116, 118, 129 Efkariya 67, 77, 173 Kutsal Eugnostos 94, 182 Eusebius 178 Evans, Craig 22 Eve 101-102, 105, 118, 123, 157 Fallon, F.T. 183 Ferrini, Bruce 6, 14-16, 19 Fischer-Mueller, E.A. 183 Cebrail, Başmelek 102 Celile 100 "Nesiller" 74, 81-107, 112-113 Yaratılış 87, 92, 96, 101, 102, 123, 182 □□□

--- SAYFA 207 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Gibson, Mel 22 Gn̄osis 2, 3, 85, 95-96, 107, 108, 109, 110, 118, 125-126, 151, 153, 158 Gnostisizm 2-3, 4, 21, 22, 46, 54-60, 61-62, 64, 65, 70-71, 74, 79, 87, 110, 115, 116, 118, 123, 140, 151-153, 157-158, 167-168, 172-173 ve diriliş 82 İncil'de Tanrı Yaratıcı 105-106, 156-158 NT'deki Baba 29, 45, 70, 136, 164-166 küçük yaratıcı tanrı 3, 87, 103, 118, 152, 157 Ebionitlerin İncili 177 Mısırlıların İncili (Kıpti) 97, 100, 182, 183 Mısır İncili (Yunanca) 119 Meryem İncili 120, 121, 162, 173, 188 Yahuda İncili kodeksi 3, 6, 7-8, 21, 133 papirüs 8, 13, 15, 21 mürekkep 8 keşif tarihi 9 keşif yeri 9-10, 132 tarih çalışma 8, 132-149 yazarlık 111, 119, 130 olası kaynaklar 44-46, 54-59, 134-138 Yahuda'nın tasviri 70, 72, 85-86, 104, 105-106, 107-108, 111-113 Kıpti çevirisi 133 yeniden yapılandırma 16-18, 20 transkripsiyon 15 İngilizce çeviri 18 yayın 18 Philip İncili 102, 122, 178, 183 Thomas İncili 62, 65-66, 73, 112, 120, 122, 147, 173, 179, 180 İnciller, NT 1, 4, 22, 24-46, 62, 64, 68, 69, 75, 79, 86, 100, 109, 110-111, 112, 132-149, 153-171, 174, 179 Matta 29-33, 41, 44, 50, 63, 134-138, 164-165, 172 Markos 27-29, 63, 134-135, 142, 164, 169 Luka 33-34, 62, 142-143, 165-166 Yuhanna 34-36, 44-45, 135, 166, 169 görgü tanıklarının hafızası 141-143, 174 Büyük Görünmez Ruh 71, 88-89, 95, 102-103, 108, 151, 157 Yunanca 7, 9, 16, 102, 106, 119, 132, 141, 173 Hancock, C.L. 180 Handel, G.F. 25 'Hanna': bkz. 'Asabil' Hedrick, Charles 14-16 Hemmerdinger, B. 184 Herod 1-2 Herodians 1, 27 Hicksville, Long Island 12 Hippolytus 122, 124, 179 □□□

--- SAYFA 208 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Homer 96, 106 Horbury, W. 178 Arhontların Hipostası 173, 182 Mürekkep analizi 8 Irenaeus 21, 49, 54-60, 91, 114-123, 132, 140, 148, 179 İsaiah 98 Jebel Qar hillaras 9 Hieronymus 97, 182 Kudüs 25, 26 İsa bedensel varoluşu aktarıyor 106, 162-163, 168, 174 Yahudilik 154-159, 174 kamu hizmeti 24, 63-65, 160-162 aşk 163-168, 174 kahkaha 68-69, 74, 79, 104-105, 166-167 müritler 26, 37, 38-39, 64-80, 160-162 ihanet 4, 24-46 (özellikle 39-41) ihanetin bilgisi 30-31 acı çekme 168-171 ölüm 1-2, 3, 24-46, 169-170, 172 kefarete 28-29, 169-170, 172 diriliş 1, 62-63 Eski Antlaşma 154-159'un yerine getirilmesi, 174 görgü tanıkları 141-143, 174 Yahudi-Hristiyan ilişkileri 158-159 Joseph 107 Josephus 39 Yahudiye 25 Yahuda (patrik) 25, 85-86 Yahuda İskariyot pasım adı 25, 135 özel olarak seçilmiş 2, 61-63 sayman 35, 53-54 irtidat 37-38, 72 ölüm 32, 36-38, 46, 53-54, 130 ve Sofya 55-59, 72-73, 82, 116, 118, 130 pozitif, G. Jud. 59, 70, 72, 85-86, 104, 105-106, 107-108, 111-113, 157 Judas Maccabeus 25 Jull, Timothy 8 Justin Martyr 67 Kasser, Rodolphe 15, 16-18, 20, 21, 175, 176, 177, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 187 Kerioth 25 Kerioth-Hezron 25 King, K.L. 180 Klassen, William 39-41, 43, 178 Klijn, A.F.J. 182 Bilgi: bkz. "gnosis" Koutoulakis, Nicolas 10-11 Kraus, H.P. 12 Krosney, Herb 9, 21, 22-23, 115, 120, 132, 159, 167, 175, 176, 177, 180, 183, 184, 185, 187, 188 Landis, Joanna 9 Kahkaha: bkz. "Jesus" Layton, B. 181, 183 □□□

--- SAYFA 209 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Logan, A.H.B. 179, 181, 182, 184, 187 Armatürler 90-91, 92, 93 Maccoby, Hyam 38-39, 178 Maecenas Vakfı 8, 16, 18-21 Maghagha 9 Marcion 124 Marcus Magus 58, 60 Marksches, C. 179 Polycarp'ın Şehitliği 48-49, 52, 59 Massaux, E. 138, 186 Mawer, S. 185 Meyer, Marvin 18, 19, 77, 93, 158, 176, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188 Mikail, Başmelek 102 Milton, John 96 Nag Hammadi 3, 7, 68, 94, 97, 111 National Geographic 4, 8, 20-22, 39, 115, 181, 187 Nebro: bkz. Nimrod Nicholson, S. 183 Nil 9 Nimrod 96-98, 99, 101, 102, 105, 182 Nineham, D.E. 186 Ninova 96 Origen 124, 179 Pagels, Elaine 22, 110-111, 145-147, 183, 187 Painchaud, L. 183 Panas, H. 185 Papias 49-51, 52, 142 Fısıh 27, 61-63, 78, 135 Pavlus 1, 39, 122, 154, 160, 166, 169, 170, 181 Pearson, B. 185 Petrus: bkz. Simon Peter Ferisiler 1, 27, 40 Philastrius 58, 60, 125-126 Philo 39, 88, 97 Platon 78, 87, 140, 160, 180, 187 Pleroma 55-56, 103 Pliny 48, 178 Plisch, İngiltere. 181 Polikarp 48-49, 52, 59 Pontius Pilatus 2, 29, 40 Rahiplik, Yahudi 1, 27-28, 29, 30, 32, 34, 40, 63, 106, 108-109, 137 Mezmurlar 154-156 Sözde Filo 181 Pseudo-Tertullianus 124-126 Pyper, Hugh 185 Qumran topluluğu 39, 51 Reade, J. 181 Revelation 2 Roberty, Mario 16, 20, 177 Robinson, James 18-19, 120, 155, 175, 176, 177, 179, 184, 187, 188 Robinson, J. Armitage 117, 184 Rousseau, A. 184 □□□

--- SAYFA 210 ---

Yazarlar Dizini ve Seçilmiş Konular Saklas 96, 98, 99, 101-102, 104, 105, 140, 152-153, 157, 182 Satan 2, 33-34, 35, 43, 53, 96 Sayers, Dorothy L. 142, 175 Schletterer, I. 180 Schwarz, G. 177 Yazıcılar, Yahudi 1, 27, 28, 30, 40, 63, 75, 108, 109, 134, 137 Seth 92, 93, 95-96, 101, 123, 151, 153 Shaw, I. 183 Sokrates 28 Simon of Cyrene 142 Simon Iscariot 25 Simon Peter 34, 35, 36-37, 68, 83, 142, 162 Sophia 55-59, 72-73, 82, 116, 118, 130 Yıldız 74, 83, 104, 108, 121, 183 Stead, G.C. 178 Strabo 181 Süryanice 102 Tchacos, Frieda 13-14, 16, 19, 176 Tertullianus 124 Gerçeğin Tanıklığı 74, 180 Malfi Düşesi 75 Seth'in Üç Steli 182 Cyr Theodoret 130 Theodotus 151 Thiselton, M.S. 178 Trimorfik Protennoia 98, 173, 182 Tuckett, C.M. 138, 181, 186 Turner, J.D. 179, 180 Valentinus 64, 124, 179 van der Toorn, K. 182 van der Horst, P.W. 182 van Rijn, Michel 14, 19-20, 176 Vogler, W. 178 Wallace, R.T. 180 dünya 2-3, 29, 45, 57, 86-103, 104, 111, 118, 125, 152, 159, 161, 167, 171, 174 Williams, F. 185 Wurst, Gregor 17, 120-121, 176, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 187 Yaldabaoth 97-98, 101, 102, 105, 140, 183 Yale Üniversitesi 13-14 □□□

--- SAYFA 211 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 212 [Görsel / Boş] ---****--- SAYFA 213 [Görsel / Boş] ---**